

H. Gyürky Katalin

Az *üveg*



KATALÓGUS

KATALOGUS

ÜVEG

MONVMENTA HISTORICA BUDAPESTIENSIA
V.

AZ ÜVEG

katalógus

EDIDIT
MVSEVM HISTORIAE VRBIS BUDAPEST

Az üveg

katalógus

H. GYÜRKY KATALIN

AZ ÜVEG

katalógus



Írta és szerkesztette: H. GYŰRKY KATALIN

Grafikus: Kuczogi Zsuzsanna

Fotó: Bakos Margit

Felelős kiadó: dr. Székely György a BTM főigazgatója

A borítólapot tervezte és a tárgyrekonstrukciókat készítette: H. Gyürky Katalin

ISBN 963 01 73182

CON-IN - VOLÁNBUSZ

Tartalom

	oldal
Előszó	5
I. ABLAKÜVEG 1. típus	9
2. típus	10
II. CSÉSZE 1. típus	13
2. típus	13
3. típus	14
III. DUGÓ	15
IV. ÉKSZER 1. típus	16
2. típus	17
3. típus	18
V. FEDŐ 1. típus	19
2. típus	19
3. típus	20
4. típus	21
VI. FIOLA összefoglaló	22
1. típus	22
2. típus	22
3–7. típus	23
8–10. típus	24
VII. GOLYÓ	25
VIII. KANNA, KANCSÓ, KORSÓ	
1. típus	26
2. típus	26
3–4. típus	27
IX. KUPA	28
X. KULACS 1–2. típus	29
XI. LÁMPA 1. típus	30
2. típus	30–31
3. típus	32
4. típus	32–33
XII. PALACK 1. típus	34–35
2. típus	35–40
3. típus	40–41
4. típus	41–42
5. típus	42
6–7. típus	43
8. típus	45–48
9. típus	48–49
10. típus	49–50
11. típus	50
12. típus	51
13. típus	51
14. típus	51
15–17. típus	52–53

XIII. POHÁR	1. típus	54
	2–3. típus	55
	4. típus	56–61
	5. típus	61–64
	6. típus	64–66
	7–8. típus	66–67
	9–10. típus	67–68
	11–12. típus	68–69
	13. egyedi darabok és részletek	69–71
XIV. RETORTA		72
XV. SERLEG	1/a típus	73
	1/b típus	74
	2. típus	74
	3–4. típus	75–76
	5. típus	76–77
	6. típus	77–78
	7–8. típus	78–79
	9. típus	79–80
	10–11. típus	80
	12. típus	82
	13. típus	84
	14–15. típus	84
	16–18. típus	85–86
	19. típus	86–88
XVI. SZEMÜVEG		89
XVII. TÁL	1. típus	90
	2. típus	90–91
	3–5. típus	91
	6. típus	92
XVIII. TÁNYÉR		93
XIX. TÉGELY	1. típus	94
	2. típus	95
TÖREDÉKEK		96–99
ÜVEGMŰHELYBŐL SZÁRMAZÓ MARADVÁNYOK		100
MUTATÓ LELŐHELY SZERINT		101–123
IRODALOM		124–126
KÉPEK JEGYZÉKE		127–132

Előszó

Ez a katalógus a Budapesti Történeti Múzeum középkori gyűjteményének beletárolt üveg régészeti leleteit tartalmazza. A tárgyak leltárbavétele 1981. december 31.-vel zárul. A katalógusba nem kerültek bele tehát az ennél az időpontnál korábban begyűjtött, de leltárba nem vett leletek. Arra törekedtünk, hogy olyan rendszert alakítsunk ki, amely bővíthető és folytatható.

A katalógus alapvető célja a gyűjteményről áttekinthető kézikönyvet adni a kutatók kezébe, amely segíti őket feltárásaiknál előkerülő tárgyaik meghatározásában. Nem a nagyközönség számára készült tehát. Tételei szinte kivétel nélkül töredékek. A lehetőségek szerint törekedtünk a töredékek funkciójának meghatározására és ezt csak rekonstrukciós rajz segítségével érthettük el. A katalógus tagolásának legfőbb szempontja az eredeti rendeltetés és forma szerinti felosztás. A kísérőrajzok mennyiségét is ennek a szempontnak vetettük alá. Azonos tárgytípushoz tartozó töredékek közül azokat a darabokat rajzoltuk le, amelyek a tárgytípus részletformáit a legjobban megmutatják és addig folytattuk a töredékek mérését és rajzolását, amíg a típus az olvasó számára is érthetően ki nem alakult. Ugyanakkor jegyzékbe vettük a típushoz tartozó valamennyi beletárolt töredéket. A teljes felsorolás értelme az, hogy a kutató áttekinthesse, mely lelőhelyekről kerültek elő az őt érdeklő tárgyfajtáknak darabjai. A lelőhelyek aprólékos pontosságú leírását fontosnak tartottuk, mivel egy-egy téma kutatása, feldolgozása esetén ezekre az adatokra szükség van. Ugyanakkor a kutatókat foglalkoztató másik fontos kérdésre: a korhatározásra a katalógus nem ad minden esetben egyértelmű választ.

A korhatározás kérdése a régészeti kutatás legbonyolultabb és soha le nem zárható kérdése. A pontos kor meghatározás előfeltétele a tudományos feldolgozás. A katalógus nem publikáció, ám figyelembe vesz minden megjelent publikációt. Pontos kor meghatározást tehát a katalógus ott közöl, ahol egy publikáció ezt a kérdést már megoldotta. Egyébként pedig a lelőhelyek feltüntetése által igyekszik segítséget nyújtani. A katalógushoz csatolt lelőhely szerinti mutatóban a lelőhelyek koráról, a leletanyag összetételéről igyekeztünk némi útmutatást nyújtani. Itt hívjuk fel a figyelmet a zárt és egységes korú lelőhelyekre. Sok töredék azonban vegyes korú feltöltésből származik. Típusaink leírásánál legalább a lelet előfordulásának legkorábbi és legkésőbbi idejét igyekeztünk megadni. Mivel azonban egy-egy típus hosszabb időn keresztül is élhet, azért a kutatók, saját leletük meghatározása esetén feltétlenül vegyék figyelembe saját lelőköörülményeiket. Újabb leletek módosíthatnak a korhatározáson.

A tárgyak fajtáinak és azon belül a típusoknak a számát maga az anyag alakította ki. Egy-egy fajtán belül a típusok száma növelhető. A fajták római számot kaptak. Ez a sor is folytatható újabb fajták előkerülése esetén. A fajták és típusok számozásával az volt a célom, hogy egy-egy tárgy római és arab számok segítségével is meghatározható legyen. Erre azért van szükség, hogy elkerülhető legyen az erősen szubjektív leírás és a lelet meghatározása teljesen egyértelmű legyen olyan szakember számára is, aki a leletet nem látja. A tételek leírásánál – tekintetbe véve a kevés helyet – csak a darab egyedi sajátosságaira szorítkoztam. A típusra jellemző leírást pedig összefoglalóan a típus bevezetéseként közöltem.

Katalógusunknak célja a teljes leltározott állomány bemutatása. Ezért magában foglal olyan tárgyakat is, amelyek típusba nem sorolhatók, egyediek, vagy pedig tárgyrészletek, amelyekből nem lehet következtetni az egészre és így a fajta, a típus nem határozható meg. Szükségesnek tartottam jellemző technikai, vagy formai megoldásokat bemutatni (szájperem, talpképzés stb.). Arra törekedtem, hogy a részletformák megnevezésénél segítségére legyenek a kutatóknak. A különböző típusokat magyarázó szövegekben a lehetőségeknek megfelelően kitértem a külföldi szakirodalomban meghonosodott elnevezésekre, vagy a középkorban használt megnevezésekre. Az utóbbi évtized ásatási leletei azonban sok új típust hoztak felszínre, amelyekre még nincs nemzetközileg elfogadott kifejezés.

A közölt leleteknél felhívom a figyelmet az esetleges publikációkra – ha ilyen van. Amennyiben a lelet publikálatlan, közlöm feltárájának nevét. Minden további információt a darabra vonatkozóan tőle kell kérni, illetőleg a feltárázó nevével megjelenő publikációkat kell figyelemmel kísérni. Publikálatlan leletet csak abban az esetben közlünk rajzban, ha az új típust jelent és ezért feltétlenül benne kell lennie a katalógusban és ha ehhez a feltárázó régész is hozzájárult. Egyébként csak a felsorolásban kapott helyet.

A katalógus készítése idején még jónéhány pótleltározást végeztünk el. Nem egy esetben egészen jelentéktelennek látszó parányi töredékeket vettünk leltári állományba, mivel a töredéknek különleges jelentősége volt: pl. a szóban forgó típusnak jelenlétét bizonyította egy korai lelőhelyen. Gyakran a parányi és romlott állapotú töredék pusztulásában eleve bizonyos voltam, de a benne rejlő információ megőrzésének egyetlen útja azt volt, ha belekerül a katalógusba. Így lehetséges, hogy évek múltán a tárgyat hiába keresik, nem lesz többé. Máskor pedig a gyűjteménykezelők szemében értelmetlennek tűnik a leltárbavétel. Ilyen esetekben a katalógus szövege adja meg a magyarázatot: a kis töredék megőrzésre méltó információt hordozott. Ugyanakkor a középkori gyűjteménynek továbbra is maradnak tanulmányi anyagként kezelt, leltározatlan leletei. Továbbra sem vettük leltárba a feldolgozott típusok duplumait, kiváltképpen, ha azok a közölt anyaggal egyező lelőhelyről származnak, forma szempontjából meghatározhatatlan töredékeket, törökkori objektum feltárásából származó publikálatlan leletegyütteseket. Vagyis: katalógusunk a beleltározott anyagot tartalmazza, s ezt csak csekély, de szükséges új tétellel egészítettük ki. A katalógus folytatása, tovább építése időről időre lehetséges, sőt szükséges.

A Budapesti Történeti Múzeum Középkori Osztálya a katalógusok egész sorát tervezi elkészíteni. E sorozatban az üveg elsőként készült el. Szerkesztése úttörő feladat volt. E munka kezdeténél derült ki, hogy a műtárgy katalógus és a régészeti tárgykatalógus között nagy különbség van. A műtárgykatalógus esetében a tárgy a leírásra és meghatározásra készen áll. A régészeti tárgyat előbb töredékeiből leírásra és meghatározásra kész állapotba kell hozni. Az üveg esetében a tárgy restaurálásának kevés lehetősége volt. Ezért született meg a rajzi rekonstrukció elképzelése. A rajz a fényképnél többet tud nyújtani. Fényképet csak kivételes esetekben közlünk, amikor viszont csak a fénykép tudja visszaadni a tárgy sajátosságát.

H. Gyürky Katalin
1981

ERKLÄRUNG ZUR KATALOG

Der Katalog der Glassammlung des Historischen Museums der Stadt Budapest enthält die Glasfunde der auf dem Sammelgebiet des Museums, das heißt innerhalb der Grenzen der heutigen Stadt Budapest durchgeführten Grabungen. Die Grundlage der Datensammlung bildete das Inventarbuch des Museums, dessen Eintragungen wir bis zum 31. Dezember 1981 berücksichtigt haben. Diese Arbeit stellt eine Grundbearbeitung dar, die die Funde weiterer wissenschaftlicher Bearbeitungen zugänglich macht.

Die im Katalog angeführten Glasfunden sind fast ausnahmslos Bruchstücke. Ihre Rekonstruktion konnte in Wirklichkeit nicht, – nur als Zeichnung, aufgrund genauer technischer Abmessungen erfolgen. Im Text sind die Angaben sämtlicher, dem gleichen Typ angehörigen Bruchstücke aufgezählt (Fundort, Inventarnummer), die den Gegenstand erläuternde Rekonstruktionszeichnung wurde hingegen nur von so vielen angefertigt, wie dies zur vollständigen Darstellung der Form erforderlich war.

Die Ausgangspunkte des Kataloggebrauchs sind also die Bildtafeln, die auch den der ungarischen Sprache nicht mächtigen Lesern (Archäologen) eine eindeutige Auskunft über den Fund bieten.

Der Katalog will mit Hilfe eines gewissen ausbaufähigen Ziffernkodes die bei der archäologischen Arbeit so viel Schwierigkeiten verursachende, einheitliche Objektbeschreibung erleichtern, beziehungsweise ersetzen. Zur Bezeichnung der Arten dient beispielsweise eine römische Ziffer, z. B.: Trinkglas=XIII. Innerhalb dessen bezeichnet den Typ eine arabische Ziffer, z. B.: Nuppenbecher=XIII. 4. Die Subvarianten des gleichen Typs haben wir mit den kleinen Buchstaben des ABC bezeichnet. Innerhalb jeder Tafel weisen die Zeichnungen eine mit 1 beginnende laufende Nummer auf und jeder Gegenstand hat seine Inventarnummer. Am Ende des Bandes sind nach Arten, Typen und Fundorten geordnete Verzeichnisse zu finden, die dabei behilflich sind, im Besitz je einer Angabe auch die weitere Information zu finden.

Die Art und Weise der Bearbeitung ist mechanisch, sie strebt nicht nach neuen wissenschaftlichen Feststellungen, da es in dieser Publikation keine Möglichkeit für einen Beweis der Behauptungen gibt. Im Falle von früher bereits publizierten Stücken beruft sich der Katalog auf die diesbezügliche Literatur und gibt deren Zeitbestimmung an, im Falle von noch nicht untersuchten Gegenständen tut er dies nicht. Im beschränkten Ausmaß gibt er auch allgemeine Literatur an.

Aus der mechanischen Methode der Bearbeitung geht auch hervor, daß wir alle ins Inventarbuch eingetragenen Funde, ohne Rücksicht auf deren Alter, in den Katalog aufgenommen haben. Er enthält daher Funde vom Ende des 12. Jahrhunderts bis zum 18. Jahrhundert.

Die der Aufzählung der einzelnen Typen vorangehenden kurzen, zusammenfassenden Texte fassen die in der Fachliteratur befindlichen allgemeinen Kenntnisse zusammen. Ihre eventuelle Unverstandtheit behindert den Gebrauch des Kataloges nicht. Die katalogartige Aufzählung enthält nach der laufenden Nummer die Bezeichnung des Fundortes, die Beschreibung des Gegenstandes, die Inventarnummer und schließlich eventuelle Anmerkungen.

Als Fundorte sind die heute gebräuchlichen Ortsnamen, Straße und Hausnummer angeführt. Die Mehrzahl der Funde stammt vom Schloßberg in Buda, das heißt aus dem mittelalterlichen Buda. Es gibt aber auch Funde aus den mittelalterlichen Vorstädten, aus Obuda und Pest, die im Mittelalter selbständige Städte waren, ja auch aus einzelnen Dorfsiedlungen des Mittelalters. Am Ende des Katalogteiles geben wir die Auflösungen der abgekürzten Fundorte an.

Ablaküveg

I. ABLAKÜVEG Síküveg (XLV. tábla 1–2. kép)

1. típus

Leleteink azt mutatják, hogy a síküveget nem használták táblában, csak kisebb darabokra vágva, ólomkeretekbe illesztve. Budán ásatási leletanyagban igen korán megjelent az üvegtöredék. A budai királyi palota területén levő 13. századi leletanyagot tartalmazó szemétködörben és a budai domonkos kolostor egyik épülete alatti 13. századi rétegben, amely egy hatalmas tűzvészből eredő koromréteg volt és egy tűz által elpusztult épület üveglablakának töredékét őrizte meg. Feltehetően ez az épület a domonkosok megtelepedése előtti templom, vagy kápolna lehetett, s ezért az üvegtöredék a 13. század 50-es éveinél korábbi épület tartozéka.

Üvegtöredékeink általában színesek. Egy-két esetben az oxidáció miatt eredeti színük nem ismert.

a) változat: anyagában színezett

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. B. I. Hess A. tér 2. 70/12. blokk „C” épület, 10. R		71.34.1	1
2. B.I. Hess A. tér 2. 67/25. árok 5.R.		70.5.4.	
3. BP. Savoyai szobortól É-ra, XII. g.	9 db vastag, szabott üveg. Zöld	52.273	2
4. BP. NU. XL. g.	2 töredék oxidált	52.41	2
5. BP. Elődudvar 13. századi vár- fal szintjéről induló kifalazott aknából	Vörös, lila, sárga, sötétzöld, világoszöld, kék, szintelen töredékek	72.233 19–62 66.106	3
6. B. I. Hess A. tér 2. 67/9. á. É-i szárny, cellák	Sötétkék	71.58.1	1
7. B. I. Hess A. tér 2. Kerengődudvar, szint felett	Zöld	71.75.1	1
8. BP. Anjou kápolna	A mérműves ablakok egyikeből. Ólomfoglalat, kék, sárga, színtelen	80.508	XLV/1. kép
9. BP. KÉ. X. g. 511-986/8-2-8-6m 7.R	2 db kék	51.61	
10. B. I. Szent György tér. Pasa palota	Megolvadt, elgörbült	66.224	

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
11. B. I. Tárnok u. 11.	Sokszögletűre vágott	66.166 66.168	
12. B. I. Tárnok u. 11.	Kerekre vágott	66.167	
13. B. I. Tóth Á. sétány 8.	Sárgászöld sötét kontúrral	65.148.5.	

Nem anyagába, hanem felületén festett. Leleteinken a festés fehér, az üveg színe az oxidáció miatt nem ismeretes. A festés stílusa gótikus (levélminta).

b) változat: felületén festett

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. P. 502-937/6m	4 töredék	52.3081	1 XLV/2. kép

J e g y z e t e k:

1. Gyürky 1972, 40.
2. Gerevich–Seitl–Holl 1953, 210-219.
– Gerevich 1966, 110-111. Mindkét publikáció csak a leelőhelyekről és a leletegyüttesek koráról összefoglalóan beszél, de az ablaküvegekről nem tesz említést.
3. Zolnay publikálatlan lelete.
4. Ebből a típusból nagy mennyiségű -- még leltározatlan -- töredék van Zolnay László ásati anyagában, melyet a királyi palota előudvarán végzett ásatásnál talált.

I. A B L A K Ü V E G

2. típus

Kerek, ún. „köldökös” üveg
(XLV. tábla 3–4. kép)

Ehhez a csoporthoz tartoznak természetesen a kis háromszögletű darabok is, amelyek az üvegtányérok közeit töltik ki. A korongok nem egyformák. Öntőmintába fűjták őket, ezért lehetőség van arra, hogy az azonos öntőminta, azonos műhelyre mutasson akkor is, ha más és más épületekről kerültek elő. A felsorolásnál a háromszögletű térkitöltő elemet \square jellel jelöljük.

a) változat: szintelen, egyszerű, díszítetlen

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Gy. J. XXX. g. 3.5 m		51.33	
2. BP. Gy. J. XXX. g. 3.5 m török padló alatt		51.2974	

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
3.	BP. Gy. J. XXX. g. 3.5 m 1.R török padló alatt	51.292	
4.	BP. Gy. J. XXX. g. 1.20 m török padló alatt	51.2973	
5.	BP. KÉ. X. g. 514-987/7.3-8 m 1.R	51.60	
6.	BP. KÉ. X. g. 514/987/8.2-8.7 m	51.69	
7.	BP. KÉ. X. g. 514-987/8.2-8.7 m	51.70	
8.	BP. KÉ. X. g. 6.R. 514-987/8.2-8.7 m	51.72	
9.	BP. KÉ. X. g. 514-987/8.2-8.7 m	51.59	
10.	BP. KÉ. X. g. 510-888 7.4-7.8 m 5. R.	51.229	<input checked="" type="checkbox"/>
11.	BP. KÉ. X. g. 510-988 7.R. 7.4-7.8 m 7.R.	52.164	<input checked="" type="checkbox"/>
12.	BP. KÉ. IX. g.	51.2002	
13.	BP. KTP. 507-959/5 m VIII/2. g. 3. R.	51.1797	
14.	BP. KTP. VIII/3. g. 5.R.	51.30	
15.	BP. KTP. VIII/3. g. 5. R.	51.29	
16.	BP. NU. 570-976/4 m 4.R.	51.1839	
17.	BP. NU. 568-975/3.8 m 4.R.	51.1774	
18.	BP. NU. 569-982/3.6 m 6.R.	51.1208	<input checked="" type="checkbox"/>
19.	BP. TK. 485-880/3.20-4 m	51.1180	
20.	BP. P. 493-933 IV. g. 4.R.	51.2211	<input checked="" type="checkbox"/>
21.	BP. Buzogány torony mellett LIV. g.	52.334	
22.	BP. Buzogány torony mellett LIV. g.	52.336 52.335	
23.	B. I. Hess A. tér 2. Domonkosok, 66/1. á. Tüzelőtér (I. per.)	70.14.1.	
24.	B. I. Hess A. tér 2. Domonkosok, 66/1. á. Tüzelőtér (I. per.)	70.11.3.	
25.	B. I. Hess A. tér 2. Domonkosok, 70/8. á. agyag r.	71.19.1.	<input checked="" type="checkbox"/>
26.	B. I. Hess A. tér 2. Domonkosok, 70/8. á. agyag r.	72.12.1.	

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
27. B. II. Csalogány u. 9–11.		65.41.1–6.	
28. B. II. Csalogány 7.		CS. 703 CS. 699.k.	
29. B. II. Fő u. 68.		CS.1181	
30. Rákospalota, XIV. Kossuth L. u. 41. XIII–XIV. blokk	12 db	72.30.1	1
31. B. I. Szent György tér, pasa palota		66.226 1–3. 66.222.1.	<input checked="" type="checkbox"/>
32. B. I. Dísz tér 8. kút	3 db.	71.232	2
33. BP. KÉ. X. g. 513-986/6.6–7.4 m	Ólom foglalatban	51.63	<input checked="" type="checkbox"/>
34. B. I. Rudas fürdő		CS.1576 CS.1577	

b) változat: köldökös ablaküveg színes üvegből

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KTP. VIII/3. g. 507-958/10–11.60 5.R.	3 töredék, lila	51.24 51.25 51.26	
2. BP. NU. 572-983/2.7 4.R.	2 töredék, füstszürke	51.1763	
3. BP. KM. 504-989 7–7.40 m 5.R.	Hila	81.402	

c) változat: plasztikus díszítéssel

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. IX. g.	2 töredék sejtmintával	51.1997 51.1998	XLV/3. kép
2. NP. KÉ. X. g.	2 töredék sejtmintával	52.593	
3. BP. Gy. J. 530-899 7.5–7.7 m 3/c. R.	Sugaras	52.2315	XLV/4. kép.

Jegyzetek:

1. Melis K. publikálatlan leletei.
2. Melis 1973, 195-20.

☒ = háromszögletű, a kerek ablakszemek között kitöltő üvegdarab jele.

Csésze

II. CSÉSZE (I. tábla, 1–2. kép)

1. típus

Alacsony talpon álló, öblös kehely széles, sima, emailfestéssel díszített peremmel és alsó-, gömbölyödő felén plasztikus, függőleges bordázattal. A talp is bordázott, kobaltkék, aranyozással. A csésze vastag falú. Néha a csésze és a talp közé gyűrű kerül. A külföldi gyűjteményekben található analógiákat „1500 körül” határozzák meg¹. Töredékeink közül az 1. sz. ábrán látható I. Mátyás és János király (legkésőbb 1530) pénzével együtt került elő.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. X. g. 504-989/6–7 m 503-988/5.7 m 4/B R.	Csésze és talp 5 töredéke	51.1381	I/2. kép
2. BP. KÉ. 4.R.	Talp és csésze 2 töredéke. A talp aranyozott.	79.74	I/1. kép
3. BP. KÉ. 5.R.	Talp és csésze töredék	79.75	

Jegyzetek:

1. Schmidt 1922, Abb. 47 és 58.
2. Hettes 1960, 11.

II. CSÉSZE (I. tábla, 3. kép)

2. típus

Alacsony, fül nélküli csésze, szája felé enyhén összeszűkülő fenékkal. Emlékeztet a formája a 13–14. századi fehér cserépcsészére. Sima szájpereme van. Egyetlen példány egyetlen töredéke 14., de legkésőbb 15. század elejének megfelelő lelőhelyen került elő.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. P. 492-921 8.R. alsó része		80.538	1 I/3. kép

Jegyzetek:

1. Gerevich 1966, 200. 291. kép/11-12

II. CSÉSZÉ
(XLVI. tábla, 1 kép)

3. típus

Füles, esetleg kétfüles forma. Csak egy töredékünk van belőle, ezért formáját csak feltételesen tudjuk meghatározni. Feltehetően alacsony, gömbölyűfenekű, oldalfala karcsúsodik, ehhez egy, esetleg két fül illeszkedik. Az oldalfalon függőleges, plasztikus vonaldíszítés hangsúlyozza az ívesen karcsúsított vonalat. A fenéken plasztikus fonálvezetéssel kontúrozott sejtminták helyezkednek el körben.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NR. 454-800 4.80 m 3.R.	Szintelen	51.1492	XLVI/1. kép

Dugó

III. D U G Ó (I. tábla, 4. kép)

1. típus

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. NU. 570-976/4 m 4.R.	Sárga üveg	51.1837	I/4. kép
2.	BP. NU. 567-987/3 m 6.R.	Sárgás	51.1880	

Ékszer

IV. É K S Z E R

Gyöngyök
(XLVI. tábla, 2–3. kép)

1. típus

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Savoyai szobortól É-ra, 572-1078 1.20–1.70 m 2.R.	Padlizsán forma, függesztővel. Fekete	51.620	LXVI/3. kép
2. BP. P. XIII. g. 500-931/7 m, 1.R.	Színtelen, átlátszó	51.2036	
3. BP. P. XIII. g. 500-931/7 m, 1.R.	Világoskék üvegpaszta	51.2048	
4. BP. Lovag t. – kis udvar között	Oxidált	51.291	
5. BP. ÉT. XXXI. g. 5–5.5 m 1.R.	Barna színű $\phi = 3.1$ cm	51.107	
6. BP. KM.	Türkizkék	52.810	
7. BP. Gy. J. XIX. g. 508-880/7.8 m 3.R.	Világoskék, millefiori $\phi = 2.2$ cm m = 1.7 cm	51.325	XLVI/2. kép
8. B. I. Tárnok u. 11.	Kék, málnaszerű dudorokkal	66.165	
9. B. II. Csalogány u. 12.	Kék, gerezdes	CS.1025	1
10. B. XV. Rákospalota, Kossuth u. 39. sír	6 db lila, hasáb alakú	71.244	2
11. BP. szórvány	Világoskék üvegpaszta 3 lyukkal	51.1562	
12. BP. DKU. XLVII. g. I/f. R.	Lapított gömb	52.142	
13. BP. NU. 570-980 2.70 m 4.R.	Lánc részlet 1 fehér gyöngy 1 fekete, hosszúkás	52.3263	
14. B. II. Csalogány u. 7.	2 db kocka alakú, kékeszöld	CS.700.b. CS.700.c.	
15. BP. II. Csalogány u. 7.	Világoszöld, kerek, üvegszálból csavart	CS.700.d.	

Jegyzetek:

1. Garády S. feltárása
2. Melis K. publikálatlan lelete

IV. ÉKSZER

2. típus

Karkötők
(XLVI. tábla, 4. kép)

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. TK. 484-873 2.4–3.5m	Türkizzöld, kevés piros	51.154	
2. BP. TK. Szórvány	Barna, sárga-fehér-barna díszítés	51.1461	
3. BP. TK. 473-892 2.5m 2.R.	Szintelen, felülete zöld „szem” díszítéssel	51.1142	
4. BP. TK. 479-884 3.5m	Égészínkék	51.1196	
5. BP. TK. szórvány	Kékesszöld, felületén világoszöld alapon meander szalag	52.3215	
6. BP. TK. 474-891 2.8m 2.R.	Áttetsző zöld, felületén sárga alapon „szem” dísz	51.1058	
7. BP. GyJ. P. 520-888/7.60–8.60, 3.R.	Szintelen, felületén zöld alapon sárga-barna „zebra” csíkozás	51.694	
8. BP. GyJ. P. 3.R.	Sötétkék, almazöld foltokkal	51.820	
9. BP. GyJ. 505-877 7.8-ig, 3.R.	Zöld, felületén fehér, barna, türkiz csíkozású ferde fonadékkal	51.1161	
10. BP. GyJ. P. 3.R.	Zöld, felületén sárga-barna „futó kutya”	52.465	
11. BP. KTP. 504-955 5–5.8m 4.R.	Sötétszürke plasztikus sárga-zöld foltokkal	51.1163	
12. BP. KTP. 504-955 5–5.8m 4.R.	Zöld, sárga zöld foltokkal	51.1164	
13. BP. KTP. 504-955 5–5.8m	Fekete	51.1165	
14. BP. KTP. 4.R.	Türkiz zöld	66.239.12.	
15. BP. KTP. 504-955 5–5.8m 4.R.	Sötét, kékeszöld	51.1167	
16. BP. KTP. 504-955 5–5.8m 4.R.	Sötétkék Belső ϕ csak 4 cm!	51.1291	
17. BP. KTP. 507-955 5m 3.R.	Világoszöld, felületén sárga alapon fehér, fekete, sárga, narancs csíkozás	51.1292	
18. BP. KTP. 504-958 3.5m 2.R.	Kék, felületén egy réteg sárga + egy réteg zöld	51.2711	
19. BP. KTP. 504-955 5–5.8m 4.R.	Sötétkék, sárga foltokkal	51.1166	
20. BP. KTP. 508-966 3.5m 1.R.	Fekete, sárga-fehér-fekete csavart díszítéssel	51.3044	
21. BP. KTP. 504-955 5–5.8m 4.R.	Türkizkék	51.1288	
22. BP. KTP. 507-955 5m 3.R.	Szintelen, felületén barna és fehér sodrott dísz felett narancssal szegett zöld foltok	51.1289	
23. BP. KTP. 504-955 5–5.8m 4.R.	Sötétszürke, sárga „szem” díszítéssel	51.1290	
24. BP. KTP. 504-955 5–5.8m 4.R.	Levendulakék	51.1302	

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
25. BP. NR. 462-804 3.5–4.5m 2.R.	Halványzöld, felületén sárga alapon, barna-fehér „szem” díszítés	51.2910	
26. BP. NU. 581-988 0.60m 1.R.	Középkék	51.510	
27. BP. ÉT. XXXI.g. 2–3.60m 1.R.	Színtelen, felületén kék-fehér- rózsaszín csavart díszítés	51.679	
28. BP. KM. 3.R.	Színtelen, felületén zöld alapon barna-sárga „szem” díszítés	52.500	
29. BP. P. 491-920 2.3m 3.R.	Türkizkék sárga-fekete „szem” díszítés	51.3046	
30. BP. szórvány	Sötétkék, sárga, fehér, fekete, narancs csíkos foltokkal	51.2914	
31. BP. szórvány	Tengerzöld, fekete, fehér, sárga, barna csíkos foltokkal	51.2915	
32. BP. szórvány	Tengerkék, pecsétvörös foltokkal	51.2916	
33. BP. szórvány	Színtelen	51.2917	
34. BP. szórvány	Tengerkék, sárga-fehér meander díszítéssel	52.3056	
35. BP. szórvány	Sötétbarna, sárga foltokkal	52.472	
36. BP. szórvány	Sötétkék, sárga-sötétkék csavart díszítés	51.2913	
37. BP. szórvány	Kobaltkék	52.3216	
38. BP. szórvány	Vízzöld, sárga-barna-zöld csavart díszítés	51.1030	
39. B. I. Hess A. tér 2. 67/25. á.	Sötétzöld fehér díszítéssel	71.57.1.	
40. B. I. Szent György tér. Pasa palota		66.223/4	
41. B. II. Gyorskocs u. 22. 2. árok 0.95m	Kékeszöld, „szem” díszítéssel	64.59	
42. B. II. Csalogány u. 12.	Türkizkék	CS.1024	
43. BP. TK. barokk feltöltés	Zöld fehér-sötétkék-sárga-barna csíkos foltokkal	51.685	
44. BP. SZ. A. 643-1034/2.5–3.9m 2.R.	Világoskék sárga-fehér-fekete csíkokkal	58.54.11.	

IV. ÉKSZER

Egyéb

3. típus

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. ÉT. XXXI. g. 4.5–5m 1.R.	Lila süküvegből kivágott félhold	51.125	
2. B. II. Gyorskocs u. 22. Szentély, török feltöltés	Pávaszemes karika $\phi = 3$ cm	64.84.1.	
3. BP. ÉT. XXXI. g. 2–3m 1.R.	Levendulakék gyűrűtöredék, élén korall díszítéssel Belső $\phi = 1.6$ cm	51.145	

Fedő

V. FEDŐ (II. tábla, 1. kép)

1. típus

Későközépkori fedőtípus, a fogótól kiinduló, sugarasan szétterülő bordázattal. Leginkább az jellemzi, hogy pereme kívülről illeszkedik rá a serleg peremére. A bordázat a peremre is ráfut, s ezért vonala hullámos. A fedőgombot a fedővel azonos színű, vagy sötétkék, ballusztres végződés díszíti. Serlegfedőként használják.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KTP. 3.R. KÉ. X.g. 509-991/6.70–7.40m 5.R.	2 összeálló töredék kék csúcs- gombbal	52.920 51.1379	II/1. kép
2. BP. KÉ. X. g. 505-992/5.20–6m 4.R.		51.1309	
3. BP. NU. CSTm 589-988	Kisméretű. 2 db-ból ragasztott	51.1931	
4. BP. Gy. J. 515-880 6.5–7.8m, 3.R.	Fedőgomb, kupolaindítás	51.2887	

V. FEDŐ (XXX. tábla, 2. kép)

2. típus

Szerkezetében az 1. típussal rokon. Nincsenek bordák, csak plasztikus vonalháló részletei. Egyetlen példányunk van belőle, amely pohár fedője és mivel a hozzátartozó pohár kis töredéke is előkerült, ezért a XIII. 12-nél is tárgyaljuk. A kis töredékek méretadatai azonban olyan jellemzőek, hogy ki lehetett számítani az egész pohárnak és az egész fedőnek a formáját¹. Feltehetően velencei készítmény, 1500 körül készülhetett, renaissance stílusú. Világos zöld, aranyozás nyomával.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KM. 504-989 5.7m	2 töredék	79.76	1 XXX/2. kép

Jegyzetek:

1. Gyürky 1982, (1) 154.

V. FEDŐ
(II. tábla, 2–4. kép)

3. típus

Serlegfedő, amely a serleg szájnylásába belülről illeszkedik és egy gömbölyű szegély által támaszkodik a peremre. Plasztikai díszítés nincs rajta, többnyire díszítetlen, néha fonálhálós díszítésű. Formája lehet lapos, vagy gótikusan csúcsos. Balluszerformájú csúcsdíszítése van.

a) változat: sima, dísztelen, színtelen üveg, lapos forma (ide soroltunk töredékeket is, melyről a forma nem állapítható meg)

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Gy. J. P. 517-888 11.60 4.R.	Teljes egész	51.62	
2. BP. Gy. J. P. 519-891 11.7–12m 4.R.	2 töredék	51.322	II/2. kép
3. BP. Gy. J. P. 519-891 11.7–12m 4.R.	3 töredék	51.811	
4. BP. Gy. J. P. 519-891 11.7–12m 4.R.	Fedőgomb	51.320	
5. BP. Gy. J. P. XXI. g.	Csúcsgomb	51.2840	
6. BP. KÉ. X. g. 506-991 6–6.7m 4.R.	Aranyozás nyomokkal	51.1251	
7. BP. KÉ. X. g. 507-992 2.70–4.30 2.R.	Csúcsgomb	51.1361	
8. BP. NU. 571-981/2.70 4.R.	Csúcsgomb	51.1718	
9. BP. NU. 571-981/2.70 4.R.	Csúcsgomb	51.1719	
10. BP. NU. 575-984/3m 4.R.		51.1769	
11. BP. NU. 571-981/2.70 4.R.	Csúcsgomb	51.1720	
12. BP. NU. 571-981 2.70m 4.R.		51.1729	
13. BP. TK. kut. 12.90–13.55	Csúcsgomb és kupola töredék	51.523	

b) változat: erősen felhúzott csúccsal

1. BP. GyJ. P. 519-891 11.7–12m 4.R.	51.319	II/3. kép
2. BP. TK. 481-884/1m	51.157	
3. BP. TK. 501-876 XVII. g.	51.1146	

c) változat: hálós fonáldíszítéssel

1. BP. Gy. J. P. 11m 3.R.	51.2927	II/4. kép
2. BP. NU. CST-től D-re 583-976/2m	51.1560	
3. B. I. Tabán	Fedőgomb T.18/5	

V. FEDŐ
(II. tábla, 5–9. kép)

4. típus

Változó forma. Teljes egész nem áll rendelkezésünkre, csak csúcsgombok. Ezekben csupán annyi a közös, hogy a félgömb, vagy a harang alakú kupolához rövidebb, vagy hosszabb nyaktaggal csatlakoznak.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NU. 564-988 2.6m 4.R.	Színtelen üveg kevés zöldes elszíneződéssel	51.1760	
2. BP. NU. 565-978 3m 4.R.	Csúcsgomb és környéke	51.1712	II/7. kép
3. BP. NU. 565-981 2.4m 4.R.	Csúcsgomb	51.1759	
4. BP. NU. 566-985 2.6m 4.R.	Csúcsgomb	51.1752	
5. BP. NU. 568-981 3.6m 6.R.	Csúcsgomb, zöldessárga elszíneződésű üveg	51.1854	
6. BP. NU. 568-782 3.6m 6.R.	Csúcsgomb, sárga elszíneződésű	51.1827	
7. BP. NU. CSK. 575-984 4–4.90m 8.R.	Csúcsgomb	51.509	II/9. kép
8. BP. NU. 657-983/3m 4.R.	Csúcsgomb, sárgás színű	51.1756	
9. BP. KTP 510-959 VIII/2. g. 5m 3.R.	Csúcsgomb	51.1789	II/6. kép
10. BP. KTP. 507-959 VIII/2. g. 5m 3.R	Csúcsgomb Barnás elszíneződésű	51.1796	II/5. kép
11. BP. KTP. 511-958 VIII/2. g. 6.30 m 3.R.	Sárgászöld	51.1802	
12. BP. KÉ. IX. g. 526-989/1.5 m	Csúcsgomb, zöldes színű	51.1927	
13. BP. KÉ. IX. g. 514-988	Csúcsgomb, színtelen	51.71	
14. BP. Savoyai szobortól É-ra	Csúcsgomb hosszú száron, melyen üvegfonálból cikk-cakk díszítés van	51.52	II/8. kép
15. BP. szórvány	Csúcsgomb	52.307	

Fiola

VI. FIOLA

(III. tábla, 1–11. kép)

1–10. típus

A „fiola” szó tulajdonképpen palackot jelent. A „fiolarius”¹, olaszul: „fiolieri”² olyan üvegfúvó mester, aki palackot készít. A szó történeti értelmezésétől kissé eltérünk, amikor mai, modern és leszűkült értelmében használjuk, olyan kisméretű palackokra, amelyeket kizárólag párlatok, esszenciák, mérgek, illó olajok tárolására készítettek.

A rómaiaknál már ismert és az arab tudományban magas színvonalon álló desztilláció a korai középkor óta Európa területén is meghonosodott. Sokféle felhasználásának egyike a gyógyszerészet területe. A gyógynövényekből kivont mérgek, orvosságnak is felhasználható anyagok kis mennyiségben hatásos anyagok. Egyik-másik formáját tekintve (1. típus) sem hasonlít a palackokra. Mások (2. típus) a ma is használt laboratóriumi üvegek alakjában készültek.

Ehhez a típushoz soroltunk nagyobbacska illatszeres üvegeket is (8. típus).

Besorolásunk természetesen – mint minden tipologizálás – önkényes. Biztosra vehetjük, hogy mindenféle palack kisméretű példányát felhasználhatták párlatok tárolására. Például a „kettős-konikus” palackot. Abból ugyanis nagy tömeg kerül elő különböző méretben és vannak egészen kicsi példányai is.

Erdélyi várkastélyok 17. századi inventáriumában egész seregét sorolták fel a különböző gyógynövényi párlatoknak, amelyet otthon, házilag állítottak elő és amelyekből minden eshetőségre, betegségekre számítva, vagy szépségápolási célra, – nagy mennyiséget őriztek a kamrák polcain³ – palackokban.

VI. FIOLA, 1. típus

Kis mennyiségű folyadék – feltehetően: mérge – tárolására, csak egyszeri használatra készült csepp alakú, lapos üvegcsé, melynek közepét összenyomták. Minden esetben letört állapotban talált szájnnyílását feltehetően eredetileg leforrasztották.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. X. g. 511-986/5.20–6m 4.R.	Világoszöld m = 4.5 cm	51.1392	III/1. kép
2. BP. szórvány	m = 5.4 cm	79.78	III/3 kép

VI. FIOLA, 2. típus

Apró laboratóriumi üveg, háromszög-keresztmetszetű, alacsony testtel, kúpos fenékkal, viszonylag széles, hosszú nyakkal és a szájnnyílás körül keskeny peremszegéllyel. Kis mennyiségben használt orvosságkivonatokat, illó olajok tárolására szolgált, lepárló készülékre illeszthető, vagy ahhoz kapcsolható üvegecske.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Lovagterem, sziklabetőzet alól	Világoszöld m: 3.8 m	51.38	III/7. kép
2. BP. DKU. 47. g. 1/f R.	Csak nyak és szájnnyílás, ami a a típusnak megfelelő	79.98	4 III/6. kép

VI. FIOLA, 3. típus

Kisméretű, hosszú nyakú palack, perem nélküli, szétnyíló szájnnyílással.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. DKU. 47. g. 1/f. R.	Száj-nyaktöredék	79.97	III/2. kép
2. BP. Szórvány	Száj, nyak, váll. Színtelen, átlátszó	79.79	1 III/4. kép

VI. FIOLA, 4. típus

Kisméretű palack, csak a nyakát ismerjük. Külső keresztmetszete ovális. Belső üreg keresztmetszete kerek. Külső felülete függőlegesen rovátkolt. Hosszú nyak, szétnyíló perem nélküli szájnnyílás. A nyakon egy kis fogásra alkalmas fül.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. GyJ. 515-888 6.50-7.80 m, 3.R		51.2899	III/8. kép

VI. FIOLA, 5. típus

Kisméretű üvegcsé vékony, hosszú nyakkal, keskeny szájrperemmel. A test formája ismeretlen.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. X. g.	M = 2.5 cm nyak ϕ = 0.5 cm	51.1369	III/9. kép

VI. FIOLA, 6. típus

Egyszerű laboratóriumi üvegcső.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. GyJ. 515-880. 6.50–7.80m 5.R.	H = 4.1 cm ϕ = 0.6 cm	51.1494	
2. BP. szórvány	A felénél megváltoztatja vastagságát h = 3.5 cm	51.48	

VI. FIOLA, 7. típus

Kisméretű üvegpalack, hengeres testtel, összeszűkülő nyakkal.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. P. XIII. g.	Zöld, rossz minőségű	51.1906	

VI. FIOLA, 8. típus

Fenekén benyomott, gömb alakú test, hosszú, egyenes, a szájnylás felé szűkülő nyak, amelyen a test fölött egy enyhe „golyvás” kiszélesedés látható.⁵

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Istálló mellett	Nyak, váll, világoszöld	51.2011	5
2. BP. I. Hess A. tér 2. Domonkosok 66/1 á. tüzelőtér betöltése	Nyaktörredék	70.14.2	

VI. FIOLA, 9. típus

Tojás alakú, lapított test, közepesen hosszú, tölcseresen kiszélesedő nyak és perem nélküli szájnylás.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. IX. g. 510-995, 4.R.	Váll, nyak, kevés a testből Sötétkék	51.1213	III/10. kép

VI. FIOLA, 10. típus

Közepesen hosszú nyak, enyhén tölcseres. Szájperem nélkül, de a peremmel szétnyílik és vékony fonáldisz veszi körül. Talpszegély nélküli kerek fenék, enyhén kúpos.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. B. II. Csalogány 7. 1. g.	Nyak + fenék	CS.697.b.	III/11. kép

Jegyzetek:

1. A szó először már 1090-ben előfordul, Velencében: „Petrus fiolarius” (Gasparetto 1958)
2. „Capitolare del fiolieri” 1271. Zecchin 1969, 25.
3. B. Nagy M.: Reneszánsz és barokk Erdélyben. Bukarest, 1970.
4. A gödör leletanyaga a 13. század végével zárul. Gerevich 1966, 129.
5. A forma megegyezik a 11–12. századi szír parfümös üvegek formájával. Damascus, Arabisches Museum. Bulletin des Journées Internationales du Verre (1964) 61. Fig. 53. A mi leletünk lelőhelyének korhatározása bizonytalan, még törökkori is lehet.

Golyó

VII. GOLYÓK

1. típus

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. DKU. XLVII. g. 4.34m 2.R.	$\phi = 3.9$ cm barna, üregében kis folyadék, felületén festésnyomok	52.377	
2.	BP. ÉT. XXXI. g. 3.6–4m 1.R.	2 töredék, lila fal v. = 2 mm	51.140	
3.	BP. K. SZ. Z. 2.R.	6 db $\phi = 1.2$ cm oxidált	52.422	
4.	BP. NU. CST-től K-re 560-978 2–2.75m 2.R.	6 db különböző méret	51.516	
5.	BP. NU. CST-től K-re 554-986/3.10–3.50m 4.R.	3 db	51.529	

Kanna, kancsó, korsó

VIII. K A N N A (t e á s) (IV. tábla, 1. kép)

1. típus

Gömbölyű test, enyhén kúpos, széles fenék, melyre alacsony, lapos talpgyűrűt ragasztottak fel. Ívelődő kiöntőcsőve széles felülettel tapad az edény alsó részéhez és vékony csőben végződik.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. P. 495-930 3m 2.R.	Talp, alsó edénytest, kiöntőcső Olívdzöld	81.410	1 IV/1. kép
2. B. XX. Pesterzsébet, Tatárdomb 2.R.	Kiöntőcső töredék	72.130.1.	2

Jegyzetek:

1. A zöld kanna 7 töredéke nagyon romlott állapotú. Megmaradása nincs biztosítva.
2. Gerő Győző 1953. évi leletmentése. Publikálatlan.

VIII. K A N C S Ó (IV. tábla, 3. kép)

2. típus

Palack forma, melyhez fül csatlakozik. Tojásdad test, sűrű, párhuzamos, elcsavarodó, pasztikus rovátkákkal. Hosszú, szűk nyak, kiöntőcsücsök nélküli szájnylás vékony, gömbölyű peremszegéllyel. A fül a nyakhoz csatlakozik. Feltehetően magasztott talp tartozik hozzá. Rekonstrukciónkon látható talp más lelőhelyről került elő, mint a nyak. Volt rá példa, hogy különböző lelőhelyekről jöttek össze egyazon tárgy darabjai. Mindazonáltal az összetartozás nem bizonyítható.

a) felső rész

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NU. 579-969 2.20 m 2.R	Nyak, váll, fül. Oxidált	52.925	IV/3. kép

b) talp

1. BP. NU. 571-979 3.m. 1.R.	Talprészlet	51.1598	1 IV/3. kép
2. BP. P. 500-931 10 m. XIII. g.	Talprészlet	51.1897	1 IV/3. kép

Jegyzetek:

1. b/1–2 darabok törésfelülettel illeszkednek egymáshoz.

VIII. KANCSÓ
(IV. tábla, 2. kép)

3. típus

Gömbölyű has, széja felé elszűkülő, közepes hosszúságú nyak, melyen lapos üvegszalagból rovátkolással díszített abroncs van. A szájnyláshoz közel fül felső tapadási csomkja látható. Olívd. Szájnylás szűk, de kiképzése ismeretlen. Fenék- és talpmegoldás ugyancsak ismeretlen.

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. TK. 498-861/5.2 m XXI. g.	Nyak, váll és fülcsomk	51.1189	IV/2. kép

VIII. KANCSÓ
(IV. tábla, 4. kép)

4. típus

Vékony, csaknem egyenes nyak, melyet egy kisebb „golyva” tör meg; két vastag, kobaltkék üvegfonál és közöttük szintelen üvegből képzett „fodor” díszítenek. A nyaktól fül indul ki, melynek csomkja maradt meg. A teljes forma nem ismert.¹

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	B. I. Dísz tér 8. kút	Nyak. Szintelen	71.231.3	IV/4. kép

Jegyzetek:

1. Melis 1973, 195-209.

Kupa

IX. KUPA

(V. tábla, 1. kép)

1. típus

Sörivásra szolgáló üvegedény, csonkakúp alakban, egyetlen nagyméretű füllel. A fül felső tapadási pontjánál megtalálható az a kis bütyök, amely egyébként a cserépkupák ön-fedelésének felbillentésére szokott szolgálni. Színe zöld, az üveg minősége romló. A széles feneket lapos cakkokkal kialakított talpszegély veszi körül¹. A lapos üvegszalagokból alakított, rovátkákkal díszített abroncsok (két abroncsa van) a német „Passglas”-hoz teszi hasonlóvá². Feltehetően itt is – mint annál – bizonyos mértéket is megjelölnek. A kupa formája azonban más, a cserépkupákra hasonlít, arányai pedig a habán kupára emlékeztetnek. Az ismert példányok földrajzi elhelyezkedése miatt elképzelhető, hogy erdélyi üveggyárakban állították elő³.

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. TK. XXIV. g. 6.90m	Oldalfal füllel	51.2116	V/1. kép
2.	BP. TK. XXIV. g. 6.90m	Oldalfal	51.2117	
3.	BP. TK. XXIV. g. 6.90m	Fenek 2 töredéke	51.2118	V/1. kép
4.	BP. P. 497-933 1.5m 1.R.	6 töredék	51.1612	
5.	BP. P. XIII. g. 500-931/7m	4 töredék	51.1903	
6.	BP. P. XIII.g. 500-931/7m	5 töredék	51.1904	

Kis töredékek kerültek elő továbbá a GyJ.p. és a KÉ. IX. g. lelőhelyeken is.

Jegyzetek:

1. Hasonló a talp kiképzése az Iparművészeti Múzeum egyik 1612-es évszámmal ellátott, festett „Passglas” formára fűjt poharának, amelyet felvidéki készítménynek tartanak: *Sághelyi* 1938, 112. Kép: 42.
2. *Schmidt* 1922
3. Gladys Davidson–Weinberg szíves közlése és saját gyűjtése egy teljesen hasonló kupa a gyulafehérvári múzeum gyűjteményében. Ebben az esetben felmerülhet a gyártás helyeként: Porumbák.

Kulacs

X. KULACS

(V. tábla, 2. kép)

1. típus

Kulacs, vagy zarándok flaskó. Ovális keresztmetszetű test, válltól lefelé elcsavarodó bordázattal, a vállon két füllel. Rövid, szűk nyak, tölcéses száj. Egy azonos lelőhelyről előkerült fenéktöredék alapján feltételelesen kúpos fenék és magasított talpszegély tartozott hozzá. Kievben található egy 12. századi távoli analógiája. Magyarország területén 15–16. századi rétegekből kerülnek elő hasonló példányok.¹ Budai töredékeink legkorábban a 15. század végéről, de inkább a 16. századból valók. Részletei nagyon hasonlítanak a XII. 10. típusú palackra.

	Leőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. KÉ. X/A. g.	Száj, nyak, váll és has félig. + fenék töredék	52.791	V/2.
2.	B. I. Várjaja u.	Váll + nyak töredék	81.311	2
3.	B. I. Tárnok u. 9–13.	Nyak–váll töredék	65.246	3

Jegyzetek:

1. *Shelnikov* 1966, 100. Fig. 13.
2. Bertalan Vilmosné ásatása. Publikálatlan.
3. Zolnay László ásatása. Publikálatlan.

X. KULACS

(V. tábla, 3. kép)

2. típus

Sok tekintetben rokonságot mutat ez a kulacs a XII. (Palack) 10. típussal. A különbség annyi, hogy a test lapított, kulacsszerű. Részleteiben hasonlít a X.1. típushoz is, de nincsenek fülei. A típus jellemvonásai: tojás alakú, lapított test. A váll alatt elkezdődő elcsavarodó bordázat. A váll sima és a törzshöz külön ragasztott. A nyak egy kissé hosszabb, mint a XII. 10., vagy a X.1. típusok esetében. Ezek is színes, főként zöld üvegek.

	Leőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	B. II. Csalogány u. 7. 1. g.	Zöld	CS.699.a.	1 V/3. kép
2.	B. I. Tóth Á. sétány 4.		58.3.4.	2
3.	B. II. Csalogány 20. 1. sz. égetőkemencét borító réteg	Száj, nyak, váll, testtöredék	CS.518	3

Jegyzetek:

1. *Garády* 1943, 231, 38. kép
2. Gerő Győző ásatása, publikálatlan.
3. Ez a típus késői példánya: 18–19. sz. Dél-Németország, Tirol területéről ismert.

Lámpa

XI. L Á M P A

(VI. tábla, 1–2. kép)

1. típus

Alacsony, perem nélküli csésze, amely alul függőleges, hengeres tartályban végződik, amely egyaránt alkalmassá teszi arra, hogy kézben vigyék, vagy foglalatba helyezve függőlámpaként használják. Bizánci eredetű forma és legrégebbi előfordulása a VI. századból való¹. Általánosan elterjedt egész Európa területén és még a XVI. században is használták.² Ábrázolását a XIII. századi francia miniatúrákon ugyanúgy megtaláljuk, mint a XVI. századi német festményeken. Példányaink közül csak az 1. sz. került elő az ásatási napló bejegyzései szerint³ 14. századi leletanyag kíséretében. 2. sz. leletünk XV., sőt XVI. század elejéről származó pénzekkel együtt, 3. sz. leletünk pedig egy középkori pince török kori betöltéséből⁴. Példányaink:

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. ET. 505-1004 5.R.	Tartály töredéke. Halványzöld.	52.3133	VI/1. kép
2.	BP. P. 922-488 4.R.	Csésze + tartály 2 töredéke	79.66	VI/2. kép
3.	B. I. Hess A. tér 2. Domonkosok	Tartály	71.16.1	4
4.	B. I. Tabán I. ép. I. pont. emésztőgödör	Csésze alsó része, tartály zöld	T.I.112 1.	5
5.	B. I. Tabán, szórvány	Csésze alsó része, tartály zöld	T.I.123. 3.	5
6.	B. I. Szent György tér, Pasa palota, 5. árok	Tartály töredék, zöld	66.236	6

Jegyzetek:

1. Philippe 1970, 65. Fig. 31/5
2. Gasparetto 1978, 231. Fig. 1. – D. B. Harden 1968, 111. Fig. 4. – Rademacher 1933
3. Holl I. ásatási naplója, 1954. XI. 4-i bejegyzés 52.3126-3136-ig terjedő leltárszámon nyilvántartott kísérőleletekkel.
4. Gyürky 1974, 418, Abb. 1–2. – Gyürky, 1974, 418, Abb. 1.
5. Garády S. lelete
6. Gerő Győző publikálatlan lelete

XI. L Á M P A

(VI. tábla, 3–6. kép)

2. típus

Foglalatban elhelyezkedő üvegbetét. Az 1. típustól megkülönbözteti: 1. kétlépcsős csészéje, 2. hosszabb és vékonyabb olajtartálya, amely egy üveggömbben végződik. Ezt is használhatták egyesével és többedmagával csillárfoglalatban. Ez a típus is követhető visszafelé a VI. századig. Ebből az időből származnak azok a példányai, amelyeket Samarrában (Irak területén) találtak, Keresztelő Szent János kolostorának templomában.¹ A bizánci birodalom európai területén pl. Korinthosban is készítettek ilyeneket a XII. században.² Velence elővárosában, Torcellóban ásatási leletből XII.–XIII. századi darabjai kerültek elő.³ De míg az 1. sz. típus egész Európa területén megtalál-

ható, ez a típus nem terjedt el nyugat felé. A budai példányok ezért jól mutatják, hogy a típus elterjedésének északi határát. A budai példányok késői, török leletanyagot is tartalmazó rétegből kerültek elő, s maguk sem lehetnek korai példányok. Feltételezhető, hogy a középkori Magyarország területén működő késő-középkori huták készítményei, amelyek bizánci formák hagyományait őrizték meg.

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. KTP. VIII/3 g. 507-958/8.50–9.4 5.R.	Tartály és a csésze alja. Színtelen	51.34	4 VI/3. kép
2.	BP. KTP. VIII/3 g. 507-958/8.50–9.4 5.R.	Tartály és a csésze alja. Sárga	51.2998	
3.	BP. KTP. VIII/3 g. 507-958/8.50–9.4 5.R.	Tartály Színtelen	51.2999	
4.	BP. KTP. 511-958 5.30m, 3.R.	Tartály Színtelen	51.1808	
5.	BP. P. LXVII. g. 3.R.	Perem + gömb a tartályról. Sárga	79.64	VI/4. kép
6.	BP. P. LXVII. g. 3.R.	Tartály Színtelen	79.65	VI/5. kép
7.	BP. Savoyai szobortól É-ra 567-1073/1.8–1.9 m 2.R.	Tartály, két hullámos fonálnál- dísszel, oxidált	51.49	
8.	BP. Szórvány	Csésze pereme, sárga	80.511	VI/6. kép
9.	BP. NU. 567-782 3.80m 6.R.		51.1842	

Perem és tartálytöredékek kerültek elő a fentiekén kívül még: BP. KM, 5.R.-ből és a KM. IX. g.-ből is.

Jegyzetek:

1. *Philippe* 1970, 65, Fig. 31.
2. *Davidson* 1940, Fig. 19/67–68.
3. *Gasparetto* 1978, 231. – *U.a.* 1979, 76.
4. *Gyürky* 1982, (1) 158, 4. kép 3.

XI. L Á M P A
(VII. tábla, 1. kép)

3. típus

Henger alakú olajtartó, enyhén kihajló peremmel a felfüggesztés megkönnyítésére. Gömbölyű fenék. Lefelé csüngő gömb-végződés, esetleg a fedők gombjához hasonló csüngődísz lehetséges. Itáliában, a renaissance korszak lámpája a 16. század elején. Sima, vagy emailfestéses kivitelben készült. Számos festmény ábrázolta, de tárgy formájában is fennmaradt¹. Egymagában vagy csoportosan (csillár) használták és formája a modern időkig fennmaradt.²

Budán, a királyi palotában számos töredéke került elő. Egy részük tejüveg. Díszítésük csekély, legfeljebb egy email-pontsor.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Gy.J. p. 3.R.	10 töredék	66.454	VII/1. kép
2. BP. Gy.J. p. 3.R.		52.908	
3. KÉ. IX. g.	Emailfestésű pontsorrall.	51.1988	
4. BP. NU CST.m. XV. g. 571-979 3m 1.R.		51.1914	
5. BP. ÉT. XXXI. g. 4.5–5 m	Perem	51.108	

Jegyzetek:

1. Mariacher 1959, 36.
2. Mantua, San Sebastiano templom.

XI. L Á M P A
(VII. tábla, 2–4. kép)

4. (vegyes) típus

A budai üvegüzletek között van néhány töredék, amelyről a pontos mérés és a rekonstrukciókísérlet megállapította, hogy lámpások lehettek.¹ Formájuk egy kissé eltér az 1–3 típusok sok darabbal képviselt és több analógiával történetileg is hitelesíthető darabjaitól, funkcionálisan azonban semmi másra nem lehet gondolni, mint lámpásra.

a) változat: Kétlépcsősen öblösödő tartályrészlet, ragasztott, lapított és megcsavart csepp-díszítéssel.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. szórvány	Sárgás színű, tisztátalan üveg	81.306	VII/2. kép

b) változat: Kobaltkék üveg, feltehetően hódoltságkori. A két közvetlenül nem illeszkedő töredék feltételelesen (de nem bizonyíthatóan) összetartozik.

1. BP. szórvány	lecsüngő tartálycső, ráforrasztott fűlecskékkel	81.307	VII/3. kép
2. BP. GyJ. p. 3.R.	Perem 4 töredéke, arab írásjelek email festésének nyomával	52.416	

c) változat: alsó felén öblös, felfelé szűkülő pohárformájú olajtartály, deréktáján lapos üvegszalag övezi, melyen fel-függesztésére szolgáló fülek vannak.

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. NU. 567-984 3.2m 6.R.	Halvány, zöldes színű	81.308	2 VII/4. kép
2.	BP. TK	Halvány, zöldes színű	81.308	VII/4. kép
3.	BP. szórvány	Halvány, zöldes színű	81.308	
4.	B. I. Szent György tér	Sejtmintás fallal	81.309	

Jegyzetek:

1. a vegyes típus mindhárom változatát: a) b/1. és a c/1–4. darabokat H. Gyürky Katalin rekonstruálta.
2. 1–2. sz. darabok törésfelülettel illeszkednek, noha nem azonos lelőhelyről kerültek elő.

Palack

XII. PALACK

„Golyvás” palack

(VIII. tábla, 1–2. kép)

1. típus

Elnevezését a nyakán látható cseppfogó dudortól nyerte. Ma is használjuk bizonyos palackformákra. Itt azonban a golyva nem a szájerem alatt, hanem a hosszú nyak közepe táján helyezkedik el. A golyva alól függőleges irányú bordák indulnak el. Az edény testét és a talp formáját egy görögországi régészeti lelet segítségével lehet rekonstruálni, de a rekonstrukció helyességét néhány apró töredékünk igazolja. Például tojásdadnak induló, de a talp felé megtört vonalú edénytest igazolására egy kis töredék (66.520-21) szolgáltat alapot. A talpkiképzés ugyanúgy, mint a szájerem a „konikus palackok” hasonló részleteivel egyezik.

Rendkívül ritka forma. Legközelebbi analógiáját, közvetlen őst a XII. század közepén elpusztított korinthusi üveg-műhelyben hozta felszínre egy régészeti feltárás¹. A „golyva” ugyan a keleti (szír, perzsa) üvegművességben gyakori, mégis a palack minden részletét figyelembe véve ebben a formában itt található meg először. Hasonló palacknyak került elő Velencében a lagunából is². Sok részletében eltér, vagyis inkább variáns az a példány, amelyet Hercegovinában³ találtak. Közvetlenül a korintosi-ra hasonlítanak a budai töredékek. Itt nagyon sok példánya került elő: 183 db. nyak.⁴ Tudomásomra jutott, hogy egy hasonló nyak van Erdélyben, a gyulafehérvári (Alba Julia) múzeumban is.⁵ E palackforma tehát Görögországtól északra, Magyarorszáig terjedt el. Nyugat-Európában Velencén túl nincs nyoma. Kizárólag a XII. és XIII. századokban fordul elő, később már nem. Budán a „kettős-konikus” palackkal együtt került elő,⁶ ennek a korai formájával, de míg a konikus palack még a XV. század végén is kedvelt és gyakori típus, addig a golyvás a XIV. században már nem található meg. A korinthusi műhely pusztulása és a budai megjelenése között eltelt időben a típus továbbélésének állomásai egyelőre még ismeretlenek.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. XII. g.	Nyak, váll	52.488	7
2. BP. XII. g.	Nyak, váll	52.269	7
3. BP. XII. g.	Has	66.520	VIII/1. kép
4. BP. XII. g.	Has	66.521	
5. BP. NU. XXXIII. g.	Nyak	52.586	7
6. BP. NU. XXXIII. g.	Nyak	52.601	
7. BP. NU. XXXIII. g.	Nyak	52.892	
8. BP. NU. XXXIV. g.	Nyak	52.128	7, 8
9. BP. NU. XXXIV. g.	Nyak	52.129	
10. BP. NU. XL. g.	Nyak	52.43	7, 9
11. BP. DKU. XLVII. g.	Nyak	52.144	7, 10
12. BP. DKU. XLVII. g.	Has	52.933	
13. BP. DKU. XLVII. g.	Kúpos fenék	52.610	
14. BP. NU. kut	Nyak	51.1933	
15. BP. NU. kut.	Nyak	51.2204	
16. B. Hess A. tér 2. Domonkosok C. ép. 70/8 árok	Nyak	71.20.1	11

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
17.	B. Hess A. tér 2. Domonkosok, 70/5 á. szikla felett	Nyak	70.49.1	11
18.	B. I. Fortuna 18.	171 db nyak	77.6 1-223	12

Jegyzetek:

1. Davidson 1940, 319.
2. Gasparetto 1975, 148, Fig. VI. 20.
3. Popovic 1973, 362-63.
4. A Fortuna u. 18. sz. alatti házban egy raktár készletét tárta fel Altmann Julia. Feldolgozása folyamatban van.
5. G. W. Davidson személyes közléséből és az ő gyűjtéséből származó fényképről szereztem tudomást a gyulafehérvári palackról. Igen fontos darabnak tartom.
6. A XII. sz. gödörben fordult elő a kétféle palack együtt (XII. 2. 1-2.)
7. Gerevich-Seitl-Holl 1953, 210-219; Gyürky 1971, 208.
8. Gerevich 1966, 111. kép: 155/8.
9. Gerevich 1966, 107. kép: 151/12-14; 110, Kép: 153/2 és 154/7-10
10. Gerevich 1966, 129, kép: 170/1-7.
11. Gyürky 1981, Taf. 10/2.
12. Altmann Julia ásatása. Publikálatlan.

XII. PALACK

2. típus

„Kettős-konikus”

(VIII/3-10, IX/1-3, X/1-5, XI/1-5. kép)

Különleges formáját és a szakirodalomban általánosan használt elnevezését kettős tagoltságának köszönheti.

Szűk szájnnyílását általában gyűrű veszi körül, vagy pedig a gyűrű kevéssel a szájerem alá csúszik. Nyaka a szájnnyílástól lefelé fokozatosan tágul és bugyrot képez, amelyet egy gyűrű szűkít le ismét, amely a palack testétől elválasztja. A gyűrűt, amely a palackbelső felé fordul, a fúvásnál, a forma alakításával együtt, az anyag visszahajtásával képezték. A törzs enyhén hordó alakja keskenyebb, mint a nyak bugyra és ezt azzal szokták magyarázni, hogy a palack testét fonat (szalma) vette körül, mely az ital hőmérsékletét a kívánt fokon őrizte hosszabb időn át.⁴ Kúpos feneke van és széles talpgyűrűn áll. Általában a talp, a vállgyűrű és a szájerem maradnak meg, mert ezek erősebb részek, mint a fúvás által elvékonyított oldalfalak.

Ezek a palackok igen változó méretűek és igen változó célokra is használták őket. Rekonstrukció igénye esetén a vállgyűrűk és a fenék-átmérők dönthetik el, hogy azonos lelőhelyről mely töredékek tartozhattak azonos palackhoz. Ezzel a típussal ezidáig a német szakirodalom foglalkozott.² Németország területéről sok példányát és ábrázolását gyűjtötték össze és ezért az a vélemény alakult ki, hogy ez a forma a spessarti huta működéséhez kapcsolható. Ez a huta azonban csak 1406-ban kezdte a működését és Budán a királyi palota feltárásánál ennél jóval korábbi példányok is előkerültek. Németországon és Magyarországon kívül számos példányát találták Bosznia és Hercegovina területén is.³

A budai királyi palota területén a legkorábbi példányok a XIII. század közepéről, esetleg a század első feléből származnak (felsorolás 1-4. sorszáma, IX. tábla 1-3. kép).⁴ Mint a mellékelt ábrák mutatják, ezek részletformáikban eltérnek a XIV. századi és a későbbi példányoktól (IX-X. tábla). A korai példányoknál a száj kiképzése más, ugyanis a „golyva” a szájerem alá csúszik. A test merevebb, egyenesebb forma, mint a későbbi példányok esetében, amelyeknél sokkal gömbölyűbb, hasasodó. Feltehetően más vidékekről szállították Budára a XIII. században, mint később.

Leleteinknek egy csoportja szórványként került elő. Ezeket csak feltételesen soroljuk a kettős konikus palackok közé, ugyanis vállgyűrűk, amelyek hozzájuk tartozhatnának, nincsenek. A palacknyakak szájgyűrűje és az elcsavarodó plasztikus rovátkák hasonlósága a kettős konikus palackokkal (pl. a tabáni palackkal) mégis arra késztet, hogy ebbe a csoportba soroljam. A szórványként előkerült fenékek anyagukban teljesen hasonlóak a nyakakhoz, ezeken is látható a finom bordázat, de nincs talpszegélyük és teljesen egyenes oldalfal indul ki belőlük. Korukat meghatározni nem tudjuk, csak feltételezzük, hogy a XVI. századnál nem korábbiak.

Ugyancsak eltér több részletében a szokásos formától a középkori Csöt falu ásatásánál feltárt kettős konikus palack (XII. 2. 29.). A falu a hódoltság idején pusztult el. A leletegyüttes legkésőbb a XVI. század elejére keltezhető. Mindkét esetben feltételezhető, hogy a hagyományos palackokat a hagyományostól eltérő részletformákkal már magyarországi huta készítette.

Egész palackok, vállgyűrűk, összetartozó részletek:

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. XII. g.	Vállgyűrű ϕ : 8.1–6.3 cm	66.517	6
	Fenek	66.522	
2. BP. XII. g.	Vállgyűrű	66.519	6
	Fenek	66.518	
	Nyak-száj	52.270	IX/2. kép
3. BP. Aréna Városház I. alatti g.	Egész	74.130.123	7 IX/1. kép
4. BP. Aréna II. ciszterna	Felső fél		7 IX/3. kép
5. BP. NU. 567-984 3.2m 6.R.	Vállgyűrű ϕ : 4.7–6.5 cm	51.1866	
6. BP. NU. 569-977 4.95m 6.R.	Vállgyűrű ϕ : 2.1–3.1 cm		
7. BP. KÉ. 4.R.	Vállgyűrű ϕ : 2.6–3.7 cm	80.515	
8. BP. KÉ. 4.R.	Vállgyűrű nyakbugyor ϕ : 2.2–3.3 cm	80.516	IX/1. kép
9. B. Tabán, 30 g.	Törzs	53.167	8
	Nyak kiegészített ϕ : 4.5–5.8 cm	53.168	X/4. kép
10. B. Hess A. tér 2. Domonkos 67/15. árok	Vállgyűrű ϕ : 4.5–6 cm	70.4.2.	9
11. B. Hess A. 2. Domonkos 67/25.	Vállgyűrű	70.5.2.	9.
12. B. Hess A. 1. kút	Vállgyűrű ϕ : 4.1–5.6 cm	77.4.3.	10 X/3. kép
13. B. Hess A. 1. Emésztőgödör	Vállgyűrű + fenék ϕ : 2.9–4.1 cm	78.3.5.	10 X/2. kép
14. B. Hess A. tér 1. Emésztőgödör	Nyak, vállgyűrű, törzsrészlet	81.304	10 X/5. kép
15. B. II. Csalogány 7.	Nyak, vállgyűrű, törzsrészlet ϕ : 3.6–4.4 cm	CS.699. c.	11
16. OB. Laktanya u.	Nyak, vállgyűrű, törzsrészlet + fenék ϕ : 4.2–5.7 cm	75.116	12
17. OB. Laktanya u.		75.115	12
18. B. I. Váralja u. személgödör	Kúpos fenék, vállgyűrű ϕ : 6.5–8.2 cm Nyak fodrozott fonalráttéttel	65.111 3	13
19. B. I. Dísz tér 10.	Vállgyűrű ϕ : 6.5–7.7 cm	53.730	14
20. B. I. Dísz tér 10.	Vállgyűrű ϕ : 7–8.2 cm	53.731	14
21. B. I. Dísz tér 10.	Vállgyűrű ϕ : 6.7–7.9 cm Nyak	53.732 53.741	14 14
22. B. I. Dísz tér 10.	Vállgyűrű ϕ : 6.7–7.9 cm Nyak	53.733 53.742	14 14

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
23. B. XX. Pesterzsébet Tatárdomb, 2.R.	Vállgyűrű φ: 4.4–5.4 cm	72.130 2	15
24. B. II. Csalogány u. 7. 1.g.	Vállgyűrű φ: 3.5–5 cm	CS.702	16
25. B. II. Csalogány u. 7. 1.g.	Fenek, vállgyűrű, nyak	CS. 697 c.	
26. B. II. Csalogány u. 7. 1.g.	Fenek, vállgyűrű, nyak	CS.697 e.	
27. B. XXII. Nagytétény–Háros (Csut) 8. verem	Vállgyűrű φ: 3.4–4.9 cm talp φ: 4.7 cm	65.263.11	17
28. B. XXII. Nagytétény–Háros (Csut) 8. verem	Vállgyűrű φ: 5.2–6.9 cm + nyak	65.263.9 65.263.6	Összetartozó
29. B. XXII. Nagytétény–Háros (Csut) 8. verem	Nyak, vállgyűrű, test (egyenes), szegély nélküli talp, kettős szájperem-gyűrű	65.263.8 XI/1. kép	
30. BP. KÉ. IX. g. 522-990/2.5 m	Felsőrész töredék	51.2001	

Megőrzésre nem alkalmas további töredékek kerültek elő még a következő lelőhelyről: BP.P.491-920/1.50m 3.R.

Jegyzetek:

1. Rademacher 1933, Taf. F1 Bizonyítékul a palackok szalmabefonásának, Hans Holtz 1480-ban készült fametszetét hozza fel: Ingenieur Kunst- und Wunderbuch.
2. Bremen 1964.
3. Han 1975, 123-124, valamint Andelic 1974-75, 167, Tab. VI. 24.
4. Gyürky 1971, 217-220. Abb. 15. A budai királyi palota területén feltárt, kizárólag XIII. századi leleteket tartalmazó XII. gödörben 2 palacktípus együttes előfordulását állapítottam meg és idézett cikkem idézett képén – helytelenül – összerestrukturáltam ezeket. A katalógus készítéséhez azonban át kellett vizsgálnom a teljes gödör-leletanyagot és ekkor kiderült, hogy a kettős-konikus palack vállgyűrűjéhez tartozó saját nyak és szájní-lás is megvan. Ennek a formája egyezik a Zolnay-féle ásatás 2 zárt XIII. századi gödrében talált palackok meg-felelő részletformáival. A két palack egy időben együtt fordul elő, de formáik nem keverednek. – Zolnay 1977, 56/8. kép és 95. kép, továbbá az 56/10. kép.
5. Dixel 1962, Abb. 432. egy spessarti palackot mutat be, amelynek szájní-lása palackjainktól eltérő kiképzésű. Egyetlen hasonló nyaktöredék került elő Budán, melyet a XII. 1–2. típusokhoz tartozó különálló részletek (tö-redékek) a) jelzetű csoportjában mutatunk be.
6. Gyürky 1971, 218
7. Zolnay 1977, 56/8 és 95. kép
8. Nagy Lajos 1935. évi ásatása a Tabánban: 30. g. – Gyürky 1971, Abb. 16.
9. Gyürky 1971, 214, Abb. 13
10. Gyürky 1982 (2), 169, Abb. 13/4
11. Garády 1943, 231. 38. kép
12. Bertalan Vilmosné 1975. évi ásatása. Publikáció előkészületben
13. Bertalan Vilmosné 1965. évi leletmentése: szeméttöredék. Publikálatlan.
14. Holl 1966, 36–38, Abb. 39–40.
15. Gerő Győző ásatása. Publikálatlan.
16. Garády 1943, 231, 38. kép
17. Méri István ásatása. Publikálatlan.

XII. PALACK**1–2. típus**Nyak-szájnyílással és fenék-részletek
(VIII. tábla, 3–10. kép)

a) szájnyílás perem nélkül:

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NU. 570-976/4 4.R.	Sötétzöld	51.1833	1 VIII/3. kép

b) szájnyílás gömbölyű peremgyűrűvel szegélyezve

1. BP. KTP. VIII/3. g. 506-958/8.9–9.4 4.R.	Világoszöld	51.40	2 VIII/7. kép
2. BP. NU. 572-983/2.7 4.R.		51.1762	VIII/6. kép
3. BP. NU. 568-782/3.6 6.R.		51.1825	VIII/10. kép
4. BP. NUP.		51.2861	
5. BP. NU. 567-987/3 6.R.		51.1878	VIII/5. kép
6. BP. NU. 568-782/3.6 6.R.		51.1830	
7. BP. NU. 568-782/3.6 6.R.		51.1831	
8. BP. NU. 574-951/4.9 6.R.		51.1856	
9. BP. NU. 573-979/4.9 6.R.		51.1872	VIII/9. kép
10. BP. KTP. VIII/2. g. 511-958/6.3m 3.R.		51.1803	
11. BP. TK. 888-432/1m		51.161	
12. BP. KÉ. X.g. 507-990 7.4–8.4m 5.R		51.68	
13. B. XXII. ker. Nagytétény, , Kp. „CSÖT”	Nyak a bugyorral		3 2 db
14. BP. Pince, 428-498 4 m 4.R.	2 töredék nyak 2 fodordísszel		4 VIII/4. kép
15. B. II. Hattyú u. 3–5. Házalapozás	Szájnyílás gyűrűvel	53.264	
16. BP. szórvány	Nyak csavart bordázással, vékony, peremgyűrűvel	81.301	XI/2. kép
17. B. II. Csalogány u. 26.	Elvékonyodó nyak csavart bordázattal	CS.538	XI/4. kép
18. B. II. Csalogány 7. 1.g.	4 db nyak szájperem gyűrűvel	CS.699 f.	
19. B. II. Csalogány 7. 1.g.	Nyak csavart bordázással	CS.698/2	d/18-as fenék +
20. BP. Gy.J. XXX. g. 3.2 m	Szájperem gyűrű	51.2965	

c) változat: a szájnyílás alatt elhelyezkedő gyűrűvel, amely a kettős-gyűrű látszatát mutatja.⁵

1. BP. KÉ. X. g. 504-989/1.4–2.5 m 1.R.		51.1253	VIII/8. kép
2. BP. NR. 1.30 m		51.1406	

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
3. BP. NU. CST. környéke 567-985 5.40m 9.R	Sárgászöld	51.512	
4. BP. Savoyai sz.-tól É-ra		51.262	
5. BP. szórvány	Világoszöld, csavart nyak	81.303	XI/3. kép
6. B. I. Hess A. tér 2. Domonkosok 70/8. á. fal I. per. szintje alól	Száj, kettős gyűrűvel	81.401	74.130 ltsz. da- rabhoz hasonló (XII.2.3.)
7. BP. KTP. 506-958 8.1–8.6 m 5.R.	Nyakrészlet, szájnnyílás	51.39	

d) változat: fenék

1. BP. NU. 568-984 4.95 m 6.R.	φ: 3.8–5.2 cm	51.1149	
2. BP. NU. 565-978/3 4.R.	φ: 3.9–4.8 cm	51.1711	
3. BP. NU. 557-978	φ: 6–7.2 cm	51.1778	
4. 3.5 m 4.R.		51.1776	
5. BP. KÉ. 4.R.	φ: 4.5–5.4 cm	52.498	
6. BP. P. 491-920 1.50m 3.R.	Fenék, kevés oldalfallal	81.411	
7. BP. KTP. 507-959 6.7–8.1 m VIII/3 g. 4.R.	φ: 2.2–2.7	51.2996	
8. B. I. Dísz tér 8. kút		71.231.6	6
9. B. I. Dísz tér 8. kút		71.231.7	
10. B. XX. Pesterzsébet Tatárdomb, 2.R.		72.123	7
11. B. XXII. Nagytétény–Háros (Csut) 8. verem		65.263.10	8
12. BP. szórvány	Talpgyűrű nélküli kúpos	81.302	9 XI/5. kép
13. BP. II. Fő u. 68.	Kúpos fenék talpszegély	CS-1179	10
14. BP. II. Fő u. 68.	Kúpos fenék talpszegély	CS-1180	10
15. B. I. Rudas fürdő XIII. árok	Részlet	CS-1571	10
16. B. I. Rudas fürdő XIII. árok	Részlet	CS-1572	10
17. B. I. Bugát u. templom		CS.1281	
18. B. II. Csalogány 7. 1. g.	3 db fenék, talpszegély nélkül, összefutó bordák nyomával	CS.699.e.	b/19-hez

Jegyzetek:

1. Ehhez hasonló szájkiképzés egy 15. századi spessarti palackon látható. *Dexel* 1962, Abb. 432.
2. A szájkiképzés azonos a XII. 1. típuséval, az ún. „golyvás palackéval”.
3. Méri István ásatása. 1957. Publikálatlan.

4. Rendkívül rossz állapotban levő kicsiny töredék pusztuló formáját kizárólag mérés és rajz segítségével lehetett megőrizni, ezért leltározásra nem volt már alkalmas. Díszítése megegyezik a XII. 2. 18. sorszámu darabéval.
5. Valamivel a szájerem alatt helyezkedik el a peremgyűrű a korai lelőhelyeken talált palackokon (XII. 2. 3. 4.). Ezek a 13. század közepéről – ha nem az első feléből –, valóik és formailag is külön csoportot képeznek. Feltehetően más helyről származtak ide, mint 14–15. századi utódaik. Érdekes azonban, hogy ez a kettős szájerem kiképzés hosszú idő múltán visszatér és olyan darabokon fordul elő, amelyekről ilyen korai származás nem telezhető fel, sőt inkább a 16. sz. elejére, a hódoltságot megelőző időre tehető, pl. Csót faluból való ilyen darab. Ennek még az is az érdekessége, hogy egy egyenes oldalú test és egy peremgyűrű nélküli fenékkal lehet összehozni, mivel azonos gödörből kerültek elő és anyaguk is egyező (XII. 2. 29). A budai palota szórványanyagában is található ilyen kettős-gyűrűs szájkiképzés (XII. 2.c., 5.). Ennek a darabnak nem maradt meg a pontos lelőhelye, ezért pontosan datálni nem lehet. A nyakán levő csavarás és a nagyon erősen elszűkülő szája egy másik típusváltozattal hozza össze: ugyancsak palotai szórványanyagban több hasonló nyaktöredék maradt egyetlen, gömbölyű peremgyűrűvel (XII. 1–2.b. 16.). Feltételeztem ezt is egyé rekonstruáltuk egy anyagában igen hasonló szórvány-fenékkal, melyen az elhaló bordázat függőlegesen éppenhogy kitapintható (XII. 2.d. 12.). Egy nyaktöredék a Csalogány u. 26-ból hasonló csavart bordázattal (XII. 2.b. 17.) megerősít bennünket abban a hitben, hogy ezek a palackok már egy 16. század elején dolgozó hutának termékei voltak.
6. Melis 1973, 195.
7. 1950-es évekből származó felszíni gyűjtés. A Pesterzsébeti Múzeumtól átvéve.
8. Méri István 1957. évi ásatása. Publikálatlan.
9. A szórvány-fenek bejelentőzésát és egy csavartbordázatú nyakkal összerrekonstruálását egész sorozat töredéken végzett és egymáshoz kapcsolódó megfigyelés indokolja, melyet részletesen az 5. sz. jegyzetben írtam le.
10. Garády S. leletei.

XII. PALACK

(XII/1–5; XIII/1. kép)

3. típus

Egyszerű forma: hosszú, vékony nyak, enyhén kihajló szájerem, gömbölyű, vagy ovális test. Az egyik darabbal (a. változat, 3.) együtt, azonos lelőhelyen előkerült egy méretében megfelelő, gömbölyű, talpszegély nélküli fenék (c. változat, 2.), amely csak enyhén benyomott (nem kúpos). Úgy véljük, hogy ezt a típust ez a két darab határozza meg.

Igen korai példányaink vannak belőle a budai királyi palota 33., 40. és 47. számú, XIII. századi leletanyagot tartalmazó személgödreiből (a. változat, 1–3.). Ebből az egyszerű formából egészen kicsi méretűek is előfordulnak, amelyeket a „fiolák”-nál tárgyaltunk. Feltehetően az egész középkoron keresztül készültek különböző méretekből.

A középkorban használt kifejezés: „anghestera”, latinul „angustarium”, – mint minden szűknyakú palackra, erre is vonatkoztatható. Nemcsak üvegpalackra, hanem más anyagból készült palackra (nemesfém) is használták.¹ Azonban igen gyakran lehet találkozni ezzel az elnevezéssel, illetőleg ennek változataival (inguistara, guastada, angastare) Itáliában, velencei üvegesekre vonatkozó okmányokban, s igen korai időben, pl. már 1279-ben is.² A kifejezést a németek is átvették: „Angster”. Némeg irodalmi szövegben legkorábban 1462-ben fordul elő.³

Az iparművészet-történeti szakirodalomban összekeverték a már 1220-ban feltűnt „Kuttrolf” (Guttrolf) elnevezéssel.⁴ Ez utóbbi kifejezés akkor alkalmazható, midőn kizárólag kis mennyiségű párlat cseppenkénti adagolására szolgál a palack erősen elszűkített nyaka, amelyet esetleg még meg is csavarhatnak, vagy két-, vagy több csőből csavarnak össze annak megakadályozására, hogy a folyadék könnyen és nagy mennyiségben ömölhessen ki. Az előbbi kifejezés azonban semmiféle csali szándékot nem takar. Egyszerűen csak egy formát jelöl. Korai példányait a velencei üveggyártásban nemcsak a szó korai előfordulása jelzi, hanem 13–14. századi újabb előkerült példányai is.⁵

a) változat: A szájerem kihajlása szabálytalan

	Lelelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. NU. XXXIII. g. 2.50–3.3 m 2.R.	Kihajló perem, hosszú nyak Oxidált	52.127	6 XII/1. kép
2.	BP. NU. XL. g. 3.6–4 m	Kihajló perem, száj felé szűkülő nyak Oxidált	52.33	6 XII/2. kép

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
3.	BP. DKU XLVII. g. 1/f.R.	Száj, kihajló peremmel, nyak, váll Oxidált	52.605	7 XII/4. kép
4.	BP. P. 491-920 1.5 m, 3.R.	Nyak, fenék, nagy méretű, sötétzöld	79.93	XIII/1. kép
5.	BP. KÉ. X. g. 1.R.	Kihajló szájperem, hosszú nyak	51.1255	
6.	B. II. Csalogány u. 7. 1. g.	Száj, nyak, váll	CS.698.a.	

Továbbá:

BP. Gy. J. P.
516-892 3.R.

2 db zötétzöld nyak, váll egy kisebb és egy nagyobb (a 4. tételhez hasonló) leltározatlan.

b) változat: egyenes, keskeny nyak, szabályos, vízszintesen kihajló perem

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. NU. 582-975 2.4 m 2.R.	Szintelen, átlátszó	51.1012	
2.	BP. Savoyai sz.-tól D-re, szórvány	Világos zöld	51.591	

c) feltehetően a típushoz tartozó részletek

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. DKU. XLVII. g.	Benyomott fenék (palack) talpszegély nélkül Oxidált	80.513	
2.	BP. DKU. XLVII. g.	Mint az előbbi, nagyobb méretben	80.512	

Jegyzetek:

1. Villermi Drugeth de Homonna testamentuma, 1330-ból „... tria angusturia argentea ...” *Fejér*, Cod. Dipl. Tom. VIII. Vol. III. 508.
2. *Gasparetto* 1975, 143.
3. *Rademacher* 1933, 60.
4. *Fuchs* 1927.
5. *Gasparetto* 1977, 174-175. 130/1-2,4.; 131/2-4.
6. *Gerevich-Seitl-Holl* 1953 210-219, 1. tábla; *Gerevich* 1966, 110. kép: 154/c. 8. és 151/c. 12.
7. *Gerevich* 1966, 129. kép: 170/7.

XII. PALACK

(XIV. tábla, 1. kép)

4. típus

Egyetlen nyaktörredék képviseli azt a típust, amely Itáliában nagyon kedvelt és gyakran ábrázolt palackforma volt. Hosszú szűk nyaka a szájnál enyhén kibővült, de pereme nem volt. Alacsony, gömbölyű test tartozott hozzá és magasított talp. Leleteink között néhány ilyen talp előkerült (XII. 16, 17.). Szép példányai kerültek elő ennek a típusnak a cremonai San Sigismondo templomban¹ (15. század) és ilyen palackokat ábrázolt Domenico Ghirlandajo is S. Gimignano-ban levő „Utolsó vacsora” képen 1745-ben.²

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. B. I. Tabán, I. ép. emésztőgödör „E” pont mellett	Nyaktöredék világos zöld	88/6	XIV/1. kép

Jegyzetek:

1. Mariacher 1964, 70, Abb. 1.
2. Knaurs Grosse Kulturen in Farbe. Die Renaissance. 1980, Abb. 22.

XII. PALACK

(XIV. tábla, 2–4. kép)

5. típus

Ezúttal nem azonos típusú palackokat, hanem egyedi-, nem rekonstruálható töredékeket vegyesen tárgyalunk egyazon fejezet keretén belül.

Az a) változat darabjai például igen kicsi töredékek, teljes formájuk nem ismeretes. Az 1. sz. töredék azonban a királyi palota 47. sz. szemétködréből, III. Endre király pénzével és XIII. század második felére jellemző leletanyaggal együtt került elő, tehát jól datálható, fontos töredék. A 2. sz. töredék is tisztán XIII. századi leletanyaggal együtt került felszínre.

A b) változat 1. számú darabja nem korhatározható. A budai domonkosok iskolájának fűtőberendezéséből, annak előteréből került elő, amelyet a török hódoltság idején töltöttek be. A betöltési anyagban azonban nem volt török tárgy, csak XIII–XV. századi lelet. Így az üvegpalackocska nyakának töredéke középkorinak mondható.

a) változat: egyenes, szűk nyak, tölcseresen kiszélesedő száj

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. DKU. XLVII. g. 1/f.R.	Csak szájtölcsér. Oxidált	79.99	1 XIV/2. kép
2. B. I. Hess A. tér 2. Domonkos kolostor 70/8 á. szemétködr	Nyak és szájtölcsér töredéke	71.20.2	2 XIV/3. kép

b) változat: egyenes, szűk nyak, tölcseresen kiszélesedő száj, kiöntőcsücsök, a nyakon hullámvonalas fonáldíszítés.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. B. I. Hess A. tér 2. Domonkosok, „A” épület, fűtőkamra, előtér betöltés	Nyak, vállindítás, 2 sor fonáldísz + talptöredék	73.3.7	2 XIV/4. kép

Jegyzetek:

1. Gerevich 1966, 129. kép: 166-169, 170. Az itt közölt darab képe azonban nincs a táblákon, csak a kísérelőletek.
2. Gyürky 1981, Taf. 4. kép 4.

XII. PALACK
(XIV. tábla, 5–6. kép)

6. típus

Két töredékünket ugyancsak egy bizonyos felületi díszítés alapján soroltuk azonos típusba: a nyakon látható elcsavarodó, pasztikus felületi díszítés alapján. Ez a pasztikus díszítés sem egyforma a két darabon, mert az 1. sz. töredéken széles sávok csavarodnak, a 2. sz. töredéken pedig sűrű, párhuzamos rovátkák. A teljes palackformáról semmit sem tudunk. Közös vonás még az, hogy a szájníylást nem keretezi perem, hanem egy sima sáv, s a csavarodó pasztika csak ez után következik.

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. DKU. XLVII. g. 1/f.R.	Nyak és száj széles, csavarodó függőleges pasztikával	52.608	1 XIV/5. kép
2.	BP. szórvány	Nyakrészlet és szájpere Finom, sűrű diagonális rovátkolás	79.92	XIV/6. kép

Jegyzetek:

1. Gerevich–Seitl–Holl 1953

XII. PALACK
(XV. tábla, 1–5. kép)

7. típus

Palack, hosszú, szűk nyakkal (augustarium) és pasztikus, elcsavarodó rovátkákkal borított nyakkal és testtel. A szűk nyakon tölcserformájú száj helyezkedik el. A szűk nyak után átmenet nélkül a gömbölyű has következik. Feltehetően magasított talp tartozott hozzá, de erre vonatkozóan tárgyi bizonyítékunk nincs.

Az a) változatból csak egyetlen töredékünk van. Erre az jellemző, hogy felülete függőlegesen rovátkolt. Természetesen ez is, – mint a többi felületében díszített üveg, formában készült. XIV. századi lelőhelyen került elő és egyetlen analógiája Itáliában, régészeti leletben, XIV. századi datálással található.¹

Nagyobb mennyiségben kerültek elő szűknyakú palackok, elcsavarodó pasztikus rovátkákkal. Ez a típus hosszabb ideig volt divatos. Legkorábbi darabját (b/1-es) XIV. századi lelőhelyről ismerjük. Az előző 6. számú típustól abban különbözik, hogy a tölcseres szájon is folytatódik a csavarodó pasztika. A szájtölcser ezen felül még vízszintes spirálban rácsavarodó kék üvegfonál is díszítette.

a) változat: Vékony, hosszú nyak, enyhén kiszélesedő tölcseres száj, függőleges, pasztikus bordázat.

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. ÉT. 505-1004 5.R.	Nyaktöredék	52.3127	2 XV/1. kép

b) változat: Hosszú vékony nyak, tölcseres száj, sűrű, elcsavart bordázattal borítva, a szájtölcseren vízszintes, spirális kék fonáldíszítés

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	ÉT. 505-1004 5.R.	Kis töredék nyakból	52.3134	2
2.	BP. NU. CST. mellett	2. kis nyaktöredék	51.1932	
3.	BP. KTP. VIII/3. g. 507-958/10–19 m, 5.R.	Nyak, szájtölcser fonáldíszítéssel, váll	51.2997	XV/3. kép

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
4. BP. KÉ. IX. g. 2.5 m	Kisebb nyaktöredék „golyvával”, szájtölcsér, fonáldíszítéssel	51.1991	XV/2. kép.
5. BP. KÉ. IX. g. 522-990/2.5 m	Tölcséres száj, kék fonáldíszszel. A csavart bordázat a száj felé elsimul	51.1992	
6. BP. KÉ. IX. g. 520-990/2.5 m	Szájtölcsér világoskék fonáldíszszel	51.1993	
7. BP. KÉ. IX. g. 527-988/3—4 m	Szájtölcsér, bordázat nélkül, kék fonáldíszszel	51.1994	
8. BP. KÉ. IX. g. 524-989/3.7 m	Szájtölcsér, csavart bordázattal, szintelen fonáldíszszel	51.1995	XV/5. kép
9. BP. NU. 563-985 3.8 m 4.R.	Szájtölcsér Világos zöld fonáldíszszel	52.592	
10. BP. NU. 567-980 3.6 m 6.R.	Nyaktöredék Világos zöld	51.1182 51.1863	
11. BP. NU. 573-979 4.90 m 6.R.	Nyaktöredék	51.1870	
12. BP. NU. 567-984 3.2 m 6.R.	Szájtölcsér sima + fonáldísz	51.1867 51.1135	
13. B. I. Szent György tér, szórvány	Nyak és váll, világos zöld	51.678	
14. B. I. Hess A. 2. Domonkos 68/1. 3.R.	Nyak és szájtölcsér. Csavart + fonáldíszítésű	70.25.1. 2	
15. B. I. Uri u. 36. kút	Nyak, váll, sárgás		
16. BP. NR. 804-470 4.7m 5.R.	Szájtölcsér töredéke	51.2991	

c) változat: a szűk nyak és a kiszélesedő váll között golyvás gyűrű helyezkedik el

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. P. XIII. g.	Száj felé szűkülő nyak, szájkiképzés ismeretlen. Vékony falú, oxidált.	51.1895	XV/4. kép

d) változat: hosszú, vékony, görbülő nyak, spirálisan csavart bordázattal. Egyéb részletei nem ismeretesek. A bordázat csak a nyak egy részét borítja.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. B. II. Hidegkúti út 48.	Szennyezett zöld	69.161 (K.78)	

Jegyzetek:

1. Gasparetto 1975, 147, Tab. III/10.
2. Gerevich 1966, 200 – Gyürky 1984, Tábla III/8.

XII. PALACK

8. típus

„Kotyogós üveg”

(XVI/1–5, XVII/1–6. kép)

Csali-palack, amelyből a folyadék csak cseppenként és kotyogva folyik ki. A római üvegek között már megtalálható. Itt „guttarium” néven nevezték, ami a guttus = csepp szóból (latin) származik. I u. III–IV. században Szíriában is készítették. Eltérően a többi középkori formától, ez Itáliában nem honosodott meg. Eddig legalábbis onnan nem ismerünk példányokat. Annál inkább kedvelt volt Németországban, ahol „Kuttrolf”, azaz „Guttrolf” volt az elnevezése. Ennek a szónak és magának a palacknak első említése a XIII. században irodalmi szövegben már előfordul.¹ Számtalan változata maradt a XV–XVII. századokból. A német szakirodalom az „Angster” és a „Kuttrolf” elnevezéseket keverve használja, sőt tanulmány is készült annak eldöntése érdekében, mikor, melyik típusra melyik kifejezés illik.² Úgy tűnik, ma már ez a kérdés könnyen eldönthető: az „anghstera, inghistere, angustarium stb.”, vagyis németül „Angster” csupán szűknyakú palack, ami Itáliában kedvelt és elterjedt volt.³ A kifejezés Németországba átment, s alkalmazható az erősen elszűkített nyakú, cseppenkénti adagolásra alkalmas, egycsöves kotyogós palackokra. Németországi gyártásának első dokumentuma 1406-ból származik, amikor is a megalapított spessarti huta gyártmányai között sorolták fel.⁴ A késő-középkorban nálunk is nagyon elterjedt és a XVI. század elején magyarországi üveggyártók gyártmányai között is említették.⁵ Alkalmas volt misebor, illetőleg szertartáshoz szükséges olaj tartására,⁶ Erdélyben pedig ebből itták a „meggyes bort”.⁷ Már ebből is látható, hogy palack is meg pohár is volt egyben, éppen ezért tartozik széles, csészéhez hasonlítható szájnnyílás is ehhez a formához. Rademacher tipologizálta és bizonyos időrendi sorrendet állított fel. Szerinte az egycsöves, tölcseösszárú, alacsony gömbhasú (a. változat 6. és 9.) a legkorábbi. Később a nyak erősen hajlik, a szájtölcséren pedig a kiöntőcsücsök megjelenik. A legkorábbi változat, s így a mi két említett darabunk is rendelkezik itáliai analógiákkal, méghozzá a XIII–XIV. századból.⁸ A mi 9. számú darabunk ugyan XIII–XV. századi vegyes leletek között került elő, de az üvegek szinte kivétel nélkül XIV. századiak voltak és ezért feltételelesen erre az időre, de legkésőbb a XV. század elejére tehetjük.

A többszöves kotyogósokat még a XVIII. században is gyártották. Bemutatott darabjaink között ilyenek is vannak. Ezek már hazai gyártmányoknak tekinthetők.

EGYCSÖVES TÍPUSOK

a) változat: hosszú, szűk, egyenes tartású nyak, mely felett egyenes, vagy ferde helyzetben széles csésze formájú szájtölcsér van, amelyet külső oldalán sűrű, párhuzamos ráforrasztott sötétkék üvegfonalak díszítenek.

A test alsó felén belapított gömb forma, többnyire plasztikus bordákkal geregzelve. Kúpos fenék, talpgyűrű nélkül.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NU. 569-976 4.9 m 6.R.	Szájtölcsér, szintelen, átlátszó, kék fonáldísszel	51.1858	
2. BP. P. XIII. g. 500-931/7 m	Szájtölcsér töredék, fonáldísszel	51.1901	
3. BP. KTP. VIII/2 g. 511-959/5m 4.R.	Szájtölcsér töredéke, kék-vörös fonáldísszel	51.1799	
4. BP. GyJ. XXX. g. 0.8–1.2 m	Szájtölcsér töredéke, kék fonál- dísszel	51.2981	
5. BP. NR. 454-800 4.80 m 3.R.	Lapos tányér alakú szájtölcsér kék fonáldísszel	51.1497	
6. B. I. Tárnok u. 9–11, Pincebetöltés	Nyak és szájtölcsér, váll egy gerezd a testből, fenék	80.517	9 XVI/2. kép
7. B. I. Tárnok u. 9–11. Pincebetöltés	Szájtölcsér	80.518	
8. B. I. Hess A. tér 2. Domonkos „A” épület, fűtőkamra, előtér betöltés	Szájtölcsér töredék	73.2.1.	10
9. B. I. Hess A. tér 1. kút	Nyak, váll, szájtölcsér kék fonál- fonáldíszítéssel	77.4.1.	11 XVI/1. kép

a) változat

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
10. B. XII. Hidegkúti út 48.	Szájtölcsér fonáldísszel	69.164.1–2.	12

Továbbá töredékek kerültek elő a következő lelőhelyeken

BP. KÉ. IX. g.

BP. KÉ. X. g.

b) változat: vékony, hosszú, görbülő nyak, melyhez kifejezett szájtölcsér nem tartozik, csak tölcseresre kibővített szájnylás kiöntőcsücsökkel. A nyakon csavarodó bordázat. Test nem maradt meg, feltehetően gömb alakú volt.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Gy.J. 517-890 9.2–9.8 m	Nyak Világos zöld	52.187	XVI/3. kép

c) változat: hosszú, vékony nyak, nagyobbik részében egyenes, felső végénél elhajló. A nyak a száj felé széles tölcseré bővül és a szájnylást vékony fonál szegi. A nyak sima, csavart bordázat nincs rajta. Gömbtest.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NU. alagút 7.65–8.8 m 2.R.	Nyak, száj, váll Világos zöld	51.1440	XVI/4. kép

d) változat: hosszú, vékony, hajló nyak, csészeformán kiszélesedő szájtölcsér kiöntőcsücsökkel, gömbtest simán, vagy csavart bordával.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NU. 579-967 2.2 m 2.R.	Nyaktöredék Oxidált	66.463	XVI/5. kép
2. BP. Savoyai sz.-tól É-ra 575-1071/4.8 m 2.R.	Nyak, szájtölcsér, a test töredéke Világos zöld	51.324 XVII/1. kép	
3. BP. K. Sz. Z. 533-989 I.R.	Nyaktöredék gömbtest töredék	52.403	
4. B. I. Hess A. tér 2. Domonkos, pincebetöltés	Nyak- és válltöredék	71.16.3.	13
5. B. XXII. Nagytétény, Csőt 8. verem	Nyak, szájtölcsér és a gömbtest töredéke	65.263.13	14
6. B. XXII. Nagytétény, Csőt 8. verem	Nyak, szájtölcsér és a gömbtest töredéke	65.263.14	14

e) változat: vékony, egyenes nyak sűrű, csavart bordázattal, ehhez ferdén illeszkedő széles csésze alakú szájtölcsér, szintén csavart bordázattal. Kiöntőcsücsök. Gömbtest.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Sz. Á. szórvány	Nyak, szájtölcsér, váll Sötétzöld	66.457	XVII/3. kép
2. BP. P. szórvány	Szájtölcsér	51.46	
3. B. XXII. Nagytétény–Háros (Csut)	Szájtölcsér csavart bordázattal, fonáldísszel	65.263. 12.	14

További lelőhelyeken kerültek elő töredékek:

A d) változathoz: BP. Gy. J. XXX. g. 1.R.

A c) változathoz: BP. Gy. J. P. 3.R.

f) Részletek

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NU. alagút	Egyenes nyak töredéke, függőlegesen hajtasokkal szűkítve. Kiöblösödő, de egyenes szájtölcsér	52.169	

TÖBBCSÖVES TÍPUSOK

g) változat: hosszú, vékony nyak, mely a váll felett kiszélesedik és az üveganyag összenyomása által két ágra osztott. Rövid kétágú szakasz után egycsövesen folytatódik. Gömbtest.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. TK. szórvány	Nyak váll, világos zöld	51.1133	XVII/4. kép
2. BP. ÉT. XXXI. g. 2–3 m 1.R.	Kis töredék	51.141	

h) változat: két csőből csavart nyak, alacsony, kibővülő szájtölcsér, gömbtest.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. X. g. 512-986 8.2–8.5 m 5.R.	Nyak töredék Oxidált	51.58	XVII/5. kép
2. BP. NU. 6.R. 568-984/4.9 m	Szájtöredék	51.1889	XVII/5. kép

i) változat: négycsöves nyak

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. B. I. Tóth Á. sétány 4.	Nyak és száj, sárgászöld	58.16.1	15
2. B. I. Tóth Á. sétány 4. Alapozási árok	Nyak, száj, kúpos fenék Sárgászöld	58.16.2- 3.	15
3. B. I. Tóth Á. sétány 4. Alapozási árok	Nyak, szájtölcsér, váll	58.16.4.	

j) változat: öt-csöves

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. Gy.J. 3.R. Középkori szint fölött	Nyak Oxidált	51.293	XVII/6. kép

Jegyzetek:

1. Rademacher 1928–29, 37 és (1933) 60.
2. Fuchs 1927, 85 és (1928–29) 166.
3. Gasparetto 1975, 143.
4. Rademacher 1928–29, 37.
5. Takáts 1907, 637, 645.
6. Rademacher 1933, 60.
7. Apor 1736.
8. Firenzei festő: Krisztus a kereszten Máriával. 1270–1280. Az esztergomi Keresztény Múzeumban. Ipolyi gyűjteményből. Esztergomi Keresztény Múzeum Képtára 1964, 30. kép: 4. – Gasparetto 1979, 76. Paolo Veneziano: Utolsó vacsora (1350) és Veronai névtelen, Verona, San Zeno, XIV. század.
9. Zolnay, L.: Kutatások a Tárnok utca 9–13. számú telken. BpR. 23. (1973) 245-254. A publikáció nem tesz említést a leletekről.
10. Gyürky 1981, 82–90. lelőhelyre vonatkozik.
11. Gyürky 1982, (2)
12. Garády, S.: Mátyás király buda-nyéki kastélya. TBM 1. (1932) 99-111. A közlemény egyetlen mondatban (105) említi, hogy üvegleletek is vannak.
13. Gyürky 1974, 418-419. Abb. 3. Taf. XLIX/6.
14. Méri István feltárása. Publikálatlan.
15. Gerő Győző leletmentése. Publikálatlan.

XII. PALACK

(XVIII. tábla, 1–2. kép)

9. típus

Egyenes, szűk nyak, enyhén kitáguló száj, melyet többnyire spirális üvegfonál díszít. Gömb alakú test gerezdesen bordákkal tagolva. Kúpos fenék, csipkézett talpszegéllyel.

Egyetlen töredék van belőle (a. változat 1.). Egy másik darab formailag hasonló, de részleteiben különböző (b. változat 1.).

Az első darabhoz teljesen hasonló példányt ismerünk külföldi ásatási leletből: Plzenben egy kútból került elő.¹ A leletgyűjtés lehetővé tette a pontos korhatározást 1410 körüli időre. Ez a mi palackunkra nézve is elfogadható korhatározás. Egyébként a forma Belgium felé mutat (Liege) és Franciaország felé.² A szakirodalomban ezt a palack formát is a korinthusi golyvás palackoktól származtatják. A liegei palack 12. századi, tehát korban jobban talál a budaiaknál. A görög műhelyek áruit eljuttattak Franciaországba és ott egy saját üvegművesség kialakulását segítették elő. Az eltérés már a helyi készítés következménye. A nyak és a törzs formája már egészen más, mint a korinthusi palackoké.

a) változat: gömbölyű, függőlegesen gerezdelt gömbtest, egyenes, vékony nyak, gömbölyödő szájtölcsér, a szájerem körül fonáldíszítés.

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. Előudvar (Aréna, XVII/C)	Nyak, száj, váll	83.329.1.	1 XVIII/1. kép

b) változat: nyak és test, formára egyezik az a) változattal. A testen nincsenek gerezdek, a szájnak nincs tölcészerű kiszélesedése, csak peremgyűrűje.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. B. I. Tárnok u. 9–11.	Nyak, váll, sötétzöld	81.405	XVIII/2. kép

Jegyzetek:

1. *Hejdvá–Nechvátal* 1970, 84. – *U.a.* 1967, 433.
2. *Chambon* 1955, 55, Pl. I. a–b.
3. Zolnay László feltárása. Publikálása előkészületben a BpR készülő XXV. kötetében.

XII. PALACK

10. típus

(XIX. tábla, 1–6. kép)

Körte alakú palack szűk és rövid nyakkal és tölcéses szájjal. A válltól lefelé elcsavarodó, plasztikus rovátkák borítják a testet. Színes üvegből készültek: kék, világoskék, kékeszöld, zöld. Átlátszó és világos árnyalatok. Anyaguk romlékony. Többnyire erősen oxidált állapotban kerülnek elő. A test keresztmetszete általában kör alakú és csak egyetlen esetben (17. sz.) lapított, kulacsszerű. Egy darab sem került elő fenékekkel együtt, ezért a rekonstrukciónál kétféle megoldást javasoltunk. Az egyik talpszegély nélküli, a másik egy talpszegéllyel rendelkező fenék. Ugyanis hasonló színárnyalatú üvegből került elő ilyen fenék olyan lelőhelyről, ahonnan több palack felső része is származik. Ábránkon (XIX. tábla, 3. kép) két színben megegyező töredéket ábrázoltunk együtt annak ellenére, hogy összetartozásuk nem bizonyított.

A korhatározást leginkább a 16. számú töredék teszi lehetővé. Publikálójá: Höllriegl József¹ leírta, hogy Mátyás király (és II. Ulászló) Buda-Nyéken épült vadászkastélyának alapozásába építőáldozatként volt befalazva.² Budán több helyen is, azon kívül más magyarországi városokban is kerültek elő példányai. Teljesen egyezőt külföldről nem ismerünk. Formailag leginkább egy kölni gyűjteményből publikált 15. századi darab közelíti meg.³ Tulajdonképpen a legtermészetesebben pipából, fújással előállítható alapforma. Felületi díszítése feltételezi a formát. Hasonló palacok Tirolból ismertek a XVIII–XIX. századból.⁴ Lehetségesnek tartjuk, hogy magyarországi hutákban készültek a XVI. század elején. A nyéki kastélyból származó darab vegyvizsgálat után káli-üvegnek bizonyult.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Gy.J.P. 3.R.	Száj, nyak, váll, test részlete. Kékeszöld.	52.2360	XIX/1. kép
2. BP. Gy.J.P. 3.R.	Száj, nyak, váll, test részlete. Kékeszöld.	66.453.1.	
3. BP. Gy.J.P. 3.R.	Száj, nyak, váll, test részlete. Kékeszöld.	66.453.2.	XIX/2. kép
4. BP. Gy.J.P. 3.R.	Száj, nyak, váll, test részlete. Kékeszöld.	66.453.3.	
5. BP. Gy.J.P. 3.R.	Száj, nyak, váll, test részlete. Kékeszöld.	66.453.4.	
6. BP. Gy.J.P. 3.R.	Száj, nyak, váll, test részlete. Kékeszöld.	66.453.5.	
7. BP. Gy.J.P. 3.R.	Száj, nyak, váll, test részlete. Kékeszöld.	66.453.6.	
8. BP. Gy.J.P. 3.R.	Száj, nyak, váll, test részlete. Kékeszöld.	66.453.7.	
9. BP. Gy.J.P. 3.R.	Száj, nyak, váll, test részlete. Kékeszöld.	66.452.1.	

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
10. BP. szórvány		51.2657	
11. BP. szórvány	Sötétkék	81.406	XIX/3. kép
12. BP. NU. 568-988 4.R.		51.1787	
13. BP. KÉ. 510-955 IX. g. 5.10 m 4.R.	Világoszöld	51.1072	XIX/5. kép
14. BP. KÉ. 510-980 2.70 m	Világoszöld	51.1225	
15. B. I. Hess A. tér 1. Ernéstőgödör	Világoszöld	78.3.4.	5 XIX/6. kép
16. B. II. Hidegkúti út 48. II. Vadászkastély		1. n.	6

Jegyzetek:

1. Höllriegl 1934, 178.
2. A palackot az I. sz. épület mellett találták, melynek építési kronológiáját l.: Holl, I., Jelentés a nyéki kastély-épület területén 1956-ban végzett hitelesítő ásatásról. BpR. 19. (1959) 273.
3. Rademacher 1931, 290.
4. Glassammlung H. Krug 1965, Abb. 67., 71., 72.
5. Gyürky 1982, (2), 196, Abb. 13/8.
6. Höllriegl 1934, 176.

XII. PALACK

(XX. tábla, 1–4. kép)

11. típus

Négyzetes palack, „p i n c e t o k”, vagy „b u t y k o s”. Oldalait emailfestés díszíti: emberi alakok, vagy növényi díszítés.

a) változat: rövid, hengeres nyakkal

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. IX/1. g. 510-955/6.7–7.4 m	Rekonstruált két oldalát egy nő és egy férfi alakja, két oldalát virág díszíti	51.809 51.1017	XX/1–4. kép
2. BP. KÉ. IX. g. 520-991/2.4 m	Válltöredék festéssel	51.1996	
3. BP. KÉ. 512-985 4.20–5.20 m	Oldalfal töredék festéssel	51.1358	

b) változat: tölcseres szájnylással, festés nélkül

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. B. II. Gyorskocsis 22. 2. á. – 1 m	Zöld üveg	65.95.1.	

XII. PALACK
(XXI. tábla, 1. kép)

12. típus

Barokkos, ovális keresztmetszetű palack, melyen alkalmazott „hól” segítségével 6 lapos karély alakul ki. Az oldalfalakat emailfestés díszíti. A nyak és a szájnnyílás formája nem ismert.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. IX. g. 510-955/5.10 m 4.R.	Oldalfal	51.1079	XXI/1. kép

XII. PALACK
(XXI. tábla, 2-3. kép)

13. típus

Karélyos keresztmetszetű palack, rövid, összeszűkülő nyakkal és kiszélesedő, tölcséres szájjal.

a) változat: oldalfal sima felülettel

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. 512-986 4.20-5.20 m X. g. 4.R.	Fenek, csekély oldalfallal. Zöld	51.1360	
2. BP. NR. 1. sz. lőrés	Egész. Sötét füstsín	51.2448	XXI/2. kép

b) változat: ferde, párhuzamos barázdákkal borított felülettel

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. II. g. 4.R.	Sárgászöld	51.1015	XXI/3. kép
2. BP. TK. kút 10.40-11 m 2-3. R. BP. NR. 3.90-4.90 m	Világoszöld	51.1460	

XII. PALACK
(XXII. tábla, 1. kép)

14. típus

Nagyméretű tartályüveg. Sötétzöld. Szája felé összeszűkülő, hosszú nyak, a perem alatt elhelyezkedő cseppfogó gyűrű.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. P. 491-920/1.5 m 3.R.	Nyak, váll	79.94	XXII/1. kép
2. BP. TK. 484-873 2.4-3.5 m	Nyak	51.156	

XII. P A L A C K
(XXII. tábla, 2. kép)

15. típus

Közepes hosszúságú nyak, melyet a szájnylás alatt elhelyezett hullámosan ívelő gyűrű egy kevésbé összeszűkít. Sötétkék üveg.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. 542-994/0.8 m felső R.	Nyak	51.2264	XXII/2. kép

XII. P A L A C K
(XXIII. tábla, 1. kép)

16. típus

Egyszerű, hengeres test, összeszűkülő, rövid nyak, kihajló szájerem. Zöld üveg.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KTP. 507-955 3.10 m 2.R.	Nyaka és szája letörött	51.2246	
2. BP. KTP. 507-955	Egész	51.2257	XXIII/1. kép
3. B. I. Szent György tér, Pasa palota	Válltörődék	66.213.4.	

Jegyzetek:

1. Gerő Győző publikálatlan lelete

XII. P A L A C K
részletek, típusba nem sorolhatók
(XXIII. tábla, 2–10. kép)

17. típus

a) nyak, száj, válltörődékek

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Gy.J.P. 3.R.	Nyak, ólomkupak maradványával. Zöld.	51.2976	XXIII/2. kép
2. BP. ÉT. 505-1004 5.R.	Vékony nyak, világoszöld	52.3129	
3. BP. KÉ. X. g. 511-988/8.80 m 6.R.	Váll. Színtelen, átlátszó	51.73	
4. BP. ÉT. 505-1004 2 m, 6.R.	Nyaktörődék	52.3141	
5. B. I. Hess A. tér 2. Domonkos, A. épület, kemence előtér	Tölcséres száj	73.3.8	

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
6. B. I. Váralja u.	Gömbölyű test, szűk nyak, spirális fonáldísz	65.111.2.	1
7. BP. NU. 570-976 4 m 4.R.	Váll, szájerem, zöld	51.1834	XXIII/3. kép
8. BP. TK. 482-877 2–2.8 m	Válltörödékek részsűs bordázással. Zöld	51.1134	XII.13.b. csoport(?)

b) fenekek

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Gy. J. XXX. 3.60 1.R.	Kúpos fenék, ragasztott, sima talpgyűrű	51.2969	XXIII/5. kép
2. BP. ÉT. 505-1004 5.R.	Kúpos fenék, szintelen	52.3128	
3. BP. NU. 572-983 2.70 m 4.R.	Fenéktörödékek, feltehetően konikus palackhoz	51.1766	
4. BP. NU. 568-782 3.6 m 6.R.	Ovális, enyhén kúpos talpszegély nélkül, sárgászöld	51.1828	
5. B. Hidegkúti út 48.	Gyermekjáték palack feneke $\phi = 1.9$ cm talp $\phi = 2.6$ cm homályos üveg	66.339 (K.81.)	2
6. B. I. Hess A. tér 2. 70/13. á.	Sima talpszegély	71.16.4.	
7. BP. szórvány	Olasz típusú magasított talp	52.489	XXIII/4. kép
8. BP. NU. 566-985 2.6 m 4.R.	Olasz típusú magasított talp	51.1751	
9. BP. KTP. VIII/3. g. 506-958/8.1–8.9 m 5.R.	Olasz típusú magasított talp	51.28	XXIII/6. kép
10. BP. KTP. VIII/2. g. 511-958/6.30 m 3.R.	Olasz típusú magasított talp	51.1809	XXIII/7. kép
11. BP. KTP. VIII/2. g. 511-958/6.30 m 3.R.	Olasz típusú magasított talp	51.1795	
12. BP. XII. Hidegkúti u. 48.	Olasz típusú magasított talp	69.160 (K. 79.)	2
13. B. I. Hess A. tér 1. Emésztőgödör	Olasz típusú magasított talp	81.325.1.	3 XXIII/8. kép
14. B. I. Hess A. tér 1. Emésztőgödör	Magasított fenék	81.325.2.	3 XXIII/9. kép
15. B. I. Hess A. tér 1. Emésztőgödör	U.a. bordázással	81.325.3.	3 XXIII/10. kép
16. BP. TK. XXIV. g.	Ovális fenék, központba összefutó bordázás, zöld	51.2119	
17. B. I. Dísz tér 10.	Kúpos fenék	53.736	4

Jegyzetek:

1. Bertalan Vilmosné publikálatlan lelete
2. Garády S. lelete
3. Gyürky 1982/2, 196, Abb. 13/14.
4. Holl 1966, 36–38, Abb. 39–40.

Pohár

XIII. POHÁR

(XXIV. tábla, 1. kép)

1. típus

A Budapesti Történeti Múzeum Gyűjteményének legkorábbi darabja egy kis töredék (2.7×2.5 cm), melyen az üveg-metszésnek egyetlen, szűk tárgycsoportnál alkalmazott jellegzetes módja ismerhető fel. Az ún. „Hedvig” poharakra emlékeztet.

A csoportot mintegy 14 darab alkotja.¹ Jellemzőek a pohár falát díszítő állatalakok: lépegető oroszlán, kiterjesztett szárnyú sas és közöttük életfa, vagy pedig erősen stilizált kagyló-, csiga motívumokból alakított keleti ornamentika. A díszítő ábrázolás körvonalai mellett a háttérre metszették ki és az ábra belső rajzolatait párhuzamos, vagy kockázott metszésvonalak teszik.

A típus nevét Hedvigről, Sziléziai fejedelemasszonyról, Szakállas Henrik feleségéről kapta (1174–1243), akit halála után szentté avattak és aki Lengyelország, Szilézia patronája volt. Három poharat őriznek Szilézia területén. Mindhárom kapcsolatba hozható személyével. A kutatók a poharakat XII. századi készítményeknek tartják.² A készítés helyét tekintve a vélemények eltérőek. Van aki egyiptominak,³ van aki bizáncinak⁴ tartja. Olyan is akad, aki Oroszországot javasolja készítési helynek,⁵ sőt felvetették a hamisítás lehetőségét is,⁶ – igaz csak egyes darabjai esetében. A poharak általában foglalatban vannak és mint ereklyetartókat őrzik őket. A foglalatok egy része a XIII. század első felében készült.⁷ Ez is a XII. századi eredet mellett szól. A Novogrudok-ból származó pohár ásatási lelet, a XII. század végére datálható rétegből került elő.⁸ Többféle vésett hegyikristály, illetőleg üvegedény is ismeretes Európa kincstáraiban, melyek Szíria, vagy Egyiptom, vagy Irak területén készültek, illetőleg Bizáncból, az 1204. évi nagy fosztogatás zsákmányaként kerültek Európába.⁹ A Hedvig poharak stílusa mindegyiktől különböző, önálló csoport. Kétségtelen azonban, hogy Európában nagyon szerették a keleti kristály, vagy kristályt utánozó munkákat. Ezt mutatják kisebb ötvöstárgyakba beépített részletek is, mint pl. egy kristály-nóbus, amely egy Louvainban levő arany kehely tartozéka.¹⁰

A Hedvig poharak egyikét magyarországi Szent Erzsébet tulajdonaként tartják számon (Koburg várában őrzik).¹¹

A budán talált töredék mindenképpen érdekes tehát. Feltehetően a királyi kincstár, vagy a királyi kápolna kegyesreinek egy darabja lehetett. A poharak nagy részénél többé-kevésbé igazolható, hogy a keresztesháborúk idején hozták magukkal, vagy zarándokutakról.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. K. Sz. Z. 534-988 I.R.	2.7×2.5×0.4 cm	52.276	12 XXIV/1. kép

Jegyzetek:

1. Neisse, Wroclaw, Krakow, Hinnenburg bei Brakel (Westfália), Halberstadt, Gotha, Nürnberg, Coburg, Minden, Amsterdam, Namur, New-York, Novogrudok, Budapest.
2. Lamm 1929, 1930; Schmidt 1912, 53-78, Fig. 3-4.; Czichak 1891, 196-197; Kühnel: Meisterwerke 1910, 165.
3. G. Migeon: Manuel d'art musulman 1927, II. 122.; Lamm 1930, I. 174.;
4. Philippe 1975, 3.
5. F. D. Gurevič: Dom bojana w drewnerusskom Novogrudke (La maison du boyard de Novogroudok de la Russie Ancienne) KSIAAN SSSR (1964) 99; Shelnikov 1966, 95-115.
6. Scapova 1977, 255.
7. A nürnbergi és a namour-i poharak.
8. Gurevič 1963, 243.
9. Philippe 1970, 134-136, Fig. 74.

10. *Philippe* 1975, 30. Fig. 6.
 11. *Mariacher* 1966, 72. Abb. 32.; *Lamm* 1930, I. 175.
 12. *Gyürky* 1984

XIII. POHÁR

(XXIV. tábla, 2. kép)

2. típus

A déli Anjou Palota alatt, a 47. sz. sziklagödörben, XIII. század második felére jellemző leletek kíséretében és III. Endre (1290–1301) pénzével együtt került elő¹ az itt rekonstrukcióban látható kisméretű pohár két töredéke. Üvegfonállal keretezett talpa, egyenes oldalfala, kifelé dőlő pereme jellemzik a formáját. A peremet spirálisan csavart fonál díszíti. A pohárfal esetleges díszítéséről az oldalfal elpusztulása miatt nincs tudomásunk.

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. DKU. XLVII.g. 4.60–5.45 m 1/f R.	Fenék, gömbölyű talpgyűrűvel, kevés, egyenes oldalfal, oxidált	52.602	1 XXIV/2. kép
2.	BP. DKU. XLVII.g. 4.60–5.45 m 1/f R.	Oldalfal és perem, spirális fonáldísszel	52.609	XXIV/2. kép

Jegyzetek:

1. *Gerevich* 1966, 129. Ezeket a darabokat a publikáció nem tette közzé.

XIII. POHÁR

(XXIV. tábla, 3. kép)

3. típus

A déli Anjou palota alatti 47. sz. gödörben, kizárólag XIII. századi leletek között, III. Endre (1290–1301) pénzével együtt került elő a Budapesti Történeti Múzeum rekonstruált, emailfestésű címerdiszítésű üvegpohara. Ebből a típusból mintegy 20 db került eddig elő Európában.¹

A pohár eredeti magassága: 9.5 cm. Csonkakúp alakú. Széles szájnnyílása, ennél kisebb átmérőjű talpa van, melyet sima üvegfonál szegélyez. Anyaga erősen oxidált, eredetileg enyhén sárgás színezetű volt. A díszítést a pohár falán kívül vastagon felrakott sárga kontúrok rajzolják ki. Ezekben belül a mezők színeit a pohár belső falán festették fel. A peremet a pohár oldalfalától festett díszítés választja el: két keretvonal között az ún. „futó kutya” motívuma. Az oldalfalakat három hegyes végű címerpajizs díszíti, melyek között levelet hajtó ágak láthatók. A paizsfej kockákból összerótt és ugyancsak kockákból összerótt az alsófékvésű pólya is. A színezés: cinóber piros és párisi kék. A mezőt, amelyben a címerek helyet foglalnak, alul keretvonal zárja le.

Emailfestéssel díszített poharak legkorábban a szíriai Raqqua műhelyeiből kerültek ki.² Ennek a műhelynek a formáit tükrözi egy keresztény ábrázolással, trónon ülő Mária alakjával díszített pohár a londoni British Múzeumból.³ A többi festett pohár azonban, amely európai ízlés szerint festett, más formájú. Csonkakúp alakú – mint a budai pohár. Ezeknek a formája már nem keleti forma. Ábrázolásait tekintve kifejezetten európai vevőkör számára díszítették ezeket, főként címerekkel. A budai pohár legközelebbi rokonai: 1. a londoni British Museum másik festett pohara, amelyen címerek láthatók és egy felirat: „ALDREVANDIN ME FECIT”, továbbá a stuttgarti és a régensburgi pohár.⁴

A kutatók feltételezik, hogy ezeket a poharakat Európa számára készítették, de nézetkülönbségek vannak, hogy Szíriában-e, vagy Velencében?⁵ Legelfogadottabb az a nézet, hogy a latin császárság területén, vagyis a Szentföldön szír–frank vegyes műhely készítette ezeket a poharakat. A szentföldi zarándokok, s maguk a keresztes háborúk résztvevői is nagyszámú ajándéktárgyat hoztak magukkal, s ennek kielégítésére készítették ezeket a poharakat. Újabban kiderült levéltári kutatások révén, hogy az ALDREVANDIN név a XIII. század második felében népszerű volt Velencében. Oklevelekben felmerült egy ilyen nevű üvegfúvó mester és egy pap is viseli ezt a nevet. Tehát felmerül a lehetősége annak is, hogy Velencében készítik ezeket a poharakat.⁶ Hosszú időn keresztül úgy vélték, hogy az üveg festésének eljárását a XIII. században még csak a szíriai műhelyek ismerték. Újabban, ugyancsak a levéltári kutatások révén derült ki, hogy már a XIII. század második felében Velencében előfordulnak „pohár festők”, vagyis önálló mesterség a pohár festése.⁷

Velence már a XI. század második felétől (1081) építette ki kereskedelmi bázisait Bizánccal. A kelet áruinak, amelyek Bizánca érkeztek, továbbszállítását és értékesítését Európa felé Velence tervszerűen építette ki, kiszorítván az arabokat korábban uralt területeikről. A keresztesháborúk következménye volt, hogy a közvetítő kereskedelem az európaiak, köztük a velenceiek kezébe csúszott át. Velence Bizánca áramló keleti árukkal, így a szíriai üvegekkel is kereskedett és ezt az árucikket a szigeteken és az európai Görögország területén levő bázisai meglátogatásakor kibővítette az ottani huták termékeivel is. A régészeti kutatásokból ma már tudjuk, hogy az üveg mindenfelé kelendő árucikk volt és így az is nyilvánvaló, hogy Velencének magának is érdemes volt gyártására berendezkednie, hiszen a kiépített vevőkör már megvolt és a szállítás közelebből kevesebb kockázattal járt. Velence a megszokott és igényelt árufajták szállításával tartotta meg vevőkörét.

A budai pohár lelőköörülményei folytán jól datálható arra az időpontra, amelyben a velencei üvegyártásnak a város-állam kereskedelmi érdekeit jobban szolgáló egyesítése történt Muráno szigetén.⁸

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. DKU. XLVII. g. 3.95–4.85 l/c R.	Emailfestéssel díszített, kiegészített	52.647	8 XXIV/3. kép
2.	BP. DKU. XLVII. g. 3.95–4.85 l/e R.	3.9×3.3 cm töredék, kék, fehér, arany festéssel	52.645	
3.	BP. DKU. XLVII. g. 2.14 m	3.1×1.5 cm töredék. Sárga, zöld, sienna, fehér email festés.	52.646	

Jegyzetek:

1. London, British Museum. *Lamm* 1929, 1930 I. 179, II. Taf. 99. 4. I. 278. II. 99. 3. – Regensburg, Museum der Stadt. *Pfeiffer* 1970, 67., Abb. 1. – Hausberg von Gaiselberg. *Felgenhauer* 1973, 99. Abb. 2. – Frankfurt/Main, Museum für Kunsthandwerk. *Weiss* 1966, 77. – Lucera, Museo Civico. *Witehouse* 1966, 171–178. – Svaiz (Basel, Historisches Museum, Chur, Dómkincstár, Burg Döbelstein, Zurzach, St. Verena kincstár, Liestal, Kantonmuseum). *Baumgartner* 1980, 207–216. – Stuttgart, Vármúzeum. *Lamm* 1929, 1930, I. 278, II. Taf. 99. 1. – Basilea, Museo storico. *Rassegna Ciba* (1968) 4. 43. – Berlin, Kaiser Friedrich Museum.
2. *Lamm* 1929, Bd. II. Taf. 115/1–2.
3. *Lamm* 1930, Bd. I. 179; Bd. II. 1929, Taf. 99. 4. Trónon ülő Madonna a gyermek Jézussal, Péter és Pál apostolok. A felirat: „DNIA MATER REGIS ALTISSIMI ORA P PA” Ennek magassága 19 cm.
4. *Lamm* 1930, Bd. I. 278; Bd. II. 1929, Taf. 99/3. „ALDREVANDIN ME FECIT” felirattal; – A stuttgarti pohár: *Lamm* Bd. I. 1930, 278, Bd. II/1929/Taf. 99/1.; A regensburgi pohár: *Pfeiffer* 1970, 67.
5. Schmidt és Lamm véleménye megegyezik abban, hogy ezek a poharak Szíriában készültek a 13. század végén szír–frank üvegesek közreműködésével. *Migeon* (Manuel d'art musulman), *Dillon* (Das Glass), *Read* (Arhaeologia) és *Lechner* (Museum Sigmaringen) velencei készítményeknek tartották a 13. század végétől. *Toesca* (Storia dell arte italiana) ugyanígy vélekedik, de ő 14–15. századnak tartja.
6. *Gasparetto* 1958, 33.
7. *Zecchin* 1973, 19–22.
8. *Gerevich* 1966, 129, Kép: 170/1; *Gerevich* 1952, Taf. XXXVI. 1.

XIII. P O H Á R

4. típus

„Cseppes pohár”, „Káposztatorzsa”
(XXV/1.–5. kép, XXVI/1–7. kép)

Elenvezéseit a pohár oldalfalát díszítő cseppekről kapta, amelyeknek mérete különböző. A díszítésben csakúgy, mint a pohár méretében megmutatkozó különbségek egyben a készítés idejének és helyének különbözőségeit is jelentik.

A cseppdíszítés már a római korban is előfordult. Felosztásunk szerinti a) változat-ban a cseppvégződéseken idegen szín található. Ilyen készítmények a XIII. század közepe előtt Szíriában, Egyiptomban, Dél-Itáliában fordulnak elő. Később ez a változat már nem fordul elő, illetőleg a XV. századi német üvegművesség egy-két példánya a típus késői felelevenítésére mutat. Egyetlen töredékünk a budai domonkos templom XIII. századi padlója alól került elő (XIII. 4.a.1.),¹ éppen ezért korhatározása a XII. század második felétől a XIII. század közepéig feltételezhető.

A *b) változat* hasonló pohár szintelen cseppekkel. A pohár maga a vizespohár-méretnél kisebb. A díszítése I. e. VII. századig visszafelé követhető és kedvelt volt a római üvegművességben is.² Egyiptomban és Szíriában a XIII. században is megtalálható a típus, Európában pedig a XIV. században válik nagy divattá. Ide Bizánc közvetítésével került. A birodalom európai területének egyik luxusiparáról nevezetes városában, Korinthosban feltártak egy XII. század közepén háború következtében elpusztult műhelyt, amelynek termékei között cseppek poharak igen nagy számban fordulnak elő.³ Feltehetően innen jutott el ez a forma és díszítés már a XII. században Dél-Itáliába, a XIII. században pedig már Észak-Itáliában is megtalálható.⁴ A XIV. században már egész Európa területén megtalálható, igen nagy mennyiségben található régészeti leletanyagban is és ábrázolása is igen gyakori.⁵ Gyártásában és elterjesztésében ebben az időben már a velencei (muránói) üvegyártásnak tulajdonítunk nagy szerepet.

A XII.–XIII. században a szíriai, a bizánci, illetőleg a görögországi üvegek között igen nagy számban találhatók a halványzöld, halványkék, halvány lila színű üvegek. Ilyen halvány színű töredékek cseppekkel a budai királyi palota egyik lelőhelyéről, pontosabban meg nem határozható korból szintén előkerültek (XIII. 6.b. 11–12.).

A cseppek a XIII. században még laposak és gömbölyűek, a XIV. században erősen kihúzott, hegyes formák.

A *c) változat*. A szakirodalom a német szakkifejezéssel „Krautstrunk”-nak nevezi. Németországban készítették ezeket, zöld káliüvegből, a XV. században. A pohár mérete és a cseppek maguk is nagyobbak, mint a korábbi „cseppek pohárkák”-é. Nem csupán régészeti leletből, töredékekből ismertek, hanem egész példányai is fennmaradtak egyházi kincstárakban, mint ereklyetartók.⁶ Főként Németország területén a XV–XVI. században gyakran ábrázolták ezeket festményeket.

Több formaváltozata fordul elő leletanyagunkban is. A perem- és a talpmegoldások különböznek (XXVI. tábla, 1–6).⁷ A henger alakú változatnak rácsos talpa volt. Egy ilyen rácsnak a töredéke Budán is előkerült (XXVI. tábla, 7. kép).

a) változat: szintelen pohárfal, színes cseppel, vagy cseppvégződéssel

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. B. Hess A. tér I. Domonkos templom	Oldalfal, kobaltkék cseppel	69.2.1.	8

b) változat: szintelen, vagy halvány színű pohárfal, vele egyező cseppekkel

1. BP. XII. g.	9 töredék oldalfal, lapos, kerek cseppekkel. Oxidált Csipkézett talpszegély	52.272 52.271	XXV/1. kép
2. BP. NU. XL. g. 3.06–4.90 m 6.R.	2 töredék a) lapos, b) hegyes cseppel. Szintelen	52.38	9
3. BP. P. 8.R. (felső része)	8 db cseppel díszített töredék 2 csipkézett fenékszegély töredék	80.531	10
4. BP. NU. CSK. 982-568/5.30–5.60 m 9.R.	Oldalfal töredék 2 cseppel. Szintelen, átlátszó	52.3286	11
5. BP. NU. CST. 590-986/4.9–5.3 591-985/4.3–4.8 4.R.	4 db csepp Oxidált	52.138	
6. BP. KB. 504-1002 Kapuküszöb alatt 1.30 m	Perem + oldalfal töredék	51.77	XXV/4. kép
7. BP. KÉ. X. g. 512-987/8.2–8.5 5.R.	Oldalfal	51.79	
8. BP. KÉ. X. g. 509-987/6–6.7 m	Perem + oldalfal. Peremen aranyozás + emailfestés	51.1322	XXV/5. kép

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
9.	BP. Gy. J. 3.R. 515-880/6.50–7.80 m	Talp- és oldalfal. Vaskos. Csipkézett talpszegély. Oxidált	51.2888	
10.	BP. NU. CST. 1. 584-984 585-983 4.1–5.1 m 4.R.	Perem + oldalfal kék fonál választódísszel	52.141	
11.	BP. NU. 568-782 2.60 m 6.R.	Csipkézett talpszegély + oldalfal- töredék gömbölyű cseppekkel <i>Halványzöld</i>	80.504	XXV/3. kép
12.	BP. szórvány	Faltöredék gömbölyű cseppekkel <i>Halványlila</i>	80.509	
13.	BP. NU. 555-944 2.R.	3 töredék	52.370	

Cseppes töredékek kerültek elő továbbá a budavári palota következő lelőhelyeiről is:

BP. KM. 4.R.
BP. Gy. J. 3.R.
BP. NU. 6.R.

14.	B. I. Dísz tér 8.	Magas perem, fonáldísz oldalfal, szintelen	71.231.1.	12
15.	B. I. Dísz tér 8. kút	Csipkézett fenék + oldalfal. Szintelen	71.231.2.	12
16.	B. I. Uri u. 36.	Perem + oldalfal. Halványsárga	1. n.	
17.	B. I. Dísz tér 10. mélykút	Oldalfal 2 cseppel + perem. Szintelen	53.737 53.739	13
18.	B. I. Dísz tér. 10. mélykút	Oldalfal 5 cseppel. Halványsárga	53.738	13
19.	B. I. Hess A. tér 2. Domonkosok 1967/15 árok 1, 2, 3.R.	Perem + oldalfal. Szintelen	70.2.1–2 4–5 70.3.1. 70.4.1.	14
20.	B. I. Hess A. tér 2. Domonkosok 1967/25 árok 5.R.	Oldalfal 2 cseppel. Szintelen	70.5.1.	14
21.	B. I. Hess A. tér 1. emésztőgödör	Perem, talpszegély, oldalfal. Szintelen	78.3.2.	15
22.	B. I. Hess A. tér 1. emésztőgödör	Perem, oldalfal. Szintelen	78.3.3.	15
23.	B. I. Hess A. tér 1. kút	Fenék + oldalfal. Szintelen	77.4.2.	15
24.	OB. III. Lajos u. 23.	Kiegészített	58.59.2.	16
25.	OB. III. Lajos u. 25.	Részlet	58.59.4.	16
26.	OB. III. Lajos u. 172.		52.3350	XXV/2. kép
27.	BP. Aréna. Városház melletti konzolos pince	Kiegészített	1. n.	17
28.	B. Hess A. tér 2. Domonkos, 66/2 árok, É-i szárny É–Ny-i sarka mellett	Oldalfal 1 cseppel, szintelen	70.1.1.	
29.	B. I. Tóth Á. sétány 40. Két városház között, 3.60–3.90 m	Fenék és oldalfal	81.305	18

Részletek a b) változathoz

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Gy. J. 505-877 7.80 m 3.R.	Kúpos fenék csipkézett talpszegély Oxidált	51.1181	
2. BP. KB. szórvány	Kúpos fenék csipkézett talpszegély Oxidált	51.535	

További fenéktöredékek kerültek elő az alábbi helyekről:

BP. Gy. J. 3.R.	Halványsárga
BP. KÉ. X. g. 4.R.	Halványsárga

c) változat: hordó alakú, nagyméretű cseppekkel, zöld, ún. „erdei üveg” (Waldglas), németországi készítmény.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. IX. és X. g. 4.20–5.20 m 4.R.	Rekonstruált	51.1794 51.1984 51.2069 66.465	19
2. BP. Gy. J. 511-878 7.90 m 3.R.	Cseppek	51.2114	
3. BP. NU. 6.R. 3–4.90 m	Cseppek	51.1841 51.1847 51.1857 51.1868 51.1869 51.1871 51.1874 51.1876 51.1877 51.1879	
4. BP. NU. 4.R. 3 m	Cseppek	51.1709	
5. BP. BP. NU. CST. XV. g. 571-979 3 m 1.R.	Cseppek	51.1917 51.1850	
6. BP. KTP. VIII/3. g. 507-958/10–10.6 m 5.R.	Cseppek	51.23	
7. BP. NR. 470-804 3–4.7 m 5.R.	Cseppek	51.2993	
8. BP. Gy. J. XXX. g.	Cseppek	51.2980	
9. BP. II. Hidegkúti út 48.	Gyermekjáték méretű pohárka töredéke	69.162 (K. 69)	20
10. B. I. Hess A. tér 1. kút	Oldalfal, cseppel	80.532	21
11. B. I. Hess A. tér 1. Emésztőgödör	1 csepp + csipkézett talpszegély	80.533	

d) változat: zöld üveg, cseppjei befelé tűskével rendelkeznek, amely a pohár falát áttöri.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NU. 565-984 2.70 m 4.R.	Egyetlen csepp	51.1775	

e) változat: alacsony, széles pohárforma, melynek oldalán csak egyetlen sor csepp van, de a cseppek mérete igen nagy.²²

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KM. 505-989 6.50–7,4/B.R.	Faltöredék 4.4×4 cm-es cseppek	52.175	
További hasonló méretű cseppek kerültek elő az alábbi lelőhelyről is: BP. KTP. 504-961 7.20 m 5.R.			

f) változat: henger alakú, magas pohár rácsmintás talpszegéllyel.²³

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. BP. NR.	Áttört, rácsmintás talp + 9 db csepp	51.2962	XXVI/7. kép
2. BP. KÉ. 520-991 2.40 m	Egyenes pohárfal 5 cseppel	51.1985	

g) változat: a c) típusú pohár szintelen változata

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. L.	3 db faltöredék cseppekkel, perem és váll + csipkézett talp- szegély, kúpos fenék.	80.507	XXVI/1. kép
Hasonló pohárhoz tartozó töredék jött elő az alábbi lelőhelyekről is: BP. KÉ. 4.R.			

h) változat: A pohár anyaga zöld üveg. Feltehetően nem hordó alakú, hanem talpától szája felé táguló, gótikus forma.²⁴ A pohárfal formába fűjt, nagyméretű, hosszúkás sejt mintával díszített. A sejt minta fölött cseppdíszítés is lehetséges.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. 511-988/6.70–7.40 m X. g.	A fenti leírásnak megfelelő töredék: 2 db	1980.505	
Részletek a c) változathoz Peremek			

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Gy.J. p. 3.R.	Enyhén szétnyíló. ϕ : 10 cm	80.506	XXVI/3. kép
2. BP. NU. CST. m. XV. g. 570-977 3.6 m 1.R.	Összeszűkülő. ϕ : 11 cm	51.1925	XXVI/2. kép
3. BP. szórvány	Ivelt	80.536	XXVI/5. kép

Fenek-talpszegély

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. P. 493-932 3.5 m 3.R.	Ragasztott talpszegéllyel levél alakú metszettel	80.534	XXVI/4. kép
2. BP. P. 493-932 3.5 m 3.R.	A fenékszegély ragasztott, gömbölyű fonál	80.535	XXVI/6. kép
3. BP. NU. 568-982 2.70 m 4.R.	A pohár anyagából visszahajtott, sima talpszegély	51.1786	

Jegyzetek:

- Egyiptom X–XI. sz. *Lamm* 1929, Taf. 26; XII–XIII. sz. Taf. 27; Apulia XII–XIII. sz. *Harden* 1966, 75. Fig. 13; Buda XIII. sz. e. f. *Gyürky* 1971, 206.
- Kisa* 1908, II. 479-497.
- Davidson* 1975, 135. Fig. 20. – *Davidson* 1940; 1975, 135. Fig. 16-19.
- Harden* 1966, 70-79; *Whitehouse* 1966, 171-178; *Gasparetto* 1975, 147. Tab. I. Fig. 1-3; *Gasparetto* 1979, 87. Fig. 18-21.
- Gasparetto* 1979, Fig. 22.
- Bremen* 1964, Abb. 116 és 134.
- Csipkézett talpszegélyre analógia: *Dexel* 1962, 242 Abb. 402. – Sima talpszegély: *Bremen* 1964, 289. Abb. 112.
- Gyürky* 1971, 199-220, Abb. 1,2,3,6.
- Gerevich* 1966, 107, Abb. 151/14.
- Gerevich* 1966, 201, Abb. 292/15 – Ugyanebben a rétegben előkerült egy parányi fülecske is, melyet az idézett publikáció idézett képe a cseppes pohárkával rekonstruált össze. Ilyen megoldás rendkívül ritka, de mégis akad ilyen, pl. Svájcban, Zürichben a Münsterhof-ban tártak fel egy hasonló 12–13. századi leletanyagot tartalmazó gödörben. Irodalma: *J. Schneider*: Noppenbecher des 13. Jahrhunderts. *ZfSchwArch* 37 (1980), 217, Abb. 2/a.
- Gerevich* 1966, 91, Abb. 128/22.
- Melis* 1973, 200-201, 10–11. kép.
- Holl* 1966, 36-38. Abb. 3 9/1, 40; Abb. 39/2.
- Gyürky* 1981, 211-217, Abb. 11. Taf. XXIX.
- Gyürky* 1982 (2), 196, Abb. 13.
- H. Bertalan*, Bp. II. Lajos u. 23. szemétdödör. A Budapesti Történeti Múzeum leletmentései és ásatásai. BpR 19 (1959); – *Gerevich* 1971 Plate LX. 153.
- Zolnay László* lelete. Publikálatlan.
- H. Gyürky Katalin leletmentése: 1962.
- Gerevich* 1971, LXXXVII.
- Hidegkúti út 48. királyi vadászkastély, Garády Sándor ásatása. A leleteket nem dolgozta fel. Az üvegleletekről említést tesz közelebbi lelőhelymegjelölés nélkül: Mátyás király buda-nyéki vadászkastélya, c. tanulmányában: *TBM*. I. (1932) 105.
- Gyürky* 1982 (2) az említett leletek a publikációban tételesen nem szerepelnek, lelőköörülményeik azonosak a közölt üvegleletekkel.
- Nagyméretű cseppekre analógiák: *Dexel* 1962, 242, Abb. 406;
- Formaanalógia: *Bremen* 1964, Abb. 103, 104, 146.
- Egyedi, nem szokványos megoldás.

XIII. POHÁR

Függőleges bordázással
(XXVII. tábla, 1–7. kép)

5. típus

A római kortól egészen napjainkig népszerű típus. A mai hőálló üvegből készült feketekávé poharak nagyon hasonlítanak római kori elődjeikre. Évszázadok alatt számos változata fejlődött ki.

A típusba sorolás – mint minden rendszerezés – merev. E típusnak a) és b) változata például lapos, függőleges kannelurái miatt akár az optikai hatású poharak közé is beillene. A kannelurák találkozásánál kialakult függőleges

élek csak tapintásra, illetőleg a fény- és árnyékhatásokra érzékelhetők. Ennél a típusnál az élek a pohár pereméig kifutnak, de a peremszegély 1–1 1/2 cm széles sávján a vonaluk megtörik, mivel a peremszegélytől kezdődően a pohár szája kissé összeszűkül, s ezáltal a pohár profiljának a vonala finoman megtörik. Ennél a típusnál nem hangsúlyozzák ki vízszintes üvegfonál segítségével a pohár teste és pereme közötti határvonalat. Az a) típust a budai leletanyagban sikerült a XIV. századra meghatározni. Kis töredékei ugyanis zárt lelőkörmények között, hiteles lelőhelyen kerültek elő. A b) típushoz tartozó leletünk ezzel szemben szórványként került elő, azonban igen hasonló az a) típus csoportjához, másrészt pedig külföldi analógia alapján a XIII–XIV. századi leletanyaghoz soroljuk. A XII. század közepén a normannok által elpusztított korinthusi üvegműhely termékei között megtalálható úgy az a), mint a b) típusok előképe, valamint a d) típus előképe is.¹

A c) típus XIII–XV. századig terjedő leletek között került elő. Az üvegek, amelyek erről a lelőhelyről származnak, XIV. századtól a XV. század elejéig terjedő korúak, már renaissance üveg nincs közöttük. A c) típusban az a) és d) típusok jellemző vonásai ötvöződnek. A d) típusnál ugyanis a függőleges éleket már egy plasztikus borda is hangsúlyozza. Ezek a bordák nem futnak ki a pohár pereméig. A perem sima és sok esetben egyszínű, vagy színes üvegből vízszintes fonál választja el a pohár testétől. A bordázat a fenéken egy középpontban fut össze. Csipkézett talpszegélyt illesztenek a fenékre. Ez a típus XV. század második feléből származó lelőhelyeken kerül elő, ez azonban kizárólag a budai leletekkel kapcsolatban mondható el. A plasztikus bordákkal rendelkező változat ugyanis ugyanúgy megtalálható a korinthusi leletanyagban (XII. század) is. A változatok tehát folyamatosan éltek hosszú időn keresztül. Megfigyeléseink szerint az Európában meghonosodott típusok Korinthusban alakultak ki, innen terjedtek el Dél-Itália, Dél-Franciaország felé, majd Észak-Itáliába és a muránói üvegipar ezeknek a típusoknak a gyártását átvette és Európában fő terjesztője lett. A német üveggyártás a velenceiekkel szemben gyártmányainak terjesztésével tulajdonképpen csak a XV. század második felében tudott tért hódítani Európában. A velencei és ennél korábbi típusokat vették át a németek is, csak más üveganyagból és sokkal nagyobb méretű, vastagabb falú kivitelezésben.

a) változat: A bordák nem emelkednek ki az üveg felületéből, de tapintással és optikailag is érzékelhetők. Egészen a peremig kifutnak. A pohárfal vékony, szintelen.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. ÉT. S.R.	2 kis töredék, ívelt pohárfal, szintelen	52.3130	
	2 töredék, kúpos fenékből,	52.3131	
	a bordák összefutnak	52.3139	
2. B. I. Disz tér 10. mélykút	2. töredék peremmel, egyenes fal, szintelen	53.740	2
3. B. I. Hess András tér 1. kút	Oldalfal, ezzel szöveget alkotó, befelé törő perem, szintelen	80.537	XXVII/1. kép
4. B. I. Uri u. 36. kút	Perem és oldalfal, ez ívelő	1. n.	XXVII/2. kép

b) változat: A bordák nem emelkednek ki az üveg felületéből, de tapintással és optikailag is érzékelhetők. Ráfutnak a peremsávra, de nem érik el a peremet, fölöttük még keskeny sima sáv húzódik. A perem gömbölyűen megvastagított és kobaltkék üveggel színezett.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. szórvány	A peremsáv vonalától befelé törik	80.510	XXVII/4. kép

c) változat: erőteljesen plasztikusak a függőleges bordák kiemelkednek a pohárfal síkjából, de egész a peremig kifutnak.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. I. Hess András tér 1. emésztőgödör	Ívelt forma, keskeny fenék, széles szájnnyílás. Csipett talpgyűrű Szintelen	80.540	XXVII/3. kép

d) változat: a pohár testét függőleges, erőteljesen plasztikus bordázat borítja, melyet a széles, sima peremszegélytől vékony kobaltkék, vagy más színű vízszintes fonál választ el. A peremszegély sima, néha emailfestéssel díszített.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KM. X. g. 4.R.	5 illeszkedő töredék, kék fonáldíszítés, szintelen	52.571	XXVII/5. kép
2. BP. KM. X. g. 4.R.	2 töredék, kék fonáldísz, szintelen	51.56	
3. BP. KM. X. g. 4.R.	Perem kék fonállal	51.1404	
4. BP. KM. X. g. 5.R.	2 töredék, kék fonáldísz	51.78	
5. BP. KM. IX. g.	Perem, email pontsorrall, kék fonállal	51.1999	
6. BP. KM. X. g.	2 töredék perem és bordázott fal szintelen fonállal. Szintelen	52.584	
7. BP. GYJ. P. XXVI. g. 11.20 m	Bordázott faltöredék kék fonáldísszel	52.865	
8. BP. GYJ. P. 3.R.	Bordázott faltöredék zöld fonáldísszel	52.910	
9. BP. GYJ. XXX. g. 3.80 m 2.R.	Bordázott faltöredék szintelen fonáldíszítéssel	51.2984	
10. BP. GYJ. P. 4.R.	Perem kék fonáldísszel, email pontsorrall. Lehet serleg is!	51.2949	
11. BP. GYJ. P. 3.R.	2 perem kék fonáldísszel, email pontsorrall	52.911	
12. BP. szórvány	Bordázott faltöredék, szintelen fonállal	52.594	
13. BP. NU. 575-984 4 m 4.R.	Fenek két töredékben	51.1768 51.1178	
14. BP. NU. 571-981 2.70 4.R.	2 töredék kék fonállal. Lehet serleg is!	51.1722	
15. BP. NU. 568-984 4.90 m 6.R.	2 töredék kék fonállal. Lehet serleg is!	51.1885	
16. BP. P. 491-931 3.70 m 3.R.	3 bordázott töredék kék fonállal	79.86	
17. Bp. szórvány	Fenek	80.541	XXVII/7. kép
18. BP. GYJ. 4.R.	Majdnem teljes	81.409	XXVII/6. kép
19. B. I. Hess A. tér 2. Domonkos kolostor, É-i szárny, kemence I. per. előtér	Bordás faltöredék	70.11.4.	
20. B. I. Hess A. tér 1. emésztőgödör	3 töredék, oldalfal, perem, kék fonáldísz	78.3.1.	

Továbbá töredékei kerültek elő a BP. SZ. Á. 4.R., és a BP. KTP. 3.R.-ből is.

e) változat: színe zöld. A bordázott oldalfalat a sima peremszegélytől nem választja el vízszintes fonáldíszítés.

1. BP. NU. 572-983 2.70 m, 4.R.	Bordázott oldalfal	51.1767	
2. BP. NU. 572-983 2.70 m, 4.R.	3 töredék	51.1174	
3. BP. KÉ. X. g. 4.R.	6 töredék	79.63	

Jegyzetek:

1. Davidson 1975, 137-138, Fig. 21, 26.
2. Holl 1966, Abb. 39.40.

XIII. POHÁR

Optikai felülettel

(XXVIII. tábla, 1–12. kép)

6. típus

Pohár, sima peremmel, kúpos fenékkal, talpszegély nélkül. Többnyire kisméretű. Oldalát kerek-, ovális foltocskák, vagy sejt minta díszíti, amely fény-árnyék hatásokra válik láthatóvá, illetőleg tapintás útján is érzékelhető. A felületi díszítést a formában kapja meg, amelybe fűjják. A velencei oklevelekben a XVI. század elején üveg pohárra vonatkoztatva előfordul a kifejezés: „incostatis”, ily módon: „de mucolis incostatis”¹. E kifejezés jelentése: változékony. Feltehetően erre a kedvelt felületi díszítésre vonatkozik.

Ez a típus megtalálható a XII. század közepén elpusztított korinthusi üvegműhely termékei között,² Torcellóban, XII–XIII. századi rétegben.³ Torcello Velence kikötője volt, ahová a bizánci birodalom felől érkező hajók befutottak. A XIII. század folyamán Itália területén már több lelőhelyen is előfordul (Salpi), igazán kedvelt típusa a XIV. században válik (Civiale del Friuli, Velence).

A típus – feltehetően velencei kereskedők közvetítésével Franciaország déli tartományába is eljut. Provence-ban a XIII. század végén, illetőleg a XIV. század elején készítenek ilyen típusú poharakat.⁴

Ehhez a típushoz soroljuk az említett mintázatú poharakon kívül azokat, amelyeknek a felületét a peremtől sűrűn kiinduló finom, elcsavarodó és a pohár feneké felé széttáguló plasztikus vonalas díszítés borítja. Ugyanis ezt a mintázatot is formába fűvés által hozták létre. Ennek a változatnak mind ez ideig csak késői és németországi változatát ismertük, melyeket a német szakirodalom az eredeti források elnevezései nyomán „Maigelbecher” névvel illet.⁵ Ezt a változatot először sikerült Budán a német készítményeknél korábbi itáliai eredetű (feltehetően velencei) leletanyagban megtalálni (XIII. 6. c. 1.). Lényeges különbség van a pohár méretében és a pohárfal vastagságában, az üveg anyagának tisztaságában. Az itáliai (velencei készítmény kisméretű pohárka, teljesen átlátszó, szintelen üveg, nagyon vékony fallal.

A „Maigelbecher” kifejezés német megfelelője a „mucolis”-nak, amelyet Itáliában különböző formában használtak: „mozollus”, „mojolus”, „muzolo”, „miolo”⁶. A latin „miolium” kifejezés mértéket jelent. A lombardiai „miolo” kifejezést vette át a német nyelv már a XIII. században „miol” formában⁷ és ezt alakította tovább: „Meiol”, „Magel”, „Magelbecher”. Tulajdonképpen a szót pohárra alkalmazták, méghozzá Itáliában elég kisméretű poharakra. Budán a kis kerek és ovális foltocskákkal díszített, igen finom anyagú pohárka töredékei már a XIII. század végén megjelentek (XIII. 6. a. 1.) és jellemző típus maradt a XVI. században is (XIII. 6. a. 2., 12. és feltehetően a XIII. 6. a. 3. is).

a) változat: kisméretű, finom vékony falú pohárka kúpos fenékkal, talpszegély nélkül. Felületét kerek-, ovális foltocskák, vagy sejt minta díszíti, melyek a megfelelő irányból jövő fény mellett láthatók és csak gyöngén érzékelhetők.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NU. XL. g.	2 töredék kerek foltokkal	52.37	8
2. BP. P. 492-921 8.R. alsó része	3 töredék kerek foltokkal és fenék	80.539	9
3. BP. NU. 574-954 4.95 m 6.R. BP. NU. 567-984 3.20 m 6.R. BP. NU. 567-977 3.50 m 6.R.	Faltöredék kerek foltokkal Faltöredék kerek foltokkal Fenék 2 töredéke	80.542	10
4. BP. szórvány	Kúpos fenék, összefüggő oldal-fallal, kerek foltokkal	79.88.	
5. BP. Löportoronytól D-re 509-1001 5.R.	Kúpos fenék, oldalfal benyomott díszítéssel. Sárga	51.662	
6. BP. KM X/A g.	2 peremtöredék, sejt mintával. Halvány zöld, átlátszó	79.87	11 XXVIII/3. kép

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
7. BP. KM. X. g.	Oldalfal és fenék. Sejtminta plasztikus kontúrokkal. Sárga, átlátszó	79.89	
8. BP. NU. 568-982 2.70 m 4.R.	Fenek + oldalfal sejtmintával. Színtelen	51.1784	12
	2. példány	51.1785	XXVIII/4. kép
9. BP. NU. 568-782 3.60 m 4.R.	Fenek, oldalfal, gyengén érzékelhető felületi plasztikával	51.1824	
10. BP. TK. XVII. g.	Sejtmintas oldalfal, fonáldíszítés	51.1173	
11. BP. KÉ. X. g.	Töredék sejtmintával, zöld	51.67	
12. B. I. Hess A. tér 1. Domonkosok 67/15. árok 6.R.	Oldalfal, ovális foltokkal Színtelen	70.2.3.	13
13. B. I. Hess A. tér 1. kút	Kúpos fenék, kör alakú foltokkal Színtelen	78.4.1.	14 XXVIII/2. kép
14. B. XII. Hidegkúti út 48.	Nagyméretű. a felületén levő sejtminták elcsavarodnak. Zöld, átlátszó, saját színében több helyen fonállal is díszített	69.163 (K.70)	15
15. BP. KÉ. IX. g.	Felülettöredék, lencse alakú foltokkal	51.2046	
16. BP. NU. 568-964 4.R.	Kúpos fenék, oldalfal töredéke, kerek foltocskákkal	51.1753	XXVIII/1. kép

b) változat: kisméretű, finom, vékonyfalú, oldalfalát elcsavarodó bordázat díszíti, pereme kék fonállal szegélyezett.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. B. I. Dísz tér. 8. kút	Perem + oldalfal. Színtelen, átlátszó	71.231. 4.	16
2. B. I. Uri u. 36.	Normál pohárméret. Széle plasztikusan díszített. Sárga	1. n.	17

c) változat: felületét a perem mellett összesűrűsödő, a fenék felé ritkuló elcsavarodó és szélesedő plasztikus bordázat díszíti.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NU. 573-979 4.95 m 6.R. BP. NU. 568-782 2.60 m 6.R.	Perem + oldalfal. Vékony, színtelen Fenek + oldalfal, a minta nyomával	80.543	18 XXVIII/9. kép
2. BP. szórvány	5 töredék oldalfalak 4 csatlakozik. Színtelen, oxidált	66.523	19 XXVIII/12. kép
3. BP. KÉ. 509-987 6–6.7 m 4.R.	2 db perem + oldalfal. Vastag, zöld $\phi = 9,2$ cm	51.1323	XXVIII/11. kép
4. BP. KÉ. 509-987 6–6.7 m	Perem + oldalfal, vastag, zöld	51.1323	Előbbivel azonos számú, különböző t.
5. BP. NU. 568-975 3.80 m 4.R.	Perem + oldal, vastag, sárga $\phi = 9,2$ cm	51.1773	
6. BP. NU. 568-976 3 m 4.R.	Perem + oldalfal. Vastag, sárga $\phi = 5,4$ cm	51.1755	XXVIII/10. kép

Jegyzetek:

1. Zecchin, L., Prodotti vetrari nel documenti veneziani (1268–1331). Rivista della Staz. Sper. Vetro (1978) 162 Adat 1313-ból való
2. Davidson 1940, 311, Fig. 11/8, 13.
3. Gasparetto 1975, 148-149. Tab. VI/21–22, VII–VIII.
4. Foy 1975, 103. A szerző a sejtminőség és a hólyagocskákkal díszített poharakat a XVI. század elejére datálja.
5. Bremen 1964, 231-240, Abb. 56-71/a.
6. Gasparetto 1977, 271.
7. Du Cange, Glossarium, „miolium” címszó; Rademacher 1933. Szerinte a szó legkorábban 1250-ben tűnt fel Németországban irodalmi szövegben: Konrád von Würzburg-nál: „ez kan glenzen sam durch einen klaren miol luter win.”
8. Gerevich 1966, 110-111. Kép: 151, 154/a.
9. Gerevich 1966, 200-201. Kép: 291/12.
10. Huszár 1956, 197-232. A réteg pénzei: 574-954 hálózati számok között: Nagy Lajos – V. László; 567-984 között: I. Mátyás; 567-977 között a legkésőbbi V. László.
11. A lelőhely pénzei: Zsigmond, I. Ulászló, I. Mátyás, III. Frigyes (1493). Huszár (1956) 197-232.
12. A réteg pénzleletei: III. Béla – 1687-ig. Huszár (1956).
13. A réteg pénzleletei: Nagy Lajos (1342–1382). Gyürky 1971, 213, Abb. 11.
14. Gyürky 1982 (2), 196. Abb. 13/3.
15. Garády 1932, 105.
16. Melis 1973, 195-210.
17. Publikálatlan. Melis Katalin feltárása.
18. Pénz kísérlanyag: I. Ulászló. Huszár 1956.
19. Lehetséges, hogy serleg és nem pohár.

XIII. POHÁR

(XXIX. tábla, 1–2. kép)

7. típus

Ebből a típusból két fenéktörredék van a múzeum birtokában. Mindkettő azonos lelőhelyről került elő és értéküket a leletegyüttes kora: 13. század, – határozza meg. A leletegyüttesben előforduló pénz III. Endrének (1290–1301), az utolsó árpád-házi királynak pénzérméje.

Mindkét pohár azonos kúpos fenékkal és a fenék felett gömbölyödő oldalfalai rendelkezik. Kevéssel a talp felett, vízszintesen, gömbölyű, vastag fonárlátét helyezkedik el, ez azonban nem nevezhető talpszegélynek, mivel a pohár nem ezen támaszkodik. Mindkét pohárnak vastag fala van, egymástól méretben különböznek. Mindkettő oxidált és így eredeti színük ismeretlen. Az 1. sz. törredéknek teljesen hiányzik a feneke, de a 2. sz. törredéknek megvan, s mivel minden más részlet egyezik, feltehetően a fenék is azonos volt.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. DKU. XLVII. g. 1/f. R.	A fenék kúpja hiányzik	52.145	1 XXIX/1. kép
2. BP. DKU. XLVII. g. 1/f. R.		80.514	XXIX/2. kép

Jegyzetek:

1. Gerevich 1966, 129.

XIII. POHÁR

(XXIX. tábla, 3. kép)

8. típus

A típust egyetlen kis törredék képviseli. Ez a törredék oldalfal, amelyhez a perem kihajló falának csomkja is csatlakozik. Sűrű, párhuzamos, vízszintes irányú vékony fonárlátét díszíti. Az üveg erős romlása miatt nem tudjuk, milyen volt a pohár és a fonáldíszítés színe. A törredék, csekély mérete ellenére hajlásai segítségével kiserkeszthető. Kisméretű és valószínűleg gömbölyű fenékű pohárka volt. A lelőhely kora: XIII. sz. vége – XIV. század eleje.

A pohárka rekonstrukciójához egy korinthusi lelet nyújt segítséget, a XII. század közepén elpusztult műhelyből.¹ A budai töredék hajlásaiból rekonstrukciónál ugyanolyan forma adódik. Mivel annak a műhelynek típusaiból csaknem mindegyik előkerült Budán, ezért a rekonstrukció hitelesnek mondható.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NU. LX. g. 5.90–6 m 6.R.	Oldalfal, kevés perem	52.42 XXIX/3. kép	2

Jegyzetek:

1. Davidson 1940, Fig. 12. No 20.
2. Gerevich 1966, 107.

XIII. P O H Á R

(XXIX. tábla, 4–5. kép)

9. típus

Két kis töredéket soroltunk ebbe a csoportba, jöllehet olyan kis méretűek, hogy valójában nem lehet tudni, poharak voltak-e? Elsődleges leltárkönyvi bejegyzésük alapján történt a besorolás. Nemkülönböztetéses, hogy azonos típusok lettek volna?

Az 1. sz. töredék esetében párhuzamosan elhelyezkedő üvegfonalak, illetőleg szakaszos csipésekkel megszakított üvegszalag díszíti a felületet.

A 2. sz. töredéknél szabálytalanul a felületre csorgatott sűrű üvegmasszával díszítették.

Az azonos csoportbeosztást azonos koruk indokolja. Mindkét lelet az Anjou déli szárny alatt feltárt 47. sz. szemétdöbörből került elő, melynek korhatározását III. Endre pénzérme (1290–1301) teszi lehetővé.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. DKU. XLVII. g.	Oldalfal	52.603	1 XXIX/4. kép
2. BP. DKU. XLVII. g.	Oldalfal	52.604	

Jegyzetek:

1. Gerevich 1966, 129.

XIII. P O H Á R

(XXIX. tábla, 6–7. kép)

10. típus

Sima, díszítés nélküli poharak, kúpos fenékekkel, talpszegély nélkül. a) változat: szájpérem sima, peremszegély nélküli; b) változat: keskeny szegéllyel a szájpérem körül.

a) változat: szintelen és kobaltkék változatban

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KTP. VIII/3. g. 506-958/8.1–8.9 m 5.R.	Perem + oldalfal. Szintelen, átlátszó, Perem $\phi = 9$ cm	51.27	
2. B. I. Hess A. tér 2. Domonkosok, 66/8 á.	Perem, szintelen $\phi = 6$ cm	72.3.1.	

a) változat csak feltételelesen, ugyanis csak fenéktörödékek maradtak meg.

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
3.	BP. KM. IX. g. 2 m	Kúpos fenék + 2 oldalfal, színtelen	52.573	
4.	BP. KB: 512-1004 4 m 1.R.	Kúpos fenék, oldalfalla, színtelen	51.231	
5.	BP. DKU. XLVII. g. 1/f.R.	Fenéktörödékek + kevés oldalfal	79.96	

b) változat: visszahajtott peremszegéllyel, kobaltnék

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. szórvány	$\phi = 5$ cm, peremszélesség: 0.6	81.407	XXIX/6. kép
2.	BP. P. XIII. g. 500-931	Fenek	51.1896	XXIX/7. kép

XIII. POHÁR

(XXX. tábla, 1. kép)

11. típus

Hordó alakú, sötétzöld üvegpohár, aranyozással és emailfestéssel. A festés a pohár oldalfalát borítja, kivéve a perem mellett egy keskeny sávot és a talp fölött egy sávot. Felül vízszintes szalagminta, alul „rojt”-minta zárja. E kettő között aranyozott pikkelyek borítják. Mindegyiknek a közepén, valamint a szegélymentán fehér emailfestésű pontok világoszöldekkel váltakoznak. Cakkos talpszegély övezi. Renaissance, XV. század vége, muránói készítmény.¹

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. szórvány	Kiegészített	79.39	2 XXX/1. kép

Jegyzetek:

1. Zecchin, 1979, 64. Az analóg példány Padova-ban került elő a Piazza Castellon 1923-ban. Őrzési helye: Padova, Museo Civico.
2. Gerevich 1971, 378, CXXXIX.

XIII. POHÁR

(XXX. tábla, 2. kép)

12. típus

A típust a pohár egyetlen, a hozzá tartozó fedőnek pedig két kis töredéke képviseli. Jellemző díszítése a plasztikus „háló” minta. Leletünk smaragdzöld színben készült és a rácsminta közein aranyozás nyoma látható. A töredékek kicsiny volta ellenére a rajtuk látható formarészletek és a minta segítségével az egész rekonstruálható volt rajzban.¹ Velencei készítmény, renaissance, XV. sz. vége. Legközelebbi analógiája a milánói Poldi-Pezzoli Múzeum-ban található.² Ezen kívül még néhány pohár, serleg és tányér ismeretes, amelyek ezzel a díszítéssel készültek.³ Ezek eltérnek némileg a mi leletünktől, ugyanis színtelen üvegből készültek és a háló közötti mezőkben emailfestéssel pontok, illőtleg virágminta díszíti ezeket.⁴ Az ismert hasonló díszítéssel készült darabok igen változatos lelőhelyűek (Spanyolország, Damaskus). Tulajdonképpen egyik sem került elő Velencében, mégis muránói készítményként tartják számon őket.⁵ Budán, a hasonló korú leletek összessége is megerősíti ezt a feltevést.

A budai leletanyagban még egy kis töredék található hasonló díszítéssel. Feltehetően serleg darabja. Ez a töredék színtelen és peremét emailfestéssel színes pontok díszítik (XV. 17., XXX. tábla, 3. kép).

a) pohár

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. KÉ. 504-989 5.70 m	Oldalfal töredék	79.76	1 XXX/2. kép

b) fedő

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. KÉ. 504-989 5.70 m	2 töredék	79.76	XXX/2. kép

Jegyzetek:

1. H. Gyürky 1982 (1), 154-157, Abb. 1-3.
2. Zecchin 1979, 63.
3. The Corning Museum 1958, 28, Fig. 2, 3, 4, 5, 6. – Honey 1946, 61. Abb. 23/A.
4. Migeon 1927, II. 142.
5. Mariacher 1960, 25. a poharakat muránói készítményeknek tartja, ezzel szemben J. Guidol Ricart–P. M. Artinano: Catalogo de la Collection Alfonso Macaya. 1935, 180. a darabokat spanyol készítményeknek gondolja.

XIII POHÁR

(XXXI. tábla, 1-4. kép)

13. Egyedi darabok és részletek

a) egyedi darabok

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. Gy. J. P. 518-891/11 m 3.R.	Sima, alacsony, 3 soros kék fonállal szegve. Zöld.	52.907	XXXI/1. kép
2.	BP. KÉ. X. g. 510-987 4.10-5.30 m 4.R.	Egyenes oldalfal, kiszélesedő talp. Nagyméretű „hólyagokkal” díszített. Színtelen	52.280	Lehet serleg is! XXXI/2. kép
3.	BP. NU. 564-972 4.2 m 6.R. BP. NU. 567-980 3.6 m 2.R.	Vastag falú, erős, visszahajló peremű, függőleges kannelúrákkal tagolt füles edény. Sárga	51.1859.1-3 51.1862	Lehet kancsó szája is! XXXI/3. kép
4.	BP. KÉ. 542-944 -0.80 m. Felső R.	Perem és oldalfal. Sötétkék üveg vastag, fehér, gömbölyű szegéllyel és a perem alatt 1.5 cm-re 8 soros fehér fonáldíszítés $\phi = 7$ cm	51.1409	Esetleg serleg kelyhe!
5.	BP. NU. 568-986 3.5 m 6.R.	Perem és oldalfal. Utóbbi sima, előbbi visszahajtott. Enyhén barnás elszíneződésű üveg. $\phi = 7$ cm	51.1849	Esetleg lámpa!

b) festett részletek

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. TK. LVIII. g.	Perem + oldalfal: harangláb ábrázolással	52.410	XXXI/4. kép
2. B. I. Tárnok u. 9–13.	Kis töredék az 1. sz.-hoz hasonló festéssel. Zöld	65.248	
3. B. I. Tárnok u. 9–13.	Kis töredék az 1. sz.-hoz hasonló festéssel. Zöld.	65.350	

c) pohár részletek

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. X. g. 514-987/6.6–7.2 m Boltív alól	Peremtöredék, 1.1 cm-rel alatta 3 vékony szintelen fonál. Színtelen	51.66	
2. BP. szórvány	Faltöredék 2 vékony, párhuzamos fonáldísszel. Halványzöld	51.1923	
3. BP. Gy. J.	Csipkézett, talpszegély, kúpos fenék, $\phi = 4.3-4.9$ cm Halványsárga	51.1141	
4. BP. NU. 568-984 4.95 m 6.R.	Kúpos fenék, csipkézett talpszegély $\phi = 6.1-6.3$ cm Színtelen	51.1148	
5. BP. NU. 568-986 –3.5 m 6.R.	Csipkézett talpszegély, kúpos fenék	51.1848	Cseppes pohár?
6. BP. KÉ. X. g. 512-986/4.20–5.20 m 4.R.	Kúpos fenék, talpszegély csipkézett	51.1357	Cseppes pohár?
7. BP. Ét. 505-1004 5.R.	Kúpos fenék, talpszegély nélkül, Színtelen	52.3132	
8. BP. NU. 571-983 –2.7 m 4.R.	Fenek, csipkézett talpszegély. Színtelen	51.1815	
9. BP. NU. 567-987 –3 m 6.R.	Csipkézett talpszegély	51.1883	
10. B. I. Hess A. tér 2. Domonkos kerengőudvar szintje felett	Kúpos fenék, csipkézett talp- szegély	70.6.1.	
11. B. I. Hess A. tér 2. 68/1. árok 3.R.	Kúpos fenék, csipkézett talp- szegély	70.25.3.	
12. B. I. Szent György tér. Pasa palota	Csipkézett talpszegély	66.226.4.	

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
13.	BP. NU. CSM. 570-977/3.60 m XV. g. 1.R.	Faltöredék, csavart bordázattal, vízszintes, ragasztott fonál- díszítéssel. Színtelen	51.1926	Pohár meghatá- rozás bizony-
14.	BP. KÉ. X. g. 509-991/5.2–6 m 4.R.	Oldalfal és enyhén kihajló perem csavarodó bordázattal és vízszintes elválasztó fonállal. Halványzöld.	51.2944	
15.	BP. NU. CST. 570-977/3.60 m 1.R.	Vékony, faltöredékek, két párhuzamos, vékony fonállal. Halványzöld	51.1924	
16.	BP. Gy. J. XXX. g. 3.5 m	Ún. „Römer” talpának szegélye. Zöld	51.32	
17.	BP. TK. 512–974 2.5 m 2.R.	Pohárfenek, sima, visszahajtott szegéllyel	51.1564	
18.	BP. NUKD. I. 558-951/3.90 m 4/a.R.	Kúpos fenék, talpszegély nélkül	52.372	
19.	BP. DKU. XLVII. g. 1/f.R.	Pohárfal, vékony, párhuzamos fonáldíszítéssel	52.146	

d) porcelánüveg

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	B. II. Csalogány u. 7. 1. g.	Pecsétviaszvörös fenéktöredék	CS.699.m.	

Retorta

XIV. RETORTA, azaz LEPÁRLÓ készülék (XXXI. tábla, 5. kép)

A lepárló készüléket egyrészt savak előállítására, másrészt alkohol és illó olajok lepárlására használták. Használatuk a római korig visszavezethető.¹

A készülék 3 részből áll: 1. Edényből, melyet közvetlenül a tűz fölé helyeznek, ez az ún. „cucurbita”. 2/A. „sisak”-ból, ez az „alembicum”. Ez az előbbi edény fölé kerül és azt légmentesen zárja. Ennek falán csapódik le a pára és gyűlik össze a sisak alján levő csatornába, amelyből kifolyócsövön távozik. 3/A párlatot felfogó edény.²

A lepárló készülék készülhetett fémből, cserépből, vagy üvegből és ez utóbbit már a római korban is alkalmazták. Középkori alkalmazására legkorábban a XIII. század második feléből van adatunk.³

Példányunk ásatásból került elő és kora 1375–1427 közé tehető.⁴

A sisak tetején levő tömör üveggömb a forró sisak leemelését könnyíti meg.

Leletünket 47 töredékből rekonstruáltuk.⁵

Leőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. B. I. Hess A. tér 1. Emésztőgödör	47 töredékből rekonstruált	77.5.20	4, 5 XXXI/5.

Jegyzetek:

1. Egy görög-római korból származó üveg alembicum került elő régészeti feltárásból Cyprus szigetén: *Kyriakos, N.*: Découvertes archéologiques récentes de verres Chypre (1962–1971). Bulletin l'Association Internationale pour l'histoire de verre (1971–1972), 127.
2. A téma modern összefoglalását először F. Rademacher (1933) készítette el, középkori szövegekre és képanyagra támaszkodva és a németországi tárgyi anyag figyelembevételével. Művében 16. századnál későbbi tárgyak szerepelnek. Újabban ennél korábbi, régészeti ásatásból származó lepárló edényeket publikált S. Moorhouse 1972, angol régész, aki társszerzőjével F. Greenway-vel együtt a desztilláció vegyi folyamatával, történeti felhasználásával és a legújabb régészeti leleteivel kapcsolatban összefoglalást is készített.
3. Egy Raimundus Lullusnak tulajdonított irat a lepárlás műveletéről kifejezetten az üvegedény használatát tünteti fel a legáltalánosabbnak.
4. H. Gyürky 1982 (2), Abb. 13/3, 21-22.
5. A Budapesti Történeti Múzeum üveg alembicumát Csáky Klára restaurátor rekonstruálta H. Gyürky Katalin szakrajza alapján.

Serleg

XV. SERLEG

(XXXII. tábla, 1–4. kép)

I/A. típus

XIII. és XIV. századi hiteles lelőhelyekről származó, különböző formában csipkézett fenék szegélytöredékeket mutatunk be az első (a) változatban. Az 1. és 2. töredék esetében a szegélyhez csatlakozó csekély fenék-részlet árulja el, hogy nem pohárnak, hanem serleg kelyhének a töredékei. Egyébként a többi részlet ismeretlen. A második változat (b) egyetlen töredéke szórványként került elő. Ebben az esetben a fenékszegély csipkézete XIII. századi (pohár és serleg) darabokkal mutat rokonságot. A díszítés (sűrű üvegmasszából szabálytalanul ráfolyatott) is csak korai töredékeken szokott előfordulni.

a) változat

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. NU. XXXIII. g. 3.30–3.70 m 2.R.	Romlott	52.587	1 XXXII/1. kép
2.	BP. Savoyai szobortól É-ra XII.g.	Romlott	79.95	XXX/2. kép
3.	BP. ET. 5–6.R.	Színtelen, átlátszó	52.3140	2 XXX/3. kép

b) változat

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. szórvány	Halványsárga üveg, az oldalfalon kék, szabálytalanul ráfolyatott díszítés	80.503	3 XXX/4. kép

Jegyzetek:

1. Gerevich–Seitl–Holl 1953, 210-219, 1. tábla; – Gerevich 1966, 110, 154/C-9. kép.
2. A 3. sz. darab lelőhelye, illetőleg annak 5–6. rétege már a helyszínen van, midőn a 15. század elején az északi kaputornyot a rétegbe belealapozzák. Az ott feltárt szemétanyag tehát ennél korábbi planírozásban helyezkedik el: 14. századi, de lehet ennél korábbi is. Az „összecsipentett” fenékszegély a 14. századra feltétlenül jellemző, de – mint látható –, már a 13. században is feltűnik (2).
3. Ez a szép, – színét és átlátszóságát megtartó töredék egy serleg kelyhének részlete. A talpszegély lapos szalagból erősen kihúzott, hosszúkás és gömbölyű cseppek sora. Ez a fajta szegély a 13. században fordul elő, pl. a XXXIII. sz. gödörben talált kehely-töredéken (1). Egy másik jelenség, a díszítés módja is feltűnik. A serleg oldalfalára ráfolyatott (valamiféle „írókával”) idegen színű szabálytalan díszítés egy másik 13. századi töredékünkre emlékeztet: 52.604 (XII. 9. 2.). Ez a két ok, amiért ezt a szép állapotban megmaradt, és egyébként egyedi töredékünket feltételeesen elfogadnánk korainak, a 13. századból valónak.

XV. SERLEG

(XXXII. tábla, 5–6. kép)

1/B. típus

A formája a teljes serlegnek ismeretlen. Csak a talp és a szár részlete maradt meg. A lelőhely és a lelet kíséretében talált Kun László (1272–1290) érem azonban a darab korai eredetére mutat. A talp korongja domború. A belőle kinövő vékony száron alacsonyan, a talp felett helyezkedik el a gömb alakú nodus. Erre támaszkodik a szár folytatása, amely négy függőleges pálcából van kialakítva. Az üveg színe halványsárga.

a) változat

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. DKU. Lépcsőalapozás mellett	Halványsárga	79.72	XXXII/5. kép

b) változat: viszonylag kisméretű talpkorong, domború felülettel, belőle kinövő vékony száron alacsonyan a talp felett helyezkedik el a nodus, ami ez esetben üvegfonálból hajlított fodor.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. szórvány	Halványsárga	81.312	1 XXXII/6. kép

Jegyzetek:

1. Lelőhely híján, korhatározás bizonytalan. A formai hasonlóság az 1. sz. darabbal fennáll.

XV. SERLEG

(XXXIII. tábla, 1. kép)

2. típus

A típus teljes formája ismeretlen. Csak a kehelynek kis töredéke maradt meg olyan feltöltési rétegben, amely felett a XV. század első felére (Zsigmond) jellemző leletanyag volt. A töredéken látható stílusjegyek olyanok, amelyek alapján darabunkat XV. századnál korábbi időre határozhatjuk meg: 1. a gömbölyödő fenék, amely feltételezi a vékony szárat, amely korai serlegekre jellemző; 2. a fenékszegély jelképes helyen övezi és vastag üvegfonálból képzett. Hasonlót a 47. sz. gödör XIII. századi pohártöredékein látunk (XIII. 7. 1–2.). Ez a megoldás külföldi régészeti leletanyagban a 12. század közepén elpusztult korinthusi műhelyben fordul elő.¹

A kehely fala hornyokkal, másképpen kannelúrákkal tagolt, melyek függőleges élekben találkoznak és a kehely fenékeire is áttérjednek és a középpont felé tartanak. A kehely falának ilyen tagolása a poharaknál is előfordul.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. 509-986 8/c.R.	Fenék, oldalfal. Színtelen	81.313	2 XXXIII/1. kép

Jegyzetek:

1. Davidson 1975, 138, fig. 23–24.

2. Gerevich 1966, 219. kép: 327. (a réteg rajza).

XV. SERLEG

(XXXIII. tábla, 2–4. kép)

3. típus

A kehely falát alig érzékelhető mélységű hornyok, másként kannelúrák tagolják, melyek függőleges élekben találkoznak. Az oldalfal felülete, amely ezáltal sokszögben török, csak fény-árnyék hatások mellett érzékelhető optikailag. Ez a jellemvonás megegyezik a 2. típusával.

Különbözik a talp formája, amennyiben ennél megmaradtak a lefelé fordított, harang alakú talpak, amelyeken a felület ugyancsak hornyolt. Kivételt képez a 4. sz. Csalogány utcában talált lelet. Ez utóbbit kizárólag hornyolt kelyhe miatt soroltuk ebbe a típusba, de már a kehely formája egészen más. Feltehetően más célra használták, más ital fogyasztásához. Manapság is eltérő a forma más-más ital használatánál.

Egy töredék (b. változat) a hornyokat elcsavarodó helyzetben mutatja.

Ezeknél a serlegeknél még megtalálható a domború fenékkiképzés. Később a feneket belül kúposra visszanyomják. Ez a típus megjelenik már a XIV. században festményeken.¹ Darabjaink közül az 1. számút tartjuk a legkorábbinak, ez ugyanis zsigmondkori rétegből került elő, tehát a XV. század elejére datálható.

a) változat: egyenes éllel

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. 510–986 8.R.	Talp, szár, fenék, oldal. Sárga	52.873	2, 5 XXXIII/2. kép
2. BP. NU. 570/976 4 m 4.R.	Talptöredék	51.1835	
3. BP, XXII. Nagytétény (Csut), 8. verem	Talp, szár, fenék, oldal	65.263. 7.	3 XXXIII/3. kép
4. B. II. Csalogány u. 7. 1. g.	Hosszú, szűk kehely	CS-697 a.	4 XXXIII/4. kép

b) változat: elcsavart éllel

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. 514-987 7.3 – 8 m 1.R.	Sárga	51.64	

Jegyzetek:

1. Schmidt 1922, Ghirlandaio falfestményén, a firenzei Santa Maria Novellában.
2. Gerevich 1966, 220. kép: 328/16.
3. Méri István ásatása. Publikálatlan. Feltehetően 15. sz. vége, vagy 16. sz. eleje.
4. Garády Sándor ásatása. Publikálatlan.
5. 52.873-as leltárszámú darab (a/1, XXXIII. tábla, 2.) az ábra a darab helytelen rekonstrukciójáról készült. Az eredeti, helyes formáról készült rekonstrukciót csak Gerevich 1971, LXXXVIII. tábla, 230. kép őrizte meg.

XV. SERLEG

(XXXIV. tábla, 1–4. kép)

4. típus

A kehely széttáruló fala sokszögletben török, s ezáltal finom fény-árnyék játék alakul ki. A kehely fenekét csipésekkel csipkézett üvegszalag övezi. A fenék enyhén domborodó, a szár tömör és a nádust fodrozott üvegszál helyettesíti. A tömör szárhoz egy gyűrűvel csatlakozik a harang alakú talp.

Ennek a típusnak néhány töredékét olyan leletanyag között találták meg, amelyek között a legkésőbbi a XV. század közepéről való (V. László). Ezért úgy véljük, hogy a típus korát a XV. század első felére lehet meghatározni. Analógiáját sem külföldi leletanyagból nem ismerjük, sem hazaiából. Lehetséges, hogy hazai készítésű. Ezt a feltételezést támasztja alá a kissé buborékos és nem egészen tiszta anyaga is. Ez még pusztán feltevés, amelyet a jövőben még bizonyítani kell.

a) változat: kehely

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. P. LXVII. g. 1–3. R.	Kehely kis szár-indítással Színtelen	79.73	XXXIV/1. kép
2.	BP. NU. 567-977/3.50 m 6.R.	Kehely, szár-indítás Színtelen	51.1855	XXXIV/2. kép

b) változat: szár, nódus, talp

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. NUCSK, 575-983/3.70–4.10 m 6.R.	Szár, fodrozott nódus talp indítás	51.530	XXXIV/2. kép
2.	KÉ. X. g. 508-988 6.70–7.40 m 5.R.	Szár, nódus	51.2854	
3.	KÉ. X. g. 514-992 518–10 m 5.R.	Szár, nódus, fenék	51.1252	XXXIV/3. kép
4.	KÉ. X. g. 510-988 7.4–7.8 m 5.R.	Szár, nódus	51.290	
5.	KÉ. X. g. 511-993 6.50–7.80 m 5.R.	Szár, nódus	51.1327	
6.	KÉ. X. g. 508-988 6.7–7.4 m 5.R.	Szár, nódus	51.2948	
7.	B. I. Domonkos alatti lejtő	Szár, talp	81.408	XXXIV/4. kép

XV. SERLEG
(XXXV. tábla, 1. kép)

5. típus

Ebből a típusból teljesen egész darab nem ismeretes. Jellemzője a teljesen sima falú kehely, melynek domború fenéke, csipkézett fenékszegélye van. Szára nincs, a lefelé fordított, harang alakú talp a kehely fenekéhez közvetlenül csatlakozik. Nem bordázott, hanem sima és természetesen üreges. Az a) változat esetében a három töredék lelőhelyén XV. század közepénél későbbi leletanyag nem fordult elő.

a) változat: színtelen

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. KTP. 5.R.		80.502	XXXV/2. kép
2.	BP. NU. 568-986 3–5 m 6.R.	Sima fenékszegély	51.1846	1
3.	BP. NUCSM 570 -977/3.6 m 1.R.		51.1921	

b) változat: halványzöld

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. KÉ. IX. g. BP. Gy. J. 527-892 7.20 m 3.R.		51.2055	

Jegyzetek:

1. A fenékszegély kivitelezése teljesen azonos a XV/2. típusúval.

XV. SERLEG

(XXXV. tábla, 2–4. kép)

6. típus

Ebből a típusból van egy kiegészített példány (1. sz.) és sok töredék. A kiegészített példány részleteiben kissé eltér a töredékektől, amennyiben a kehely fenekénél sokkal szűkebb, mint a többi darab esetében. Egészében véve filigránabb. A száron egy nódusgyűrű van, ellentétben a kettőzött nódusgyűrű gyakoribb előfordulásával. A forma lényeges vonásaiban mégis azonos minden darabnál.

A kehely tölcser alakú, oldalfala sima. A fenékszegély nem külön anyagból ragasztott, hanem egyazon anyagból készült, az anyag visszahajtása által, sima üreges gyűrű. A kehelyfenék domború, a szár tömör, két gyűrűből álló nódussal. A talp lefelé fordított harang, belül üreges, a szegély az anyag visszahajlítása által megvastagított, üreges gyűrű, szilárd állófelület.

A szár és a talpmegoldás a XV. 4. típussal egyező. A serleg analógia nélkül való. A fenék-szegély megoldására ugyan ismerünk külföldi példát,¹ amely azonban kizárólag ebben a kis részletben egyező és egy általános mesterségbeli gyakorlatra vezethető vissza. Ennek a serlegnek az esetében is feltételezzük a hazai készítést.

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. GyJ. p. 520-889 11–12 m 4.R.	Kiegészített	52.874	2 XXXV/2. kép
2.	BP. GyJ. XXX. g. 1.R.	2 db kehely töredék	51.2966	
3.	BP. GyJ. XXX. g. 1.R.	Nódus	51.2970	
4.	BP. GyJ. XXX.g. 6.50 m	Nódus + talp	51.2975	
5.	BP. TK. 501-876 XVII. g.	Nódus + kehely	51.1144	XXXV/3. kép
6.	BP. TK. 501-876 XVII. g.	Talp, nodus, kehely-fenek	51.1145	XXXV/4. kép
7.	BP. szórvány	Szár + nódus	51.2903	
8.	BP. NU. CST. m. 2.R.	Szár + nódus	52.321	
9.	BP. NU. CST. m. 2.R.	Szár + nódus	51.1911	
10.	BP. NU. CST. m. XV. g. 1.R.	Kehely fenék	51.1919	
11.	BP. NU. 572-983 2.70 m 4.R.	Szár, nódus serlegfenék enyhe sugaras bordázattal	51.1765	
12.	BP. NU. 568-984 6.R.	Kehely töredék	51.1887	3

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
13. BP. NR. 470-804 3–4 m 5.R.	Szár, nódus, talp, kehelyfenék	51.2994	
14. BP. SZ. A. 618-1058 4.90–5.20 m 4.R.	Kehelyfenék	81.316	
15. BP. KB.	Szár, nódus 3 gyűrűből	51.265	
16. BP. KÉ. 512-988 4.20–5.30 m 4.R.	Szár, nódus	51.532	
17. BP. I. Hess A. tér 1. Emésztőgödör	Kehelyfenék	81.317	
18. BP. KÉ. IX. g. 3 m	Kehelyfenék	51.1990	

Jegyzetek:

1. The Corning Museum of Glass. New-York 1958, 36-37, Abb. 13-14. Ezeknél a serlegeknél a kehely-fenék szegélyének kiképzése azonos, a serleg formája azonban más. Töredékeink közül a 17. sorszámú (Hess A. tér 1.) hasonlít leginkább ezekhez a serlegekhez. A datálás: 15. sz. vége–16. sz. eleje.
2. Gerevich 1971, LXXXVII. 226.
3. Lelőhelyeink közül ez a legkorábbi, ugyanis ennek a rétegnek leletanyaga a 15. sz. közepéig záródik. Ennek a darabnak tulajdonítva serlegeinket a 15. század második felénél korábbra határozzuk meg.

XV. SERLEG

(XXXVI. tábla, 1. kép)

7. típus

Tölcsér alakú kehely, amely fenék és talpszegély nélkül, közvetlenül egy nódusgyűrűben végződik. Szár hiányzik. A nódusgyűrűtől közvetlenül indul a lefelé fordított, harang alakú talp. A kehely falát finom, elcsavarodó diagonális és sűrűből egyre távoluló vonalplasztika borítja, melyet a forma oldalfalán alakítottak ki, amelybe a serleget fűjték. Formájában teljesen megegyező darabot ismerünk, amely Damaskusban került elő,¹ mégis a szakirodalom velencei készítésűnek mondja. Az analógia esetében a kehely díszítése más.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. P; V. g. 506-941	Rekonstruált	52.931	XXXVI/1. kép

Jegyzetek:

1. Coll. H. O. Havemeyer, New-York. Three Great Centuries of venetian Glass: New-York 1958, 28.

XV. SERLEG

(XXXVI. tábla, 2–3. kép)

8. típus

Magas, tölcsér alakú kehely, amely szár és nódus közbeiktatása nélkül közvetlenül a talphoz csatlakozik. A talp alacsony, lefelé fordított harang alak, amely azonban hirtelen kiszélesedik talpkarikává. Emailfestéssel címer díszíti. Egyetlen példányunkon az Aragóniai címer látható.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. GyJ. p. 3–4.R.	Kiegészített, de a teljes magasság nincs meg	52.939 52.3357 51.1562	1 XXXVI/2. kép

Ismeretlen forma, de az emailfestés maradványai hasonló ábrázolás-típusról tanúskodnak

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. GyJ. p. 577-870 11.5 m 3.R.	A kehely pereme. 3 töredék. Festés: 2 bohócfej	51.1024	2 XXXVI/3. kép

Jegyzetek:

1. Gerevich 1952, Taf. XXXVI/4. – Gerevich 1971, Taf. CXXXVIII Abb. 377.
2. Gerevich (1952) Taf. XXXVI. 3.

XV. SERLEG

(XXXVII. tábla, 1. kép)

9. típus

Renaissance stílusú serleg. Gyűjteményünkben csak kis töredéke van meg, de az analógiák alapján a típus minden részlete megismerhető.¹ Kelyhe sima, szájánál öblös, fenéke felé erősen karcsúsított vonalú. A peremét emailfestés díszíti. A kehely fenekén csipkézett szegély van színtelen, vagy kobaltkék színű. Szára nincs, e helyett megnyújtott, lefelé fordított harang alakú talp csatlakozik hozzá sűrű rovátkákkal tagolva, amelyek a talpkarikán széttáruznak. A szár-talp vagy színtelen, vagy kék színű. Több szárhoz tartozó töredékünkről nem lehetett megállapítani, melyik kehelyhez tartoztak. Ugyanilyen szára és talpa volt a 10. típusnak is.

Az egyik bártfai kehely ezzel a típussal egyező.² A bártfai példányon azonban a kehely és a szár-talp közé 3 nódusgyűrű ékelődik. Azonkívül a talp nem bordázott.

a) változat: sima, színtelen kehely, színtelen csipkézett szegély

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. GyJ. p. 3.R.	Kehely perem, email pontsorrall, karcsúsodó	52.864	XXXVII/1. kép
2. BP. GyJ. p. 4.R.	Kehely, sima oldala, csipkézett szegélye. Színtelen, átlátszó	51.1559	
3. BP. P. 498-933/4.50 m VI. g. 3.R.	Sima kehely csipkézett szegély. Színtelen, átlátszó	51.879	
4. BP. Lőportoronytól É-ra 520-1033, 1.R.	Sima kehely, csipkézett szegély. Színtelen, átlátszó	51.1403	
5. BP. Savoyai szobortól É-ra 570-1079/2.5–2.9 m 1.R.	Sima kehely, csipkézett szegély. Színtelen, átlátszó	51.47	
6. BP. NU. 574-971 1.80 m 2.R.	Sima kehely, csipkézett talpszegély. Színtelen, átlátszó	51.1355	
7. BP. NU. CST. mellett 570-977/3 m 1.R. XV. g.	Sima kehelyfal, csipkézett, talpszegély. Színtelen	51.1920	
8. BP. NU. 571-981 2.70 m 4.R.	Kehely, oldalfal, csipkézett szegély. Színtelen, átlátszó	51.1731	
9. BP. NU. 571-981 2.70 m 4.R.	Kehely oldalfal, csipkézett szegély. Színtelen, át nem látszó	51.1728	
10. BP. NU. 571-981 2.70 m 4.R.	Kehely oldalfal, csipkézett szegély. Színtelen, át nem látszó	51.1732	
11. BP. NU. 567-782 3.5 m 6.R.	Kehely oldalfal, csipkézett szegély. Színtelen, átlátszó	51.1851	

b) változat: sima, szintelen kehely, kobaltkék, csipkézett szegéllyel a fenéken.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. szórvány	Kehelyfenék, talpszegély részlete	81.318	

Jegyzetek:

1. Honey 1944, Taf. 23.B.
2. Sághegyi 1938, 78, Kép. 30.

XV. SERLEG

(XXXVII. tábla, 2. kép)

10. típus

Renaissance típusú serleg. A kehely szintelen, csak enyhén hordó alakú. Szájnyílása alatt széles sima perem van emailfestéssel díszítve. Alatta kezdődik a függőleges, plasztikus bordázat. Csipkézett talpszegélye van. Szintelen, vagy kobaltkék nódus nélküli szár és talp tartozik hozzá. Megnyújtott, lefelé fordított harang alak, sűrű bordázattal. A talpkarikának visszahajtott szegélye van.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. X. g. 1.R.	Kehely aranyozással és festéssel	66.460	XXXVII/2. kép
2. BP. KÉ. X. g.	Kehely	66.461	
3. BP. KÉ. IX. g.	Kehely fala, fenékszegély, fenék	51.1986	
4. BP. P. 497-933 1.50 m 1.R.	Kehely fala, fenékszegély, fenék	51.1613	
5. BP. Gy. J. P. 4.R.	Kehely fala, fenékszegély, fenék	51.889	

XV. SERLEG

(XXXVII. tábla, 3. kép)

11. típus

A 10. típushoz hasonlóan a kehely függőlegesen bordázott. Attól mégis különbözik, mert a kehely annál sokkal alacsonyabb. A bordázott oldalfalat a sima peremtől kobaltkék fonáldíszítés választja el.

Vannak kis töredékeink, amelyeken a fonál lilaszínű és vannak talpak is lila színben. Ezeket a töredékeket a 11. típushoz soroljuk – bár alakjukra vonatkozóan nincsenek biztos adataink.

A talp a sűrű, függőleges bordázattal tagolt, lefelé fordított, nyújtott harang, nódus nélkül. De ez is csak feltételezés, mivel kehely és szár együtt nem került elő.

a) változat: kobaltkék fonáldíszítéssel

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. szórvány	Kehely töredéke	51.1194	
2. BP. KÉ. IX. g. 522-990/3.20 m	Kehely töredéke	51.1987	XXXVII/3. kép

b) változat: lila fonáldíszítéssel

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. X. g. 4.R.	2 töredék + kehely oldal és perem	81.319	
2. BP. SZ.A,	Violaszín fonál és környéke	81.320	

XV. SERLEG
(XXXVII. tábla, 4. kép)

12. típus

Renaissance serleg, plasztikus, függőleges bordákkal. A 10. típustól karcsúsított formája különbözteti meg. Szájnyílásánál széles, ettől lefelé még öblös, forma, amely hirtelen összeszűkül, s fenekénél egész keskeny. A széles peremet, a bordázott oldalfaltól vékony vízszintes üvegfonál választja el. A sima perem lehet gazdagon festett, a fonáldíszítés lehet két színből csavart. A fenékszegély cakkos. A szár nódus nélküli, sűrűn kannelúrázott, lefelé fordított, nyújtott harang alak. Lehet színtelen és kék is.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. 514-987 5.40-6.70 m X.g.	Kehely 3 töredéke. Peremen email-pontsor. Kék-fehér csavart fonál. Kék talpszegély	51.2837	1 XXXVII/4. kép
2. BP. KÉ. 512-987 4.10-5.30 4.R.	Kehely. Pereme dúsan aranyozott és festett. Színtelen fonállal	51.1019	
3. BP. KM. 511-988 8 m 4.R.	Kehely töredék	51.1730	
4. BP. KM. 5.R.	Kehely 17 töredéke. Festés nincs, üveg: sárga színű	52.585	
5. BP. NU. 571-981	Kehely, kettős fonáldíszsel, email pontsorrall	51.1723	
6. BP. NU. 568-984 4.90 m 6.R.	Bordás kehelyfal	51.1888	
7. BP. NU. CST. mellett 575-980 2.50-2.90 m	Kehely, email pontsorrall	51.1910	
8. BP. NU. CST. mellett XV. g. 1.R.	Kehely	51.1915	
9. BP. Gy. J. P. 520-889/11 m 4.R.	Kehely	81.321	
10. B. I. Szent György tér, Pasa palota	Kehely	66.225.1.	
11. BP. KÉ. X. g. 4.R.	Szegély + oldalfal	51.1314	

m. változat (millefiori)

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. B. I. Hess A. tér 2. Domonkosok	Bordás oldalfal, csipkézett szegély	70.21.1.	

Jegyzetek:

1. Gerevich 1971, CXXXVIII. 372.

XV. SERLEG SZÁR-TALP
(XXXVII. tábla, 5–7. kép)

9–12. típus

Renaissance serlegek szár-talp típusa.

a) változat: a talp a szártól nem válik külön, azaz „hamis szár”-ról van szó, amely lefelé fordított és megnyújtott harangalak. Ezen a száron nincs nódus. Teljes egészében függőleges kannelúrázott. A függőletes élek a talp korongján szétterülnek, olykor közben el is csavarodnak. Előfordul szintelen, lila és kobaltkék változatban.

b) változat: a kehely és a lefelé fordított harang alakú, kannelúrázott talp közé rövid szárat iktatnak be sima nódusgyűrűvel. Ilyenkor a szár és a nódusgyűrű szintelen, a talp kobaltkék. Ez a változat közel áll a XV. 4., de különösen a XV. 6. serlegtípusok szárához. Úgy az a) mint a b) változatoknál a kobaltkék üveg felett aranyozást is alkalmaznak.

Az analógiák szerint a 10. típusú serlegekhez valamivel alacsonyabb és tömzsibb szár tartozik és erősen nyújtott, karcú tartozik a 12. típushoz. Feltehetően a 11. típushoz is az alacsony szár járul.

A 16. század elején egyre gazdagabbak lesznek a szárok és talpak, egyre több és díszesebb nódusgyűrűt iktattak a kehely és a talp közé.

a) változat: „hamis szár” nódus nélkül. 1/ szintelen.

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. szórvány	Talp részlet	51.2764	
2.	BP. NU. 568-982 2.70 m 4.R.	Szár részlet	51.1783	XXXVII/5. kép
3.	BP. NU. 572-983 2.70 m 4.R.	Talp részlet	51.1764	XXXVII/5. kép
4.	BP. NU. 571-983 2.70 m 4.R.	2 db szár töredék	51.1812	XXXVII/5. kép
5.	BP. KÉ. X. g. 502-987/6 m 4/BR.	2 db talpkarika	81.322	
6.	BP. SZ. Á.	Talp	81.323	

a) változat, 2/ kobaltkék

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. GY. J. p. 517-891 12 m 4.R.	Szár	51.309	
2.	BP. GY. J. p. 514-884 10–11 m, 3.R.	Talpkarika	51.920	
3.	BP. KÉ. X. g.	Szár. Aranyozás nyomával	66.462	
4.	BP. NU. 571-983 2.70 m 4.R.	Szár	51.1813	
5.	BP. P.	Talp	51.43	
6.	BP. Gy. J. p. 517-880/2.4–3.5 m 3.R.	Talp	51.2978	
7.	BP. TK. 484-873 2.4–3.5 m 3.R.	Talp	51.153	
8.	BP. KM. 511-988 8 m 4.R.	Talp	51.1727	
9.	BP. TK. szórvány	Szártöredék	51.1126	

a) változat, 3/ lila

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. GY. J. 515-889 6.50–7.80 m 3.R.	Talp. 2 különböző tárgy töredéke	51.2731	
2.	BP. P. 493-933 1.80 m 3.R.	Szár	51.1801	
3.	BP. NU. 569-983 2.90 m 4.R.	Szár	51.1780	

Kis töredéke került elő ezeken kívül a KM. X. g. 4.R.-ben

b) változat: a kehely és a talp közé rövid szár ízül, melyen nádusgyűrű is van. A szár szintelen, a talp, amely lefelé fordított harang, kobaltkék.

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. NU. 575-985 2- 3 m 4.R.	Nádusa egy gyűrű	51.1177	
2.	B. I. Hess A. tér 2. Domonkosok 69/4. árok	Szár, talp	71.60.1.	XXXVII/6. kép
3.	B. I. Tóth Á. sétány 4.	Alacsony talp, egy nádusgyűrű	58.10.1	1 XXXVII/7. kép

c) kehely részletek

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. KÉ. 510-988 5.20–5.90 m 4.R.	Perem, arany pikkelyekkel	51.1026	
2.	BP. KÉ. 510-988 5.20–5.90 m 4.R.	Perem, zöld pontsorral	51.1025	
3.	BP. KÉ. X. g. 2.R. 508-886/2.8 m	Fenék, csipkézett szegély, bordás oldal. Vastag	51.1254	
4.	BP. KM. 511-988 8 m 4.R.	Csipkézett fenékszegély	51.1733	
5.	BP. NU. 571-981 2.70 m 4.R.	Peremtöredékek pontsorokkal	51.1724 51.1725 51.1726 51.1814	
6.	BP. NU. 568-984, 6.R.	Peremtöredékek pontsorokkal	51.1886	
7.	BP. NU. 567-782, 6.R.	Csipkézett fenékszegély	51.1840	
8.	BP. NR. 454-800 4.80–5.80 m 3.R.	Csipkézett fenékszegély + sima oldal	51.1496	
9.	BP. Gy. J. 511-878 7.9 m 3.R.	Perem, pontsorral	51.2111	
10.	BP. P. III. g. 500-937	Perem, pontsorral	51.2148	
11.	BP. NU. CSTM. 2.R. 579-978	Perem, pontsorral	52.320	

Jegyzetek:

1. Gerő Győző 1956. évi publikálatlan lelete.

XV. SERLEG

(XXXVIII. tábla, 1. kép)

13. típus

Serleg, magas tölcser alakú kehellyel és lefelé fordított harang alakú talppal, melyet a kehelytől a nódus gömbje választ el. A talp és a nódus valódi fonalhálós díszítésű (a fehér hálót az üvegmasszában a felület alá teszik). A kehelyen ugyanakkor a felületen plasztikusan megjelenő függőleges bordázat helyezkedik el fehér tejüvegből. Ugyancsak plasztikus díszítésként jelentkeznek a bordák felett a kehely és a peremet elválasztó vízszintes díszítés is.

A fonáldíszítési technika a 16. század elején Velencében kezdődött és éppen ezek, az üveg falán kívül, plasztikusan megjelenő fonáldíszek a legkorábbi darabjai.¹ Budán 3 töredék került elő ebből a típusból. Koruk 1520 körül kelesendő.²

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Gy. J. p.	Kehelytöredék	52.463	
2. B. I. Szentháromság u. 2. Börtön melletti akna	Kehelytöredék	66.455	3
3. B. I. Hess András tér 2. Domonkosok 67/27. árok	Kehelytöredék	72.9.1.	XXXVIII/1. kép

Jegyzetek:

- Ilyen típusú kehelyből 2 példány ismeretes külföldön, az egyik Damaskus-ban van, a másik Haga-ban. *S. Abdul Hak* 1958, 95. Fig. 17. – *Bulletin des journées internationales du verre*. 1 (1962) 29. Fig. 30.
- Gyürky* 1974, 420.
- A darab képe a 2. jegyzetben megjelölt helyen található.

XV. SERLEG

(XXXVIII. tábla, 2. kép)

14. típus

A 13. sz. típushoz hasonló plasztikus fonáldíszítésű serleg. A kehely gömbölyű fenekű, talpszegély nélküli, vékony szárú. A kehely falára kívülről felrakott plasztikus, fehér bordák feltehetően csak az öblös alsó részt borítják.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. B. I. Hess A. tér 2. Domonkos	Kehely, alatta nódusgyűrű Töredék	71.18.1.	XXXVIII/1. kép

XV. SERLEG

(XXXVIII. tábla, 3. kép)

15. típus

Serleg, tölcser alakú, magas kehellyel, díszített (olykor elütő színű) nódussal és egy alacsony, fordított harang alakú talppal. A kehelyre jellemző, hogy a nódus felett összecsapított anyagbőség, a szájnnyílás felé táguló kehelyfalon enyhe hajtásokban folytatódik és ezért a szájperemnél kör helyett sokszögletű a forma. Egyetlen töredékünk egy teljesen egyező példány alapján jól meghatározható. A példány a muránói Museo Vetrario tulajdonában van.¹ A budai darab tehát muránói készítmény a 16. századból.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. szórvány	Nódus, a kehely és a talp csonkjával	66.456	XXXVIII/3. kép

Jegyzetek:

- Mariacher* 1959, 61. Abb. C.

XV. SERLEG

(XXXIX. tábla, 1–3. kép)

16. típus

Serleg igen magas, lassan szétnyíló tölcser alakú kehellyel, amely igen keskeny fenékkal csatlakozik a vékony szár-hoz, amelyen 1, vagy 2–3 nódusgyűrű helyezkedik el. Alacsony, lefelé fordított harang alakú talp. Néha színtelen, néha színezett üvegből készül. Nem középkori forma. A 4. és 5. sorszámú darabok lelőköörülményei alapján a 17. század első felére keltezhetők darabjaink.

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. Savoyai szobortól É-ra 577-1073/5.30–5.59 m	Tölcser töredéke és nódus. Színtelen	51.1452	XXXIX/1. kép
2.	BP. NU. 568-782 3.60 m	Tölcser töredéke és nódus, színtelen	51.1826	
3.	BP. Lovagteremtől K-re 482-910/5.7 3/a R.	Kehely töredéke és nódus, színtelen	51.167	
4.	BP. TK. 498-861 5.20 m XXI. g.	Talp, kehely töredék + nódus Sárga	51.1078	XXXIX/2. kép
5.	BP. TK. 498-861 520 m XXI. g.	Nódus 3 gyűrűvel. Zöld	51.1076	
				XXXIX/3. kép

XV. SERLEG

(XXX. tábla, 3. kép)

17. típus

Egyetlen kis töredéke csak a díszítéséről árulkodik. Részben pasztikus díszítése volt, részben festett. Pasztikus díszítése megegyezett a XIII. (pohár) 12. típus díszítésével. Kis peremtöredékünkben nem derül ki, hogy a külföldi gyűjteményekben őrzött háromféle egymástól eltérő forma közül melyikre hasonlított.¹ Nagy valószínűséggel azonban inkább arra a kettőre, amelyek katalógusunk XV. 10. típusú serlegformájának felelnek meg. Tehát feltehetően kissé hordó formájú, vagy pohár alakú kelyhe volt renaissance típusú szár-talppal: vagy a nódus nélküli, kannelúrázott forma, vagy pedig a nódussal kombinált, kék- és színtelen elemekből összetett talp tartozott hozzá.² Kora: 15. század vége–16. század eleje.

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. szórvány	Perem, email pontsorokkal és a pasztikus minta kezdetével	79.77	XXX/3. kép

Jegyzetek:

1. Three great centuries of venetian Glass. New-York 1958, Fig. 2. (Damascus), Fig. 5.; – Honey 1946, 61. Abb. 23/A.
2. XV. (serleg) 9–12. típushoz tartozó talp: b).

XV. SERLEG**18. típus**

Millefiori (mozaiküveg) kehely, melyhez egyszínű (zöld) üvegből készült szalagfűl ízül, amely csak egyik végén (felső) csatlakozott a kehelyhez. A kehely bordázott volt. A formához eredetileg lefelé fordított harang alakú, kannelúrázott talp-szár tartozott. A teljes formát csak az analógiákból ismerjük.¹

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NU. 570-980 571-983 2.4–2.7 m 4.R.	Csak egy fül	51.1197	

Jegyzetek:

1. Schmidt 1922.

XV. SERLEG

(XL. tábla, 1–9. kép)

19. Egyedi darabok

Kehelyek:

a) erősen szétnyíló kehely, melynek nincs feneke, mert az összeszűkülő alsó rész ürege az üreges szárral összefügg. A kehely falát és a vele összefüggő sokszögletű formában alakították ki és a szögletek élei a száron összesűrűsödve kannelúrákká alakulnak. A fenéknek megfelelő helyen erősen kihúzott cseppekből kialakított gallér formájú talpszegély helyezkedik el, melynek végződéseit világoskék üvegmasszába mártották. A kehely és a szár egyébként halványsárga üveg.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. szórvány	Kehely és szár részlete	81.324	XL/1. kép

b) Erősen szétnyíló kehely halványsárga üvegből. A kehely falán elcsavarodó széles, lapos, pasztikus szalagok helyezkednek el és tagolják a felületet. A fenékszegély is lapos üvegszalag, melyből a kihúzott cseppek ugyancsak laposak.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KTP. VIII/2. g.	2 töredék	81.403	XL/2. kép

c) Alacsony, lépcsősen széttároló kehelyforma, melynek öble – feltehetően az üreges szárral is összeköttetésben van. A fenék ennél a formánál sincs kiképezve, de a helyét szegély jelöli: lapos üvegszalag, melyet rövid, összecspontozások szakaszosan tagolnak. Sárga üveg.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. 512-986 4.20–5.20 m, 4.R.	Kehely töredék	51.1359	XL/3. kép

d) Kehely-töredékek:

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NU. CST. mellett 575-980/2.5 m 2.R.	Csipkézett talpszegély Sárga	51.1913	
2. BP. NU. 567-987/3 m 6.R.	Csipkézett szegély	51.1881	
3. BP. NU. 569-975/4.95 6.R.	Csipkézett szegély. Sárga	51.1138	

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
4.	BP. ÉT. 505-1004 5.R.	Csipkézett szegély	52.3126	
5.	BP. KÉ. X. g. 512-987 8.2–8.5 m 8.R.	Csipkézett szegély. Sárga	51.80	Lásd: XV.3. a.1.
6.	BP. KTP. 505-965 6.50–7.20 m 4.R.	Csipkézett szegély	51.1313	
7.	BP. SZ. Á. 621-1052 4.90 m 4.R.	Kehely perem. Sötétkék. Arany csik, email pontsorok	51.1450	
8.	BP. NU. 569-975 2–3 m. 4.R.	Emailfestés részlete. Kék alapon csavarodó indák	51.1443	XL/4. kép
9.	BP. NU. 570-977 3.6 m	Perem + oldalfal, email pontsorokkal	51.927	
10.	Bp. Gy. J. 519-891	Perem, pontsorral	51.321	

e) Serleg szár, nódus

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. Gy.J. 574-880 9.80 m 3.R.	Vastag szár, háromsoros üvegszál- fodorral	52.166	XL/5. kép
2.	BP. TK. 473-892 2.50 m 2.R.	Egyenes szár, több vékony, növekvő gyűrűből álló nódussal, talptöredék	51.1143	XL/6. kép
3.	BP. NU. 575-980 2.50 m 2.R.	Halványzöld szár csipésekkel csip- kézett nódussal.	51.1912	XL/7. kép
4.	BP. KM. X. g. 510-978 4.10-5.30 m 4.R.	Tömör, ballusztér szár	51.1198	XL/8. kép
5.	BP. Gy. J. XXX. g.	Véssett kristály utánzó nódusgyűrű	51.2979	XL/9. kép
6.	B. I. Tárnok u. 9.	Eperszemhez hasonló nódus + talpindítás	65.352	1
7.	BP. NU. 567-987 3 m 6.R.	Talp, csipkézett szegéssel, 2 rétegű	51.1882	
8.	BP. Gy. J. 512-811 7.5 m 3.R.	Szár, üvegszálból fodrozott nódussal, kék üvegfonál abronccsal	51.1228	
9.	BP. DKU. négyzetes helyiség	Alacsony talp, ballusztér nódus „málna”-szerű felülettel	51.2101	
10.	B. I. Dísz tér 10.	Serlegtalp	53.734	

f) talpas poharak (v. serleg alacsony szárral)

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. ÉT. XXXI. g. 1.R.	Alacsony talp, gyűrűs nódus, keskeny kehely, zöld	51.676	
2.	BP. TK. XXI. g.	Tölcséres kehely, a talp és az ala- acsony szár vastag üvegfonálból	51.1077	
3.	BP. KÉ. X. g. 4.R.	Lapos talpkarika, alacsony, vékony szár, nódus nélkül	51.1315	

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
4. BP. KTP. VIII/2. g. 3.R.	Alacsony, hengeres, üreges szár nódus nélkül	51.1792	
5. BP. KTP. VIII/2. g. 4.R.	Hasonló talpa	51.1798	
6. BP. NU. 6.R.	Hasonló talpa	51.1864	
7. BP. NU. 4.R.	Hasonló talpa	51.1832	
8. BP. KÉ. IX. g.	Talp és szárindítás	51.2057	
9. B. II. Hattyú u. 3–5.	Talptöredék	53.265	
10. B. I. Hess A. tér 2. Domonkosok, 66/2. á.	Talp, világoskék	70.10.6	

Jegyzetek:

1. Zolnay L. publikálatlan lelete

Szemüveg

XVI. SZEMÜVEG

1.

Csíptető, csiszolt üvegekkel. A szakértői vizsgálat értelmében legkorábban a XVII. századból származhat.¹

a) teljes darab, kerettel, üvegekkel

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. P. 502-937 7.30 m II. g.	Orrcsíptetős fémkeret	51.2129	1

b) színes üvegek

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. P. 502-937 7.30 m II. g.	5 db 2 sárga, 2 kék	51.2136	

Jegyzetek:

1. *Opitz, L.*: Érdekes optikatörténeti lelet. BpR 21. (1964) 287.

Tál

XVII. T Á L

(XLI. tábla, 1. kép)

1. típus

Kisméretű, mély tálka. Talpgyűrűn áll. A talpgyűrű felett, a tálka gömbölyű fenekét sűrű, függőleges plasztikus bordázat borítja. Ezeknek a végződése felett, keskeny sima sáv után vízszintes, vastag üvegfonál határolja el a gömbölyű fenékrészt az egyenes oldalfaltól. Ez sima, általában emailfestéssel díszített sáv. Nem egészen függőleges az oldalfal, hanem enyhén széttartó. Kora a 16. század eleje. Feltehetően velencei készítmény. Pontos analógiája méretben is megegyezik töredékünkkel. Ez egy Prágában őrzött, teljesen egészben megmaradt darab.¹

A tálka budai példányának töredékei nem egy helyről kerültek elő, de méreteik alapján vagy azonos, vagy két azonos méretű és típusú tálra mutatnak.²

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Gy. J. XXX. g. 1.R.	Talpgyűrű + oldalfal Színtelen	79.70	3 XLI/1. kép
2. BP. KÉ. 503-980 6-7 m 4/b-4/d R.	2 töredék	79.71	XLI/1. kép
3. BP. NU. 571-981 2.70 m 4.R.	2 db bordázott faltör.	51.1721	
4. BP. Gy. J. 4. R.	Széles, sima perem emailfestéssel, alul vízszintes fonál	51.855	
5. B. II. Gyorskocsis u. 22. 2. sz. árok	Parányi talpgyűrű töredék Feltételelesen tál	64.51.1.	

Jegyzetek:

1. Prága, Iparművészeti Múzeum. *Hettes-Forman* 1960, Abb. 8.
2. Rekonstrukciót készítette: H. Gyürky Katalin
3. Két különböző helyről származó töredék. Törésfelülettel nem illeszkednek. Összetartozásuk nem igazolt, de azonos formájú és egyező méretű darabokhoz tartoztak. Ebben a korban és ebben a típusban feltételezhető kisebb „széria”-gyártás, amit a prágai darab egyező mérete is mutat.

XVII. T Á L

(XLI. tábla, 2-3 kép)

2. típus

Ezek a tálak formailag teljesen megegyeznek a németországi ún. „Maigelein”, „Maigelbecher” elnevezésű poharakkal (XIII. 6.c.), azonban a töredékeink mérete nem annyira pohárra, mint inkább tálra mutat. Tál formájában nem is ismerjük külföldről. Ezek a darabok tehát egyelőre egyedi darabok. Jellemző díszítésük a peremtől kiinduló, sűrű, elcsavarodó és közben fokozatosan szétnyíló finom, plasztikus, diagonális bordázás.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. 508-987 3.6 m 7/b R.	Világos zöld	79.90.1.	XLI/2. kép
2. BP. szórvány	Világos sárga	79.91	XLI/3. kép

XVII. T Á L

(XLII. tábla, 1. kép)

3. típus

Üvegtál, amelyet vonal-, illetőleg körökből álló felületi díszítés borít. A díszítés a csiszolásra emlékeztető, azonban kitapintható, hogy a karcolatok, vésések az öntőminta felületén történtek és így az üveg felületébe nem belemélyednek, hanem finoman kidomborodnak.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. Lovagterem	Kobaltkék, vastag falú	79.85	XLII/1. kép
2. B. I. Hess A. tér 1. Emésztőgödör	Perem + oldal. Vékony falú Színtelen	81.310	

XVII. T Á L

(XLII. tábla, 2. kép)

4. típus

Díszítés nélküli tál. Sötétkék, kisméretű.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. I. Hess A. tér 1. Emésztőgödör	Peremtől fenéig, egy szelet	78.3.6.	1 XLII/2. kép

Jegyzet:

1. H. Gyürky Katalin feltárása. Gyürky (1982)

XVII. T Á L

(XLII. tábla, 3. kép)

5. típus

Kisméretű, erősen profilált tálka széles peremmel. Középkori eredete bizonytalan. Lelőhelyén római objektum és leletek is vannak.¹

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. B. II. Csalogány u. 7. 1.g.	Világos zöld	CS. 699/b.	XLII/3. kép

Jegyzet:

1. Garády Sándor leltárkönyvi bejegyzése értelmében: 16. századi.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. ÉT. XXXI.g. 5–5.5 m 1.R.	Perem, visszahajtott szegéllyel Enyhén zöld, $\phi = 18$ cm	51.102	
2. BP. KTP. VIII/3. g. 507-985/8.5–9.58 m 5.R.	Visszahajlított perem és oldalfal, függőleges, finom bordázattal $\phi = 10$ cm	51.35	
3. BP. NU. CST. 586-986 5.24–5.78	Vastag, alacsony tál oldalának és gömbölyű fenekének töredéke. 2 vékony vonalkeretben festett pontsor. Fenék $\phi = 18$ cm	52.134	

Tányér

XVIII. T Á N Y É R

(XLII/4., XLIII/1. kép)

1. típus

Lapos tányér. Talpgyűrűje, amelyen áll, vastag üveghurka. A tányér közepéből sugárirányban bordák indulnak ki, melyeknek éle a tányér hátoldalán érzékelhető. A bordák végződése és a perem között sima peremszegély helyezkedik el. A perem visszahajtott, s ezáltal megvastagított. Általában a renaissance időszakából maradtak fenn tányérok. Külföldi gyűjteményekben gazdagon emailfestéssel díszített tányérok maradtak meg, amelyek a majolika-tányérokkal vetekszenek.

A budai királyi palota leletei között kis mennyiségben és egyszerűbb kivitelben, festés nélküli tányérok találhatók. A leletegyüttes alapján a 15. század végére tehetők.¹

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. 4.R.	Perem, fenék, halvány sárga	79.62.1.	2 XLIII/1. kép
2. BP. SZ. Á.	Fenék. Színtelen	79.67	XLII/4. kép
3. BP. SZ. Á.	Fenék. Színtelen	79.68	
4. BP. SZ. Á.	Fenék. Színtelen	79.69	

Jegyzetek:

1. A külföldi, díszített tányérokat a 16. sz. elejére datálják: *Hettes* 1960, Abb. 9. – *Honey* 1944, 32. c.
2. A meghatározás és rekonstrukció H. Gyürky Katalin munkája

Tégely

XIX. TÉGELY

(XLIV. tábla, 1–3. kép)

1. típus

Kicsiny, félgömb alakú edényke, melynek többnyire talpfelülete sincs. Ilyenkor csak állványban tarthatták. Feltehetően illatos kenőcsök, balzsamok, gyógyító- és szépítőszerek tárolására szolgálhatott. A felületét a fenéken levő központból kiinduló sugaras bordák, vagy kannelúrák díszítik. A perem alatt vízszintes fonáldíszítés helyezkedik el. Az előkerült darabok lelőhelyeik miatt a 15. század második feléből valóknak tarthatók.

a) változat: millefiori¹

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NU. 570-977/3.6 571-979/3 m 1.R. XV. g.	Az alap és a vízszintes fonál szintelen	51.1263 51.1540	XLIV/1. kép
2. BP. NU. 571-938 2.70 m 4.R.	A bordázat a keskeny, sima perem alatt indul. A vízszintes fonál világoskék, átlátszó	51.1448	
3. BP. P. 498-933 IV. g. 4.5 m 3.R.	Az alapszín és a vízszintes fonál zöld	51.878	
4. BP. Gy. J. 511-878 7.9 m 3.R.	Alap és fonál szintelen	51.2112	
5. B. I. Hess A. tér 2. 66/1 á. I. per. fűtőkamra előterének betöltése		70.11.2.	

b) változat: különböző anyagokból

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. IX. g. szórvány	Porcelánüveg világoskék, világos lilával márványozva. Aranyozás nyomával	51.2968	XLIV/2. kép
2. BP. KÉ. 526-989 IX. g. – 1.50 m	Enyhén sárgás, átlátszó üveg	51.1929	XLIV/3. kép

Jegyzetek:

1. Gerevich 1971, Taf. CXXXVI. 364.

XIX. TÉGELY**2. típus**

Félgömb alakú, miként az 1. típus, de oldalait sokszögbe csiszolták. Pereme vékonyabb, mint oldalfala, ebből látható, fedő illeszkedett rá.

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. TK. 478-882 2.90–3 m	Színtelen	51.1168	

Töredékek

TÖREDÉKEK

(fajta, típus nem ismerhető fel)

a) emailfestéssel díszített töredékek

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. TK. 474-981 2.80 m, 2.R.	Zöld üvegtöredék, lapos pánntal, festéssel	51.1059	
2. BP. NU. 575-985 3 m, 4.R.	Peremtöredék zöld-barna stilizált virágdíszítéssel	51.1243	
3. BP. KÉ. X. g. 4.R. 509-991/6 m	Perem, sárga-zöld virággal	51.1267	

b) meghatározhatatlan töredékek

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NUP. 7/A. R. 585-997/2.90–3.30 m	Gömbölyödő edényfal töredék	52.3290	Pénz: Mária
2. BP. KÉ. IX. g. 526-989/1.5 m	Szívar alakú tárgytöredék fodrozott fonáldíszítéssel	51.1928	
3. BP. KÉ. X. g. 505-989/4.20–5.20 m 4.R.	Kisméretű pohárka, v. palack szája $\phi = 3$ cm Búzakék porcelán-üveg aranyozással, fehér csontüveg szegéllyel. 2 db	51.1311	
4. BP. KÉ. X. g. 505-989/4.20–5.20 m 4.R.	Korong, búzavirágkék porcelán üvegből, két párhuzamos fehér szegéllyel, közöttük aranyozással. Kereten belül 3 mm vastag fehér réteg, melyből a díszítmény ki van metszve (kék, aranyozással)	51.1311.1–7	1
5. BP. KM. 500-983 7.50–7.7 m	Előbbihez hasonló technikájú, de más rendeltetésű 2 töredék. Esetleg fedő. A peremen aranyozott, plasztikus levélkék. Gerezdés	51.1333	
6. BP. KÉ. X. g. 508-990/7.4–8.4 m 5.R.	Búzakék porcelánüveg pohár fehér csontüveg szegéllyel. Aranyozva	51.193	

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
7. BP. TK. kut. 13.5 m 5.R.	A 4. tételhez hasonló kék korong, fekete üvegfonál szegéllyel. Töredék	51.201	
8. BP. 500-931/7 m XIII. g.	3 töredék celadon porcelánt utánozó színben	51.1902	
9. BP. Savoyai szobor-tól É-ra és KM. 508-990/7.4–8.4 m X. g. 5.R. Gy.J. P. 514-884 10–11 m 3.R.	Égszínkék porcelánüveg töredékek	51.191 51.263	
10. BP. Gy. J. XXX. g. 1.R.	Halványzöld porcelánüveg 2 töredék	51.572	
11. BP. 500-931/7 m	Opálüveg töredék	51.1900	
12. BP. NR. 470-804 3–4.7 m 5.R.	Világoskék porcelánüveg perem, aranyozva	51.2992	
13. BP. NR. 460-806 7–7.3 m 2/c R.	Búzavirágkék porcelánüveg töredékek	51.2995	
14. B. II. Csalogány u. 7. 1.g.	Barnás elszíneződésű töredék	CS. 699.1.	
15. BP. DKU. XLVII. g. 1/f. R.	Színtelen	52.148	
16. BP. NU. XL. g. 6.R.	6 db szilánk	52.39	
17. BP. Gy. J. P. 3.R.	Sima perem	52.912	
18. B. I. Szent György tér, pasa palota	Zöld	66.225.2.	
19. B. I. Szent György tér, pasa palota	Pecsétviasz vörös, porcelánüveg serlegtalp	66.216.3.	
20. B. II. Fő u. 68.	Peremtöredék függőleges bordázással. Tál. Zöld	CS.1182	Lehet, hogy római!

c) plasztikus díszítmények

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. NU. 575-970 2.50 m 4.R.	Hal uszonya halványsárga	51.1124	
2. BP. NU. 462-963 1 m	Rozetta	51.1447	
3. BP. NU. 565-978 3 m 4.R.	Üvegfonalból hajlított rács	51.1710	

d) fűlek

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KTP. 506-956 6.20 m 4.R.	S alakú, az edényhez csak egyik végével tapadó fül. Sárga	51.1493	
2. BP. KÉ. X. g. 512-987/8.2–8.5 m	Sárga	51.81	

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
3. BP. NR. 459-806 6.7–7.5 m 4.R.	Füst színű, vaskos, nagyméretű	51.1395	
4. BP. NU. 573-979 4.9 m 6.R.	Sárga, vaskos szalagfűl	51.1873	
5. B. II. Csalogány u. 7. 1. g.	2 db	CS.697.d.	
6. BP. DKU. XLVII. g. 1/f. R.		52.1472	

e) napóra (leltárkönyvi meghatározás)

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KTP. VIII/3. g. 8.9–9.4 m 5.R.	Töredék, sugarasan bekarcolt vonalakkal	51.36	Meghatározás bizonytalan

f) optikai díszítésű töredékek

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KÉ. X. g. 512-987 5.2–6 m 4.R.	Négyszegletes palack töredékei rombusz alakú sejtminával. Zöld	51.2951	
2. BP. Szórvány	Kerek palackfenék és oldalfal, lencse mintával. Világos zöld	52.468	

g) fonálhálóval díszített töredékek

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. szórvány	Palack, vagy kancsó talpának töredéke	52.328	
2. BP. TK. kut 12.90–13.55 m 5.R.	Meghatározatlan töredékek fehér-fekete hálóval	51.515	
3. BP. Gy. J. 2–3, pillér között	Palack, száj + váll, fehér-piros fonáldíszítéssel	51.630	
4. BP. Gy. J. P. 3.R. 517-880/10 m	Korong, fehér-piros körkörös dísszel	51.2977	
5. BP. Gy. J. 511-878 7.9 m 3.R.	Korong, fehér-piros körkörös dísszel	51.2113 51.699	
6. B. I. Hess A. tér 2. Domonkos	Serlegtöredék plasztikus fehér fonáldíszítéssel	70.23.4.	
7. B. I. Hess A. tér 2. 70/13. Pince	Serlegtöredék plasztikus fehér fonáldíszítéssel	71.16.2.	
8. B. I. Hess A. tér 2. 70/13. Pince	Serlegperem	71.16.5.	

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
9.	B. I. Hess A. tér 2. Kazamata	Serlegtalp	72.10.1–2.	
10.	B. I. Hess A. tér 2. „A” épület, pince	Serlegtöredék	73.1.3.	
11.	B. I. Hess A. tér 2. Kazamata	Töredék	73.2.3.	
12.	BP. K. Sz. Z. 533-989 1.R.	Kúpos fenék töredéke	52.404	
13.	B. I. Hess A. tér 2. Domonkos, kazamata	Töredék	73.2.2.	

h) hamis fonálberakás (a hátoldalon emailfestékekkel festett hálós díszítés)

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. Gy. J. P. 577-870 11.50 m	Kis töredék, fehér festéssel	51.1023	
2.	B. II. Hidegkúti út 48.	Palackváll piros-fehér festéssel	53.394	

i) egyéb

	Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1.	BP. KTP. VIII/2. g.	Kifolyócső	51.1805	
2.	BP. KTP. VIII/3. g. 5.R.	Függőlegesen bordázott fal- töredékek	51.31 51.37	
3.	BP. NU. 568-976 4.R.	Serlegfal és perem	51.1754	
4.	BP. NU. 568-982 4.R.	Világoskék porcelánüveg szögletes tárgy sarka	51.1781	
5.	BP. KÉ. IX. g.	Methatározatlan rendeltetésű töredék	51.1989	
6.	BP. Lovagterem sziklaboltozat alól	Serleg vagy talpas pohár töredéke	51.289	
7.	BP. NU. XL. g. 6.R.	Pohár vagy palack kúpos feneke	52.36	
8.	B. I. Dísz tér 10.	Váza kihajló pereme	53.735	

Jegyzetek:

1. Üvegkorongok. A felsorolt töredékeken kívül van még egy leltározatlan töredék is homályos üvegből.
Lelőhelye: KÉ. 511.988/8 m 4.R.
Rendeltetésére vonatkozóan némi útmutatással szolgálnak azok a 17. századi korongok, amelyeket *R. Schmidt* 1922, 179. közöl, amelyeken festett címerek láthatók, a kerületet szegélyező sávban pedig felirat. Rendeltetésükről ugyan ő sem mond semmit, de a teljesen egész tárgyak a látszat szerint ablaktányéroknak felelnének meg legjobban.

Üvegműhelyből származó maradványok

MŰHELY

létezését feltételező darabok

a) hulladékok, rögök

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. KM. 509-986 8/c R.	Üvegsalak, zöldes színű	51.1743	
2. BP. KM. 506-989 4.20–5.20 m	Kobaltkék rög	51.1823	
3. BP. Gy. J. P. 516-886	Kobaltkék rög	51.313	
4. BP. NU. 568-975 3.80 4.R.	Sötétbarna	51.1772	
5. BP. Sz. A. 619-1058 5.70–6 m 4.R.	Sötétbarna	52.478	
6. B. II. Csalogány u. 20. föld alatti járat aljáról		CS.1021	
7. B. II. Csalogány u. 7. 1.g.		CS.697.f.	
8. BP. K. Sz. Z. 2.R.	Sötétbarna	52.572	

b) eszköz

Lelőhely:	Leírás:	Leltárszám:	Megjegyzés:
1. BP. ÉT. 505-1004 5.R.	Olvasztó edénynek tartott kerámia kiöntőcső, belül zöldes (üveg?) lerakódással	52.3135	

Mutató

MUTATÓ

Lelőhely szerint

BUGÁT utca, Bp. I. ker.
Szent Lázár templom

B.

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
	1281 (II)	XII.2.r.d.17.		

CSALOGÁNY utca, Bp. II. ker.

CS.

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
7. sz. 1. g. (Szent Péter templom)	CS.697.a.	XV.3.a.4.	<input type="checkbox"/>	
	CS.697.b.	VI.10.1.	<input type="checkbox"/>	
	CS.697.c.	XII.2.25.		
	CS.697.d.	T.d.5.		
	CS.697.e.	XII.2.26.		
	CS.697.f.	M.a.7.		
	CS.698.a.	XII.3.a.6.		
	CS.698.b.	XII.1–2.b. 19.		
	CS.699.a.	X.2.1.	<input type="checkbox"/>	
	CS.699.b.	XVII.5.1.	<input type="checkbox"/>	
	CS.699.c.	XII.2.15.		
	CS.699.d.	–		Hiányzik. Serlegkehely
	CS.699.e.	XII.2.18.		
	CS.699.f.	XII.r.1–2. b.18.	<input type="checkbox"/>	
	CS.699.k.	I.2.a.28.		
	CS.699.l.	T.b.14.		
	CS.699.m.	XIII.13.d.1.		
	CS.700.b.	IV.1.14.		
	CS.700.c.	IV.1.15.		
	CS.700.d.	IV.1.16.		
	CS.702	XII.2.24.		
	CS.703	I.2.a.28.		
9–11. sz. (u.a.)	65.41.	I.2.a.27.		
12. sz.	CS.1024	IV.2.42.		
	CS.1025	IV.1.9.	<input type="checkbox"/>	
20. sz.	CS.1021	M.a.6.		
	CS.518	X.2.3.		
26. sz.	CS.538	XII.1–2. r. b.17.		

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
8. sz., kut	66.226	I.2.a.32.	□	
	71.231.1.	XIII.4.b.14.		
	71.231.2.	XIII.4.b.15.		
	71.231.3.	VIII.4.1.		
	71.231.4.	XIII.6.b.1.		
	71.231.6.	XII.2.d.8.		
	71.231.7.	XII.2.d.9.		
	71.232.1.	I.2.a.32.		
10. sz., kut	53.730	XII.2.19.		13–14. sz.
	53.731	XII.2.20.		13–14. sz.
	53.732	XII.2.21.		13–14. sz.
	53.733	XII.2.22.		13–14. sz.
	53.734	XV.19.10.		13–14. sz.
	53.735	T.i.8.		13–14. sz.
	53.736	XII.17.r.b.17.		13–14. sz.
	53.737	XIII.4.b.17.		13–14. sz.
	53.738	XIII.4.b.17.		13–14. sz.
	53.739	XIII.4.b.17.		13–14. sz.
	53.740	XIII.5.a.2.		13–14. sz.
	53.741	XII.2.21.		13–14. sz.
	53.742	XII.2.22.		13–14. sz.

FORTUNA utca, Bp. I. ker.

F

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
18. sz.	77.6.1–223	XII.1.18.		13. sz. ¹

FŐ utca, Bp. II. ker.

68. sz.	CS.1179	XII.2.d.13.		
	CS.1180	XII.2.d.14.		
	CS.1181	I.2.a.29.		
	CS.1182	T.b.20.		

Jegyzet:

1. Altmann Julia publikálatlan anyagában a többség a megnevezett típus. Van azonban más fajta és típus is. Az anyag publikálatlan, ezért eltekintettem attól, hogy a golyvás palackokon kívül mást is megvizsgáljak a típus meghatározása végett.

GYORSKOC SIS utca, Bp. II. ker.

GY.

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
22. sz.	64.51	XVII.1.5.		
2. árok	65.95.1.	XII.11.b.1.		
	64.59	IV.2.41.		
	64.84.1.	IV.3.2.		

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
3–5. sz.	53.264 53.265	XII.2.r.1–2.b.15. XV.19.f.9.		

HESS ANDRÁS tér, Bp. I. ker.

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
1. sz., kut	77.4.1. 77.4.2. 77.4.3. 78.4.1. 80.532 80.537	XII.8.a.9. XIII.4.b.23. XII.2.12. XIII.6.a.13. XIII.4.c.10. XIII.5.a.3.	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	
1. sz. emésztőgödör	77.5.20. 78.3.1. 78.3.2. 78.3.3. 78.3.4. 78.3.5. 78.3.6. 80.533 80.540 81.304 81.310 81.317 81.325.1. 81.325.2. 81.325.3.	XIV.1.1. XIII.5.d.20 XIII.4.b.21. XIII.4.b.22. XII.10.15. XII.2.13. XVII.4.1. XIII.4.c.11. XIII.5.c.1. XII.2.14. XVII.3.2. XV.6.17. XII.17.b.13. XII.17.b.14. XII.17.b.15.	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	

HESS ANDRÁS tér, Bp. I. ker.

Domonkosok Szent Miklós temploma és kolostora

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
1. sz. templom	69.2.1.	XIII.4.a.1.		13. sz. e. f.
2. sz. kolostor 66/1. árok	70.14.2. 70.11.2. 70.14.1. 70.11.3.	VI.8.2. XIX.1.a.4. I.2.a.23. I.2.a.24.		
66/2. árok	70.1.1. 70.10.6.	XIII.4.b.27. XV.19.f.10.		13–14. sz.
66/8. árok	72.3.1.	XIII.10.a.2.		
67/9. árok	70.21.1. 71.58.1.	XV.12.m.1. I.1.a.6.		

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
67/15. árok	70.2.1–4. 70.3.1. 70.4.1. 70.4.2.	XIII.6.a.12. XIII.4.b.19. XIII.4.b.19. XII.2.10.		14. sz. 13–14. sz. 13–14. sz. 13–14. sz.
67/25. árok	70.5.2. 70.5.1. 70.5.4. 71.57.1.	XII.2.11. XIII.4.b.20. I.1.a.2. IV.2.39.		13–14. sz. 13–14. sz.
67/27. árok	72.9.1. 71.18.1.	XV.13.3. XV.14.1.	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	
68/1. árok 3.R.	70.25.1–2. 70.25.3.	XII.7.b.14. XIII.13.c.10.		
69/4. árok	71.60.1.	XV.9–12.b.2.	<input type="checkbox"/>	
70/5. árok	70.49.1.	XII.1.17.		13. sz.
70/8. árok	71.20.2. 71.19.1. 71.20. 70.23.4. 72.12.1. 81.401.1.	XII.5.a.2. I.2.a.25. XII.1.16. T.g.6. I.2.a.26. XII.2.c.6.	<input type="checkbox"/>	13. sz. 13. sz.

HESS ANDRÁS tér, Bp. I. ker.
Domonkos kolostor

H

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
2. sz. 70/12. á. 70/13. á.	71.34.1. 71.16.2. 71.16.5. 71.16.4.	I.1.a.1. T.g.7. T.g.8. XII.17.b.6.		
É-i szárny, kemence, előtér „A” épület	70.11.4. 73.2.1. 73.3.8. 73.1.3. 73.3.7. 71.16.3.	XIII.5.d.19. XII.8.a.8. XII.17.5. T.g.10. XII.5.b.1. XII.8.d.4.	<input type="checkbox"/>	
K-i szárny, pince	72.10.1–2. 73.2.2. 73.2.3.	T.g.9. T.g.13. T.g.11.		
Kerengőudvar	70.6.1. 71.16. 71.75.1.	XIII.13.c.9. XI.1.3. I.1.a.7.		
Domonkosok alatti vároldal	81.408	XV.4.b.7.	<input type="checkbox"/>	

HIDECKUTI út, Bp. II. ker.
Középkori Nyék község, vadaskert, vadászcastély

H.

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
48. sz.	66.339 (K.81)	XII.17.b.5.		
	69.160 (K.79)	XII.17.b.12.		
	69.161 (K.78)	XII.7.d.1.		
	69.162 (K.69)	XIII.4.c.9.		
	69.163 (K.70)	XIII.6.a.14.		
	69.164	XII.8.a.10.		
	53.394	T.h.2.		

LAJOS utca, Bp. III. ker. (Óbuda)

L.

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
23. sz.	58.59.2.	XIII.4.b.24.		
25. sz.	58.59.4.	XIII.4.b.25.		
	1.n.	XIII.6.a.15.		
172.	52.3350	XIII.4.b.26.	<input type="checkbox"/>	

LAKTANYA utca, Bp. III. ker. (Óbuda)

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
	75.115	XII.2.17.		
	75.116	XII.2.16.		

NAGYTÉTÉNY-HÁROS, Bp. XXII. ker.
Középkori „Csut” falu

N.

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
8. verem	1. n.	XII.1-2.b.13.		
	65.263.6.	XII.2.29.		
	65.263.7.	XV.3.a.3.	<input type="checkbox"/>	
	65.263.8.	XII.2.30.	<input type="checkbox"/>	
	65.263.9.	XII.2.29.		
	65.263.10.	XII.2.r.11.		
	65.263.11.	XII.2.27.		
	65.263.12.	XII.8.e.3.		
	65.263.13.	XII.8.d.5.		
	65.263.14.	XII.8.d.6.		

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
<i>Aréna, v. északi előudvar</i>				
II. ciszterna	1.n. 72.233.19–62.	XII.2.4. I.1.a.5.		13. sz.
Konzolos pince	1.1.	XIII.4.b.26.		
VII. g.	74.130.123.	XII.2.3.	<input type="checkbox"/>	13. sz.
XVII/C.g.	83.329.1.	XII.9.a.1.	<input type="checkbox"/>	15. sz. e. f.
<i>Buzogány torony mellett</i>				P.B.
LIV.g.	52.334 52.335 52.336	I.2.a.21. I.2.a.22. I.2.a.22.		Pénz: V. László I. Mátyás
<i>Déli kis udvar</i>				P.D.
(DKU) XLVII. g.	52.144 52.610 52.933	XII.1.11. XII.1.13. XII.1.12.		Pénz: 1290–1301
1/f.R.	52.145 52.146 52.147 52.148 52.602 52.605 52.608 52.609 79.96 79.97 79.98 79.99 80.512 80.513 80.514	XIII.7.1. XIII.13.c.18. T.d.6. T.b.15. XIII.2.1. XII.3.a.3. XII.6.a.1. XIII.2.2. XIII.10.a.5. VI.3.1. VI.2.2. XII.5.a.1. XII.3.c.2. XII.3.c.1. XIII.7.2.	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	
1/c.R.	52.647	XIII.3.1.	<input type="checkbox"/>	
1/e.R.	52.645 52.646 52.603 52.604	XIII.3.2. XIII.3.3. XIII.9.1. XIII.9.2.	 <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	
1/d.R.	52.142	IV.1.12.		
<i>(DKU) lépcsőalapozás mellett</i>	79.72	XV.1/B.a.1.	<input type="checkbox"/>	
XLVIII.g.2.R.	52.377	VII.1.1.		Pénz: XV. sz.
<i>Négyszetes helyiség</i>	51.2101	XV.19.e.9.		

PALOTA
Északi kaputorony (ÉT)

P.É.

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
5.R.	52.3126	XV.19.d.4.		14. sz.
	52.3127	XII.7.a.1.	<input type="checkbox"/>	14. sz.
	52.3128	XII.17.b.2.		14. sz.
	52.3129	XII.17.a.2.		14. sz.
	52.3130	XIII.5.a.1.		14. sz.
	52.3131	XIII.5.a.1.		14. sz.
	52.3132	XIII.13.c.6.		14. sz.
	52.3133	XI.1.1.	<input type="checkbox"/>	14. sz.
	52.3134	XII.9.b.1.		14. sz.
	52.3135	M.b.1.		14. sz.
	52.3139	XIII.5.a.1.		14. sz.
	52.3140	XV.1/A.a.3.	<input type="checkbox"/>	14. sz.
	52.3141	XII.17.a.4.		14. sz.
XXXI. g. 1.R.	51.102	XVII.6.1.		
	51.107	IV.1.b.5.		
	51.108	XI.3.5.		
	51.125	IV.3.1.		
	51.140	VII.1.2.		
	51.141	XII.8.g.2.		
	51.145	IV.3.3.		
	51.676	XV.19.f.1.		
	51.679	IV.2.27		

Gyilkjáró, Pince (Gy.J., vagy Gy. J. P.)

P.Gy.

3.R.	51.293	XII.8.j.1.		Pénz:
	51.694	IV.2.7.		Zsigmond—
	51.699	T.g.5.		1630
	51.820	IV.2.8.		
	51.920	XV.9—12.a/2.2.		
	51.1023	T.h.1.		
	51.1024	XV.8.r.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.1161	IV.2.9.		
	51.1181	XIII.4.b.r.1.		
	51.1228	XV.19.e.8.		
	51.1562	XV.8.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.2111	XV.9—12.c.9.		
	51.2113	T.g.5.		
	51.2114	XIII.4.c.2.		
	51.2731	XV.9—12.a.3.1.		
	51.2887	V.1.4.		
	51.2888	XIII.4.b.9.		
	51.2927	V.3.c.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.2976	XII.17.a.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.2977	T.g.4.		
	51.2978	XV.9—12.a/2.6.		

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
3.R.	52.166	XV.19.e.1.	<input type="checkbox"/>	
	52.416	XI.4.b.2.		
	52.465	IV.2.10.		
	52.864	XV.9.1.	<input type="checkbox"/>	
	52.907	XIII.13.a.1.	<input type="checkbox"/>	
	52.908	XI.3.2.		
	52.910	XIII.5.d.8.		
	52.911	XIII.5.d.11.		
	52.912	T.b.17.		
	52.2360	XII.10.1.	<input type="checkbox"/>	
	66.452.1.	XII.10.9.		
	66.453.1.	XII.10.2.		
	66.453.2.	XII.10.3.	<input type="checkbox"/>	
	66.453.3.	XII.10.4.		
	66.453.4.	XII.10.5.		
	66.453.5.	XII.10.6.		
	66.453.6.	XII.10.7.		
	66.453.7.	XII.10.8.		
	66.454	XI.3.1.	<input type="checkbox"/>	
	80.506	XIII.4.c.	<input type="checkbox"/>	
3/c.R.	52.2315	I.2.c.3.	<input type="checkbox"/>	Pénz: Zsigmond–
3–4.R.	52.939	XV.8.1.	<input type="checkbox"/>	Mátyás
	52.3357	XV.8.1.	<input type="checkbox"/>	
4.R.	51.62	V.3.a.1.		
	51.309	XV.9–12.a/2.1.		
	51.319	V.3.b.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.320	V.3.a.4.		
	51.321	XV.19.d.10.		
	51.322	V.3.a.2.	<input type="checkbox"/>	
	51.811	V.3.a.3.		
	51.889	XV.10.5.		
	51.1559	XV.9.2.		
	52.874	XV.6.1.	<input type="checkbox"/>	Mátyás–1579
	81.321	XV.12.9.		
	81.409	XIII.5.d.18.	<input type="checkbox"/>	
rétegjelzés nélkül	52.463	XV.13.1.		
	51.313	M.a.3.		
	52.187	XII.8.b.1.	<input type="checkbox"/>	
szórvány	51.1141	XIII.13.c.3.		
XIX. g.	51.325	IV.1.7.	<input type="checkbox"/>	Pénz: I. Ferdinánd
XXI. g.	51.2840	V.3.a.5.		1614–1636
XXVI. g.	51.2112	XIX.1.a.4.		I. Ulászló–
	52.865	XIII.5.d.7.		I. Mátyás

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
XXX.g.1.R.	51.32	XIII.13.c.15.		
	51.33	I.2.a.1.		1532–1580
	51.292	I.2.a.3.		
	51.572	T.b.10.		
	51.2966	XV.6.2.		
	51.2969	XII.17.b.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.2970	XV.6.3.		
	51.2973	I.2.a.4.		
	51.2974	I.2.a.2.		
	51.2975	XV.6.4.		
	51.2979	XV.19.e.5.		
	51.2980	XIII.4.c.8.		
	51.2981	XII.8.a.4.		
	79.70	XVII.1.1.	<input type="checkbox"/>	
2.R–	51.2984	XIII.5.d.9.		
3.R.	51.2899	VI.4.1.	<input type="checkbox"/>	
4.R.	51.855	XVII.1.4.		
	51.2949	XIII.5.d.10.		
	51.2965	XII.1–2.b.20.		
5.R.	51.1494	VI.6.1.		
3–4. pillér között	51.630	T.g.3.		

Kápolnától É-ra (KÉ), Kápolna mellett (KM)

P.K.

Kápolna	80.508	I.1.a.8.	<input type="checkbox"/>
IX.g.	51.809	XII.11.a.1.	<input type="checkbox"/>
	51.1017	XII.11.a.1.	<input type="checkbox"/>
	51.1823	M.a.2.	
	51.1927	V.4.12.	
	51.1928	T.b.2.	
	51.1929	XIX.1.b.2.	<input type="checkbox"/>
	51.1986	XV.10.3.	
	51.1987	XV.11.a.2.	<input type="checkbox"/>
	51.1988	XI.3.3.	
	51.1989	T.i.5.	
	51.1990	XV.6.18.	
	51.1991	XII.7.b.4.	<input type="checkbox"/>
	51.1992	XII.7.b.5.	
	51.1993	XII.7.b.6.	
	51.1994	XII.7.b.7.	
	51.1995	XII.7.b.8.	
	51.1996	XII.11.a.2.	
	51.1997	I.2.c.1.	
	51.1998	I.2.c.1.	<input type="checkbox"/>
	51.1999	XIII.5.d.5.	
	51.2001	XII.2.30.	

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
IX.g.	51.2002	I.2.a.12.		
	51.2046	XIII.6.a.15.		
	51.2057	XV.19.f.8.		
	51.2968	XIX.1.b.1.	<input type="checkbox"/>	
	52.573	XIII.10.a.3.		
4.R.	51.1072	XII.10.13.		I. Mátyás— —1623
	51.1213	VI.9.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.1079	XII.12.1.		
8/c.R.	51.1743	M.a.1.		
X. g. felső R. 1.R.	51.1409	XIII.13.a.4.		
	51.60	I.2.a.5.		
	51.64	XV.3.b.1.		
	51.69	I.2.a.6.		
	51.70	I.2.a.7.		
	51.1253	XII.2.c.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.1255	XII.3.a.5.	<input type="checkbox"/>	
	66.460	XV.10.1.	<input type="checkbox"/>	
	66.461	XV.10.2.		
2.R.	51.61	I.1.a.9.		II. Ulászló— 1532
	51.71	V.4.13.		
	51.1254	XV.9—12.c.3.		
	51.1361	V.3.a.7.		
3.R.	52.500	IV.2.28.		Pénz: 13.sz. Mária —I. Mátyás
4.R.	51.56	XIII.5.d.2.		
	51.532	XV.6.15.		
	51.1019	XV.12.2.		
	51.1025	XV.9—12.P.a.2.		
	51.1026	XV.9—12.P.a.1.		
	51.1198	XV.19.e.4.	<input type="checkbox"/>	
	51.1251	V.3.a.6.		
	51.1267	T.a.3.		
	51.1309	V.1.2.		
	51.1311	T.b.3.		
	51.1311	T.b.4.		
	51.1314	XV.12.11.		
	51.1315	XV.19.f.3.		
	51.1322	XIII.4.b.8.	<input type="checkbox"/>	
	51.1323	XIII.6.c.3.	<input type="checkbox"/>	
	51.1333	T.b.5.		
	51.1357	XIII.13.c.5.		
	51.1359	XV.19.c.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.1360	XIII.13.a.1.		
	51.1392	VI.1.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.1404	XIII.5.d.3.		
	51.1727	XV.9—12.a.2.8.		
	51.1730	XV.12.3.		
	51.1733	XV.9—12.c.4.		
	51.1794	XIII.4.c.1.		
	51.1984	XIII.4.c.1.		
	51.2055	XV.5.b.1.		

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
4.R.	51.2069	XIII.4.c.1.		
	51.2944	XIII.13.c.13.		
	51.2951	T.f.1.		
	52.280	XIII.a.2.	<input type="checkbox"/>	
	52.498	XII.2.d.5.		
	52.571	XIII.5.d.1.	<input type="checkbox"/>	
	66.465	XIII.4.c.1.		
	79.62	XVIII.1.1.	<input type="checkbox"/>	
	79.63	XIII.5.e.3.		
	79.74	II.1.2.	<input type="checkbox"/>	
	80.515	XII.2.7.		
	80.516	XII.2.8.	<input type="checkbox"/>	
	81.319	XV.11.b.1.		
	81.322	XV.9–12.a.1.5.		
4/b.R.	51.1381	II.1.1.	<input type="checkbox"/>	Zsigmond–1579
	52.175	XIII.4.e.1.		
4/b–4/d.R.	79.71	XVII.1.2.	<input type="checkbox"/>	
5.R.	51.58	XII.8.h.1.	<input type="checkbox"/>	Zsigmond–1545
	51.68	XII.1–2.b.12.		
	51.78	XIII.5.d.4.		
	51.79	XII.4.b.7.		
	51.81	T.d.2.		
	51.193	T.b.6.		
	51.229	I.2.a.10.		
	51.263	T.b.9.		
	51.290	XV.4.b.4.		
	51.1252	XV.4.b.3.	<input type="checkbox"/>	
	51.1327	XV.4.b.5.		
	51.1379	V.1.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.2854	XV.4.b.2.		
	51.2948	XV.4.b.6.		
	52.585	XV.12.4.		
	79.75	II.1.3.		
	81.402	I.2.b.3.		
6.R.	51.59	I.2.a.9.		Zsigmond–Mátyás
	51.72	I.2.a.8.		
	51.73	XII.17.a.3.		
7.R.	52.164	I.2.a.11.		Zsigmond–Mátyás
	52.593	I.2.a.2.		
7/b.R.	79.90.1.	XVII.2.1.	<input type="checkbox"/>	
8.R.	51.80	XV.19.d.5.		
	52.873	XV.3.a.1.	<input type="checkbox"/>	
8/c.R.	51.1743	M.a.1.		
	81.313	XV.2.1.	<input type="checkbox"/>	
rétegjelzés nélkül	51.57	XIII.6.a.11.		
	51.63	I.2.a.33.		
	51.1225	XII.10.14.		
	51.1358	XII.11.a.3.		
	51.1369	VI.5.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.1985	XIII.4.f.2.		
	51.2264	XII.15.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.2837	XV.12.1.	<input type="checkbox"/>	
	52.810	IV.1.6.		

Kápolnától É-ra (KÉ), Kápolna mellett (KM)

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
X. g. rétegjelzés nélkül	52.584	XIII.5.d.6.		
	66.462	XV.9-12.a/2.3.		
	79.76	V.2.1.	<input type="checkbox"/>	
	79.76	XIII.12.a-b.1.	<input type="checkbox"/>	
	79.89	XIII.6.a.7.		
	80.505	XIII.4.h.1.		
boltív alól	51.66	XIII.13.c.1.		
X/A.g.	52.791	X.1.1.	<input type="checkbox"/>	
	79.87	XIII.6.a.6.	<input type="checkbox"/>	
II.g. 4.R.	51.1015	XII.13.b.1.	<input type="checkbox"/>	
<i>Keleti bástya (KB)</i>				
rétegjelzés nélkül	51.77	XIII.4.b.6.	<input type="checkbox"/>	
	51.265	XV.6.15.		
	51.535	XIII.4.b.r.2.		
1.R.	51.231	XIII.10.a.4.		
<i>Külső támpillér (KTP)</i>				
1.R.	51.3044	IV.2.20		
2.R.	51.2246	XII.16.1.		
	51.2711	IV.2.18.		
3.R.	51.1289	IV.2.22.		
	51.1292	IV.2.17.		
	51.1808	XI.2.4.		
	52.920	V.1.1.	<input type="checkbox"/>	
4.R.	51.1163	IV.2.11.		
	51.1164	IV.2.12.		
	51.1165	IV.2.13.		
	51.1166	IV.2.19.		
	51.1167	IV.2.15.		
	51.1288	IV.2.21.		
	51.1290	IV.2.23.		
	51.1291	IV.2.16.		
	51.1302	IV.2.24.		
	51.1313	XV.19.d.6.		
	51.1493	T.d.1.		
	51.1799	XII.8.a.3.		
	66.239.12.	IV.2.14.		
rétegjelzés nélkül	51.2257	XII.16.2.	<input type="checkbox"/>	
VIII/2.g. 3.R.	51.1789	V.4.9.	<input type="checkbox"/>	
	51.1792	XV.19.f.4.		
	51.1795	XII.17.b.11.		

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
3.R.	51.1796	V.4.10.	<input type="checkbox"/>	
	51.1797	I.2.a.13.		
	51.1802	V.4.11.		
	51.1803	XII.1-2.b.10.	<input type="checkbox"/>	
	51.1805	T.i.1.		
	51.1809	XII.17.b.	<input type="checkbox"/>	
	81.403	XV.19.b.1.	<input type="checkbox"/>	
4.R.	51.1493	T.d.1.		Zsigmond-1581
	51.1798	XV.19.f.5.		
	51.1799	XII.8.a.3.		
5.R.	51.36	T.e.1.		
VIII/3. g. 4.R.	51.40	XII.1-2.b.1.	<input type="checkbox"/>	I. Ulászló-
5.R.	51.23	XIII.4.c.6.		I. Mátyás
	51.24	I.2.b.1.		I. Ulászló-
	51.25	I.2.b.1.		I. Mátyás
	51.26	I.2.b.1.		
	51.27	XIII.10.a.1.		
	51.28	XIII.17.b.9.	<input type="checkbox"/>	
	51.29	I.2.a.15.		
	51.30.	I.2.a.14.		
	51.34.	XI.2.1.		
	51.35.	XVII.6.2.		
	51.39	XII.2.r.c.7.		
	51.2996	XII.2.d.7.		
	51.2997	XII.7.b.3.	<input type="checkbox"/>	
	51.2998	XI.2.2.		
	80.502	XV.5.1.	<input type="checkbox"/>	
rétegjelzés nélkül	51.31	T.i.2.		
	51.37	T.i.2.		

Külső szikla zwinger (K.Sz.Z.)

1.R.	52.276	XIII.1.1.	<input type="checkbox"/>	
	52.403	XII.8.d.3.		
	52.404	T.g.12.		
2.R.	52.422	VII.1.3.		
	52.572	M.a.8.		

Lovagterem (L)

P.L.

Sziklaboltozat alól	51.38	VI.2.1.	<input type="checkbox"/>	1660
	79.85	XVII.3.1.		
	51.289	T.i.6.		

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
L-től keletre 3/a.R.	51.167	XV.16.3.		I. Mátyás—XVII.sz.
L. és a kis udvar között	51.291	IV.1.4.		

Lőportorony (LŐ)

-tól D-re	51.662	XIII.6.a.5.		
	80.507	XIII.4.g.1.	<input type="checkbox"/>	
-tól É-ra	51.1403	XV.9.4.		

Nagy udvar (NU)

1.R.	51.510	IV.2.26.		
	51.927	XV.19.d.9.		
	51.1447	T.c.2.		
	51.1598	VIII.2.b.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.1826	XV.16.2.		
2.R.	51.1012	XII.3.b.1.		Pénz: I. Ulászló—
	51.1355	XV.9.6.		1518
	51.1862	XIII.13.a.3.	<input type="checkbox"/>	
	51.1912	XV.9.e.3.	<input type="checkbox"/>	
	52.370	XIII.4.b.13.		
	52.925	VIII.2.a.1.	<input type="checkbox"/>	
	66.463	XII.8.d.1.	<input type="checkbox"/>	
4.R.	51.1124	T.c.1.		III. Béla—1684
	51.1174	XIII.5.e.2.		
	51.1177	XV.9—12.b.1.		
	51.1178	XIII.5.d.13.		
	51.1179	XV.8.1.		
	51.1243	T.a.2.		
	51.1443	XV.19.d.8.	<input type="checkbox"/>	
	51.1448	XIX.1.a.1.		
	51.1709	XIII.4.c.4.		
	51.1710	T.c.3.		
	51.1711	XII.2.d.2.		
	51.1712	V.4.2.	<input type="checkbox"/>	
	51.1718	V.3.a.8.		
	51.1719	V.3.a.9.		
	51.1720	V.3.a.11.		
	51.1721	XVII.1.3.		
	51.1722	XIII.5.d.14.		
	51.1723	XV.12.5.		
	51.1724	XV.9—12.c.5.		
	51.1725	XV.9—12.c.5.		
	51.1726	XV.9—12.c.5.		
	51.1728	XV.9.9.		
	51.1729	V.3.a.12.		
	51.1731	XV.9.8.		
	51.1732	XV.9.10.		

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
4.R.	51.1751	XII.17.b.8.		
	51.1752	V.4.4.		
	51.1753	XIII.6.a.16.	<input type="checkbox"/>	
	51.1754	T.i.3.		
	51.1755	XIII.6.c.6.	<input type="checkbox"/>	
	51.1756	V.4.8.		
	51.1759	V.4.3.		
	51.1760	V.4.1.		
	51.1762	XII.1-2.b.2.	<input type="checkbox"/>	
	51.1763	I.2.b.2.		
	51.1764	XV.9-12.a.1-3.	<input type="checkbox"/>	
	51.1765	XV.6.11.		
	51.1766	XII.17.b.3.		
	51.1767	XIII.5.e.1.		
	51.1768	XIII.5.d.13.		
	51.1769	V.3.a.10.		
	51.1772	M.a.4.		
	51.1773	XIII.6.c.5.		
	51.1774	I.2.a.17.		
	51.1775	XIII.4.d.1.		
	51.1776	XII.2.d.4.		
	51.1778	XII.2.d.3.		
	51.1780	XV.9-12.a.3.3.		
	51.1781	T.i.4.		
	51.1783	XV.9-12.a/1.2.	<input type="checkbox"/>	
	51.1784	XIII.6.a.8.	<input type="checkbox"/>	
	51.1785	XIII.6.a.8.	<input type="checkbox"/>	
	51.1786	XIII.4.c.		
	51.1787	XII.10.12.		
	51.1812	XV.9-12.a/1.4.	<input type="checkbox"/>	
	51.1813	XV.9-12.a/2.4.		
	51.1814	XV.9-12.c.5.		
	51.1815	XIII.13.c.7.		
	51.1824	XIII.6.a.9.		
	51.1832	XV.9.f.7.		
	51.1833	XII.1-2.a.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.1834	XII.17.a.7.		
	51.1835	XV.3.a.2.		
	51.1837	III.1.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.1839	I.2.a.16.		
	51.1888	XV.12.6.		
	52.592	XII.7.b.9.	<input type="checkbox"/>	
	52.3263	IV.1.13.		
6.R.	51.1135	XII.7.b.12/2.		Nagy L.-V. László
	51.1138	XV.19.d.3.		
	51.1148	XIII.13.c.4.		
	51.1149	XII.2.d.1.		
	51.1182	XII.7.b.10.		
	51.1208	I.2.a.18.		

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
6.R.	51.1825	XII.1-2.b.3.	<input type="checkbox"/>	
	51.1827	V.4.6.		
	51.1828	XII.17.b.4.		
	51.1830	XII.1-2.b.6.		
	51.1831	XII.1-2.b.7.		
	51.1840	XV.9-12.c.7.		
	51.1841	XIII.4.c.3.		
	51.1842	XI.2.9.		
	51.1846	XV.5.2.		
	51.1847	XIII.4.c.3.		
	51.1848	XIII.13.c.5.		
	51.1849	XIII.13.a.5.		
	51.1851	XV.9.1.		
	51.1854	V.4.5.		
	51.1855	XV.4.a.2.	<input type="checkbox"/>	
	51.1856	XII.1-2.b.8.		
	51.1857	XIII.4.c.3.		
	51.1858	XII.8.a.1.		
	51.1859	XIII.13.a.3.	<input type="checkbox"/>	
	51.1863	XII.7.b.10.		
	51.1864	XV.19.f.6.		
	51.1866	XII.2.5.		
	51.1867	XII.7.b.12.		
	51.1868	XIII.4.c.3.		
	51.1869	XIII.4.c.3.		
	51.1870	XII.7.b.11.		
	51.1871	XIII.4.c.3.		
	51.1872	XII.1-2.b.9.	<input type="checkbox"/>	
	51.1873	T.d.4.		
	51.1874	XIII.4.c.3.		
	51.1876	XIII.4.c.3.		
	51.1877	XIII.4.c.3.		
	51.1878	XII.1-2.b.5.	<input type="checkbox"/>	
	51.1879	XIII.4.c.3.		
	51.1880	III.1.2.		
	51.1881	XV.19.d.2.		
	51.1882	XV.19.e.7.		
	51.1883	XIII.13.c.8.		
	51.1885	XIII.5.d.15.		
	51.1886	XV.9-12.c.6.		
	51.1887	XV.6.12.		
	51.1889	XII.8.h.2.	<input type="checkbox"/>	
	80.504	XIII.4.b.11.	<input type="checkbox"/>	
	80.542	XIII.6.a.3.		
	80.543	XIII.6.c.1.	<input type="checkbox"/>	
	81.308	XI.4.c.1.	<input type="checkbox"/>	
Csonka torony mellett	51.1932	XII.7.b.2.		
1.R.	51.1921	XV.5.3.		
2.R.	51.1910	XV.12.7.		
	51.1911	XV.6.9.		

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
2.R.	51.1913	XV.19.d.1.		
	51.1931	V.1.3.		
	52.320	XV.9–12.c.11.		
	52.321	XV.6.8.		Zsigmond–1530
	51.1560	V.3.c.2.		
CST-től D-re Csonka toronytól K-re (NUCSK)				
2.R.	51.516	VII.1.4.		
4.R.	51.529	VII.1.5.		
6.R.	51.530	XV.4.b.1.	<input type="checkbox"/>	
8.R.	51.509	V.4.7.	<input type="checkbox"/>	
9.R.	52.3286	XIII.4.b.4.		Nagy L.–Zsigmond
CST környéke	51.512	XII.2.c.3.		
	51.1263	XIX.1.a.1.		
	51.1540	XIX.1.a.1.		
	51.1850	XIII.4.c.5.		
	51.1914	XI.3.4.		
	51.1915	XV.12.8.		
	51.1917	XIII.4.c.5.		
	51.1919	XV.5.10.		
	51.1920	XV.9.7.		
	51.1924	XIII.13.c.4.		
	51.1925	XIII.4.c.p.2.	<input type="checkbox"/>	
	51.1926	XIII.13.c.12.		
	52.138	XIII.4.b.5.		
	52.141	XIII.4.b.10.		
	52.134	XVII.6.3.		
XXXIII.g.	52.586	XII.1.5.		13. sz.
	52.601	XII.1.6.		13. sz.
	52.892	XII.1.7.		13. sz.
2.R.	52.127	XII.3.a.1.	<input type="checkbox"/>	13. sz.
	52.587	XV.1/A.a.1.	<input type="checkbox"/>	13. sz.
XXXIV. g.	52.128	XII.1.8.		I. Mátyás
	52.129	XII.1.9.		
XL. g.	52.33	XII.3.a.2.	<input type="checkbox"/>	13–14. sz.
	52.36	T.i.7.		13–14. sz.
	52.38	XIII.4.b.2.		13–14. sz.
	52.39	T.b.16.		13–14. sz.
	52.37	XIII.6.a.1.		13–14. sz.
	52.41	I.1.a.4.		13–14. sz.
6.R.	52.42	XIII.8.1.	<input type="checkbox"/>	13–14. sz.
	52.43	XII.1.10.		13–14. sz.
NU pince (NUP) 7/a R. kut	51.2861	XII.1.2.b.4.		1282–Mária
	52.3290	T.b.1.		1282–Mária
	51.1933	XII.1.14.		
	51.2204	XII.1.15.		

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
Alagút	51.1440 52.169	XII.8.c.1. XII.8.f.1.	<input type="checkbox"/>	
Kemencéktől D-re	52.372	XIII.13.c.17.		

Pince (P)

PP

1.R.	51.43 51.1612 51.1613	XV.9–12.a.2.5. IX.1.4. XV.10.4.		
2.R.	81.410	VIII.1.1.	<input type="checkbox"/>	
3.R.	51.878 51.1801 51.3046 79.93 79.94 80.534 80.535 81.411	XIX.1.a.3. XV.9–12.a.3.2. IV.2.29. XII.3.a.4. XII.14.1. XIII.4.f.1. XIII.4.f.2. XII.2.d.6.	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	
4.R.	79.66 1.n.	XI.1.2. XII.1–2.b.14.	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	Pénz: Zsigmond– 1684
8.R. felső	80.531	XIII.4.b.3.		Zsigmond–1585
8.R. alsó	80.538 80.539	II.2.1. XIII.6.a.2.	<input type="checkbox"/>	
rétegzés nélkül	52.3081 1.n.	I.1.b.1. XII.1–2.b.14.	<input type="checkbox"/>	
szórvány	51.46	XII.8.e.2.		
II.g.	51.2129 51.2136	XVI.a.1. XVI.b.1.		17–18. sz.
III. g.	51.2148	XV.9–12.c.10.		
IV. g. 4.R.	51.2211	I.2.a.20.		
V.g.	52.931	XV.7.1.	<input type="checkbox"/>	1386–1694
VI. g. 3.R.	51.879	XV.9.3.		
XIII.g.	51.1895 51.1896 51.1897 51.1901 51.1902 51.1903 51.1904 51.1906 51.2036 51.2048	XII.7.c.1. XIII.10.b.2. VIII.2.b.2. XII.8.a.2. T.b.8. IX.1.5. IX.1.6. VI.7.1. IV.2.1. IV.1.3.	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	I. Ulászló–1690
LXVII. g.	79.64 79.65 79.73	XI.2.5. XI.2.6. XV.4.a.1.	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	1394–Hunyadi J.
500-931	51.1900	T.b.11.		

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
2.R.	51.2910	IV.2.25.		
2/c.R.	51.2995	T.b.13.		
3.R.	51.1492	II.3.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.1497	XII.8.a.5.		
	51.1496	XV.9–12.c.8.		
4.R.	51.1395	T.d.3.		
5.R.	51.2962	XIII.4.f.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.1992	T.b.12.		
	51.1993	XIII.4.c.7.		
	51.2994	XV.6.13.		
	51.2991	XIII.7.b.16.		
réteg n.	51.1406	XII.2.c.2.		
lőrés	51.2448	XII.13.a.2.	<input type="checkbox"/>	

Savoyai szobor

P.S.

-tól D-re	51.591	XII.3.b.2.		
-tól É-ra	51.262	XII.2.c.4.		I. Ulászló–1546
1.R.	51.47	XV.9.5.		
	51.52	V.4.14.	<input type="checkbox"/>	
	51.1452	XV.16.1.	<input type="checkbox"/>	
	51.620	IV.1.1.		
2.R.	51.49	XI.2.7.		
	51.1324	XII.8.d.2.	<input type="checkbox"/>	13. sz.
	51.191	T.b.9.		13. sz.
XII.g.	52.269	XII.1.2.		13. sz.
	52.270	XII.2.2.	<input type="checkbox"/>	13. sz.
	52.271	XIII.4.b.1.	<input type="checkbox"/>	13. sz.
	52.272	XIII.4.b.1.	<input type="checkbox"/>	13. sz.
	52.273	I.1.a.3.		13. sz.
	52.488	XII.1.1.		13. sz.
	66.517	XII.2.1.		13. sz.
	66.518	XII.2.2.	<input type="checkbox"/>	13. sz.
	66.519	XII.2.2.	<input type="checkbox"/>	13. sz.
	66.520	XII.1.3.	<input type="checkbox"/>	13. sz.
	66.521	XII.1.4.		13. sz.
	66.522	XII.2.1.		13. sz.
	79.95	XV.1/A.a.2.		13. sz.

Száraz árok (Sz.Á.)

P.SZ.

4.R.	51.1450	XV.19.d.7.		Pénz: Zsigmond–
	52.478	M.a.5.		1603
	81.316	XV.6.14.		
	81.320	XV.11.b.2.		
	81.323	XV.9–12.a.6.		

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
szórvány	58.54.1. 66.457 79.67 79.68 79.69	IV.2.44. XII.8.e.1. XVIII.1.2. XVIII.1.3. XVIII.1.4.	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	
Téli kert (TK)				
P.T.				
-1m	51.157 51.685 51.1133 51.154 51.1134 51.1180 51.1461 52.3215	V.3.b.2. IV.2.43. XII.8.g.1. IV.2.1. XII.17.a.8. I.2.a.19. IV.2.2. IV.2.5.		
2.R.	51.1058 51.1059 51.1142 51.1143 51.1196 51.1564	IV.2.6. T.a.1. IV.2.3. XV.19.e.2. IV.2.4. XIII.13.c.16.	<input type="checkbox"/>	
3.R. Kut	51.153 51.156 51.202 51.515 51.523 51.1168 51.1460	XV.9-12.a.2.7. XII.14.2. T.b.7. T.g.2. V.3.13. XIX.2.1. XII.13.b.2.		
XVII.g.	51.1144 51.1145 51.1146 51.1173	XV.6.5. XV.6.6. V.3.b.3. XIII.6.a.10.	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	Pénz: 1521-1603
XXI.g.	51.1076 51.1077 51.1078 51.1189	XV.16.5. XV.19.f.2. XV.16.4. VIII.3.1.	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	1614-1636
XXIV.g.	51.2116 51.2117 51.2118 51.2119	IX.1.1. IX.1.2. IX.1.3. XII.17.b.17.	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	
LVIII.g. szórvány	52.410 51.161 51.1126	XIII.13.b.1. XII.1-2.b.11. XV.9-12.a.2.9.	<input type="checkbox"/>	

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
	51.48	VI.6.2.	<input type="checkbox"/>	
	51.1030	IV.2.38.		
	51.1194	XV.11.a.1.		
	51.1462	IV.1.11.		
	51.1923	XIII.13.c.2.		
	51.2657	XII.10.10.		
	51.2764	XV.9-12.a.1.1.		
	51.2903	XV.6.7.		
	51.2913	IV.2.36.		
	51.2914	IV.2.30.		
	51.2915	IV.2.31.		
	51.2916	IV.2.32.		
	51.2917	IV.2.33.		
	52.307	V.4.15.		
	52.328	T.g.1.		
	52.468	T.f.2.		
	52.472	IV.2.35		
	52.489	XII.17.b.7.	<input type="checkbox"/>	
	52.594	XIII.5.d.12.		
	52.3056	IV.2.34.		
	52.3216	IV.2.37.		
	66.456	XV.15.1.	<input type="checkbox"/>	
	66.523	XIII.6.c.2.	<input type="checkbox"/>	
	79.39	XIII.11.1.	<input type="checkbox"/>	
	79.77	XV.17.1.	<input type="checkbox"/>	
	79.78	VI.1.2.	<input type="checkbox"/>	
	79.79	VI.3.2.	<input type="checkbox"/>	
	79.88	XIII.6.a.4.		
	79.91	XVII.2.2.	<input type="checkbox"/>	
	79.92	XII.6.2.	<input type="checkbox"/>	
	80.503	XV.1/A.b.1.	<input type="checkbox"/>	
	80.509	XIII.4.b.12.		
	80.510	XIII.5.b.1.	<input type="checkbox"/>	
	80.511	XI.2.8.	<input type="checkbox"/>	
	80.536	XIII.4.P.3.	<input type="checkbox"/>	
	81.541	XIII.5.d.17.	<input type="checkbox"/>	
	81.301	XII.1-2.r.b.16.	<input type="checkbox"/>	
	81.302	XII.2.r.d.12.	<input type="checkbox"/>	
	81.303	XII.2.r.c.5.	<input type="checkbox"/>	
	81.306	XI.4.a.1.	<input type="checkbox"/>	
	81.307	XI.4.b.1.	<input type="checkbox"/>	
	81.312	XV.1/B.b.1.	<input type="checkbox"/>	
	81.318	XV.9.b.1.		
	81.324	XV.19.a.1.	<input type="checkbox"/>	
	81.406	XII.10.11.	<input type="checkbox"/>	
	81.407	XIII.10.b.2.		

PESTERZSÉBET, Bp. XX. ker.
Tatárdomb

P.

Lelőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
2.R.	72.123	XII.2.d.10.		
	72.130.1.	VIII.1.2.		
	72.130.2.	XII.2.23.		

RÁKOSPALOTA, Bp. XV. ker.
Kossuth Lajos u.

R.

XIII–XIV. blokk, sír	71.244	IV.1.10.		
	72.30.1.	I.2.a.30.		

RUDAS FÜRDŐ, Bp. I. ker.

XIII. árok	CS.1571	XII.2.d.15.		
	CS.1572	XII.2.d.16.		
	CS.1576	I.2.a.34.		
	CS.1577	I.2.a.34.		

SZENT GYÖRGY tér

SZ.

Istálló mellett	51.678	XII.7.b.13.		
	51.2011	VI.8.1.		
	81.309	XI.4.c.4.		
Pasa palota	66.213.4.	XII.16.3.		
	66.216.3.	T.b.19.		
	66.222.1.	I.2.a.31.		
	66.223.4.	IV.2.40.		
	66.224	I.1.a.10.		
	66.225.1.	XV.12.10.		
	66.225.2.	T.b.18.		
	66.226.1–3.	I.2.a.31.		
	66.226.4.	XIII.13.c.11.		
	66.236.2.	XI.1.6.		

SZENTHÁROMSÁG u. 2., Bp. I. ker.

börtön melletti akna	66.455	XV.13.2.		
----------------------	--------	----------	--	--

TABÁN, Bp. I. ker.

T.

30. g.	53.167	XII.2.9.	<input type="checkbox"/>	
	53.168	XII.2.9.	<input type="checkbox"/>	
I. épület	88/6	XII.4.1.	<input type="checkbox"/>	
	T.I.112.1.	XI.1.4.		
	T.I.123.3.	XI.1.5.		
	T.18/5	V.3.c.3.		

Leőhely:	Leltárszám:	Katalógus:	Kép:	Megjegyzés:
9–13	65.246	X.1.3.		
	65.248	XIII.13.b.2.		
	65.350	XIII.13.b.3.		
	65.352	XV.19.e.6.		
	66.165	IV.1.8.		
	66.166	I.1.a.11.		
	66.167	I.1.a.12.		
	66.168	I.1.a.11.		
	80.517	XII.8.a.6.	<input type="checkbox"/>	
	80.518	XII.8.a.7.		
	81.405	XII.9.b.1.	<input type="checkbox"/>	

TÓTH ÁRPÁD SÉTÁNY, Bp. I. ker.

4. sz.	58.3.4.	X.2.2.		
	58.10.1.	XV.9–12.b.3.	<input type="checkbox"/>	
	58.16.1.	XII.8.i.1.		
	58.16.2–3.	XII.8.i.2.		
	58.16.4.	XII.8.i.3.		
8. sz.	65.148	I.1.a.13.		
40. sz.	81.305	XIII.4.b.28.		

URI UTCA, Bp. I. ker.

U

36. sz.	1.n.	XIII.4.b.16.		
	1.n.	XIII.5.a.4.	<input type="checkbox"/>	
	1.n.	XIII.6.b.2.		
	1.n.	XII.7.b.15.		

VÁRALJA utca, Bp. I. ker.

V

65.111.2.	XII.17.a.6.
65.111.3.	XII.2.18.
81.311	X.1.2.

A katalógusban néhány esetben előfordul, hogy a tárgy leltárszám nélküli (1.n.). Olyan esetet jelent, amikor a leletet együttesével együtt feltárója publikálni kívánja, katalógusban szerepeltetését – tekintettel a forma fontosságára – mégis megengedte.

- Abdul-Hak* 1958 *S. Abdul-Hak*: Contribution a l'étude de la verrerie musulmane du VIII^e au XV^e siècle. Ann 1 CJIV (1958) 95.
- ActaArchHung* *Acta Archaeologica Hungariae*
- AmJournArch* *American Journal of Archaeology*
- Andelic* 1974–75 *P. Andelic*: Un aperçu de la Typologie du verre médiéval en Bosnie et en Herzégovine. Verre medieval aux Balkan. RTCI. Belgrad 1974–75, 167–75.
- Ann 1 CJIV* *Annales du 1^{er} congrès des „Journées internationales du verre“*. Liege (1958).
- Ann 7 CAIHV* *Annales du 7^e congrès de l'association internationale pour l'histoire du verre* (1977).
- Apor* 1736 *Apor P.*: Metamorphosis Transylvania ... 1736. MonHungHist 11. Pest 1863.
- ArchÉrt* *Archaeologiai Értesítő*, Budapest
- ArchMéd* *Archéologie médiévale*, Caen
- Baumgartner* 1980 *E. Baumgartner*: Emailbemalete Gläser des Mittelalters in schweizerischen Sammlungen. ZfSchwArch 37 (1980)
- BolldArte* *Bolletino d'Arte*
- BpR* *Budapest Régiségi*
- Bremen* 1964 *W. Bremen*: Die alten Glasgemälde und Hohlgläser der Sammlung Bremen in Krefeld. Graz 1964.
- Chambon* 1955 *R. Chambon*: L'histoire de la Verrerie en Belgique. Liege 1955.
- CommArchHung* *Communicationes Archaeologicae Hungariae*
- Czichak* 1890 *E. Czichak*: Die Hedwigsgläser. ZfCK 3 (1980) 329–354.
- Czichak* 1891 *E. Chichak*: Schläsische Gläser. Breslau 1891.
- Davidson* 1940 *G. R. Davidson*: Mediaeval Glass-Factory at Corinth. AmJournArch 44 (1940) 297–324.
- Davidson* 1975 *G. R. Davidson*: A medieval mystery byzantine glass production. JGS 17 (1975) 127–141.
- Dexel* 1962 *W. Dexel*: Das Hausgerät Mitteleuropas. Berlin 1962.
- Du Cange* 1845 *Du Cange*: Glossarium mediae infimiae latinitatis I 1840 – VII. 1848.
- Felgenhauer* 1973 *S. Felgenhauer*: Ein syrische Becher aus Niederösterreich. ZfArchM 1 (1973) 99.
- FArchH* *Fontes Archeologia Hungariae*
- Foy* 1975 *D. Foy*: L'artisanat du verre creux en Provence medievale. ArchMéd 5 (1975) 103–138.
- Fremersdorf* 1931 *F. Fremersdorf*: Die römische Guttrolf. JDAI 46 (1931) 132–151.
- Fuchs* 1927 *L. Fuchs*: Flasche, Angster, Guttrolf. Belvedere 11 (1927) 85.
- Fuchs* 1928–29 *L. Fuchs*: Der Guttrolf. ZfBK 62 (1928–29) 166.
- Fuchs* 1931 *L. Fuchs*: Spätgotische Gläser im Maximilianmuseum in Augsburg. SchM (1931)
- Fuchs* 1956 *L. Fuchs*: Die Glaskunst im Wandel der Jahrtausende. Darmstadt 1956.
- Gasparetto* 1958 *A. Gasparetto*: Il vetro di Murano. Venezia 1958
- Gasparetto* 1975 *A. Gasparetto*: La verrerie venitienne et ses relations avec le Levant balkanique au Moyen Age. Verre medieval aux Balkans. Recueil des travaux conference internationale Belgrade 1974. Belgrad 1975. 143–156.
- Gasparetto* 1977 *A. Gasparetto*: Les verres medievales récemment de couverte a Murano. Ann 7 CAIHV 1977. 231.
- Gasparetto* 1979 *A. Gasparetto*: Matrici e aspetti della vetraria veneziana e veneta medievale. JGS 21 (1979) 76.
- Garády* 1943 *Garády S.*: A vízivárosi Szent Péter vértanúról elnevezett plébániatemplom. BpR 13 (1943) 206–233.
- Gerevich* 1952 *Gerevich L.*: Castrum Budense. ArchÉrt 79 (1952) 150–171. Taf. XXXVI, 1–4.
- Gerevich–Seitl–Holl* 1953 *Gerevich L. – Seitl K. – Holl I.*: Megjegyzések a budai vár XIII. századi építéstörténetéhez. MűvÉrt (1953) 210–219, 1. tábla.
- Gerevich* 1966 *Gerevich L.*: A budai vár feltárása. Budapest 1966.
- Gerevich* 1971 *L. Gerevich*: The Art of Buda and Pest in the Middle Ages. Budapest 1971.
- Gyürky* 1971 *K. Gyürky*: Glasfunde aus dem 13–14. Jahrhundert im mittelalterlichen Dominikanerkloster von Buda. ActaArchHung 23 (1971) 199–220.
- Gyürky* 1972 *Gyürky K.*: Buda településének kezdete a régészeti adatok alapján. ArchÉrt 99 (1972) 33.
- Gyürky* 1974 *K. Gyürky*: Venezianische und türkische Importartikel im Fundmaterial von Buda aus der ersten Hälfte des 16. Jahrhunderts. ActaArchHung 26 (1974) 413.

- Gyürky 1981 K. Gyürky: Das mittelalterliche Dominikanerkloster im Buda. FArchH. Budapest 1981.
- Gyürky 1982 (1) Gyürky K.: Középkori üveg régészeti leletek rekonstrukciójának módszerei; kísérletek néhány budai üvegtörredékekkel. CommArchHung 2 (1982) 153–165.
- Gyürky 1982 (2) K. Gyürky: Forschungen auf dem Gebiete des mittelalterlichen Buda; ein unbekanntes Wohnhaus und der Ursprung eines Destillierkolbens. ActaArchHung 34 (1982) 177–209.
- Gyürky 1984 Gyürky K.: A 14. század üvegtípusai a budai régészeti leletanyagban. BpR 25 (1984) (előkészületben)
- Gourevich 1963 F. D. Gourevich: Coupe en verre gravé de Novogroudok. SovjArch (1963) 243.
- Han 1975 V. Han: The origin and style of medieval glass found in the central Balkans. JGS 17 (1975) 114.
- Harden 1966 D. B. Harden: Some Glass fragments, mainly of the 12th–13th century a.d. from northern Apulia. JGS 8 (1966) 70–79.
- Harden 1971 D. B. Harden: Ancient Glass. III. Post Roman. TArchJ 128 (1971) 78.
- Hejdová–Nechvátal 1967 D. Hejdová–B. Nechvátal: Studie v stredovekém sklě v Čechách. PamArch 58 (1967) 433.
- Hejdová–Nechvátal 1970 D. Hejdová–B. Nechvátal: Late 14th – mid. 15th century medieval glass from a well Plzeň, western Bohemia. JGS 12 (1970) 84.
- Hettes 1960 K. Hettes-Forman: Venezianisches Glas. Prága 1960.
- Holl 1966 I. Holl: Mittelalterliche Funde aus einem Brunnen von Buda. StudArch IV. Budapest 1966.
- Honey 1944 W. B. Honey: Glass. London 1944.
- Höllriegl 1943 Höllriegl J.: Régi magyar üvegek. MMűv 10 (1934) 176–178.
- JDAI Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Instituts
- JGS Journal of Glass Studies
- Lamm 1929, 1930 C. J. Lamm: Mittelalterliche Gläser und Steinschnittarbeiten aus dem nahen Osten. Bd. I. Berlin 1930, Bd. II. Berlin 1929.
- Mariacher 1959 G. Mariacher: Vetri del cinquecento. 1959.
- Mariacher 1966 G. Mariacher: Glass from antiquity to the renaissance. Milano 1966.
- Mariacher 1964 G. Mariacher: La scoperta di due bottiglie veneziane del secolo XV. JGS 6 (1964) 70.
- MedArch Medieval Archaeology, London
- Melis 1973 Melis K.: A budavári Disz tér 8. sz. telken feltárt kút leletei. BpR 23 (1973) 195–209.
- MMűv Magyar Művészet
- MonHungHist Monumenta Hungaria Historiae
- Moorhouse 1972 S. Moorhouse–F. Grenway: Medieval Distilling Apparatus of Glass and Pottery. MedArch 16 (1972) 79–121
- MűvÉrt Művészettörténeti Értesítő
- PamArch Pamatky Archeologické
- Pfeiffer 1970 W. Pfeiffer: Acriscge Gläser. JGS 12 (1970) 67.
- Philippe 1970 J. Philippe: Le monde byzantine dans l'histoire de la verrerie V–XV. siècle. Bologna 1970.
- Philippe 1975 J. Philippe: L'orient chrétien et des reliquaires médiévaux en cristal de roche en verre conservés en Belgique. Liege 1975.
- Rademacher 1928–29 F. Rademacher: Die Kuttrolf, eine antike Glasform und ihre Fortbildung im Mittelalter und in der Renaissance. ZfBK 62 (1928–29) 37.
- Rademacher 1931 F. Rademacher: Die gotischen Gläser des Sammlungs Seligmann. Pantheon (1931) 290.
- Rademacher 1933 F. Rademacher: Die deutschen Gläser des Mittelalters. Berlin 1933.
- RivStazSperVetro Rivista della Stazione Sperimentale del Vetro
- Sághelyi 1938 Sághelyi L.: A magyar üvegesipar története. Budapest 1938.
- Scapova 1977 J. Scapova: A propos des coupes dites de Saint Hedwige. Ann 7 CAIHV (1977) 255.
- SchV Schlesiens Vorzeit
- SchM Das Schwäbische Museum
- Schmidt 1912 R. Schmidt: Die Hedwigsgläser und die verwandte fatimidische Glas- und Kristallschliffarbeiten. SchV N.F. 6 (1912) 53–78.
- Schmidt 1922 R. Schmidt: Das Glas. Berlin 1922.
- Shelkovnikov 1966 B. A. Shelkovnikov: Russian Glass from the 11 to the 17 century. JGS 8 (1966) 95–115.
- StudArch Studia Archaeologica, Budapest
- SovjArch Sovetskaja Arheologija, Moszkva
- Takáts 1907 Takáts S.: Magyar üveg, magyar üvegesek. Századok 1907, 630–647.

- TBM** Tanulmányok Budapest Múltjából
Weiss 1966 G. Weiss: Ullstein Gläserbuch. 1966.
Whitehouse 1966 D. B. Whitehouse: Ceramiche e vetri medioevali provenienti dal castello di Lucera. *BolldArte* 51 (1966) 171–178.
- Zecchin 1969** L. Zecchin: Un decoratore di vetri a Murano alla fine del ducento. *JGS* 11 (1969) 39.
Zecchin 1969 L. Zecchin: Denominazioni dei prodotti muranesi. *Vetro e Silicati* 13 (1969) 28.
Zecchin 1970 L. Zecchin: Cesendelli, Inghistère, mojoli. *Vetro e Silicati* 14 (1970) 25–28.
Zecchin 1973 L. Zecchin: Cronologia vetraria veneziana e muranese fino al 1285. *RivStazSper Vetro* (1973) 19–22.
Zecchin 1979 L. Zecchin: Decoratori vetri a Murano fra il 1470 ed il 1520. *RivStazSperVetro* (1979) 63–68.
- ZfSchwArch** Zeitschrift für Schweizerische Archaeologie und Kunstgeschichte
ZfCK Zeitschrift für Christliche Kunst
ZfAM Zeitschrift für Archaeologie des Mittelalters
ZfBK Zeitschrift für Bildende Kunst

Képek jegyzéke

KÉPEK JEGYZÉKE

Tábla:	Tartalom:	Kép:	Leltárszám:	Szöveg old.:
I.	Csésze (II)	1. típus	1. 79.74	13
			2. 51.1381	13
	Dugó (III)	2. típus	3. 80.538	13
			4. 51.1837	15
II.	Fedő (V)	1. típus	1. 52.920	19
			51.1379	
		3. típus	2. 51.322	20
			3. 51.319	20
			4. 51.2927	20
		4. típus	5. 51.1796	21
			6. 51.1789	21
			7. 51.1712	21
			8. 51.52	21
			9. 51.509	21
III.	Fiola (VI)	1–10. típus	1. 51.1392	22
			2. 79.97	22
			3. 79.78	22
			4. 79.79	22
			5. 51.2011	22
			6. 79.98	22
			7. 51.38	22
			8. 51.2899	23
			9. 51.1369	23
			10. 51.1213	24
			11. CS.697/b	24
IV.	Kanna–Kancsó (VIII)	1. típus	1. 81.410	26
		2–4. típus	2. 51.1189	27
			3. 51.1598	26
			51.1897	26
			4. 71.231.3.	27
V.	Kupa (IX)		1. 51.2116	28
			51.2118	28
	Kulacs (X)	1. típus	2. 52.791	29
		2. típus	3. CS.699.a.	29

Tábla:	Tartalom:	Kép:	Leltárszám:	Szöveg old.:
VI.	Lámpa (XI)	1. típus	1. 52.3133	30
			2. 79.66	30
		2. típus	3. 51.34	31
			4. 79.64	31
			5. 79.65	31
			6. 80.511	31
VII.	Lámpa (XI)	3. típus	1. 66.454	32
		4. típus	2. 81.306	32
			3. 81.307	32
			4. 81.308	32
VIII.	Palack (XII)	1. típus	1. 52.488	34
			66.520	34
		2. típus	2. 52.269	34
			3. 51.1833	38
			4. l.n.	38
			5. 51.1878	38
			6. 51.1762	38
			7. 51.40	38
			8. 51.1253	38
			9. 51.1872	38
			10. 51.1825	38
IX.	Palack (XII)	2. típus	1. 74.130.123	36
			2. l.n.	36
			3. 52.270	36
			66.517	36
			66.522	36
X.	Palack (XII)	2. típus	1. 80.516	36
			2. 78.3.5.	36
			3. 77.4.3.	36
			4. 53.167	36
			53.168	36
XI.	Palack (XII)	2. típus	5. 81.304	36
			1. 65.263.8	37
			2. 81.301	38
			3. 81.303	39
			4. CS.538	38
XII.	Palack (XII)	3. típus	5. 81.302	39
			1. 52.127	40
			2. 52.33	40
			3. 52.1250	41
XIII.	Palack (XII)	3. típus	4. 52.605	41
			1. 79.93	41
			3. 71.20.2.	42
			4. 73.37	42
XIV.	Palack (XII)	4. típus	5. 52.608	43
		5. típus	6. 79.92	43
		6. típus		

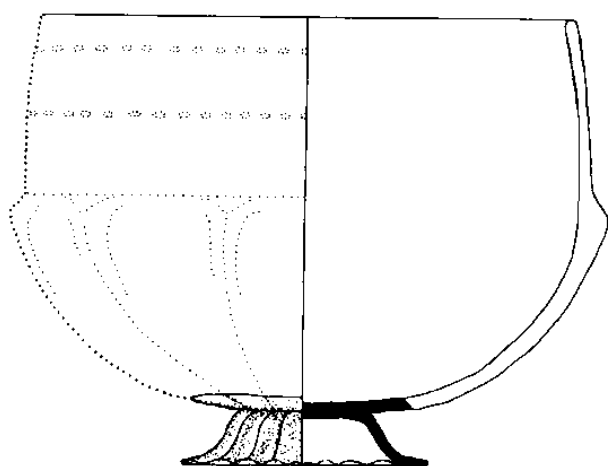
Tábla:	Tartalom:		Kép:	Leltárszám:	Szöveg. old.:
XV.	Palack (XII)	7. típus	1.	52.3127	43
			2.	51.1991	44
			3.	51.2997	43
			4.	51.1895	44
			5.	52.592	44
XVI.	Palack (XII)	8. típus	1.	77.4.1.	45
			2.	80.517	45
			3.	52.187	46
			4.	51.1440	46
			5.	66.463	46
XVII.	Palack (XII)	8. típus	1.	51.324	46
			2.	52.163	47
			3.	66.457	47
			4.	51.1133	47
			5.	51.1889	47
				51.58	47
			6.	51.293	48
XVIII.	Palack (XII)	9. típus	1.	83.329.1.	48
			2.	81.405	49
XIX.	Palack (XII)	10. típus	1.	52.2360	49
			2.	66.453.2.	49
			3.	51.2969	53
			4.	51.1143	53
			5.	51.1072	50
			6.	78.3.1.	50
XX.	Palack (XII)	11. típus	1–4.	51.809	50
				51.1017	50
XXI.	Palack (XII)	12. típus	1.	51.1079	51
		13. típus	2.	51.2448	51
			3.	51.1015	51
XXII.	Palack (XII)	14. típus	1.	79.94.1.	51
		15. típus	2.	51.2264	52
XXIII.	Palack (XII)	16. típus	1.	51.2257	52
		17. típus	2.	51.2976	52
			3.	51.1834	53
			4.	52.489	53
			5.	51.2969	53
			6.	51.28	53
			7.	51.1809	53
			8.	81.325.1.	53
			9.	81.325.2.	53
			10.	81.325.3.	53
XXIV.	Pohár (XIII)	1. típus	1.	52.276	54
		2. típus	2.	52.602	55
				52.609	55
		3. típus	3.	52.647	56

Tábla:	Tartalom:		Kép:	Leltárszám:	Szöveg old.:
XXV.	Pohár (XIII)	4. típus	1.	52.271 52.272	57 57
			2.	52.3350	58
			3.	80.504	58
			4.	51.77	57
			5.	51.1322	57
XXVI.	Pohár (XIII)	4. típus	1.	80.507	60
			2.	51.1925	60
			3.	80.506	60
			4.	80.534	61
			5.	80.536	60
			6.	80.535	61
			7.	51.2962	60
XXVII.	Pohár (XIII)	5. típus	1.	80.537	62
			2.	l. n.	62
			3.	80.540	62
			4.	80.510	62
			5.	52.571	63
			6.	81.409	63
			7.	80.541	63
XXVIII.	Pohár (XIII)	6. típus	1.	51.1753	65
			2.	78.4.1.	65
			3.	79.87	64
			4.	51.1784	65
				51.1785	65
			5.	felületminta	64
			6.	felületminta	64
			7.	felületminta	64
			8.	71.231.3.	
			9.	80.543	65
			10.	51.1755	65
			11.	51.1323	65
			12.	66.523	65
XXIX.	Pohár (XIII)	7. típus	1.	52.145	66
			2.	80.514	66
		8. típus	3.	52.42	67
		9. típus	4.	52.603	67
			5.	52.604	67
		10. típus	6.	81.407	68
			7.	51.1896	68
XXX.	Pohár (XIII)	11. típus	1.	79.39	68
		12. típus	2.	79.76	69
	Serleg (XV)	17. típus	3.	79.77	85
XXXI.	Pohár (XIII)	13. típus	1.	52.907	69
			2.	52.280	69
			3.	51.1859	69
				51.1862	69
			4.	52.410	70

Tábla:	Tartalom:	Kép:	Leltárszám:	Szöveg old.:
XXXI.	Lepárló, sisak (XIV)	5.	77.5.20.	72
XXXII.	Serleg (XV) a-b. típus	1.	52.587	73
		2.	79.95	73
		3.	52.3140	73
		4.	80.503	73
		5.	79.72	74
		6.	81.312	74
XXXIII.	Serleg (XV) 2. típus 3. típus	1.	81.313	74
		2.	52.873	75
		3.	65.2637	75
		4.	CS.697.9.	
XXXIV.	Serleg (XV) 4. típus	1.	79.73	76
		2.	51.185	76
			51.530	76
		3.	51.1252	76
		4.	81.408	76
XXXV.	Serleg (XV) 5. típus 6. típus	1.	80.502	76
		2.	52.874	77
		3.	51.1144	77
		4.	51.1145	77
XXXVI.	Serleg (XV) 7. típus 8. típus	1.	52.931	78
		2.	52.939	78
		3.	51.1024	79
XXXVII.	Serleg (XV) 9. típus 10. típus 11. típus 12. típus	1.	52.864	79
		2.	66.460	80
		3.	51.1987	80
		4.	51.2837	81
		5.	51.1783	82
			51.1812	82
			51.1764	82
		6.	71.60.1.	83
		7.	58.10.1.	83
XXXVIII.	Serleg (XV) 13. típus 14. típus 15. típus	1.	72.9.1.	84
		2.	71.18.1.	84
		3.	66.456	84
XXXIX.	Serleg (XV) 16. típus	1.	51.1452	85
		2.	51.1078	85
		3.	51.1076	85
XL.	Serleg (XV) 19. típus	1.	81.324	86
		2.	81.403	86
		3.	51.1359	86
		4.	51.1443	87
		5.	52.166	87
		6.	51.1143	87
		7.	51.1912	87
		8.	51.1198	87

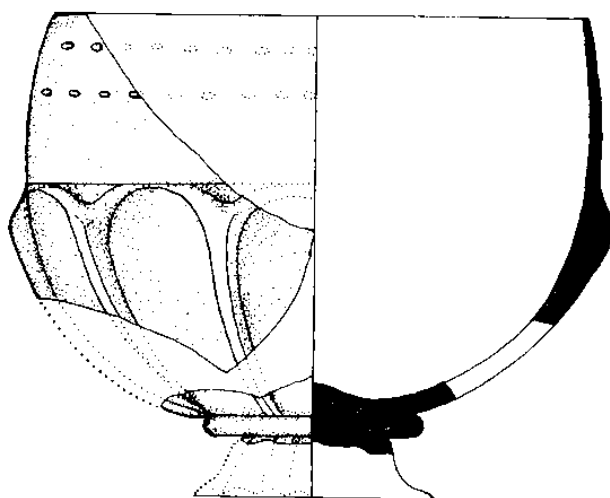
Tábla:	Tartalom:	Kép:	Leltárszám:	Szöveg old.:	
XLI.	Tál (XVII)	1. típus	1.	79.70	90
				79.71	90
		2. típus	2.	79.90.1.	91
			3.	79.91.1.	91
XLII.	Tál (XVII)	3. típus	1.	79.85	91
		4. típus	2.	78.3.6.	91
		5. típus	3.	CS.699.b.	91
	Tányér (XVIII)	4.	79.67.1.	93	
XLIII.	Tányér (XVIII)	1.	79.62.1.	93	
XLIV.	Tégely (XIX)	1.	51.1540	94	
		2.	51.2968	94	
		3.	51.1929	94	
XLV.	Mérműves ablak a királyi kápolnából	1.	80.508	9	
	Ablaküveg, festett, gótikus levélmintával	2.	52.3081	10	
	Köldökös üveg sejt mintával	3.	51.1997	12	
	Köldökös üveg sugaras plasztikával	4.	52.2315	12	
XLVI.	Csésze (II)	3. típus	1.	51.1492	14
	Gyöngy		2.	51.325	16
	Gyöngy		3.	51.620	16
	Karkötők		4.	51.2913, 51.1058, 51.2910, 51.1163,	18, 17 18, 17
XLVII.	Ún. „inghistere” XV. sz. Cremona, S. Sigismondo (Mariacher nyomán)		49.38.1		
	Analógia XIV/1. képhez	1.			
	Palack nyaka Cividale d. Friuliból (Gasparetto nyomán)				
	Analógia a XV/1. képhez	2.			
	Palacknyak u.o. (Gasparetto nyomán)				
	Analógia a XII.7.b.1.-hez	3.			
	Csavart rovátkákkal díszített palack Palesztinából.				
	Analógia a XII.7. típushoz	4.			
XLVIII.	Kotyogós palack				
	Csut faluból	1.	65.263.13.	46	
	Csut faluból	2.	65.263.14.	46	
	Buda, Tóth Árpád sétány	3.	58.16.4.	47	
	Káposztatorzsza pohár, rekonstrukció	4.	51.1794	59	
XLIX.	Renaissance pohár, zöld üveg, arany pikkelyekkel festett	1.	79.39	68	
L.	Velencei serleg, Beatrix királyné címerével, XV. sz.	1.	52.939	78	
			51.1562	78	
			52.3357	78	
LI.	Serleg,	6. típus	1.	52.874	77
LII.	Üvegserleg, zöls üvegből, festett	1.	51.676	87	

I. TÁBLA



1 79 74

II 1



2 51 1381

II 2



3 80 538

III

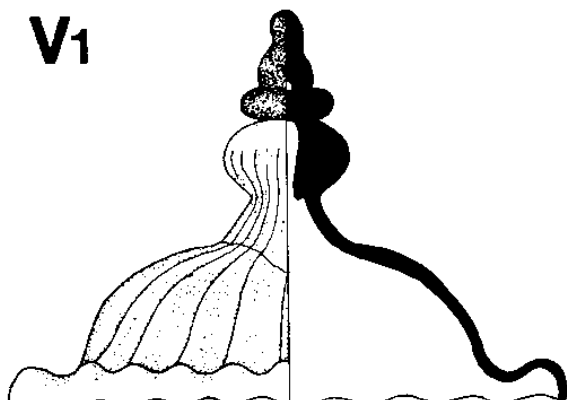


4 51 1837



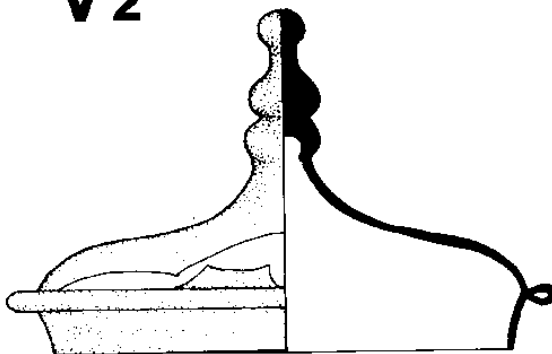
II. TÁBLA

V₁



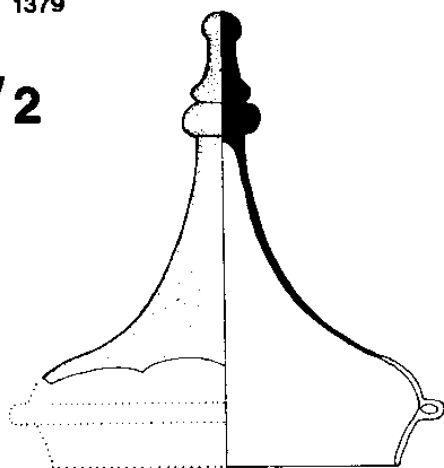
1 52 920
51 1379

V₂



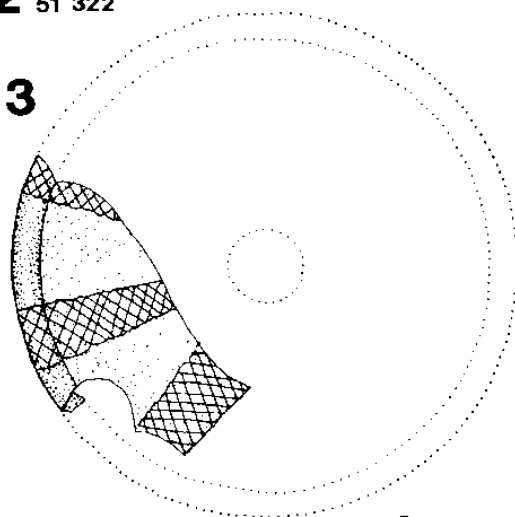
2 51 322

V₂



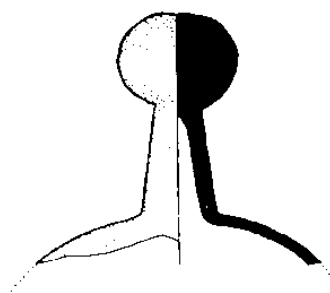
3 51 319

V₃

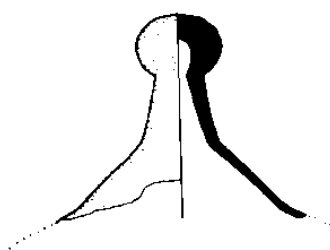


4 51 2927

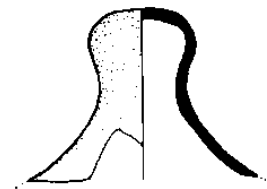
V₄



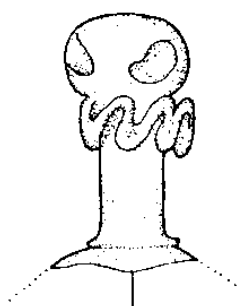
5 51 1796



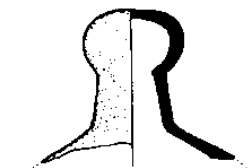
6 51 1789



7 51 1712



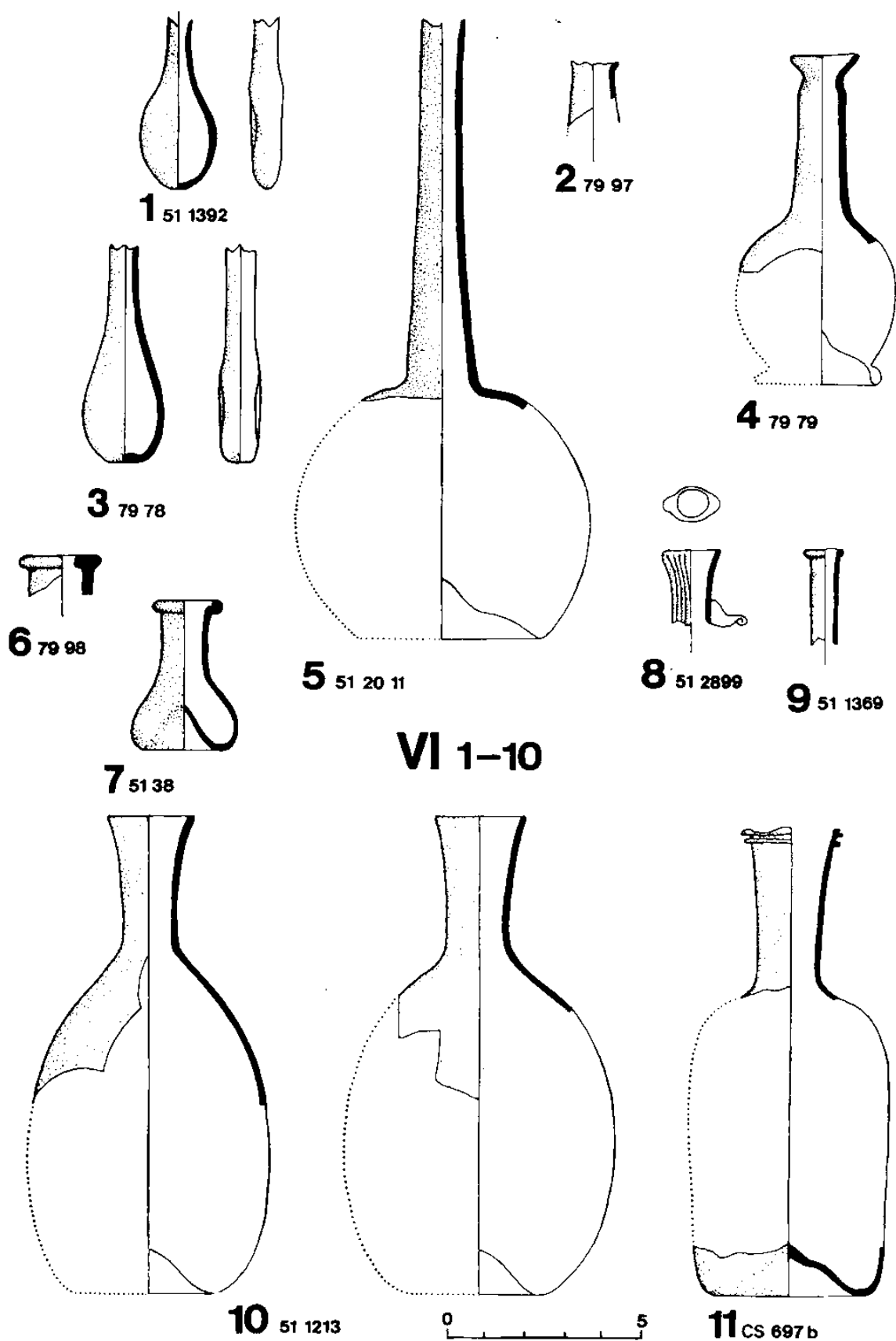
8 51 52



9 51 509

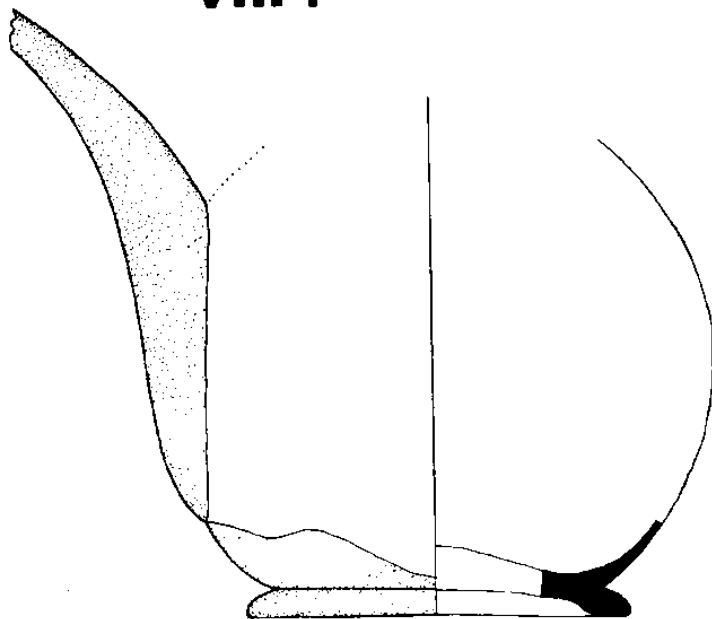
0 5

III. TÁBLA



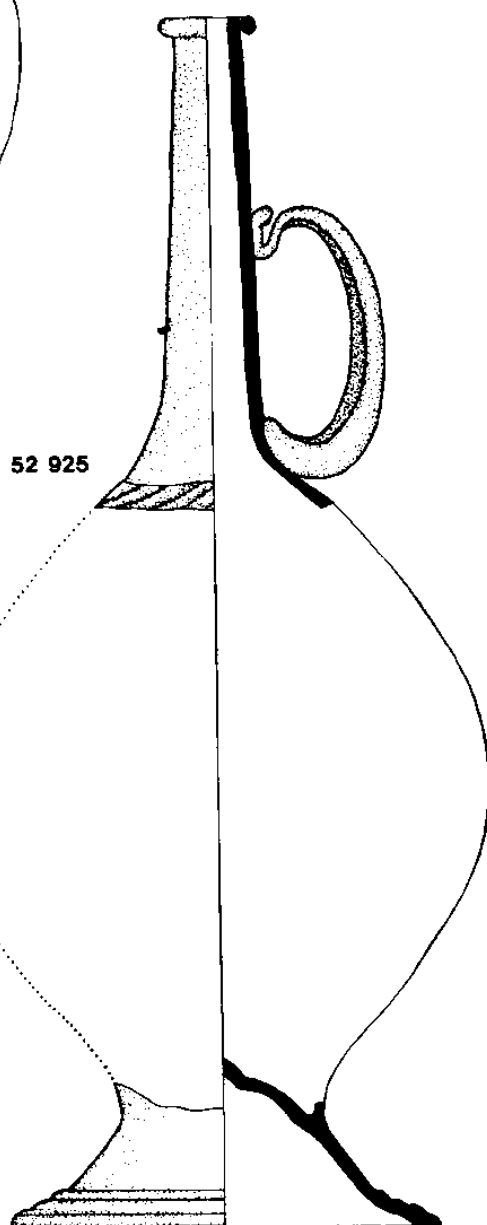
IV. TABLA

VIII 1

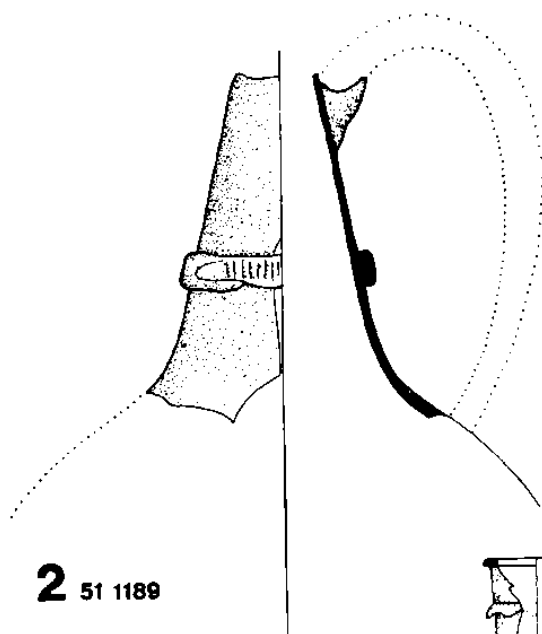


1 81 410

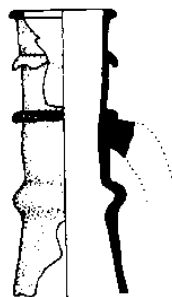
VIII 2,4



52 925



2 51 1189



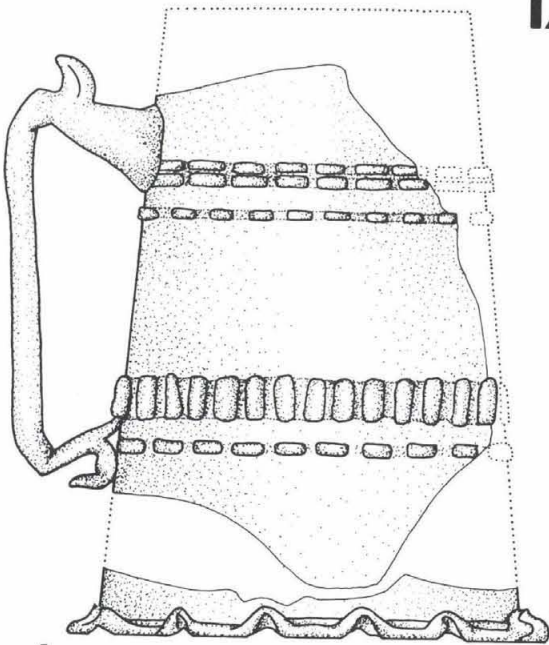
4 71 231 3



3 51 1598
51 1897

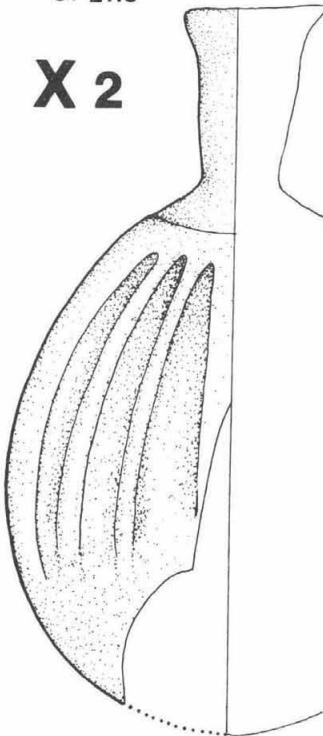
V. TÁBLA

IX₁

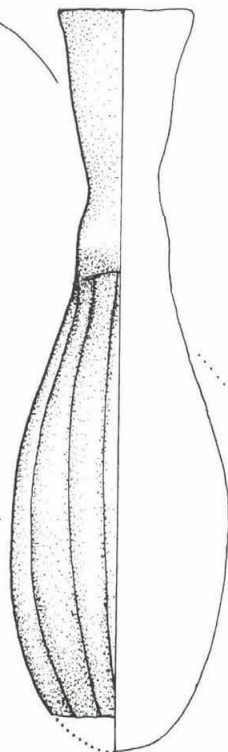


1 51 2116
51 2118

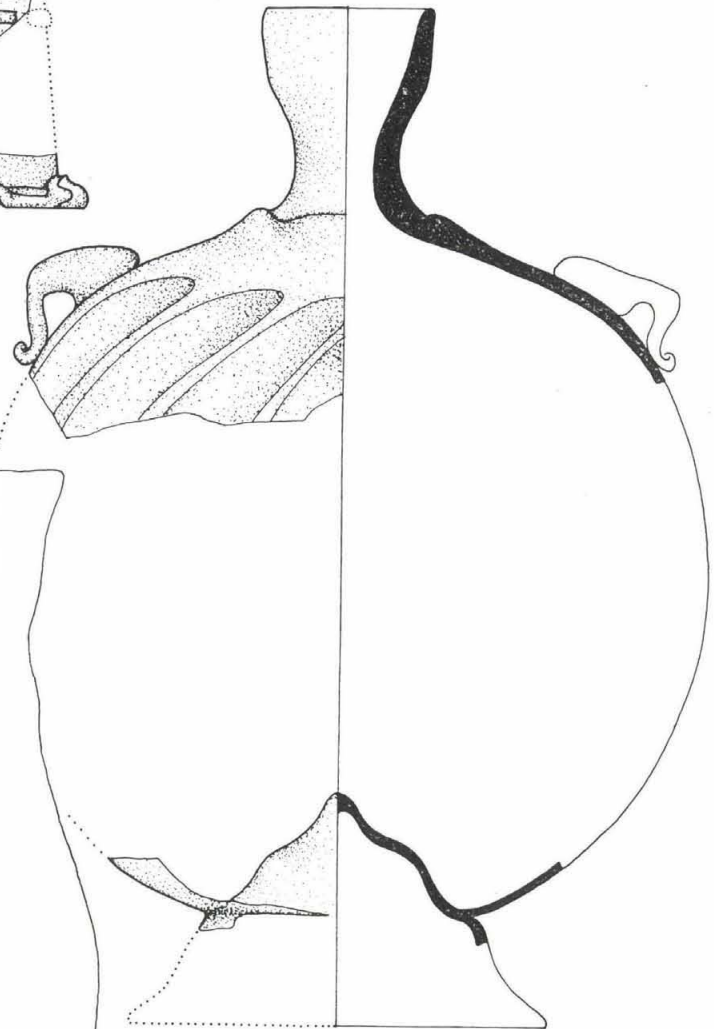
X₂



3 CS 699 a



X₁

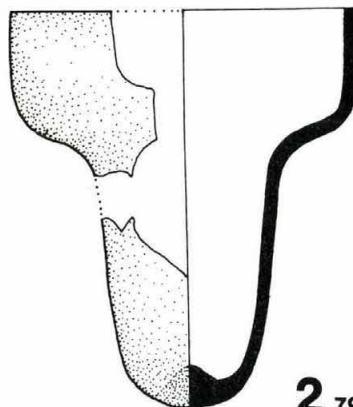
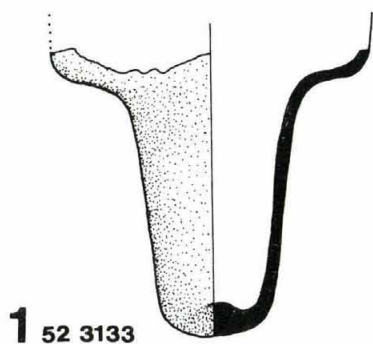


2 52 791

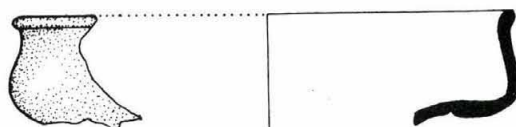
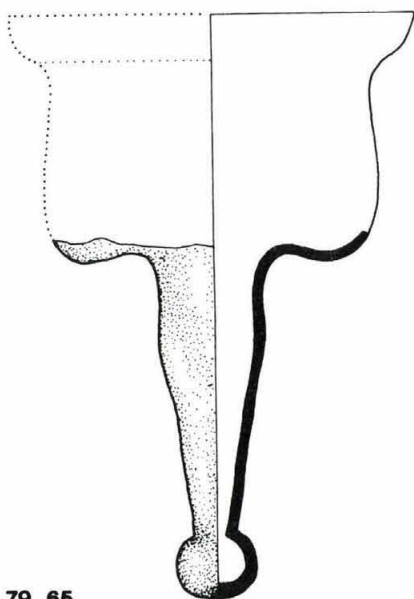
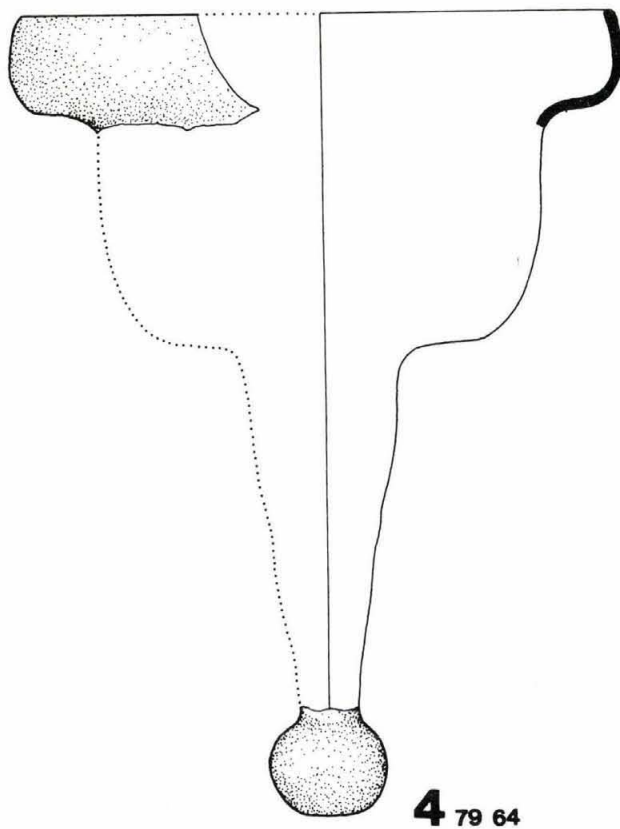
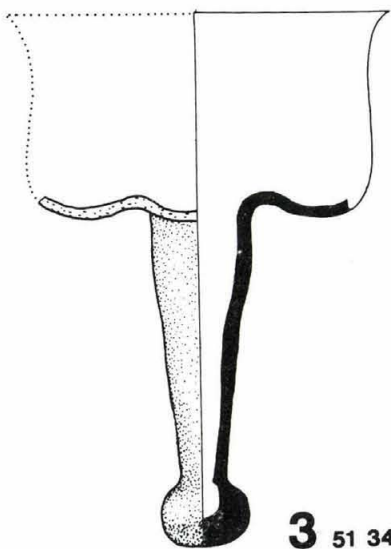


VI. TÁBLA

XI 1

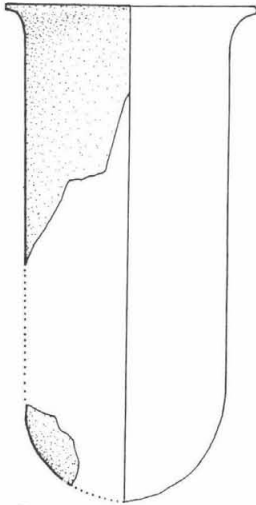


XI 2



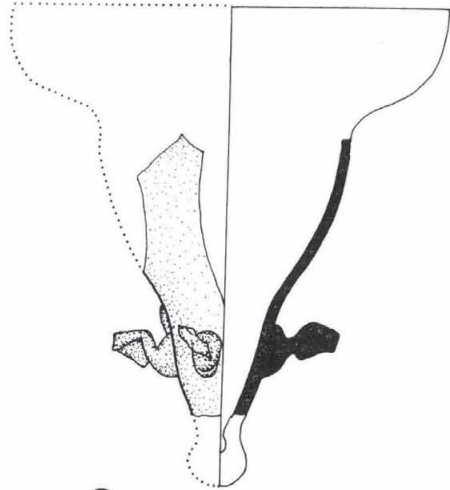
VII. TÁBLA

XI 3



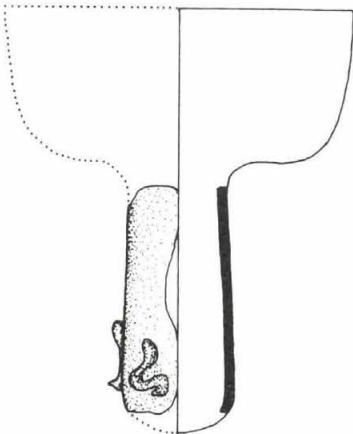
1 66 454

XI 4

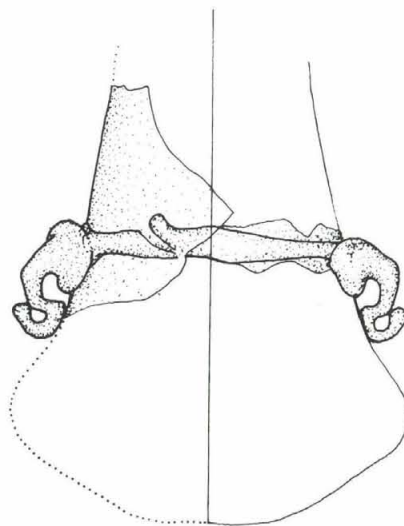
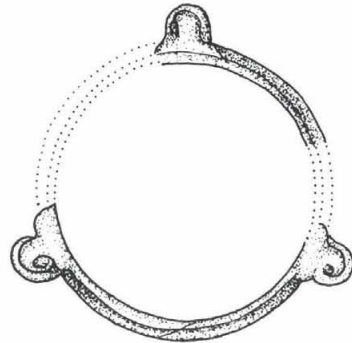


2 81 306

XI 4



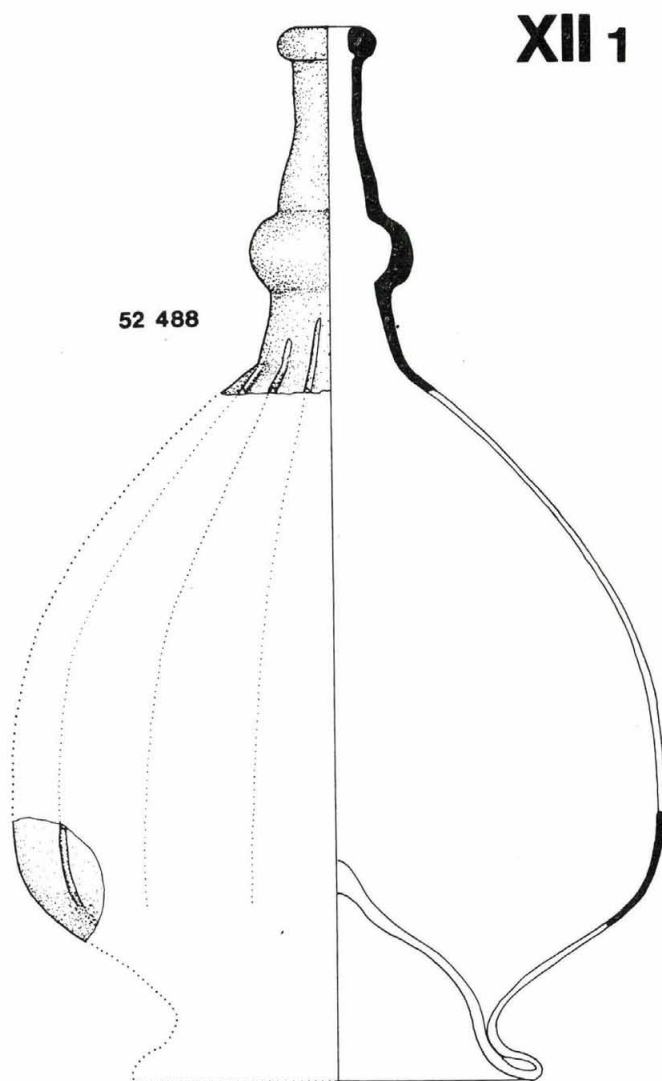
3 81 307



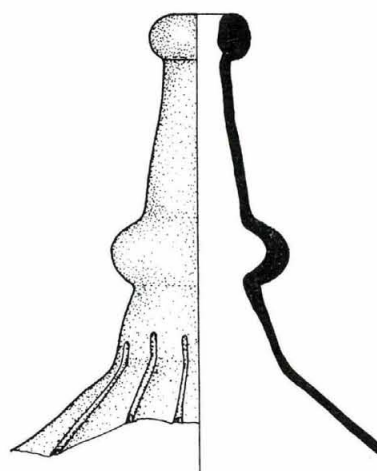
4 81 308

0 5

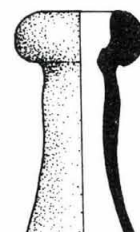
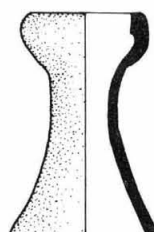
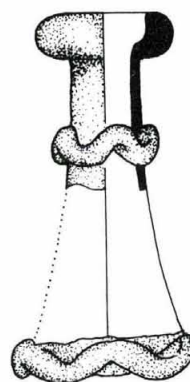
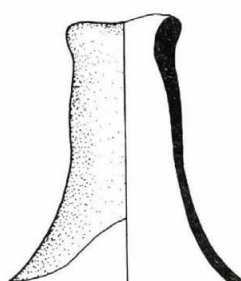
VIII. TÁBLA



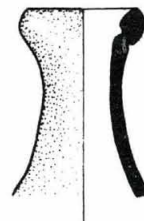
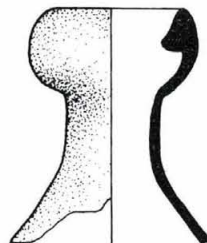
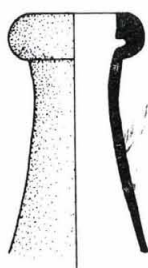
XII 1



XII 1,2

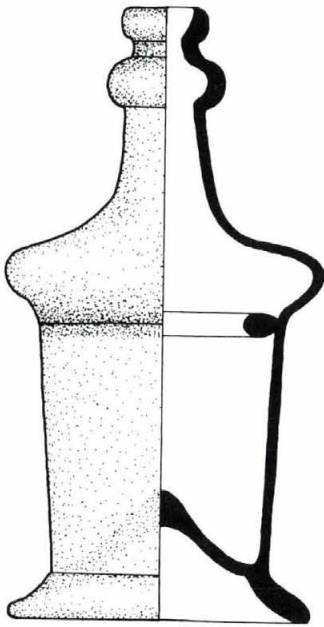


XII 1,2

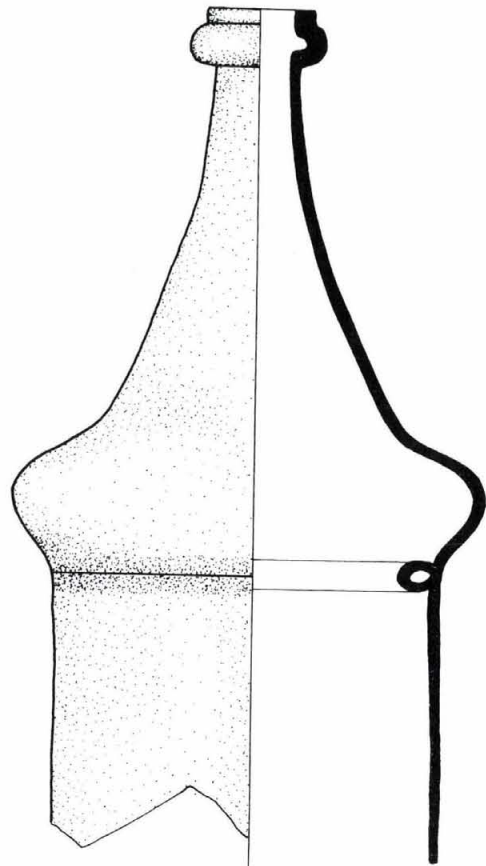


IX. TÁBLA

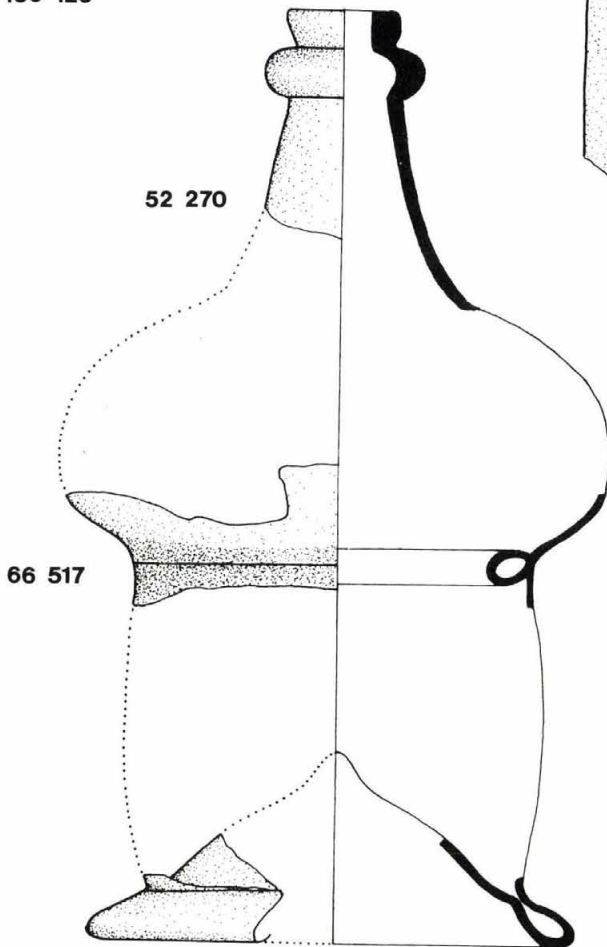
XII 2



1 74 130 123



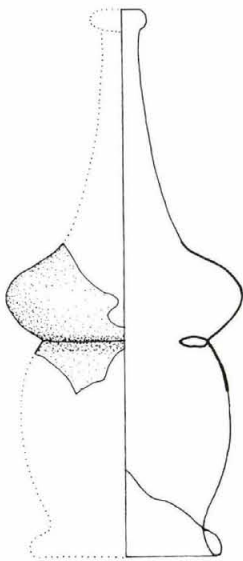
2



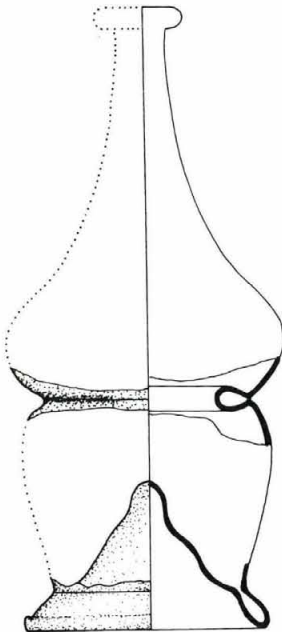
3 66 522

0 5

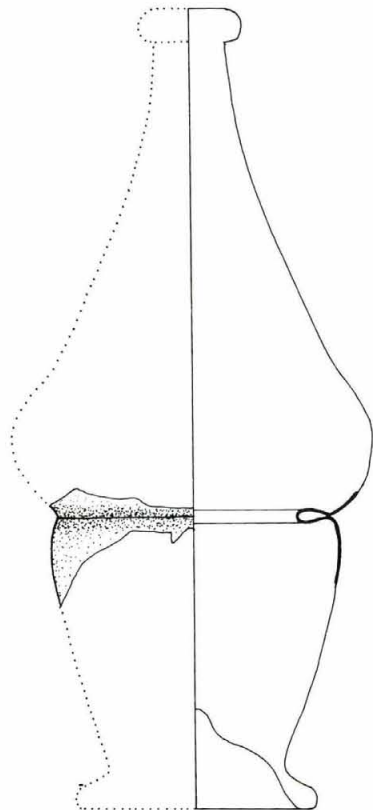
X. TÁBLA



1 20 516



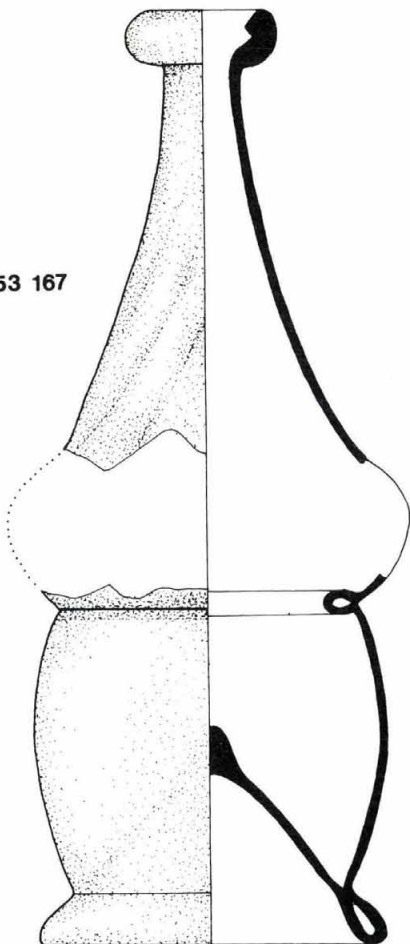
2 78 3 5



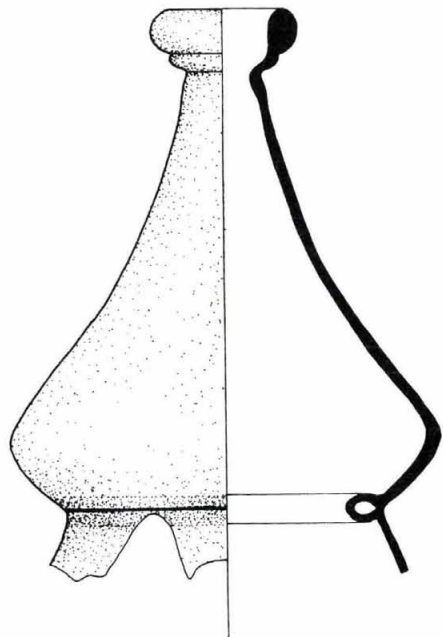
3 77 4 3

XII 2

53 167



4 53 168

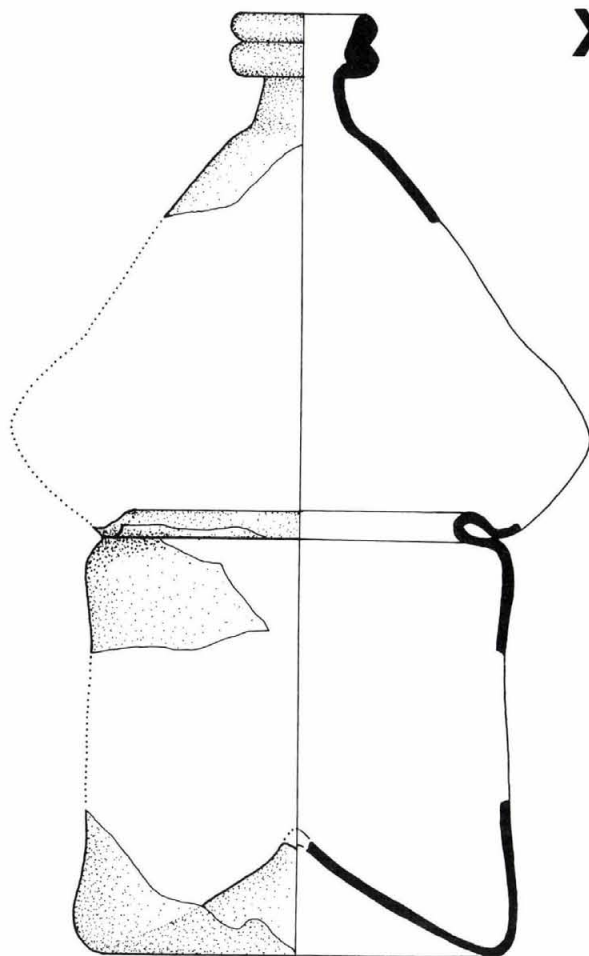


5 81 304

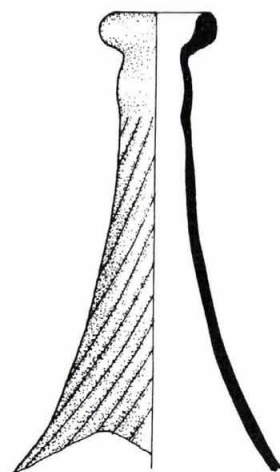


XI. TÁBLA

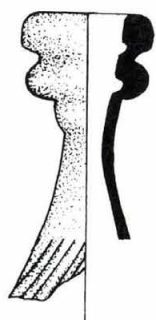
XII 2



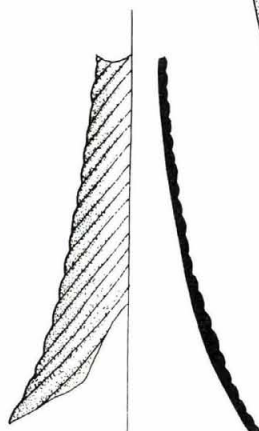
1 65 263 8



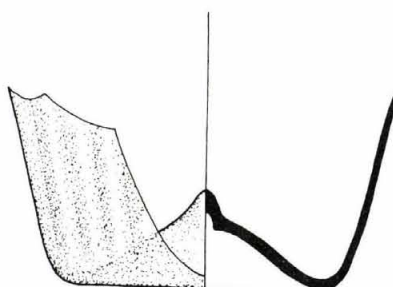
2 81 301



3 81 303



4 CS 538

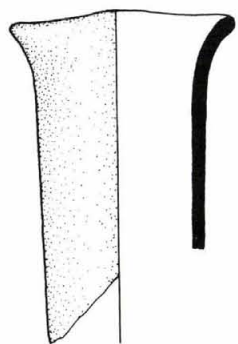


5 81 302

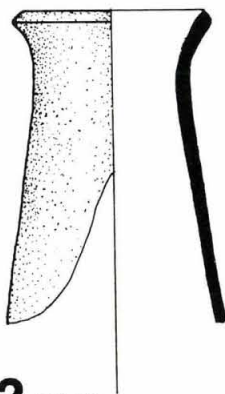
0 5

XII. TÁBLA

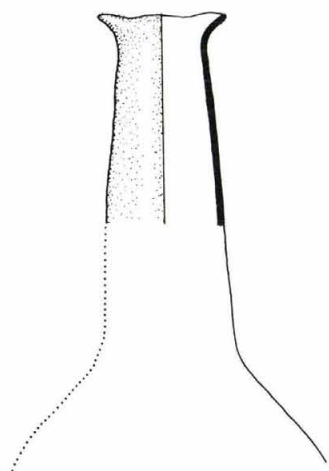
XII 3



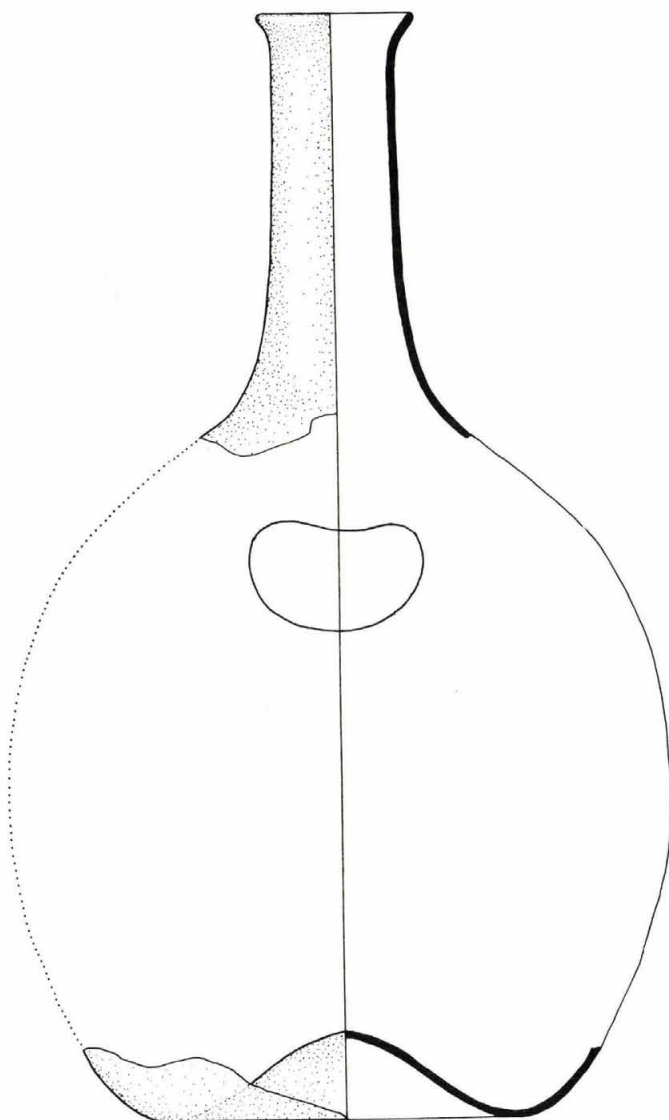
1 52 127



2 52 33



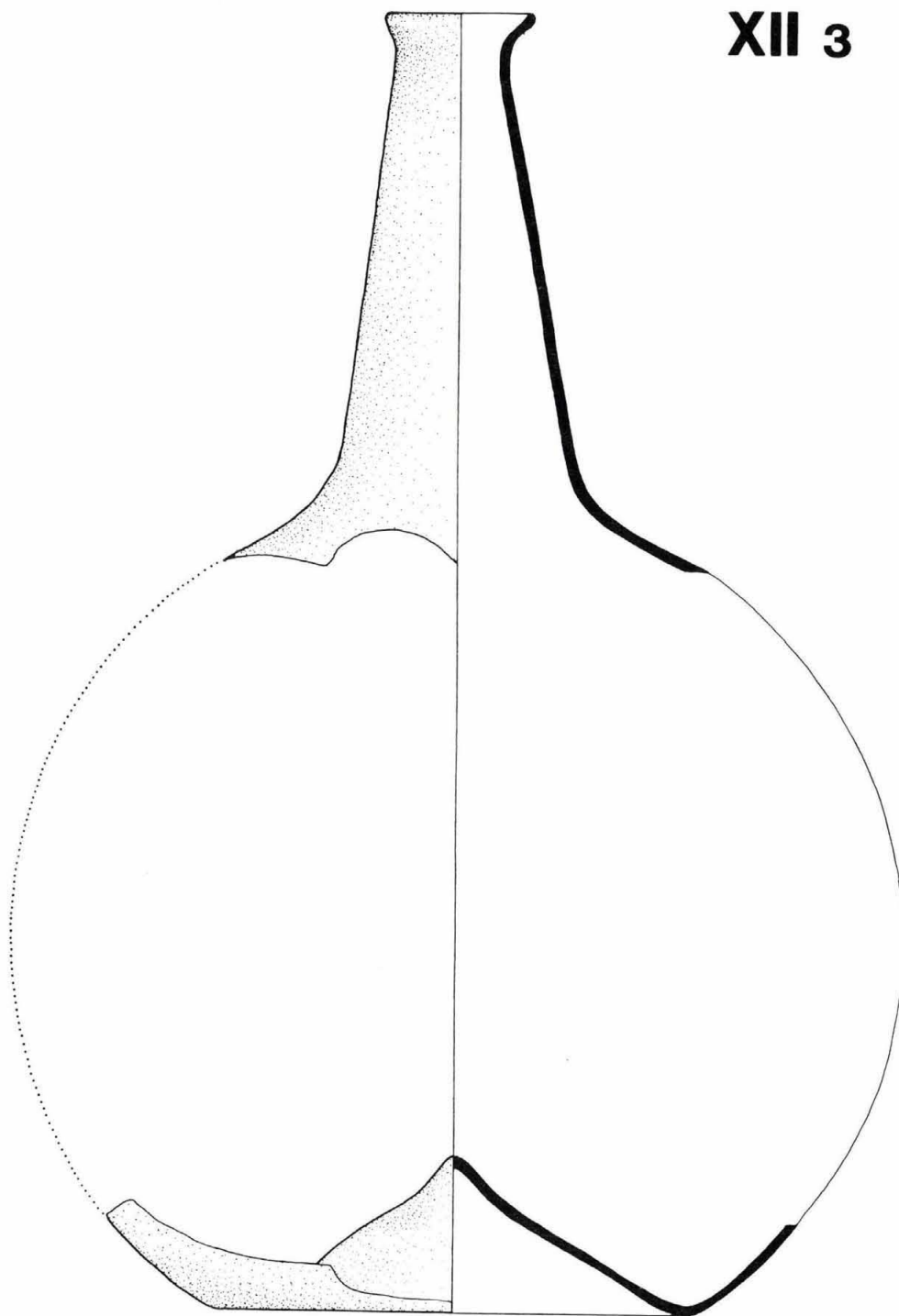
3 51 1250



4 52 605

XIII. TÁBLA

XII 3

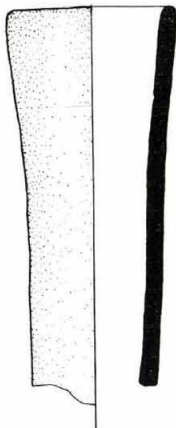


79 93 1-2



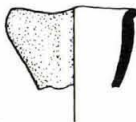
XIV. TÁBLA

XII 4

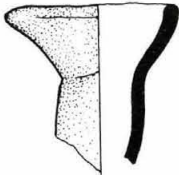


1 TB 88 6

XII 5

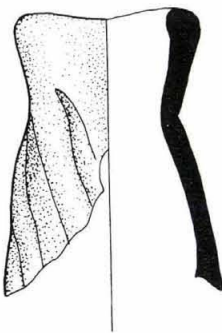


2 79 99

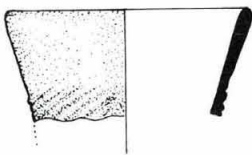


3 71 20 2

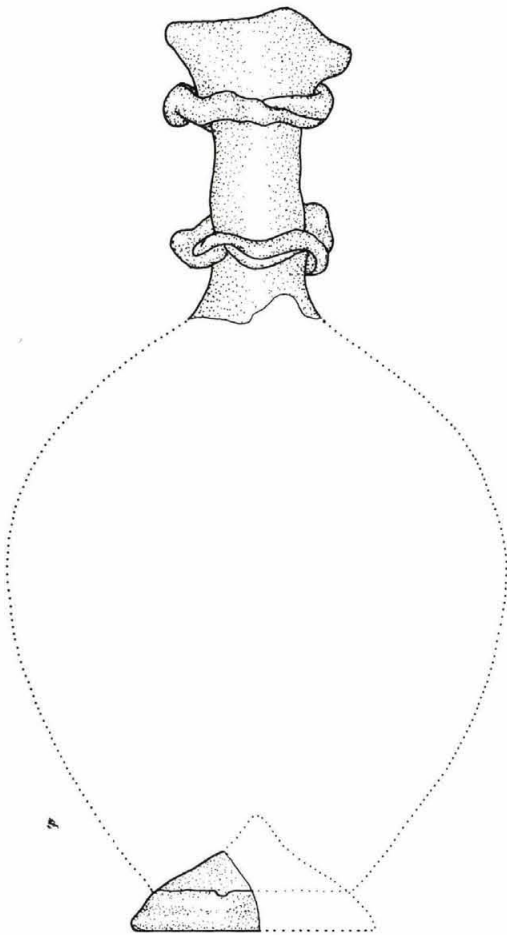
XII 6



5 52 608



6 79 92

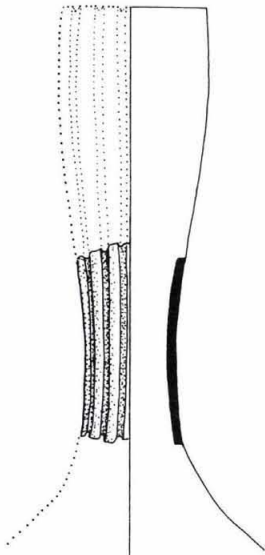


4 73 37

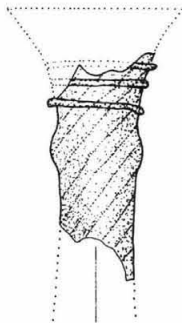


XV. TÁBLA

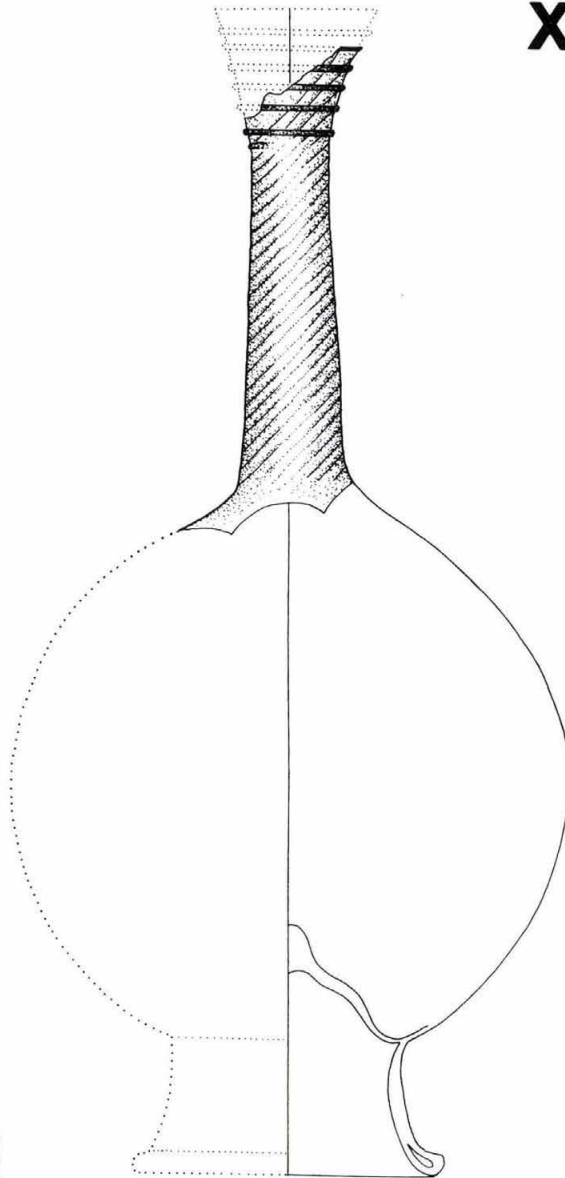
XII 7



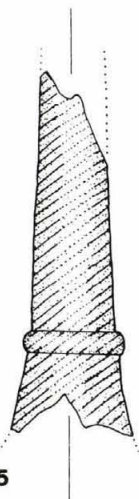
1 52 3127



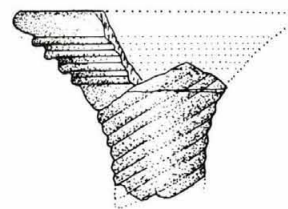
2 51 1991



3 51 2997



4 51 1895

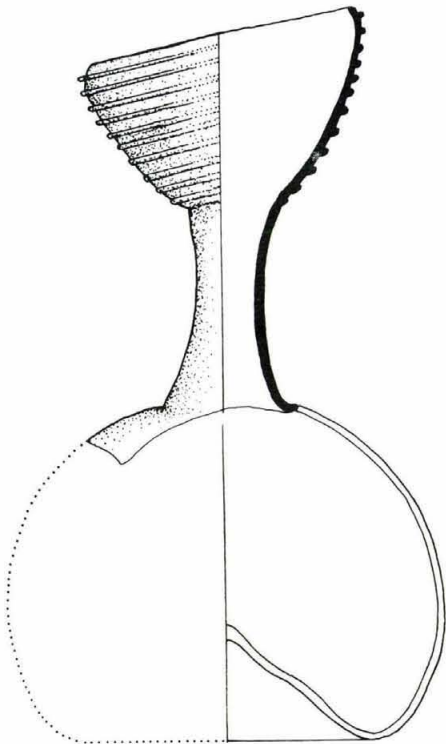


5 52 592

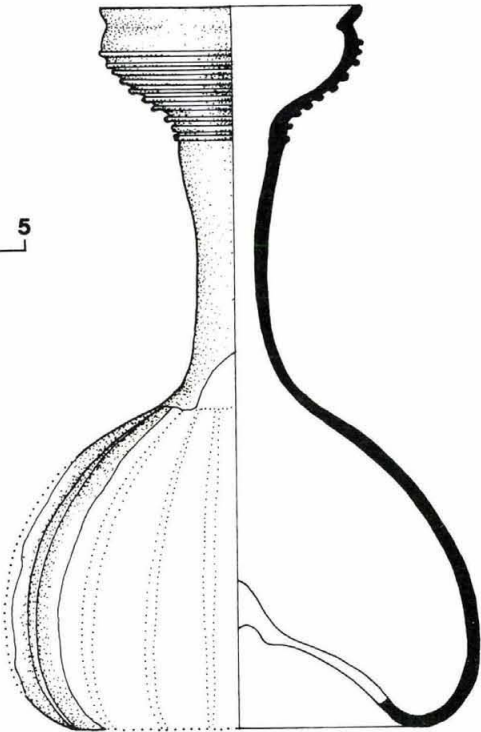


XVI. TÁBLA

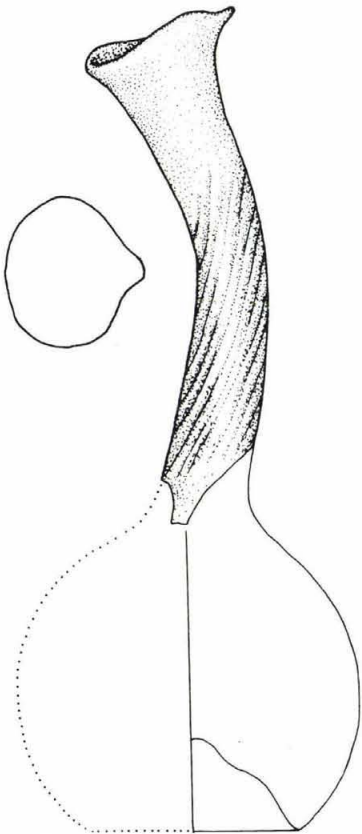
XII 8



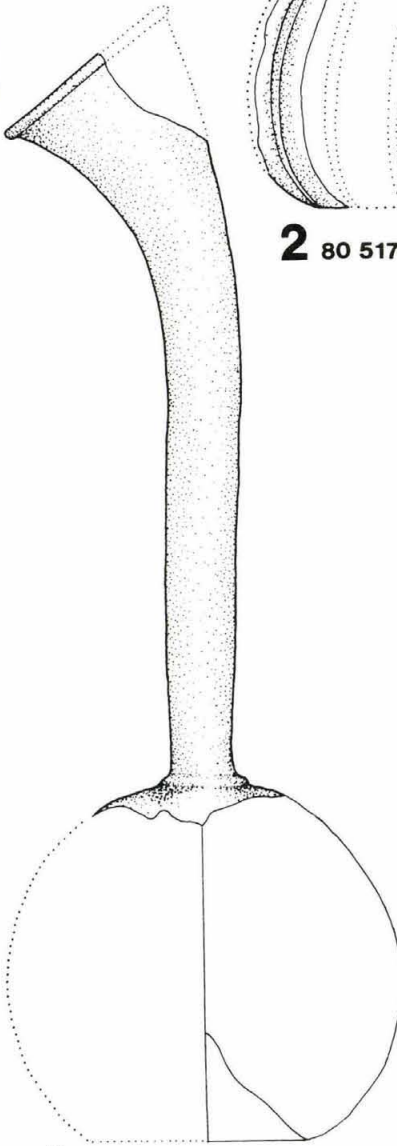
1 77 4 1



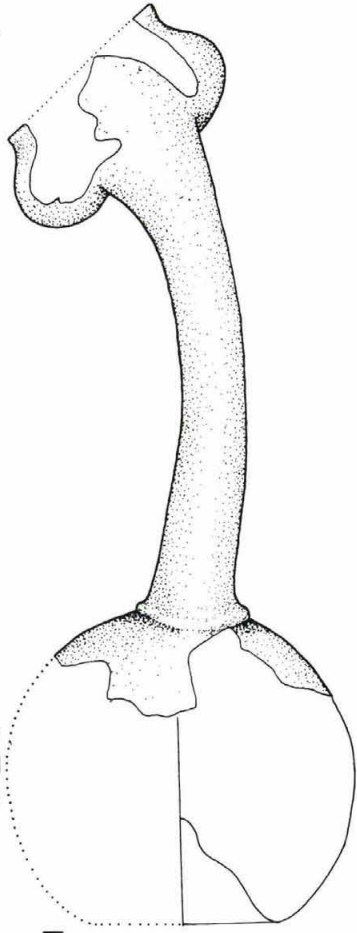
2 80 517



3 52 187



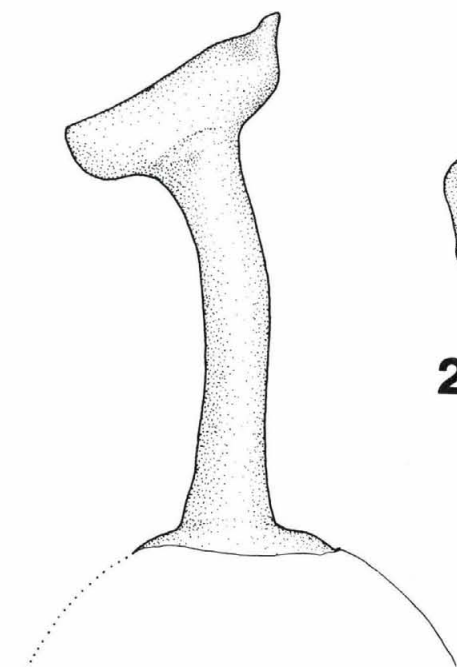
4 51 1440



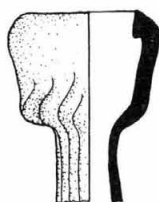
5 66 463

XVII. TÁBLA

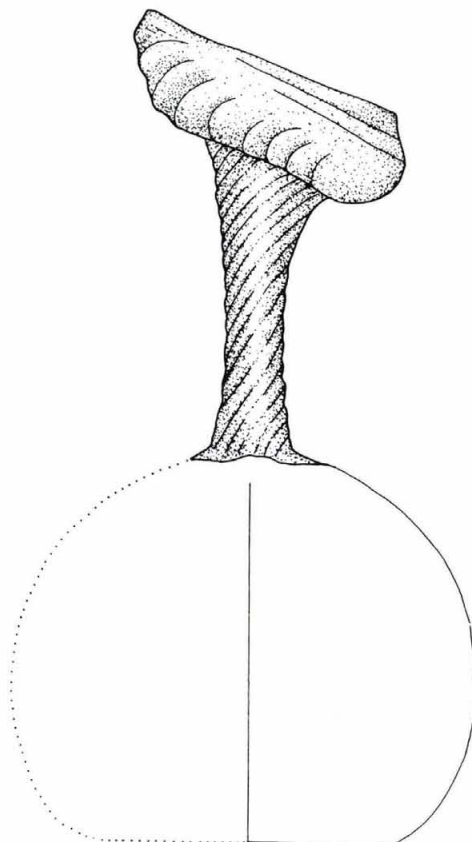
XII 8



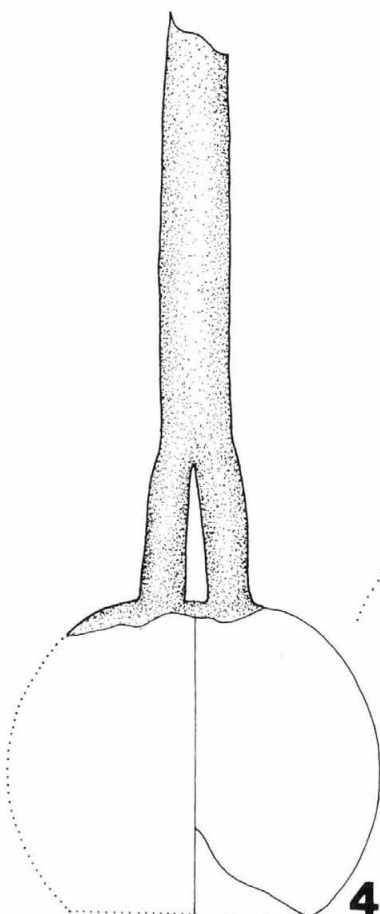
1 51 324



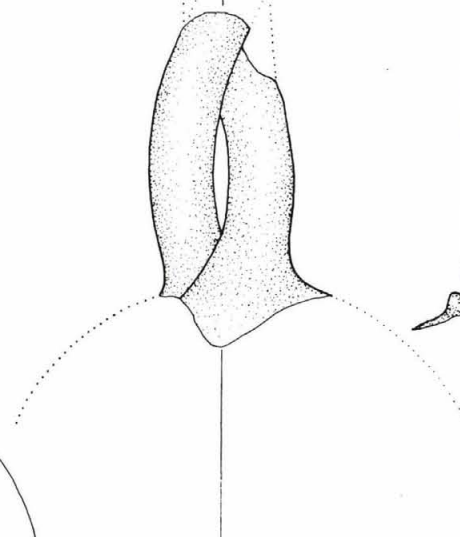
2 52 163



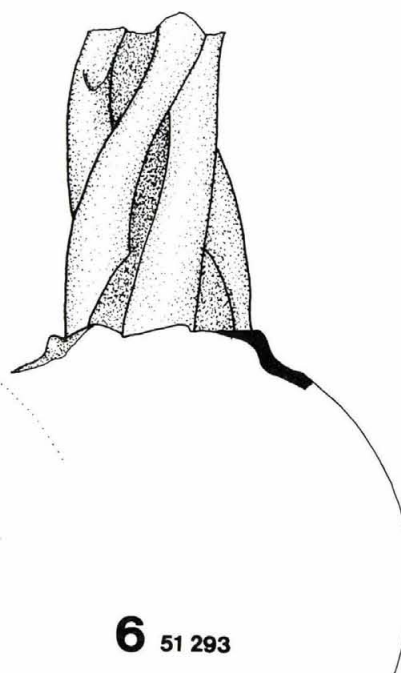
3 66 457



4 51 1133



5 51 1889
51 58

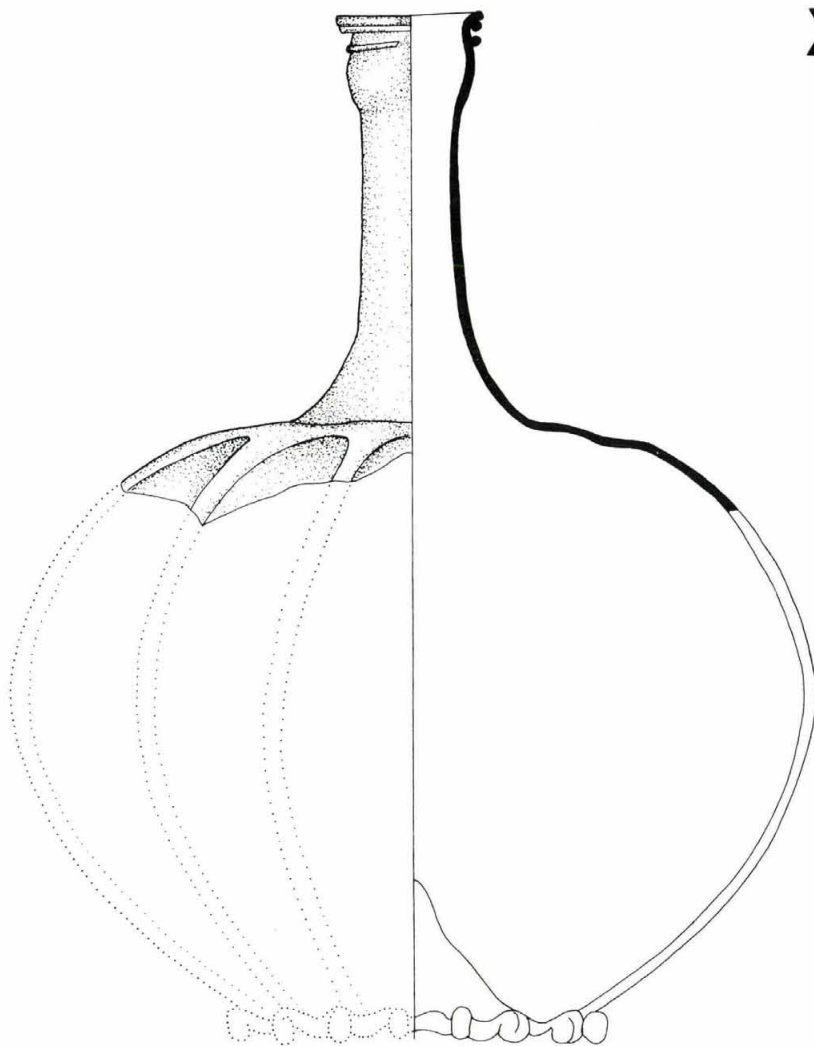


6 51 293

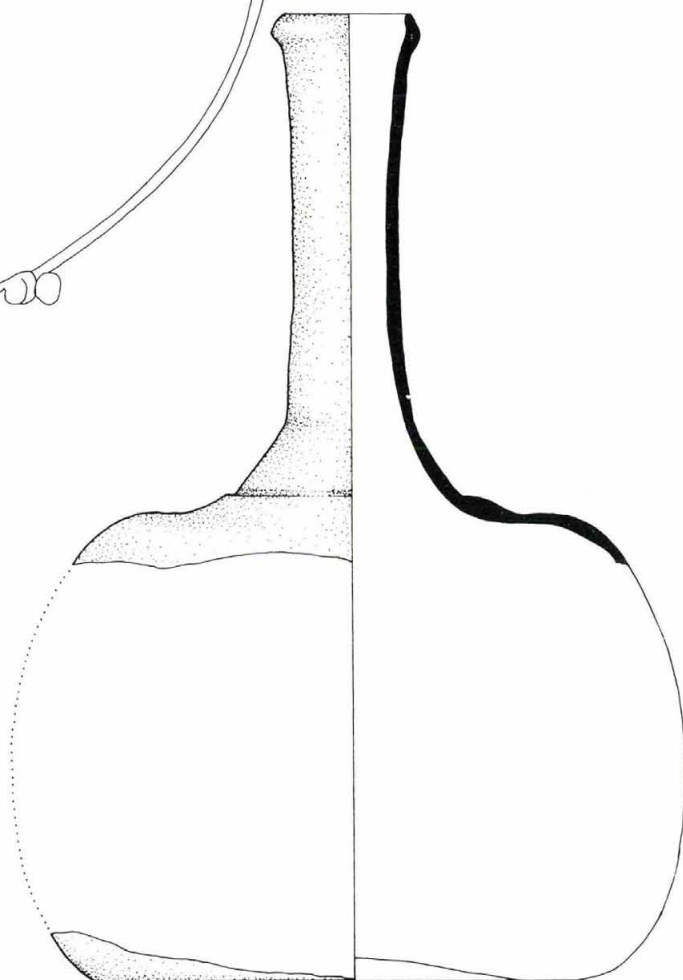
0 5

XVIII. TÁBLA

XII 9



1 83 329

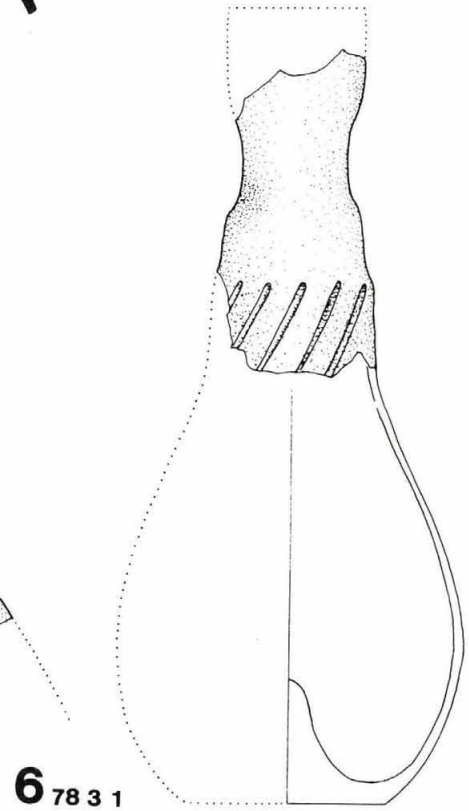
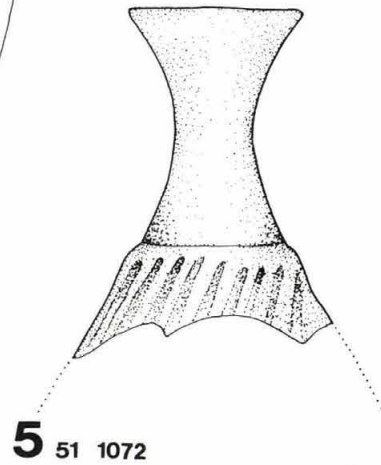
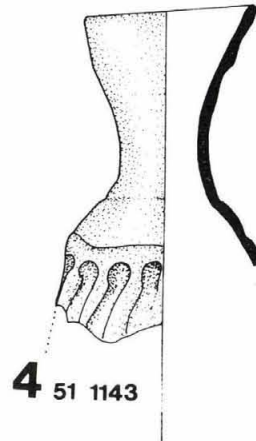
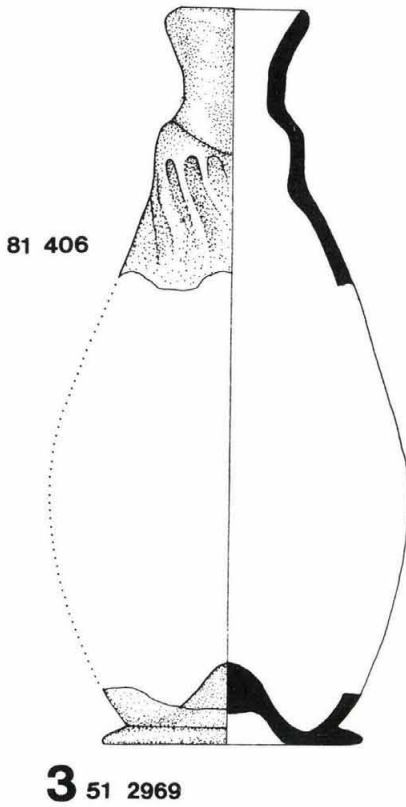
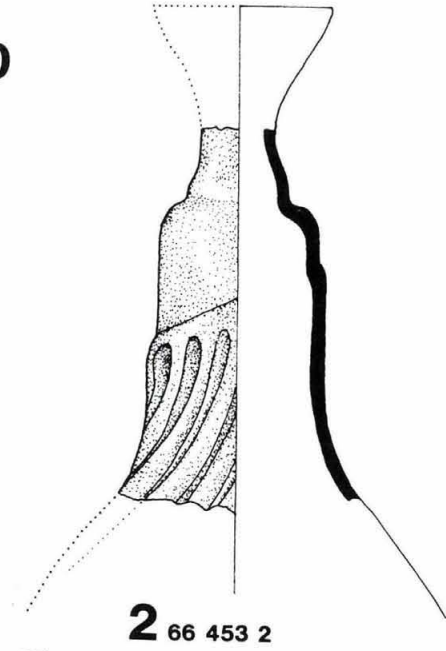
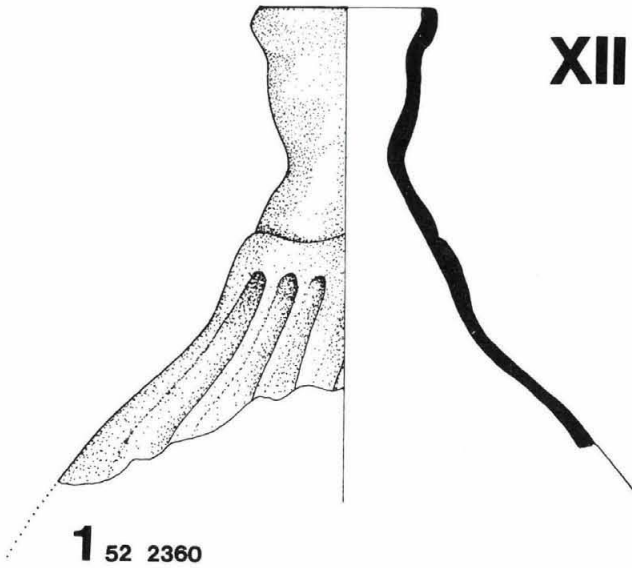


2 81 405



XIX. TÁBLA

XII 10



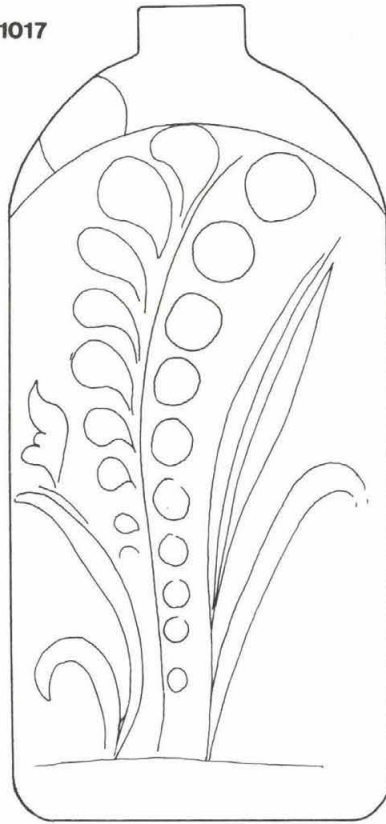
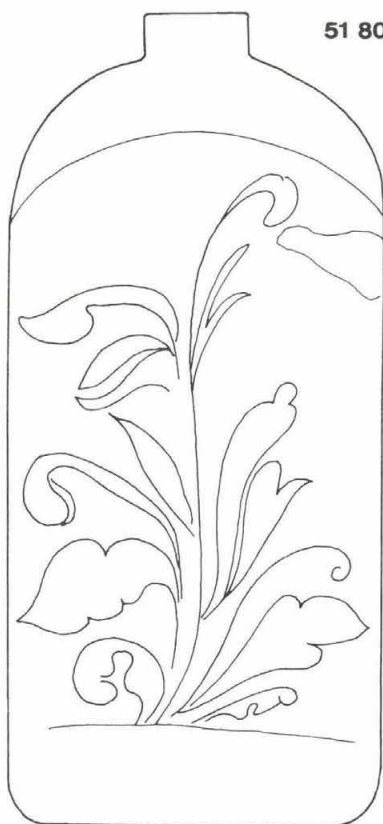
XX. TÁBLA

XII 11



51 809

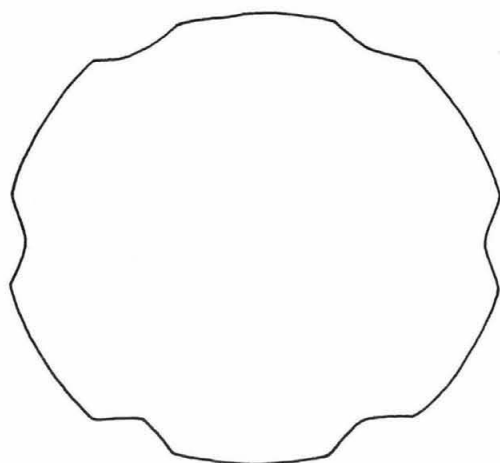
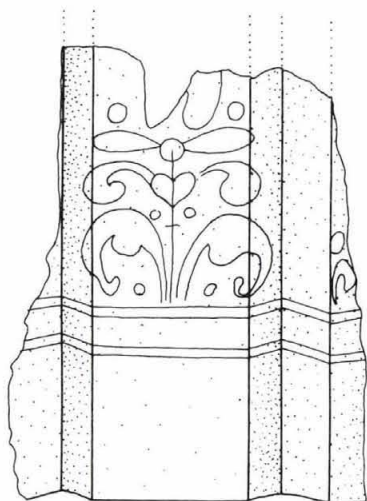
51 1017



0 5

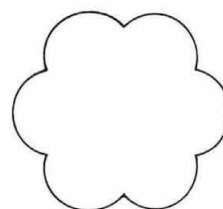
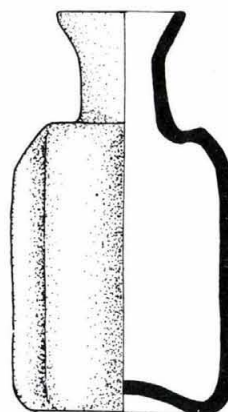
XXI. TÁBLA

XII 12

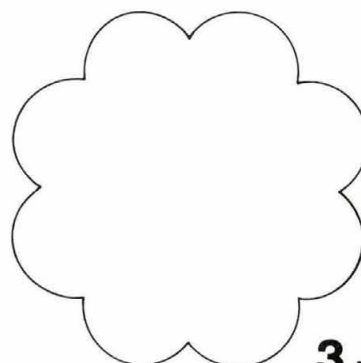
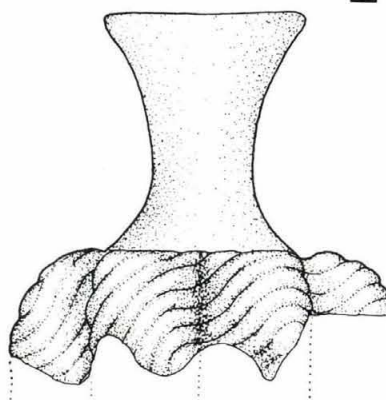


1 51 1079

XII 13



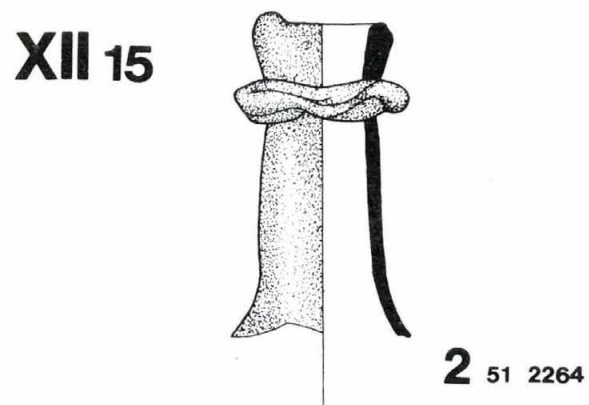
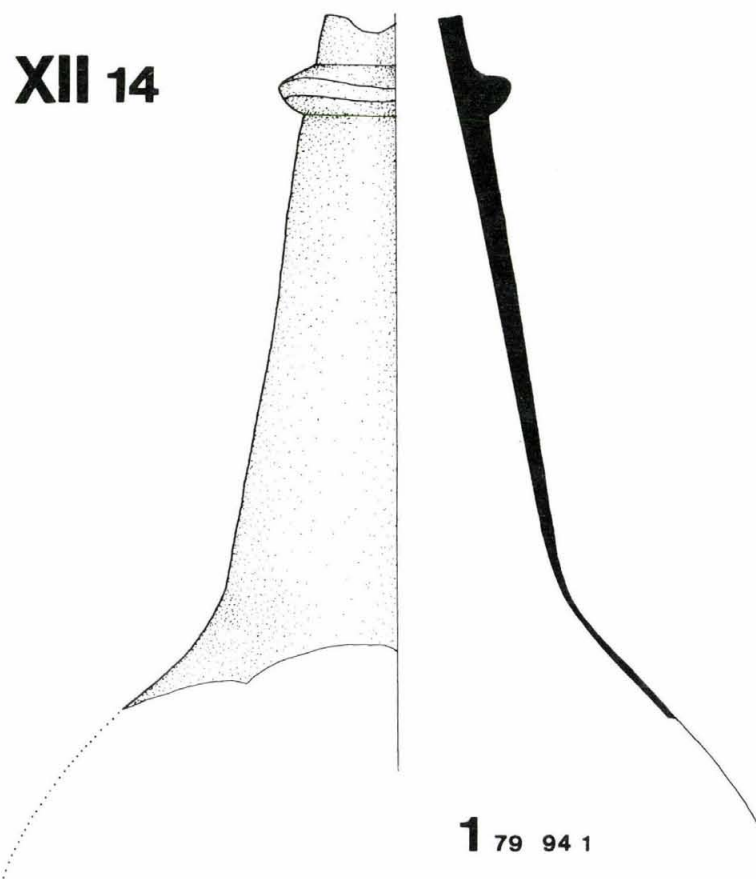
2 51 2448



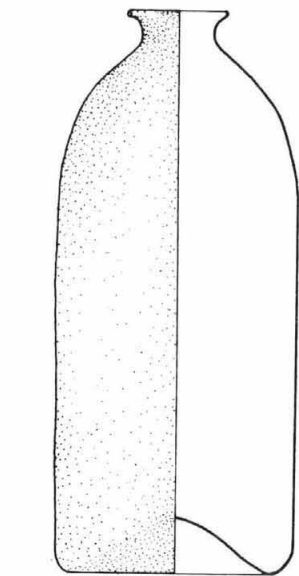
3 51 1015



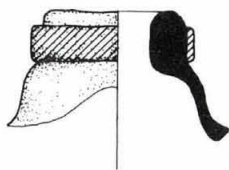
XXII. TÁBLA



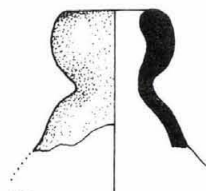
XXIII. TÁBLA



1 51 2257

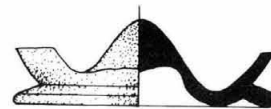
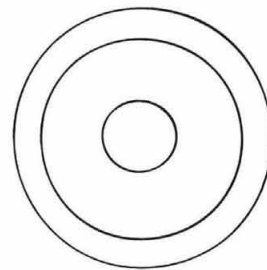


2 51 2976

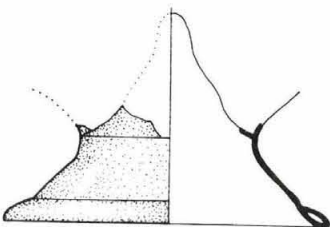


3 51 1834

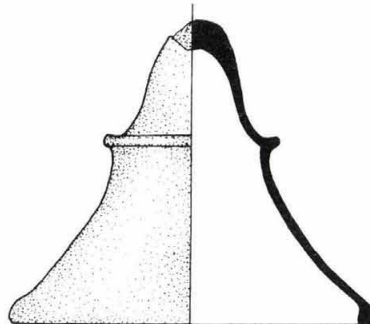
XII 16,17



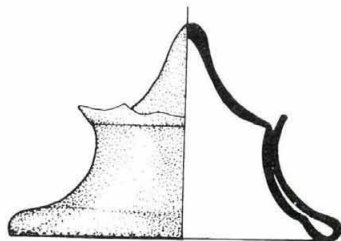
5 51 2969



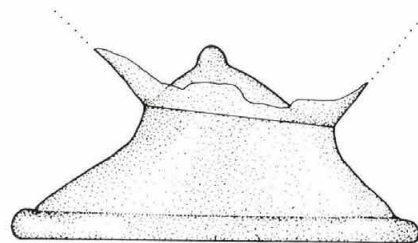
6 51 28



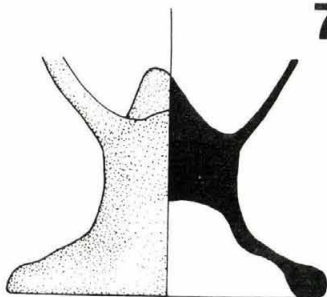
4 52 489



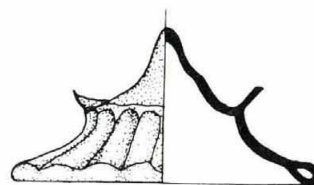
7 51 1809



8 81 325 1



9 81 325 2

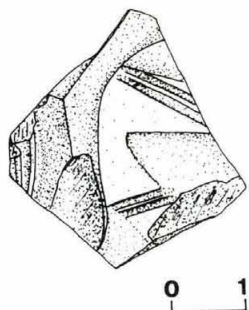


10 81 325 3



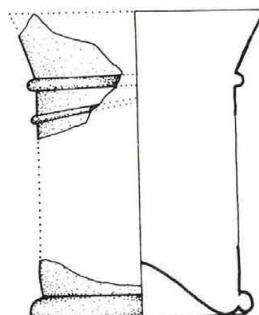
XXIV. TÁBLA

XIII 1



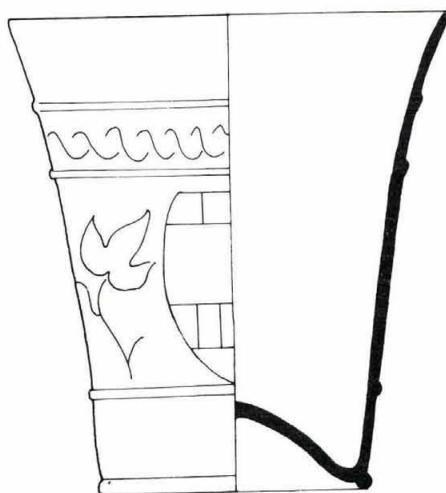
1 52 276

XIII 2



2 52 602, 52 609

XIII 3

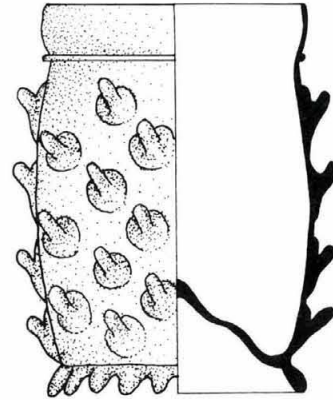
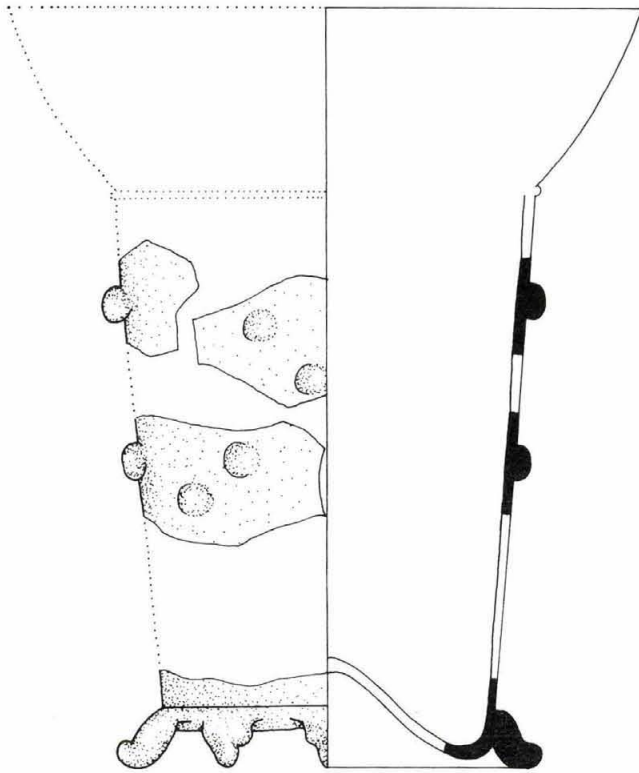


3 52 647

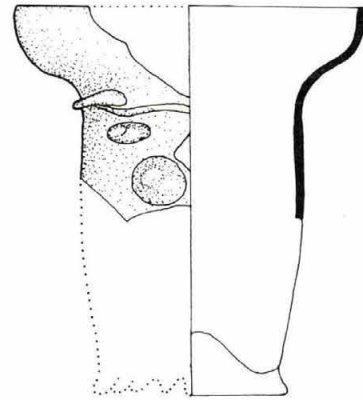


XXV. TÁBLA

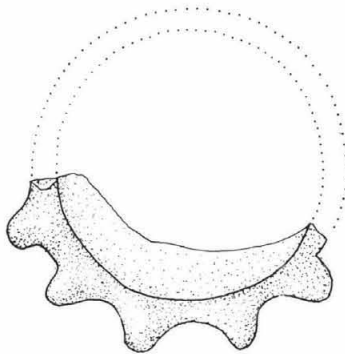
XIII 4b



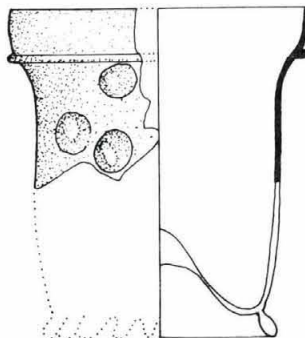
2 52 3350



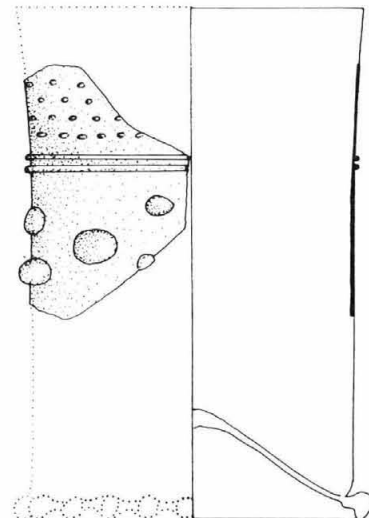
3 80 504



1 52 271 - 272



4 51 77

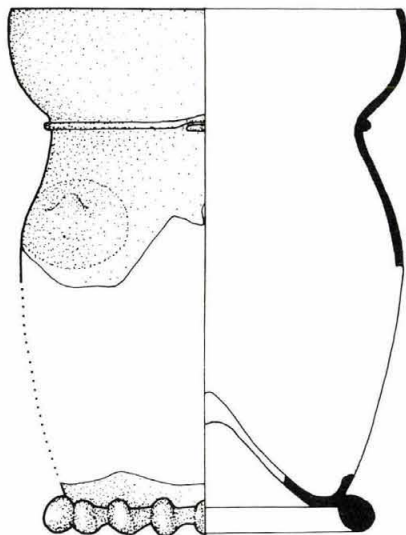


5 51 1322

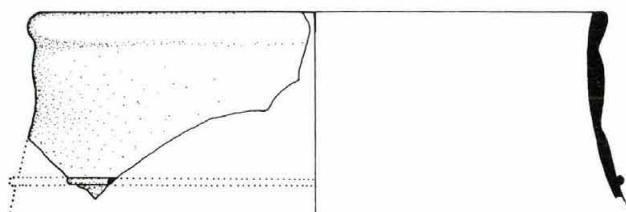


XXVI. TÁBLA

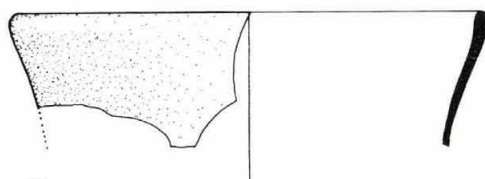
XIII 4 c, f, g



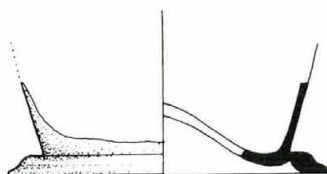
1 80 507



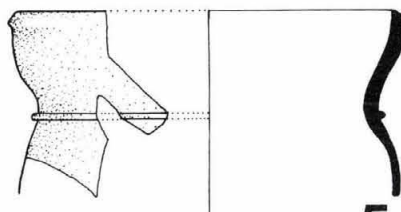
2 51 1925



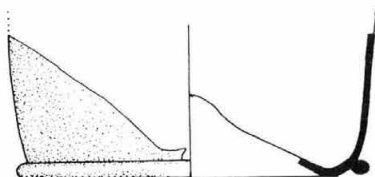
3 80 506



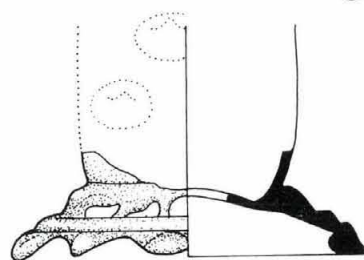
4 80 534



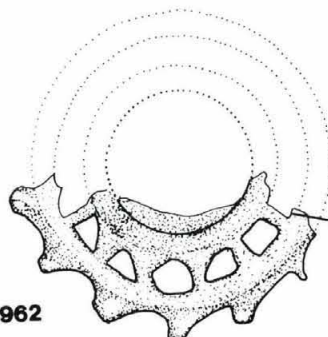
5 80 536



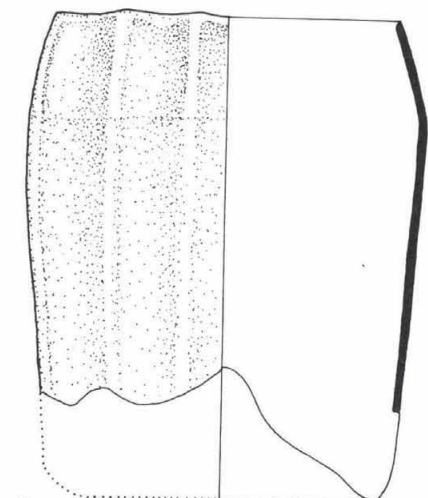
6 80 535



7 51 2962

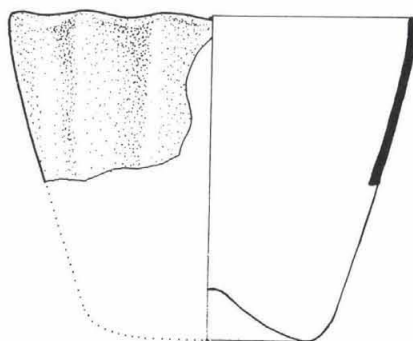


XXVII. TÁBLA



1 80 531

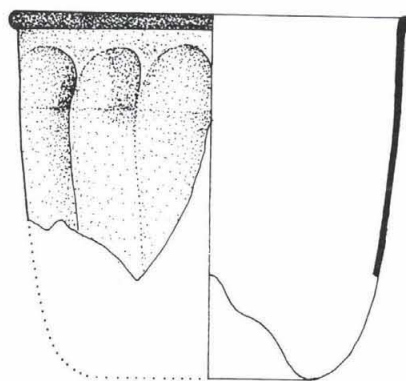
XIII 5



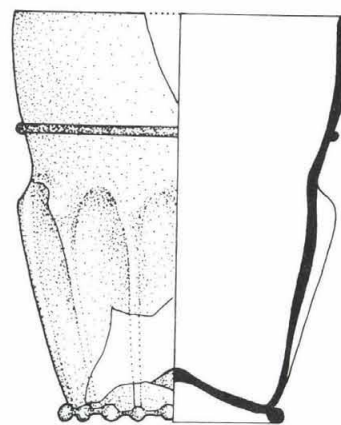
2



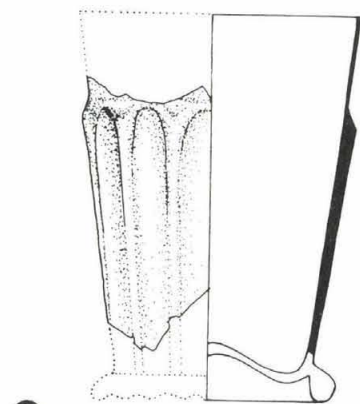
3 80 540



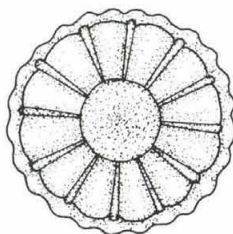
4 80 510



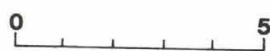
5 52 571



6 81 409

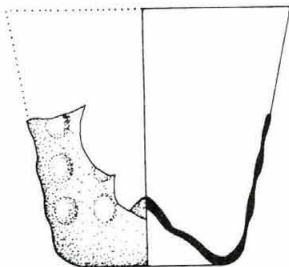


7 80 541

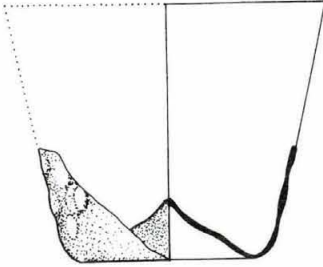


XXVIII. TÁBLA

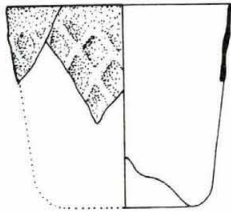
XIII 6



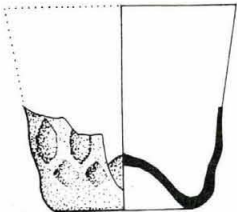
1 51 1753



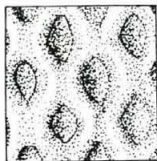
2 78 4 1



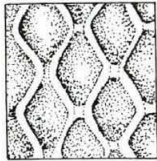
3 79 87



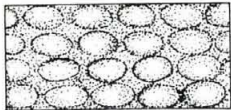
4 51 1784
51 1785



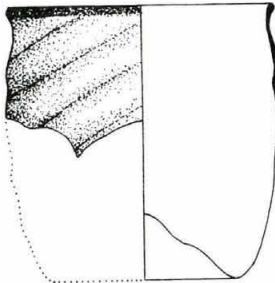
5



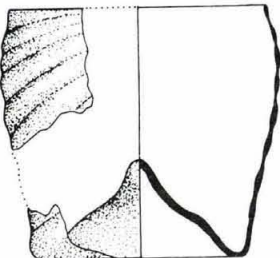
6



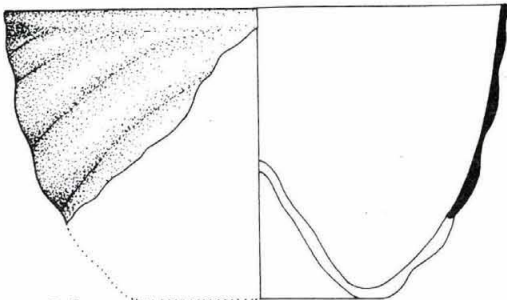
7



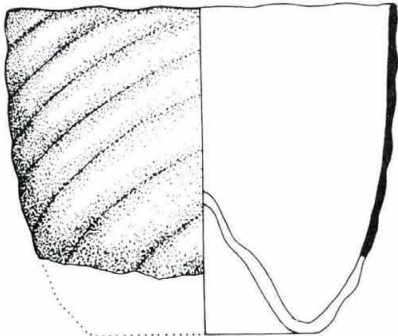
8 71 231 3



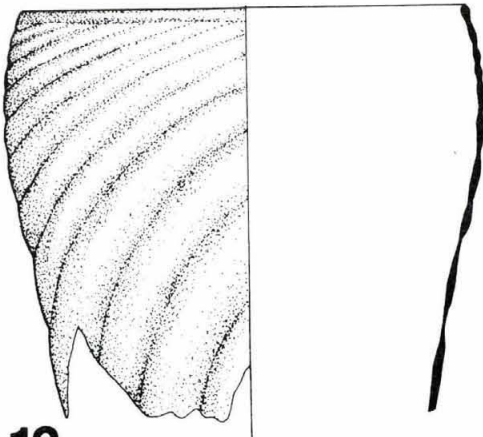
9 80 543



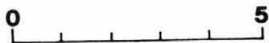
11 51 1323



10 51 1755

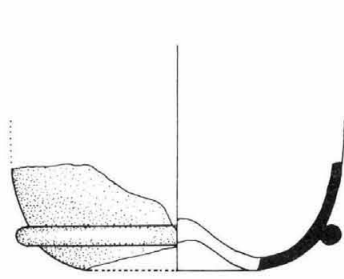


12 66 523 1-3

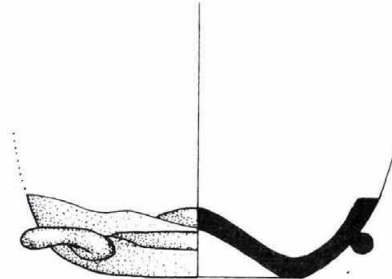


XXIX. TÁBLA

XIII 7

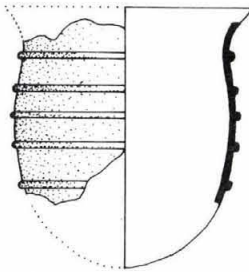


1 52 145

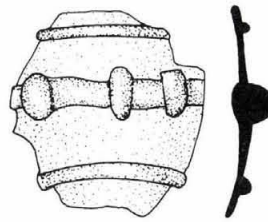


2 80 514

XIII 8

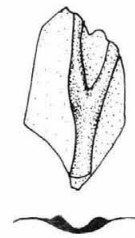


3 52 42



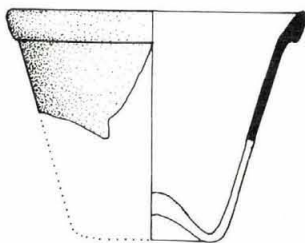
4 52 603

XIII 9

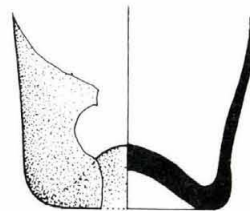


5 52 604

XIII 10



6 81 407

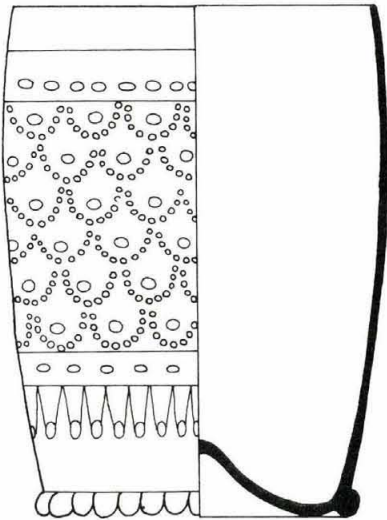


7 51 1896



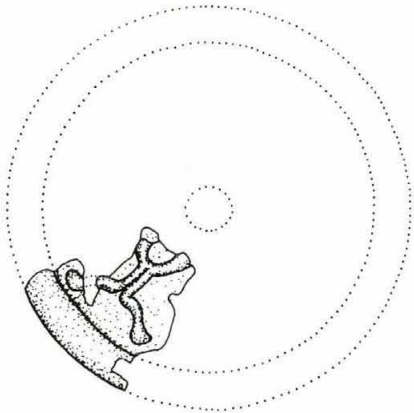
XXX. TÁBLA

XIII 11

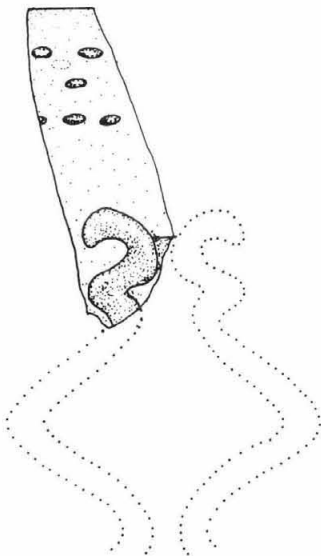


1 79 39

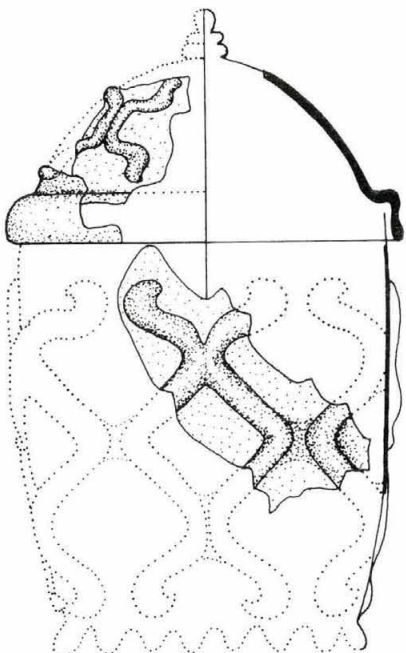
XIII 12



XV 17



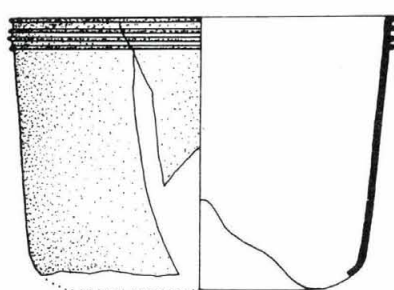
3 79 77



2 79 76

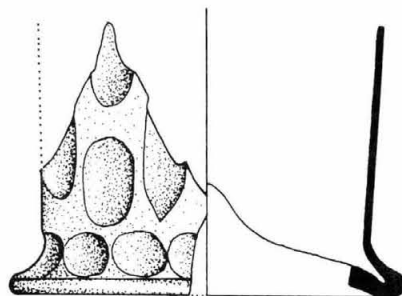
0 5

XXXI. TÁBLA

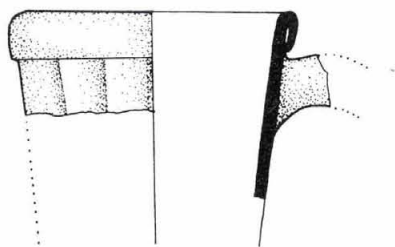


1 52 907

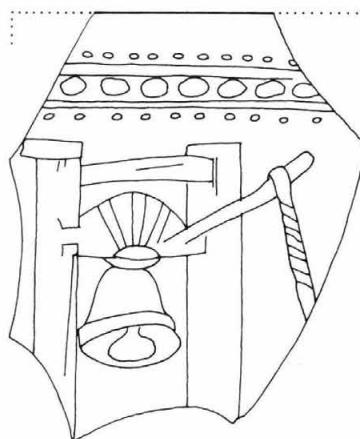
XIII 13



2 52 280

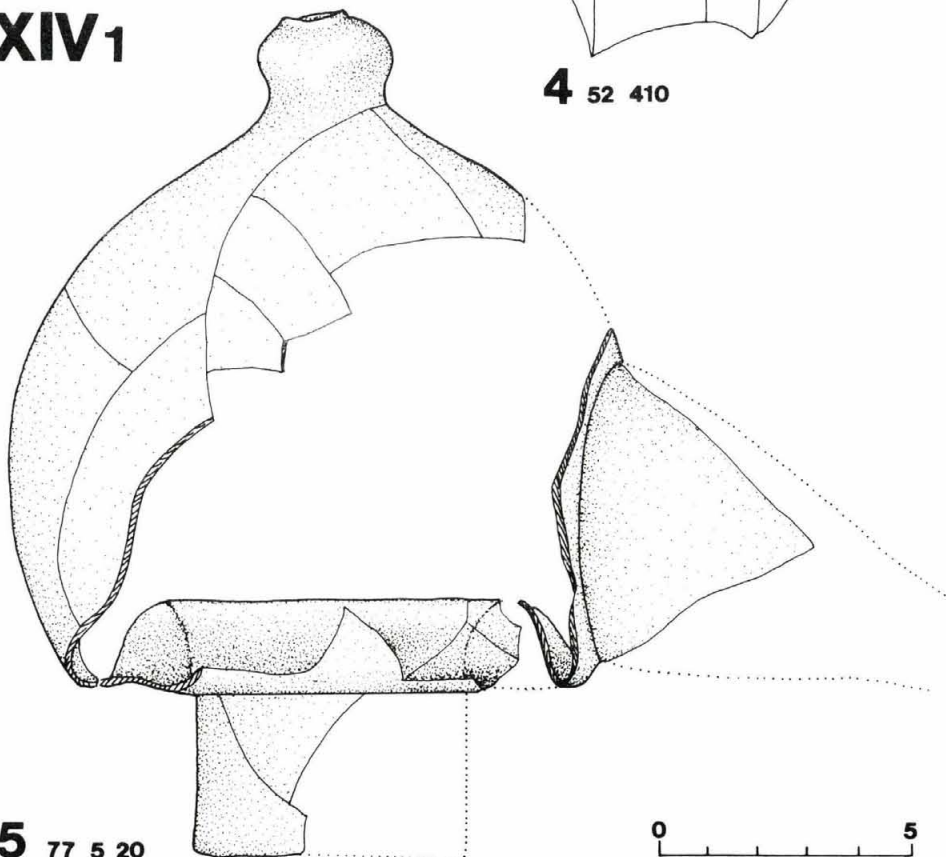


3 51 1859
51 1862



4 52 410

XIV₁

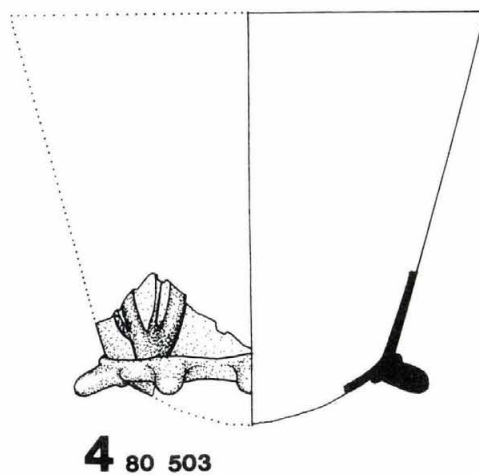
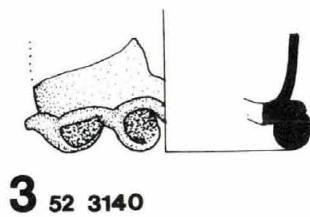
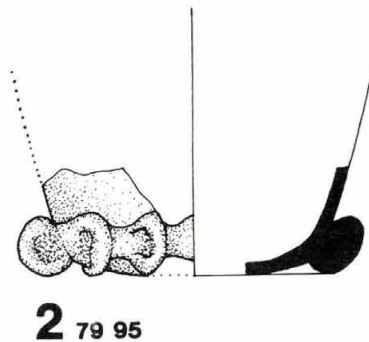
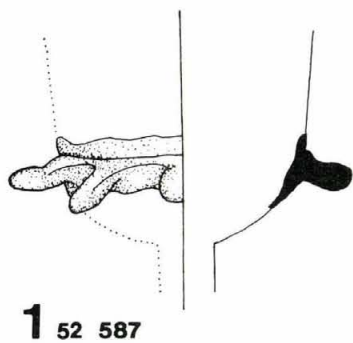


5 77 5 20

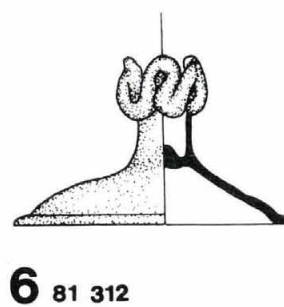
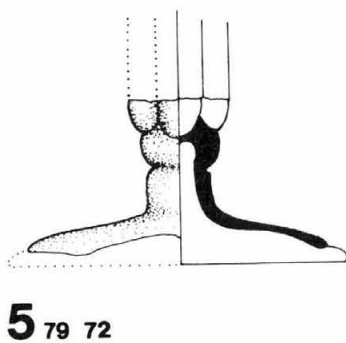
0 5

XXXII. TÀBLA

XV 1a

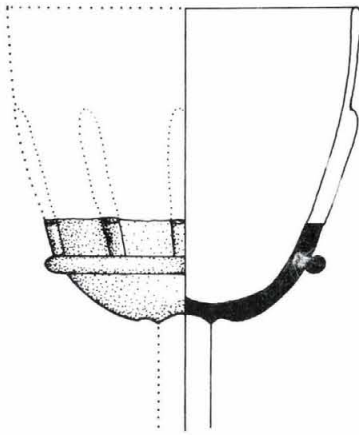


XV 1b



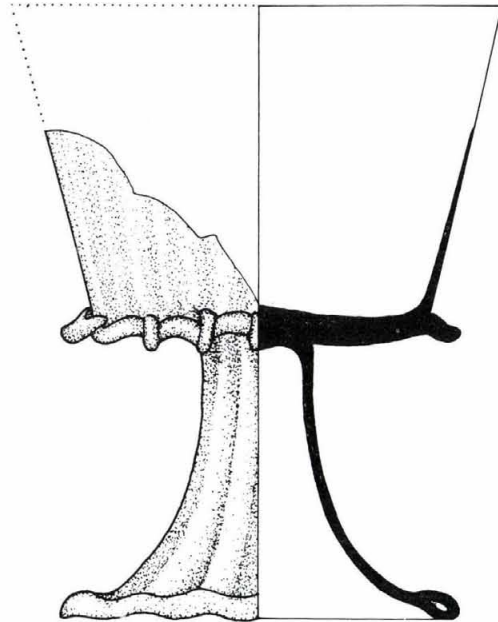
XXXIII. TÁBLA

XV₂

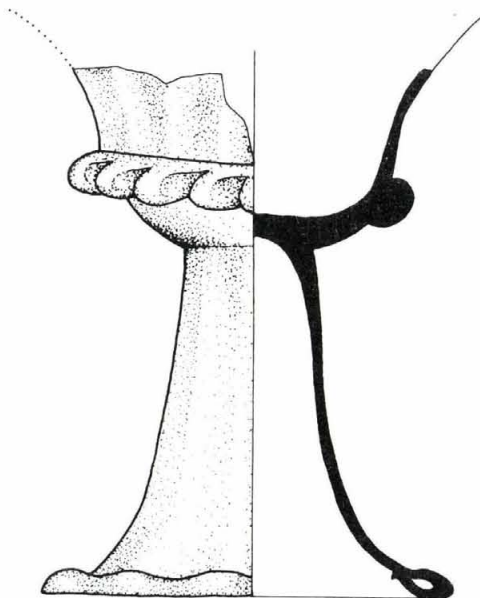


1 81 313

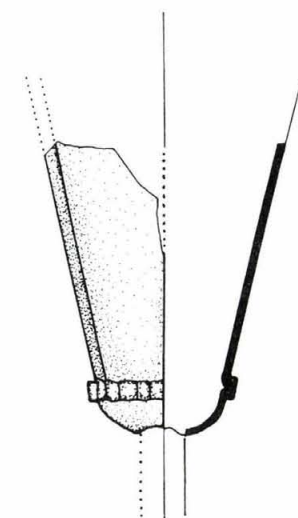
XV₃



2 52 873



4 65 263 7

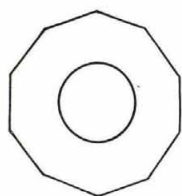
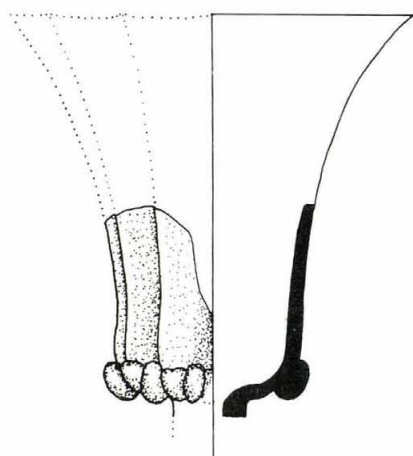


4 CS 697a

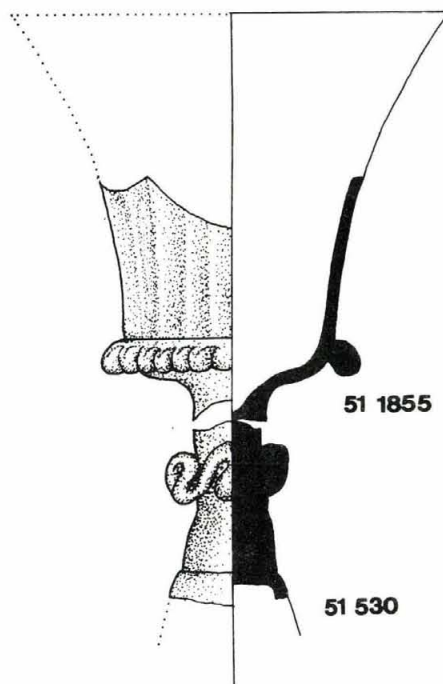
0 5

XXXIV. TÁBLA

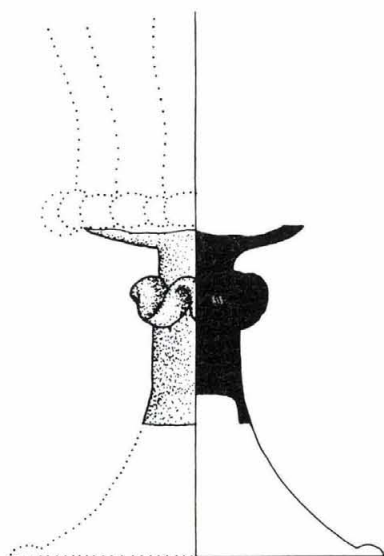
XV₄



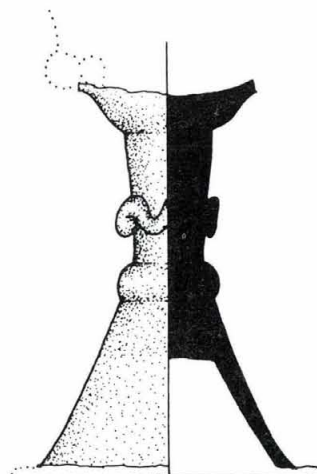
1 79 73



2



3 51 1252

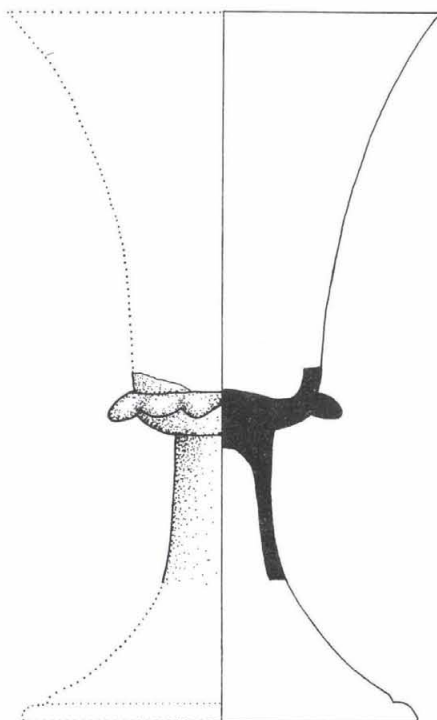


4 81 408



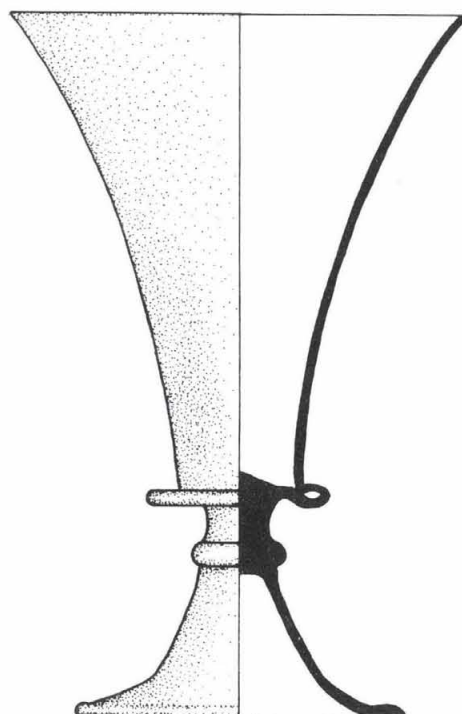
XXXV. TÁBLA

XV5



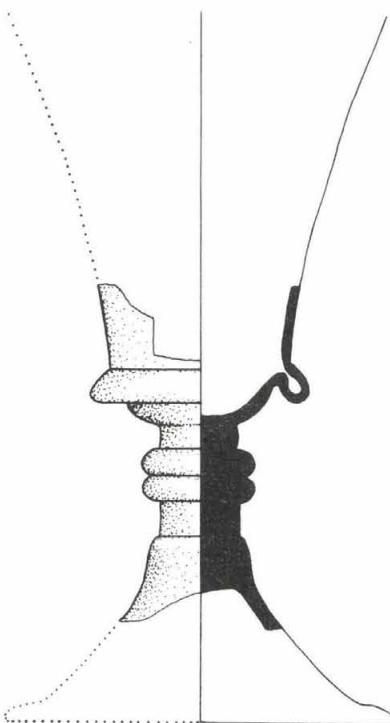
1 80 502

XV6

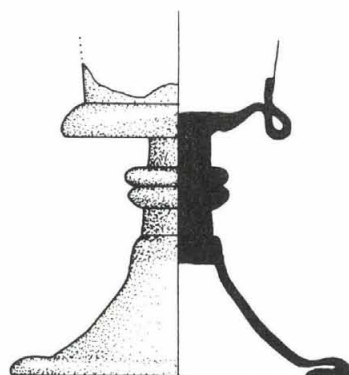


2 52 874

XV6



3 51 1144

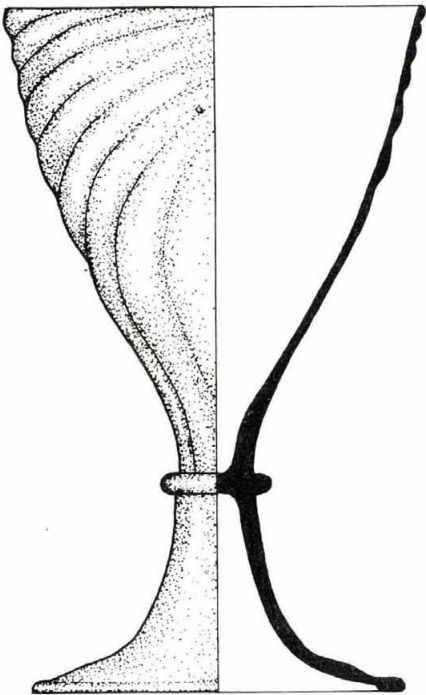


4 51 1145



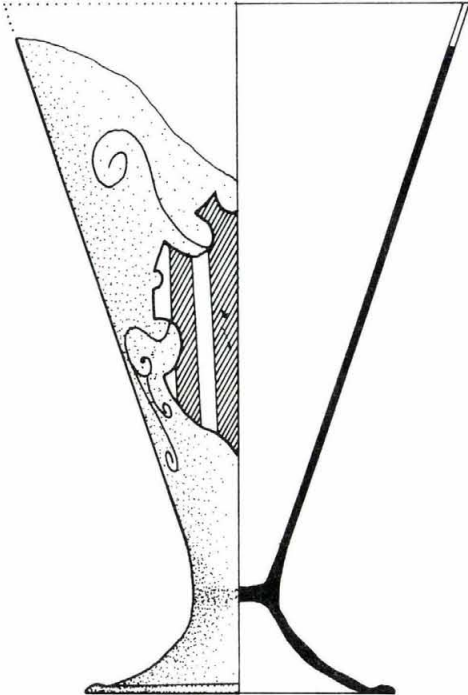
XXXVI. TÁBLA

XV7

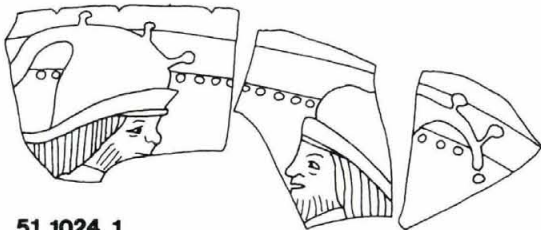
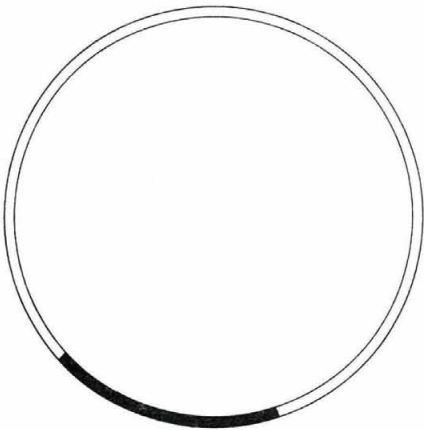


1 52 931

XV8

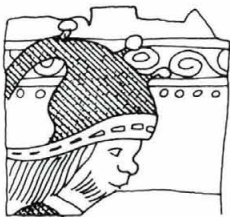


2 52 939
52 3357
51 1562

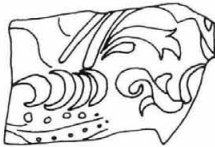


51 1024 1

51 1024 2



51 1024 1

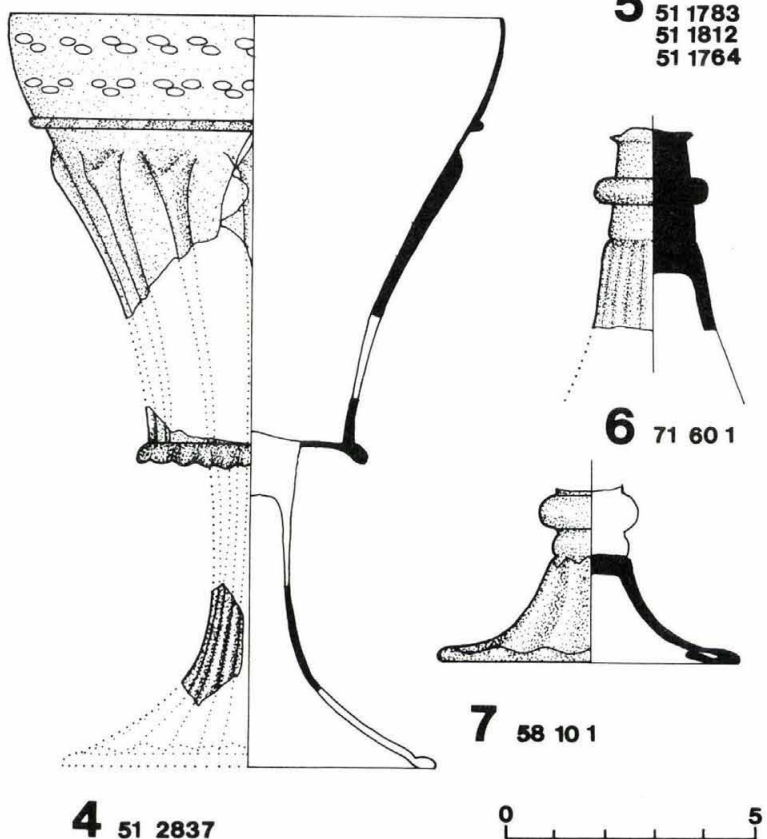
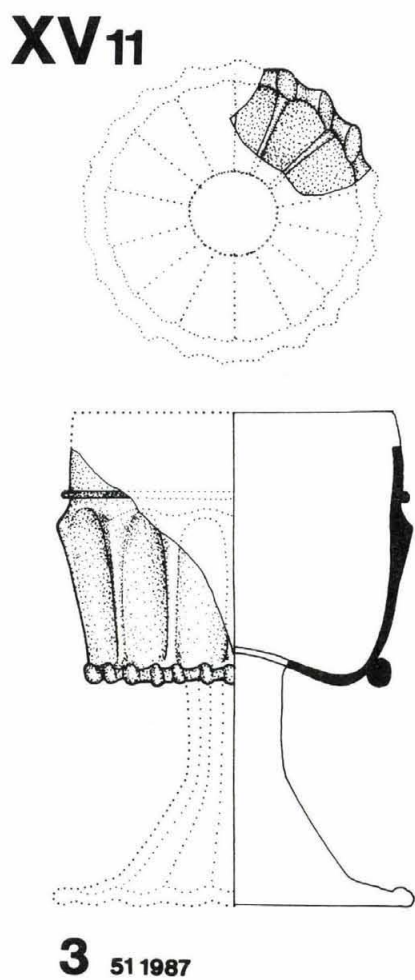
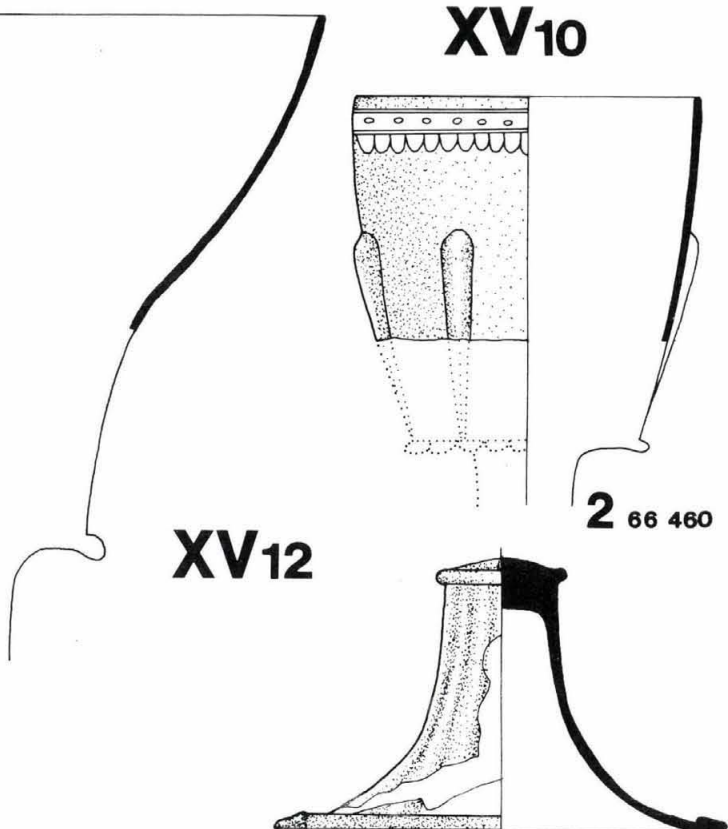
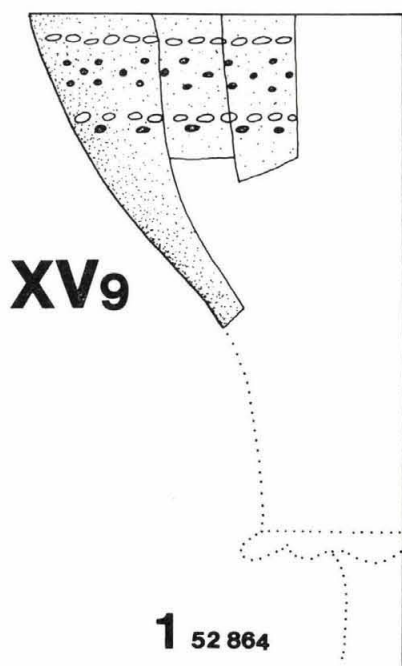


51 1024 3

3

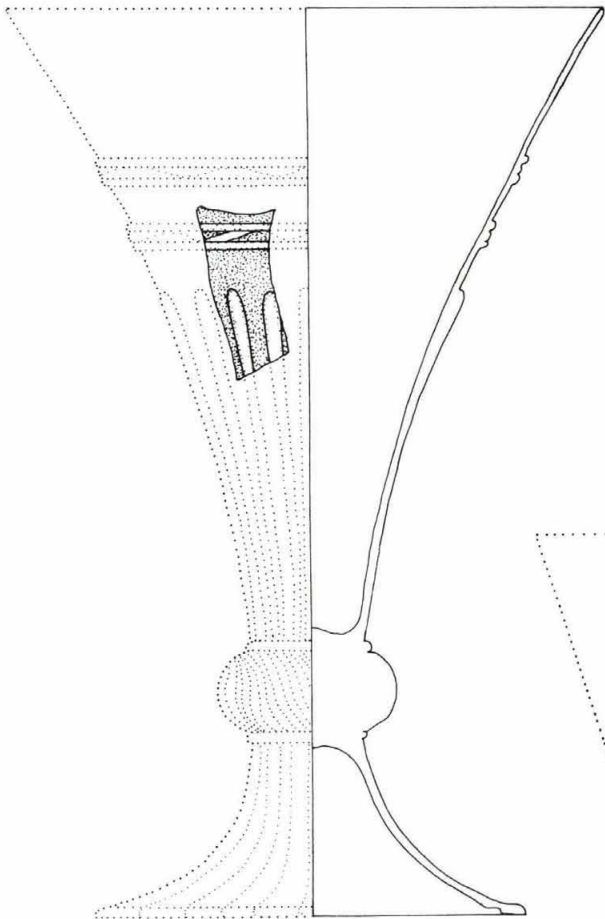


XXXVII. TÁBLA



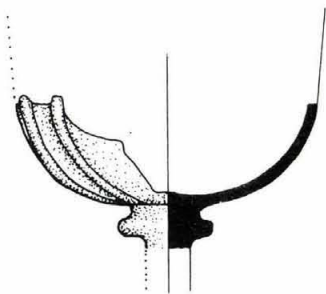
XXXVIII. TÁBLA

XV13



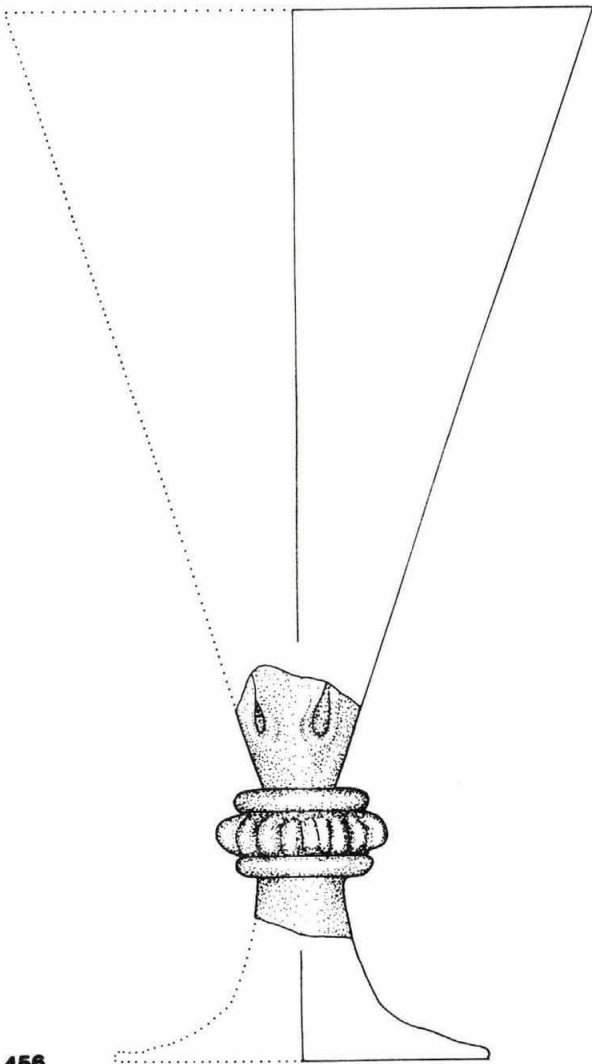
1 72 9 1

XV14



2 71 18 1

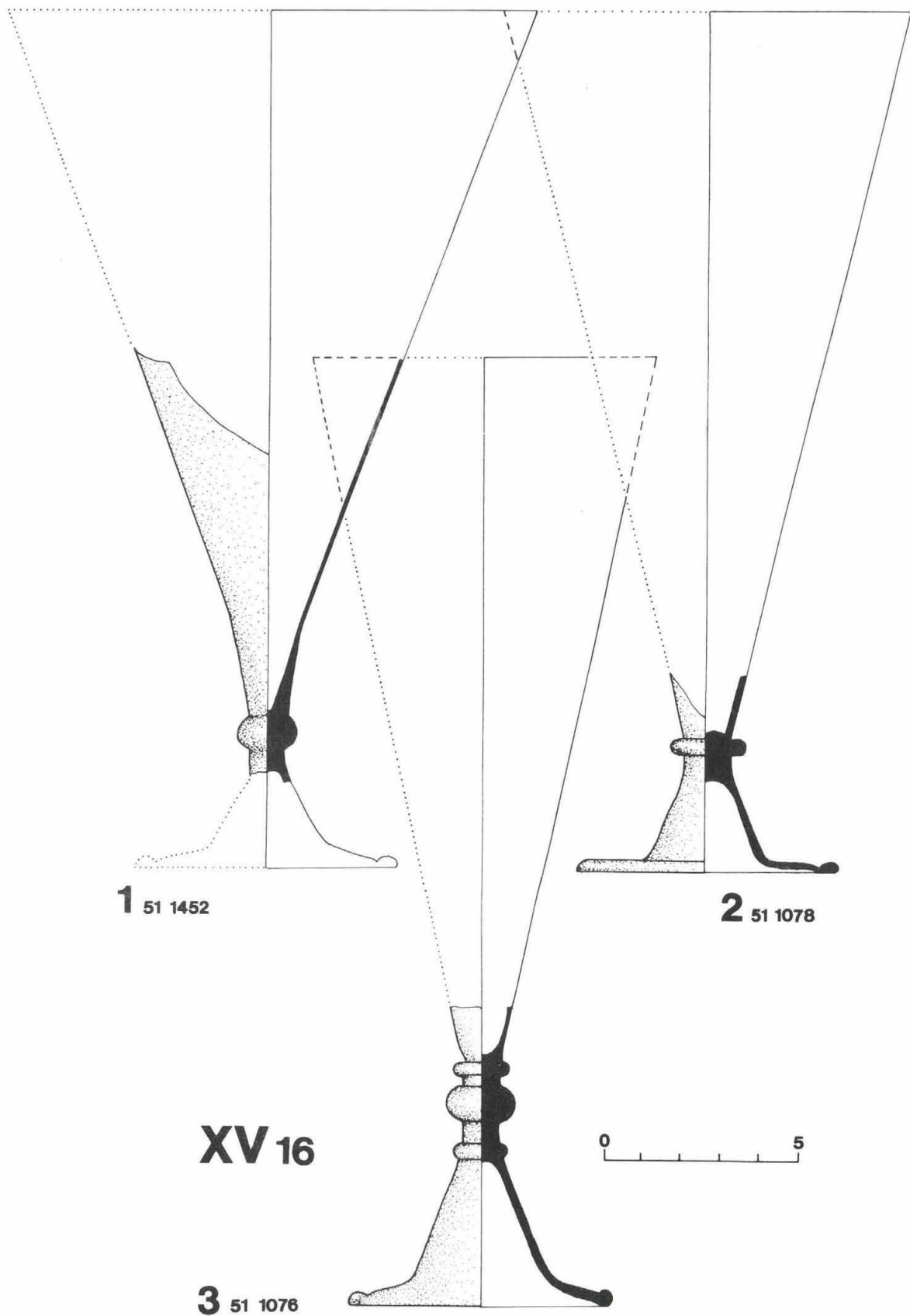
XV15



0 5

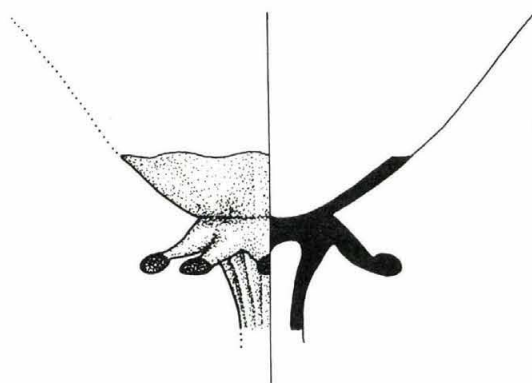
3 66 456

XXXIX. TÁBLA

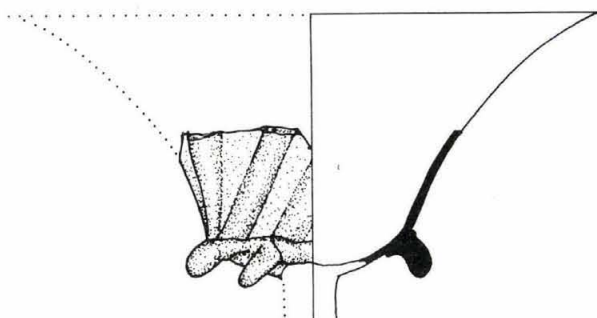


XL. TÁBLA

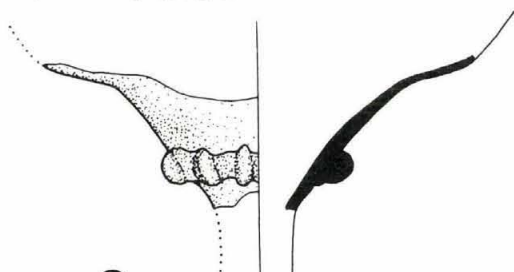
XV 19



1 81 324



2 81 403

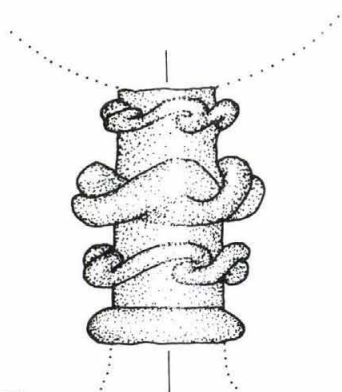


3 51 1359

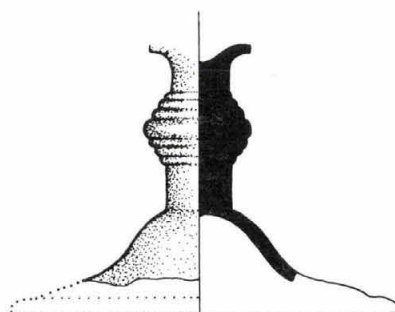


4 51 1443

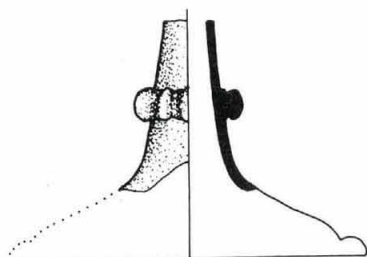
0 1



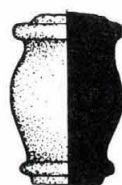
5 52 166



6 51 1143



7 51 1912



8 51 1198

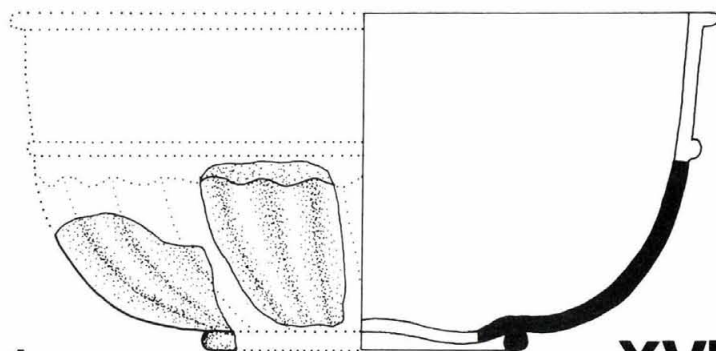


9 51 2979

0 5

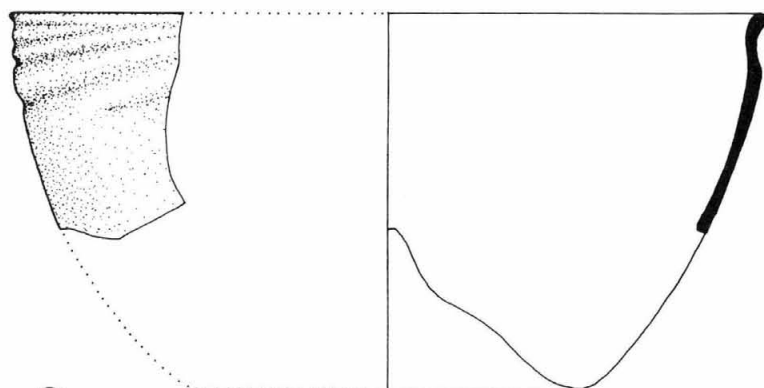
XLI. TÁBLA

XVII 1

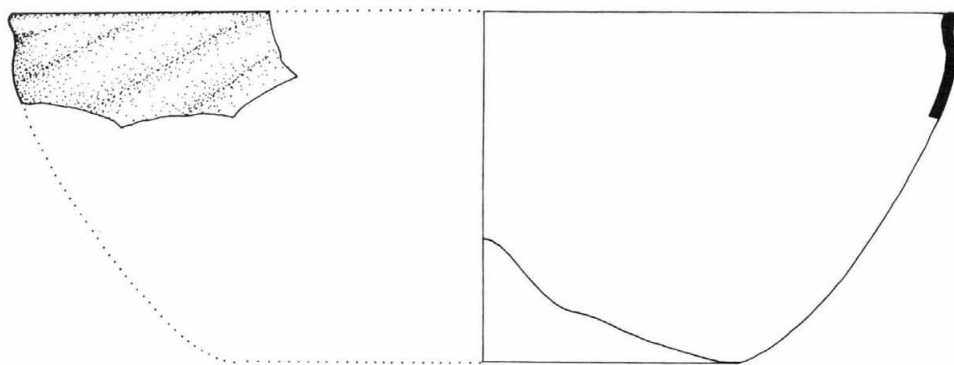


1 79 70, 79 71

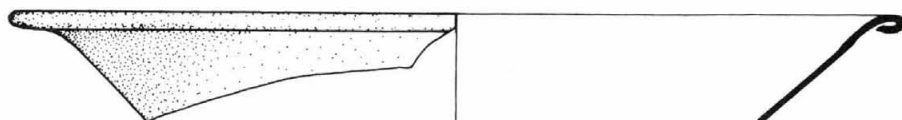
XVII 2



2 79 90 1



3 79 91 1

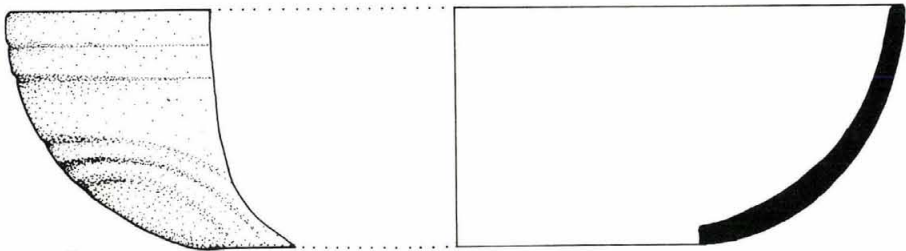


4 51 102

0 5

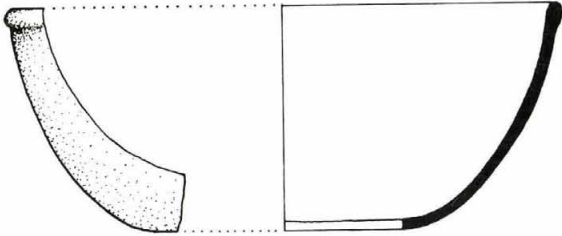
XLII. TÁBLA

XVII 3



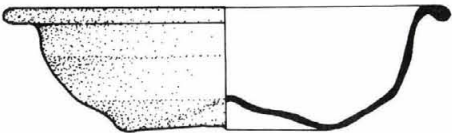
1 79 85

XVII 4



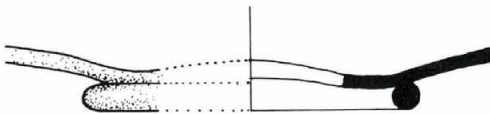
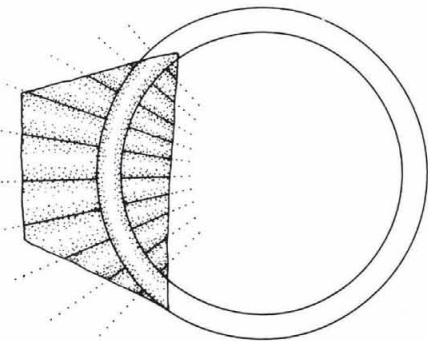
2 78 3 6

XVII 5



3 CS 699 b

XVIII 1

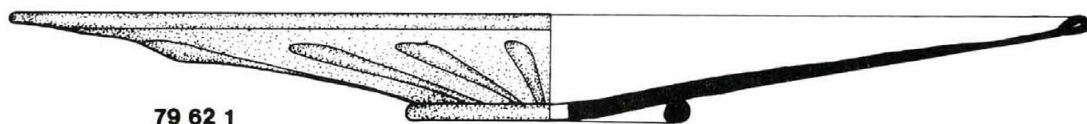
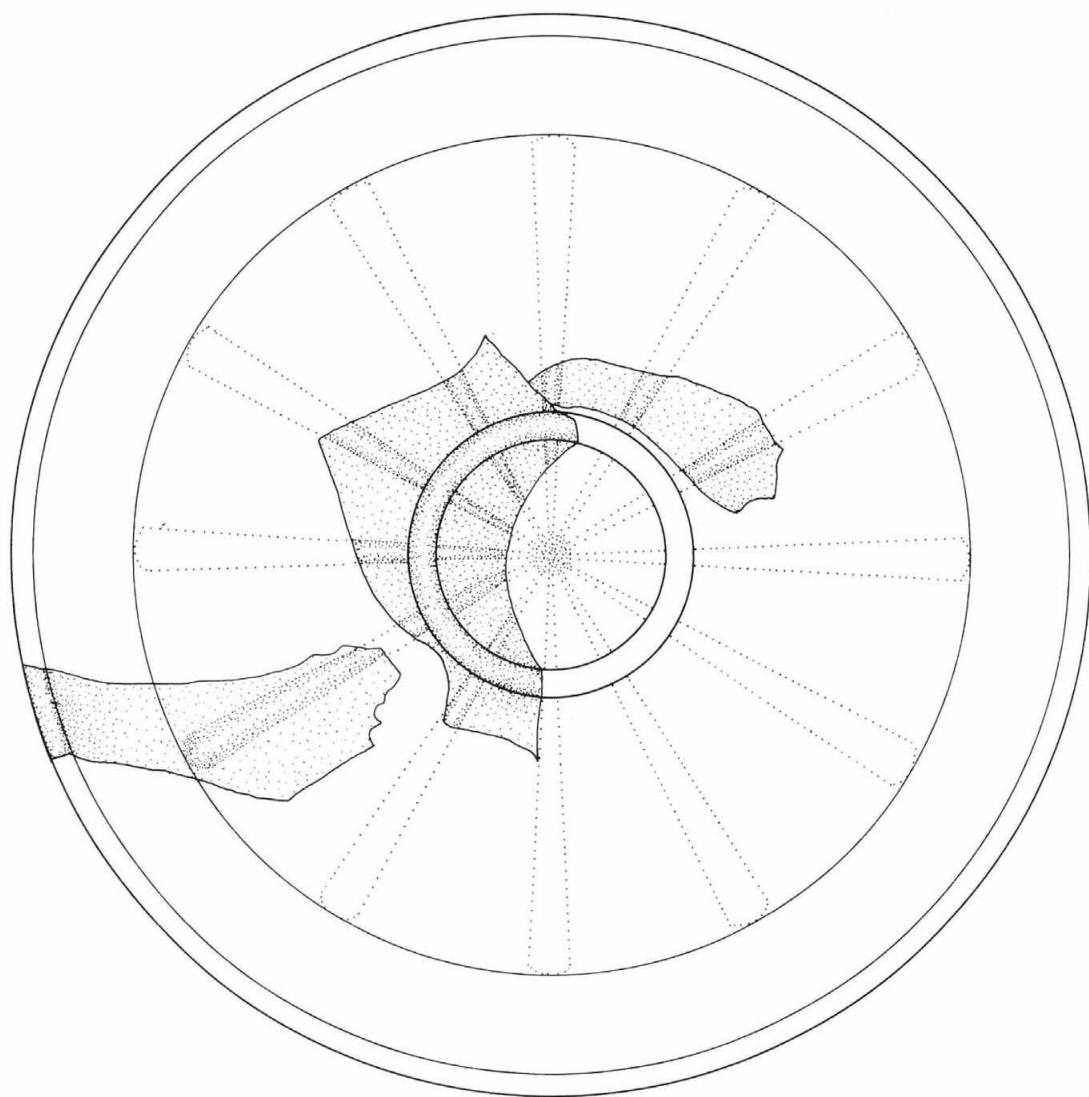


4 79 67 1



XLIII. TÁBLA

XVIII₁

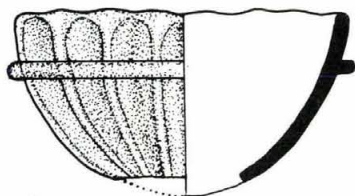


79 62 1

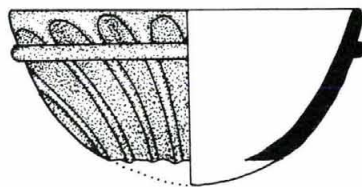


XLIV. TÁBLA

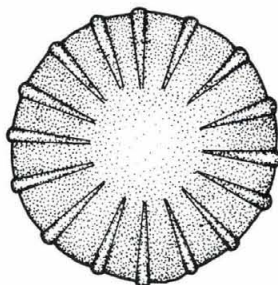
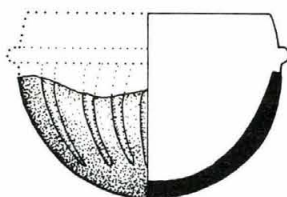
XIX_{1,2}



1 51 1540



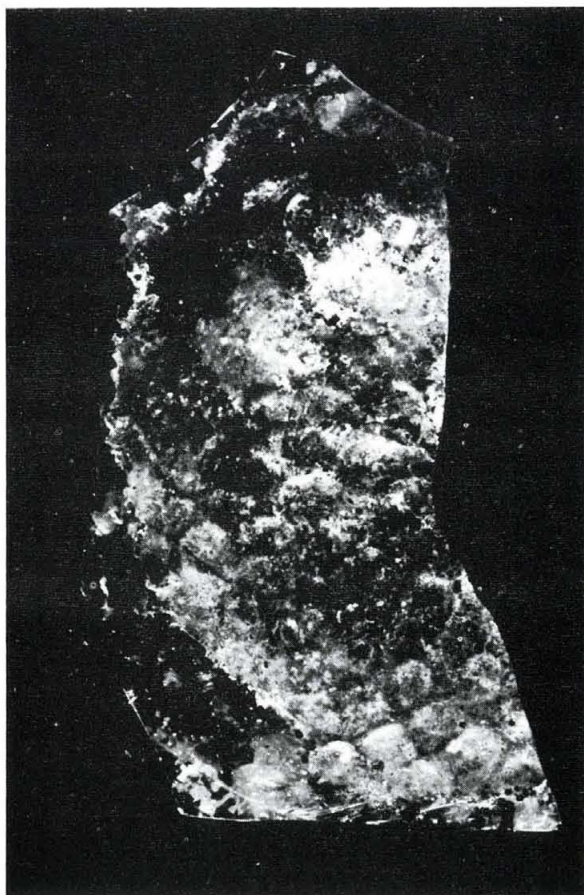
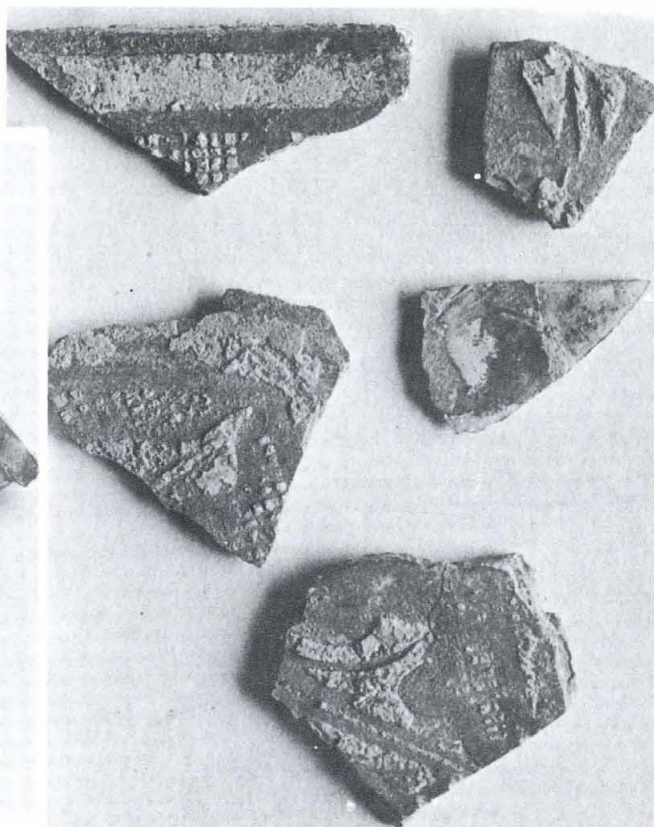
2 51 2968



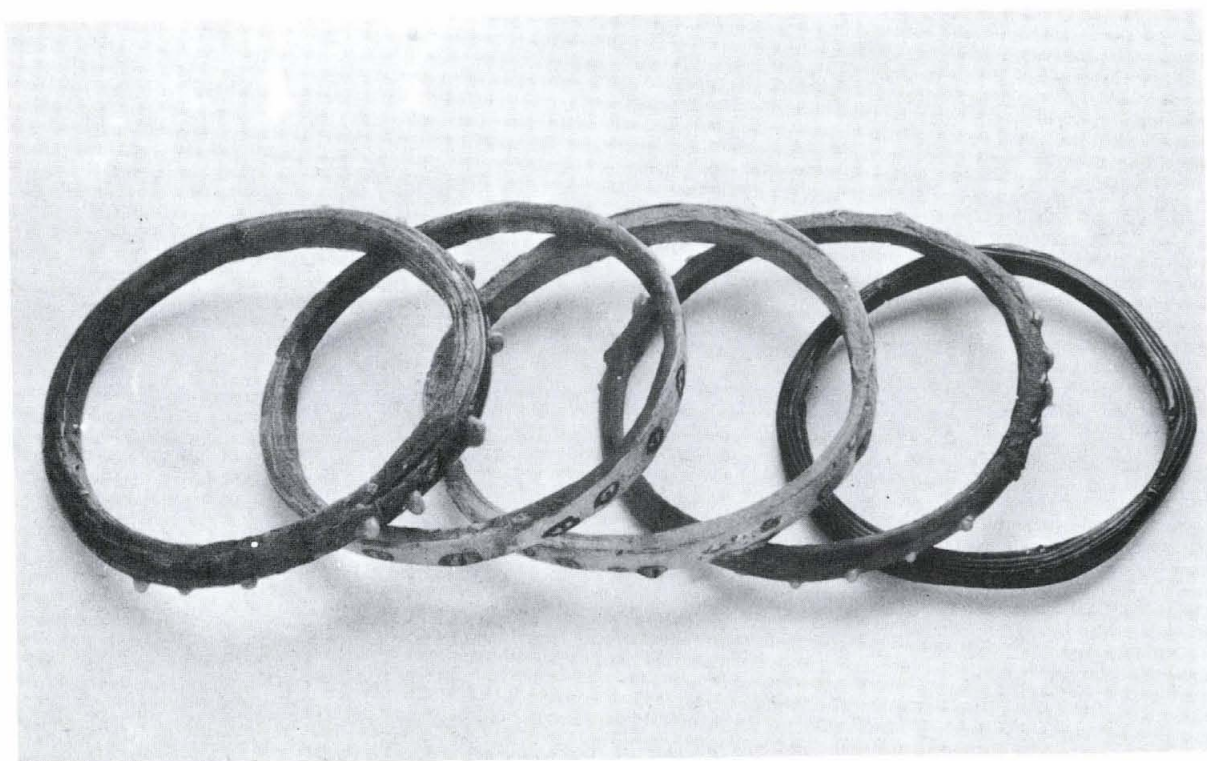
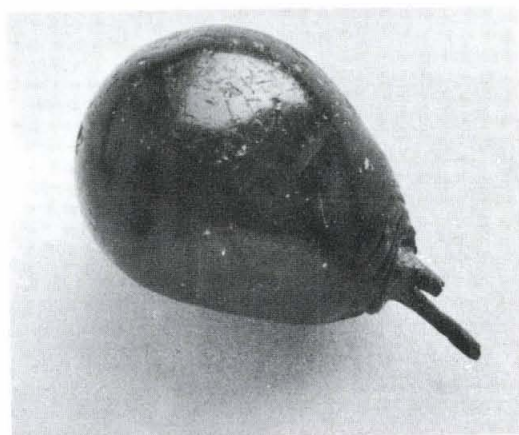
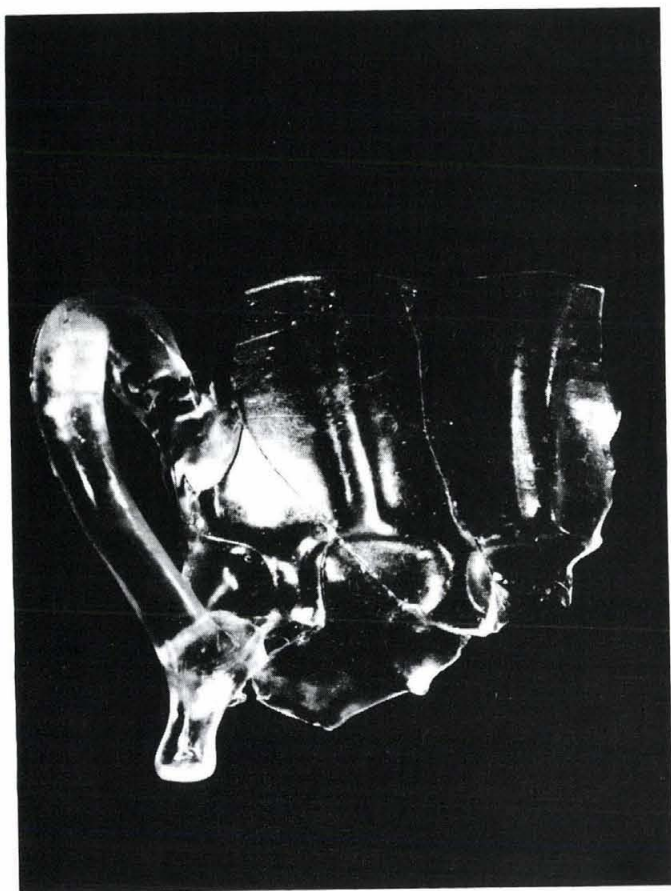
3 51 1929



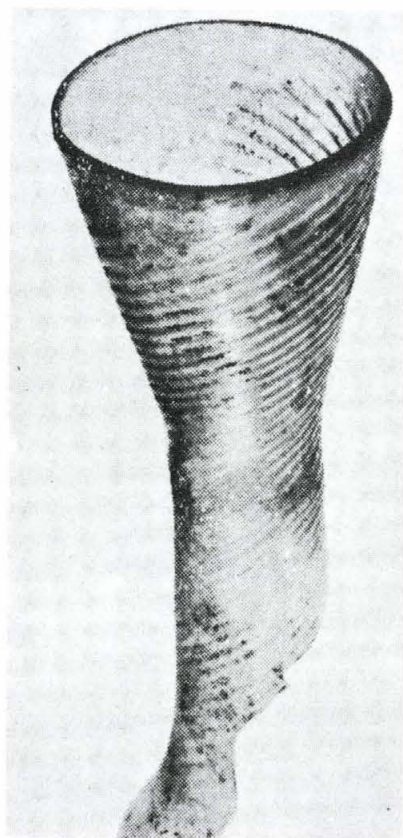
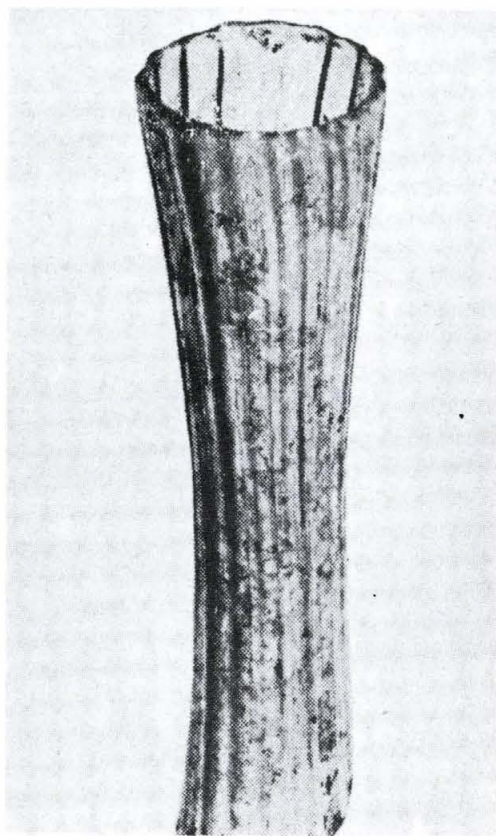
XLV. TÁBLA



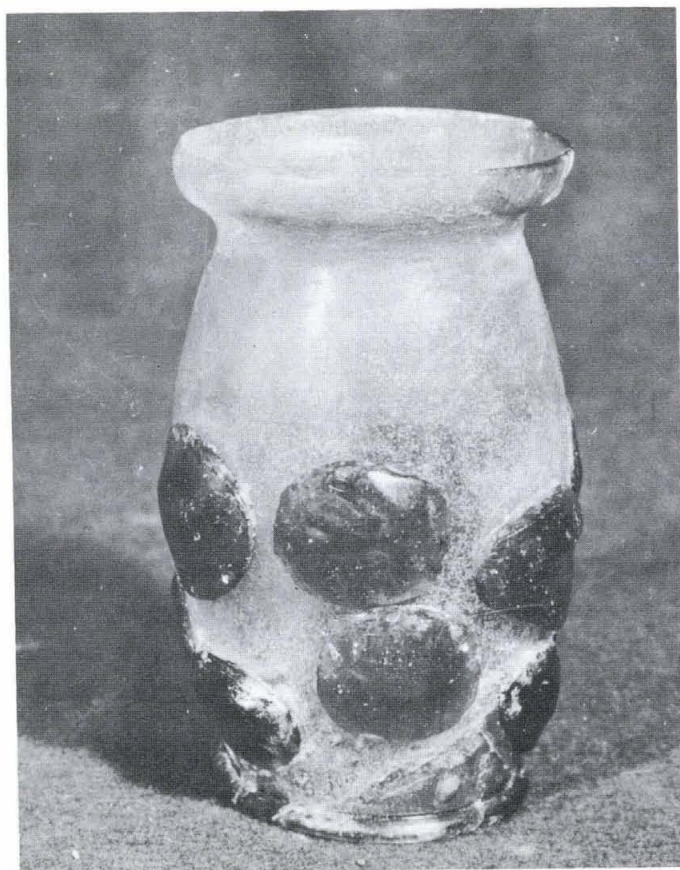
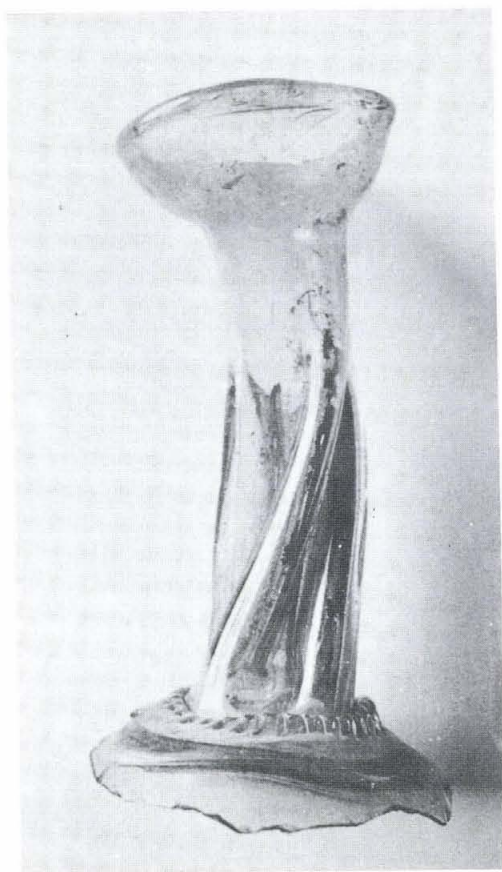
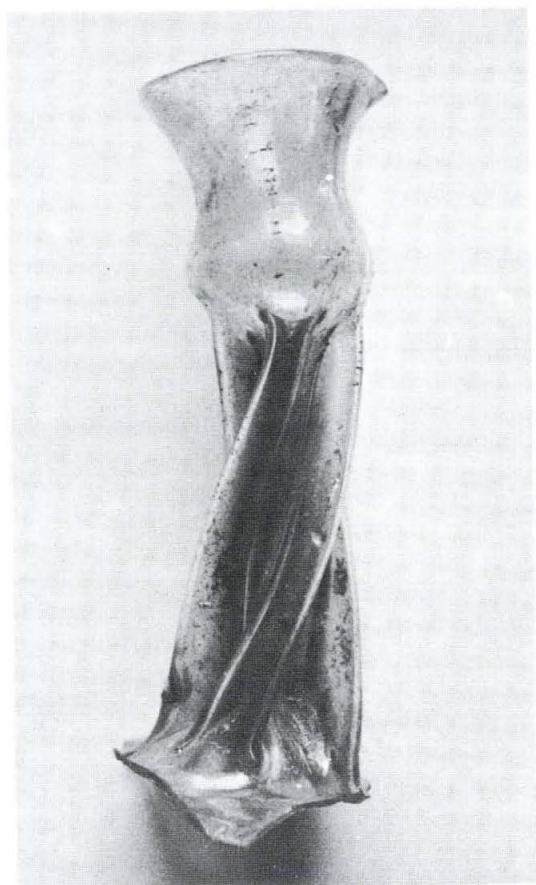
XLVI. TÁBLA



XLVII. TÁBLA



XLVIII. TÁBLA



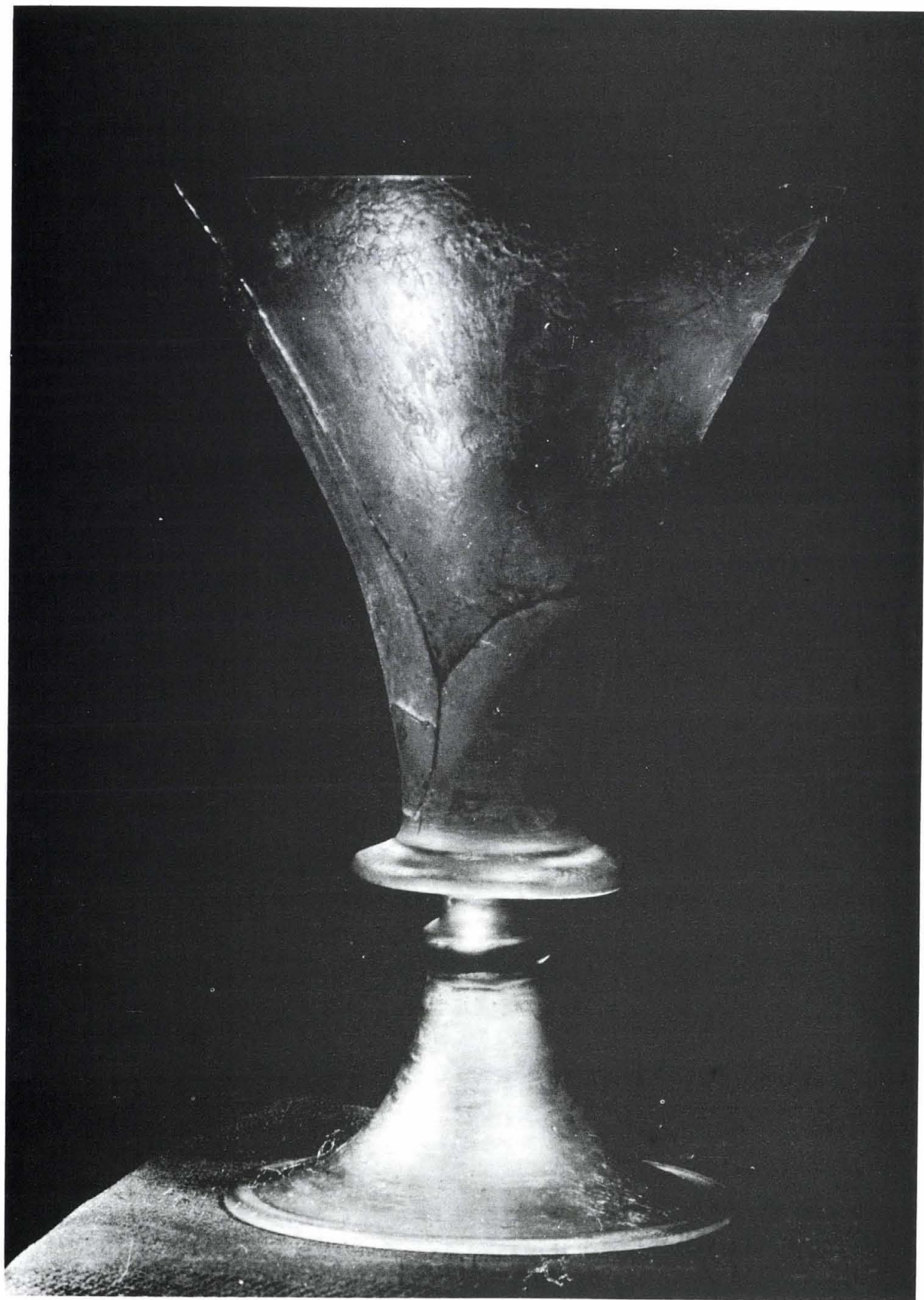
XLIX. TÁBLA



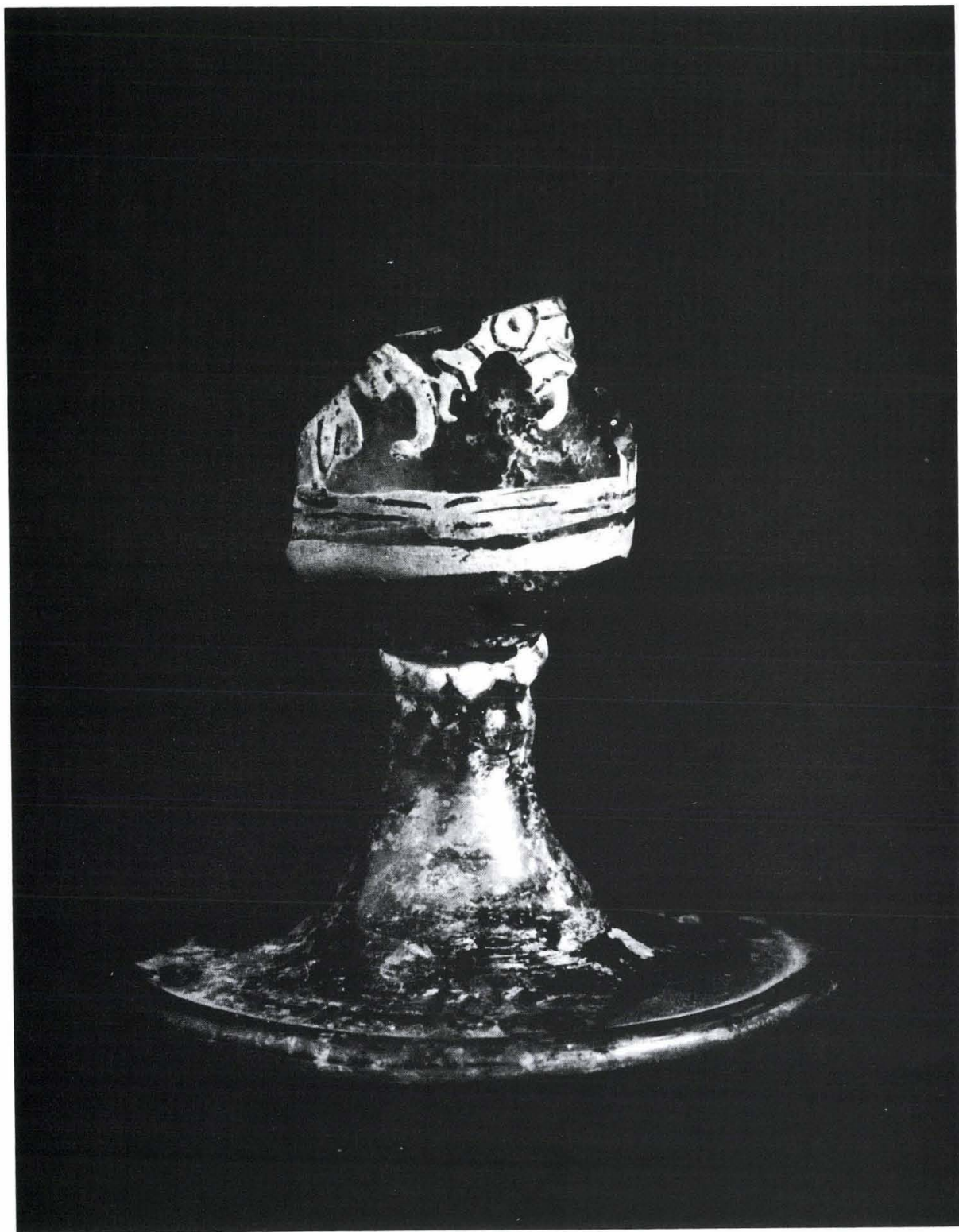
L. TÁBLA



LI. TÁBLA



LII. TÁBLA



300,- Ft.

